

Denne søgbare PDF-fil er downloadet fra min personlige hjemmeside www.ronlev.dk.

Det er tilladt at dele PDF-filen med andre, da der ikke er ophavsret til titlen.

Besøg www.ronlev.dk. Måske er der andre af mine flere tusinde artikler og scannede bøger, der har interesse.

Mange venlige hilsener

Claus Rønlev

SAMLING

af

Adkomster, Indtægtsangivelser og kirkelige Vedtægter

for

Ribe Domkapittel og Bispestol,

nedskrevet 1290—1518,

kaldet

"OLDEMODER"

(Avia Ripensis).

Udgivet for

Det kongelige danske Selskab for Fædrelandets Historie og Sprog

af

O. Nielsen,

Dr. phil., Arkivar.

Med 4 stentrykte Afbildninger.

Kjøbenhavn.

Thieles Bogtrykkeri.

1869.

FORORD.

Det kgl. danske Selskab for Fædrelandets Historie og Sprog vedtog den 20. April 1867 paa Forslag af undertegnede, der for Tiden har den Ære at være dette gamle Selskabs Forstander, at udgive Ribe „Oldemoder“, og samme Gang vedtoges det ligeledes at udgive „Ludus de S. Canuto duce“, hvilke begge hidtil vare utrykte. „Oldemoder“ har først nu kunnet meddeles Almenheden, men det nævnte fædrelandshistoriske Skuespil er udkommet for over Aar og Dag siden, og er endda endnu i 1868 blevet efterfulgt af „Malmøbogen“. Med Hensyn til disse sidste var der forsaavidt et Forbillede, som Selskabet för enkelte Gange havde udgivet noget som særskilt Bog ved Siden af „Danske Magazin“, der er og maa være Selskabets første Pligt, og hvoraf da ogsaa i Tidens Løb er tilvejebragt, paa det allernærmeste, 20 Kwartbind; derimod var det noget nyt at udgive et Skrift som „Oldemoder“. Ligesom det imidlertid nødvendigvis maatte ligge indenfor Selskabets Omraade at virke, saavidt muligt, for Udgivelsen af vigtige ældre fædrelandshistoriske Kildeskrifter som saadanne, saaledes var der ogsaa megen Trang just dertil. Efterat nemlig Samlingen af „Scriptores rerum Danicarum“ nu for 20 Aar siden var blevet standset (siden 1834 var der heller ikke udkommet noget), var der ikke længer noget Sted, hvor vore Kildeskrifter, der hørte ind under „Scriptores“, i det mindste kunde blive optaget, og ingensteds nogen særlig Opmærksomhed for dem. Ikke faa saadanne ere dog endnu utrykte, saasom: Ducholm Klosters Brevbog, Codex Esrunensis, Ribe Stiftskistes Breve, Sorø Klosters Brevbog; — og ikke blot det, men flere, som ere blevne udgivne iblandt „Scriptores“, trænge mere eller mindre til at udgives paa ny, fordi der er kommet enten Codices eller andre för ubekjendte Bidrag frem, hvorved de kunne forbedres, saaledes: Chronicon anonymi Roskildensis, Saxonis historiæ danicæ epitome continuata (1341) der urigtig gaar under Th. Gheysmers Navn, Æbelholt Klosters Brevbog, Acta processus et attestationes testium in causa Erici regis etc., Valdemar den 2^{dens} saakaldte Jordebog, osv.; — og endelig er der en hel Klasse af saadanne Mindesmærker, hvis Anvendelse bliver dels meget usikker, dels i meget betydelig Grad indskrænket ved den Maade, hvorpaa de hidtil ere udgivne. Idet de nemlig ere førte i en lang Tid og skrevne af mangfoldige, altsaa med meget forskjellig Skrift, men alligevel ere blevne trykte med samme Slags Typer, som om de vare med en og samme Skrift, er det, naar Aar ej ere angivne og indre Grunde til at kjende Tiden ej heller ere tilstæde, ofte slet ikke muligt at kunne vide, om de givne Efterretninger ere fra 13. 14. 15. eller 16. Aarhundrede. Dette

gjælder navnlig om de temmelig talrige „Anniversaria“, „Necrologia“ eller „Memorialia“, som de kaldes, (der netop meget almindelig ikke have Aarsangivelse); dog ingenlunde alene om dem, men overhoved om saadanne Mindesmærker, f. Ex. den Valdemarske Jordebog, der ere skrevne af flere og angaa forskjellige, større eller mindre, Tidsafsnit. Det er derfor aldeles nødvendigt, at (som jeg andensteds, jfr. Oversigten over Videnskabernes Selskabs Forhandlinger 1868 for 15. Maj, har udtrykt mig herom) saadanne historiske Kildeskrifter fra Middelalderen, der ere affattede og nedskrevne i Løbet af længere Tidsrum, endog igjennem flere Aarhundreder, udgives paa den Maade, at det bliver i Øjne faldende, at de meddelte Efterretninger tilhøre bestemte Tidsaldere. Selvfølgelig maatte altsaa „Oldemoder“, som er ført fra 1290—1518, udgives efter disse Grundsætninger; de Aarsangivelser, hvilke den — foruden et Antal Konge- og Pavebreve — har, kunne, som overalt i lignende Tilfælde, let vildlede, jfr. S. XVII Lin. 8, naar ikke den forskjellige Skrift paaagtes. De mangfoldige forskjellige Hænder, hvormed „Oldemoder“ ifølge Sagens Natur er skrevet, ere efter Tidsordenen fordelte i 6 Grupper, af hvilke enhver her i Bogen er blevet gjengivet med sine egne særskilte Typer, saa man altsaa, naar man kun har gjort sig fortrolig med disse, med Lethed kan, hvor man end læser i den, vide sikkert, i hvilke Tidsafsnit det er man færdes. At tale nærmere herom paa dette Sted er nu uforment, da Udgiveren S. VI—IX har meddelt en Udsigt over hele Stoffets Indordning under de 6 forskellige Tidsafsnit, og ved for hvert af dem strax at anvende de vedtagne paagjældende Typer har gjort det paa en meget anskulig Maade klart, hvorledes alt saaledes falder naturligt og tydeligt. — Ved denne Redegjørelse og ved den almindelige Indholdsangivelse S. X—XX (som ogsaa giver Oplysning om, hvilke af de indførte Breve, der endnu haves in originali) og ved de omstændelige Registre viser det sig ret, hvor forskjelligartet og mangfoldigt Indholdet er, hvorfor man heller ikke har kunnet antyde dette paa Tittelbladet aldeles tilfredsstillende. Ribe, der har den Fortjeneste at have frembragt dette i sin Art hos os enestaaende Kildeskrift og fredet om det, — ogsaa efterat den Tid, som det tilhørte, var forsvundet —, kan glæde sig ved at være den Stad, der har bevaret mest af sine skrevne Mindesmærker fra Fortiden; og ved et heldigt Sammentraf udkommer „Oldemoder“ samtidig med de to vigtige Værker „Ribe Bys Historie og Beskrivelse“ og „Ribe Domkirke undersøgt og beskrevet“, hvilke begge ligeledes i 1869 ville blive afsluttede.

Det er paa Selskabets og egne Vegne mit Haab, at der med dette Arbejde, som har frembudt mange og store Vanskeligheder, vil være gjort en god Begyndelse, og at det efterhaanden maa lykkes ogsaa at fremdrage, saavidt Midlerne tillade det, vore ældre — maaske fortrinsvis de ovennævnte — historiske Kildeskrifter, saadanne nemlig især, der ere blevene til her hjemme, som ere mest fornødne, og som endnu haves bevarede i gamle Haandskrifter. Det næste vil blive Brevbogen fra Dueholm Kloster paa Morsø.

16 Maj 1869.

P. G. Thorsen.

Den ældgamle Stad Ribe er oftere end nogen anden By i Landet gjort til Genstand for Behandlinger. Siden Terpagers Ripæ Cimbricæ 1736 udkom, har Præsterne David Grönlund og Mathias Galthen, Adjunkt Hanssen, Rektor Thorup, Adjunkt Adler, Stiftsprovst Frost, Overlærer Kinch og Adjunkt Helms udgivet dels Beskrivelser, dels specielle Afhandlinger og det stadig med ny Oplysninger, idet de har kunnet nytte de rige Kilder, der findes til Byens Historie. At der netop om 1 Sted findes så mange Kildeskrifter og Dokumenter, har sin store Betydning i langt højere Grad, end om disse var mere ligelig fordelte på andre Egne, ti får man først et fuldstændigt Billede af Forholdene på 1 Sted, kan man rigtigere slutte til det almindelige. Foruden det fortrinlige Byarkiv og den gamle Bispekrønike, hvilken i det væsenlige er fra det 13de Århundrede (trykt i SRD. VII. 182—209), er Kapitlets Arkiv endnu i Behold, både Anniversariebogen (trykt i SRD. V. 534—70) og Diplomsamlingen, der 1775 blev indlemmet i Gehejmearkivet, efterat David Grönlund havde taget 2 Afskrifter deraf, hvoraf den ene gemmes i Ribe. Når nu her et nyt Stykke meddeles af Kapitlets forrige Arkiv, da er det ikke fordi det tidligere ikke har været kendt og nyttet, mest dog kun til Ribe Bys specielle Historie, men dels fordi selv af den ældste Del adskilligt aldrig har været trykt, eller er mindre nøjagtigt udgivet, dels fordi et Håndskrift af den Alder — fra omtrent 1290 — fortjener at udgives i sin Sammenhæng. Af den yngre Del er også kun meget lidet hidtil kendt, og det er navnlig den, der i Forbindelse med noget af den ældste Del meddeler en Mængde ny værdifulde Bidrag til Stiftets Historie og Topografi; til Oplysning om Landvæsenets Tilstand på de forskelligste Måder, som Bøndergårdes Udscende, Værdi og Indtægter, Byernes Inddeling i Bol og Vange, Markernes Fællesskab, Hoveriets Ælde, Bryder, Landboer, Skatter osv.; om Mynt og Mål; Krigsvæsen og Skibes

Udredning; om forskellige gejstlige Forhold, navnlig Kapitlets; om en Mængde både gejstlige og verdslige Personer, ikke alene fra Ribe By, men ligeså meget fra hele Stiftet. Også, hvad der kunde synes mærkeligt i et latinsk Skrift, må dets Vigtighed for dansk Sproghistorie fremhæves, idet det indeholder en sjelden Rigdom på gamle danske Person- og Stednavne.

Grundskriften til nærværende Aftryk er en stor Pergamentskodex, der gemmes på det store kongelige Bibliothek i København (Ny kgl. Samling Nr. 723, i Folio). Ifølge en Påtegning af P. F. Suhm på Bagsiden af Omslaget har han købt den på Avktionen efter Klevenfeld 1777, og efter Suhms Død 1798 kom den med hans øvrige Samling til Bibliotheket. Klevenfeld har rimeligvis fået den tillåns fra Ribe Stiftskiste, efter hvad der var sandsynligt, gennem sin Ven, den som Samler til Ribe Stifts Historie og Ordner af Kapitlets Arkiv bekendte David Grönlund¹). Imidlertid siger L. Engelstoft i sin Dagbog i Anledning af, at han 1807 besøgte Ribe og så Byens Samlinger — jeg véd ikke med hvilken Hjemmel —: «I Stiftsarkivet kunde Grönlund ikke finde den af Terpager så ofte citerede gl. Bog Oldemoder s. Træbogen»²). I ethvert Tilfælde er den kommen bort fra Ribe i forrige Århundrede og efter Udgivelsen af Terpagers «Ripæ Cimbricæ»³), der først henledte den lærde Verdens Opmærksomhed på dette gamle, ærværdige Håndskrift; den er da, som mange lignende, beholdt af Låneren, og vedkommende Myndigheder har forsømt i rette Tid at kræve den tilbage.

Medens vor Kodex var i Ribe Stiftsarkiv, henlå den ikke som en død Skat, men den kendtes og nyttedes. Biskop Hegelund har givet dens Blade Tal og har ved Understregninger og små Bemærkninger vist, at han har læst og påskønnet den. 1726 skriver Biskop Worm på

¹) Om hans Forbindelse med Klevenfeld kan henvises til de Breve, der findes aftrykte i P. N. Thorups Levnedbeskrivelse af ham i Molbechs hist. biog. Saml. S. 185—220 og i Ny kirkehist. Saml. I. 154—158.

²) Danske Samlinger for Hist., Topogr., Personal- og Litteratur-Hist. III. 118.

³) Overlærer Kinch har gjort mig opmærksom på, at Terpager i en Optegnelses-bog (Ny kgl. Sml. Nr. 269 i Oktav) fra omtrent 1700 nævner den og «Calendarium anniversarium» (der er trykt i SRD. V. 534—70) blandt Kapitlets Bøger, og i «Ripæ Cimbricæ» er der ingen Tilkendegivelse af, at den skulde være andensteds end i Ribe.

sin humoristiske Måde til Falster: «*Canonici Roeskildenses ad Ædituum usque* skulde være *Nobiles*, jeg vil formode som sangvine, saa ogsaa *doctrina*, saadanne vare ej alle *Canonici Ripenses*, thi *Mauricius Worm* (var han af min Slægt, da haver jeg saare liden Ære af ham) forstod ej at skrive sit eget Navn, men overtalede en anden til at underskrive *Constitutiones* på sine Vegne, hvilket jeg mindes mig at have læst i et Pergamentmanuscript, som den drabelige Provst Mag. Seerup for ongefær 30 År siden laante mig, hvilket bar den Titel af *Oldemoder* eller *Pia Mater* «¹⁾. At den er benyttet af Terpager i rigeligt Mål, var ikke andet end man kunde vente af denne flittige og fortjente Forfatter, og en Mængde af dens Indhold findes ordret aftrykt i hans *Ripæ Cimbricæ*²⁾. Siden har Suhm trykt nogle af Diplomerne i sin *Danmarks Historie* og gjort Uddrag af andre, Dr. L. Helveg har i sit Skrift *De danske Domkapitler meddelt Statuta Capituli Ripensis* og i den sidste Tid har den været en rig Kilde for det nyeste Hovedværk om Ribe, Overlærer Kinchs *Ribe Bys Historie og Beskrivelse*. I sin Tid var den bestemt at udgives i sin Helhed i den påtænkte 9de Tome af *Langebeks Scriptorum rerum Danicarum*, og Registrator Knudsen havde i det Øjemed taget en Afskrift deraf; at den nu udgives, skyldes det danske Selskabs nidkære Formand, Bibliothekar, Professor P. G. Thorsen.

Kodex består af 4 Læg, af hvilke det første indeholder 4 Blade, det andet 10, men oprindeligt 12, da Blad 11 og 12 og det indre af Blad 13 er afrevne, dog efterat Pagineringen er sket (med Biskop Peder Hegelunds Hånd, der døde 1614); det tredje Læg har 8 Blade og det fjerde kun 7, hvorfor man vel må antage, at her ogsaa fattes et Blad, der svarer til Blad 28, men dette har i alle Fald ikke været tilstede, da Pagineringen skede, og muligvis ej heller været beskrevet, da samme Hånd, der ender Bl. 27, begynder Bl. 28. Som Omslag har fra gammel Tid været 2 Skindblade, af hvilke det første på Ydersiden har Nr. 2, hvilket vel skal betegne Numret i Rækken af Kapitlets Bøger i en vis

1) Nyerups Skolehist. S. 175. Falsteriana, udg. af C. Bruun. S. 156. Underligt nok forveksler Biskop Worm her *Mauricius Worm* med *Niels Ebbesen*. Om Misforståelsen i det hele se S. XVIII—XIX.

2) I *Ripæ Cimb.* S. 232 findes et Citat af *Oldemoder* af noget, der nu ej findes og som er skrevet på dansk, hvilket vækker Tvivl om, at det ej heller er taget af de nu tabte Blade, så Terpager synes her at have husket galt.

IV

Tid¹). På den anden Side af Omslaget står fra nyere Tid med store Bogstaver i Løbeskrift den Ed, som Kannikerne ved deres Tiltrædelse aflagde, der også findes med ældre Skrift end her i det i nedenstående Anmærkning omtalte Håndskrift af Jydske Lov, og er aftrykt i Terpagers Ripæ Cimbricæ S. 127, uden at det dog der bemærkes, hvorfra det er taget: Ego N. juro, qvod velim Statuta et Statuenda Capituli Ripensis servare, Secreta ejusdem Capituli non revelare, atque pro libertate ac utilitate Ecclesiae et Capituli sæpe tacti stare, nec non pro posse et nosse ad hoc fideliter laborare. Sic me Deus adjuvet et sancta Dei Evangelia²).

De 3 første Læg hører Håndskriftet til fra Begyndelsen, hvorimod det fjerde, på hvilket de ældste Hænder ikke findes, er kommet til i første Halvdel af 14de Årh. Den, der indrettede Bogen, havde bestemt den til en Kopibog for Bispestolens og Kapitlets Privilegier og til at indeholde alle Oplysninger om Kapitlets Ejendomme, deres Fordeling til de enkelte Kammerer og Adkomsterne dertil. Derved kom den til at indtage en vigtig Plads i Kapitlets Arkiv og blev udentvivel ofte rådspurt i Ejendomstrætter og lignende Tilfælde og måtte blive af større og større Avtoritet, jo højere Alder den opnåede. Navnet Oldemoder kan den vel først have fået temlig længe efter sin første Begyndelse, som en Betegnelse af sit ærværdige Præg og Indholdets Føren tilbage til Kapitlets ældste Tider. Der må dog lægges Mærke til, at «Edda», der jo har samme Betydning, allerede findes fra omtrent 1300 på den upsalske Kodex, hvis Oprindelse ikke lå ret meget længer tilbage i Tiden, og altså der har Hensyn til Indholdet alene. Hvordan det end forholder sig hermed, så har vi et bestemt Vidnesbyrd om, at vort Håndskrift også har båret et andet Navn. I et Brev fra 1492³), i Anledning af en Undersøgelse om Kapitlets Gods i Folding, udskrives af Anniversariebogen, hvad der i Aftrykket i SRD. V. 564 står om Biskop Gunnars Gave af Gods i denne

¹) Nr. 1 var udentvivel det Håndskrift af Jydske Lov i den arnamagnæanske Samling Nr. 286 i Folio, som Kofod Ancher har udgivet; Numret er dog ej aldeles tydeligt, men sikkert er det, at et ældre Tal er rettet til 286. Dette Håndskrift, der er noget yngre end Oldemoders oprindelige Hånd, er på lignende Måde i det 17de Årh. kommet fra Ribe Kapitel. Begge Membraner er af en meget sjelden Størrelse, omtrent lige store; Oldemoder er 16 $\frac{3}{4}$ Tom. høj og 11 $\frac{1}{4}$ Tom. bred.

²) Dette er den udførlige Ed på Grundlag af «Statutum chori» S. 45.

³) Ribe Kapitels Breve i Geh.-Ark. Nr. 398.

By og derpå følgende: «Item stoth screffuet i capitels bogh, som kalles træbogh, som her effther screffueth stoor: Gwnnerus dei gracia», og derpå ordret som her i Aftrykket findes i Brevet Nr. 59, Side 37—38. Derpå: «Item standher och screffueth: de fuldern de villico terciã pars annone» osv. som her i Aftrykket Side 74—75 om samme Genstand. Med Hensyn til Navnet Træbog findes samme Benævnelse på en af Roskilde Kapitels gamle Bøger af lignende Indhold som Oldemoder, der dog ikke er til mere, men ofte nævnes i «Registrum Roeskildense»¹⁾ (trykt i SRD. VII, 1—152). Som man ellers kunde have Grund til at antage, betyder en Træbog således neppe en Bog af den allerældste Art udskåren paa Trætavler, hvilket vort Håndskrift ikke er, men Navnet tyder snarest hen på, at den har haft et af de solide Træbind, som f. E. findes om de arnamagnæanske Håndskrifter Nr. 66 og 225 i Folio. Navnet Oldemoder findes vistnok første Gang på Bagsiden af det bagerste Omslag af den selv, udentviwl med Biskop Hegelunds Hånd: OLDE MODER. I Terpagers Ripæ Cimbricæ er dette også det gængse Navn (men ikke det latinske Avia, som han kun bruger som Oversættelse), f. E. S. 84: «in vetusto Capituli libro, Olde Moder i. e. avia».

Som nedenfor nærmere skal omtales, skriver Håndskriftets ældste Oprindelse sig fra omtrent 1290. Først findes indført de Friheds- og Adkomstbreve, der er udstædte til Biskopperne, hvilke ikke er fortsatte af nogen anden, som de følgende Afdelinger. Grunden hertil må man med J. Kinch²⁾ søge i, at «den nære Forbindelse, hvori Biskoppen i den ældste Tid stod til Kapitlet, efterhånden løsnedes, idet Kapitlet blev mere og mere selvstændigt.» Den Mand, der har ladet Bogen indrette, er sandsynligvis den dygtige Biskop Kristjern³⁾. Hans senere Strid med Kapitlet, hvorom Kannikernes Fornyelse 1298 af Bestemmelserne ved nyt Bispevalg⁴⁾, endnu medens han levede, er et klart Vidnesbyrd, og som må have været meget fornærmelig for ham, har snart virket en Adskillelse,

¹⁾ Den påberåbes der til Oplysning om Kapitlets Ejendomme og til Sammenligning med de daværende Forhold, f. Ex. S. 7: «antiquus Træbok tenet, quod hec villa Røstoftæ habet duas marchas terre», S. 9: «ipsa villa, ut dicit Træbok, sunt iv villiei», S. 11: «fuerunt antiquitus vna curia villicalis et qvatuor coloni et qvatuor garceti, ut dicit træbook» osv.

²⁾ Ribe Bys Historie og Beskrivelse S. 101.

³⁾ Smstds S. 147.

⁴⁾ Trykt i Texten S. 46—48.

VI

og efter det Ar findes intet særlig vedkommende Biskopperne indført. Efter omtrent 1320 er der i det 14de Årh. kun af og til indført noget nyt og mest kun enkelte Tillæg til det ældre, hvorimod man atter i det 15de Årh. begyndte, som den oprindelige Bestemmelse var, at gøre Bogen til Gemmested for Oplysninger om de ny Forøgelser af Ejendom, der kom til, men fuldstændig blev den ikke. Imidlertid indeholder denne senere Del også Ting af stor Interesse, som vi ellers ikke andensteds fra kunde vide.

Forat give Læserne et hurtigt Overblik over, hvad der tilhører de forskellige Tider, er Texten trykt med forskellige Typer. Da der findes en så stor Mængde Hænder deri, forbyder det sig af sig selv at give hver enkelt Hånd dens særegne Typer og man har måttet gå den Vej ved det forskellige Tryk alene at gengive længre Tidsrum. Således fremstiller det første Slags Typer de 2 Hænder, der oprindeligt har dannet Kodex, det næste de i Tiden nærmest følgende i Slutningen af 13de og Beg. af 14de Årh., det tredje en Hånd fra omtrent 1340, det fjerde sidste Halvdel af det 14de Årh., det femte hele det 15de Årh. med dets mange Hænder, og sjette hvad der findes fra det 16de Årh. Hvad der hører under hver Hånd, skal herefter meddeles med særligt Tryk til nærmere Oplysning.

Med første Slags Typer er således trykt: Den oprindelige Hånd, der har skrevet alle «Privilegia pro episcopo», af hvilke intet er senere end 1289, med Undtagelse af Nr. 42 fra 1297, der er med en anden Hånd; dernæst de fleste af »Privilegia pro capitulo et canonicis», men ikke noget Dokument efter 1282, Efterretningen S. 49—50 om Kapitlets Allad og Uddraget af de 3 Breve S. 63—64. S. 60 begynder en anden samtidig Hånd, der selv ved sin Overskrift «Anno domini m.cc. nonagesimo primo in ecclesia Ripensi sunt viginti una prebende» angiver sig at være nedskreven 1291. Denne sidste Hånd står i et andet Læg end den første og det er således muligt, at begge har begyndt samtidig, men sandsynligt er det dog, at hin, der ikke meddeler noget Dokument efter 1289, har begyndt et Par År tidligere. Den anden Hånd vedbliver derpå (til S. 69) at beskrive

VII

de forskellige Præbenders Indtægter, dog har man flere Steder ladet Spalten stå blank, uden at nævne andet end Ihændeaversens Navn. Derpå vedbliver den atter S. 71 til S. 88 og går nogle År ind i næste Århundrede. Af disse 2 Hænder meddeles bagi Facsimile fra S. 1 og 60—61, ligesom af Tallene, der angiver Præbendernes Numer; til Sammenligning hidsættes ved Siden andre samtidige Tal af Arn. Magn. 24 i Kvart (Vald. sæl. Lov).

Med det andet Slags Typer findes: De senere tilkomne, men dog temlig samtidige Privilegier, der er indsatte mellem de af den oprindelige Hånd indførte (alene med Undtagelse af Nr. 42). De må anses for at være indførte efterhånden, som de er komne Kapitlet i Hænde og er alle optegnede af forskellige. Endvidere Tilføjelserne S. 64—65, 83—84, der alle synes at være samme Hånd som Brevet Nr. 52 fra 1309; S. 66, 74—75, 76, 79, 80, 81, 82, 83, 85, 86, 87, 88, 89, næsten alt forskellige Hænder, noget ind i det 14de Årh.; idetmindste vil det være såre vanskeligt i den ofte gnidrede, halv udslettede og overstregede Skrift at afgøre noget bestemt om indbyrdes Lighed. S. 89—91 er måske nærmere 1300 end nogen af de fornævnte, der dog neppe overskrider År 1320. S. 95—101 angiver selv sin Tid 1317 og sin Forfatter, Kanniken Astratus. Denne har dog vedblevet at skrive det meste lige til S. 106, dog har andre skrevet endel, som det er angivet i Noter under Texten, men også her har man ofte søgt at udviske Skriften, så Hånden ikke står tydelig frem. Disse mange Indskud fra Tiden lidt før og lidt efter 1300, viser, at man i den nærmeste Tid efter Bogens Indrettelse har vedblevet at tilføje de ny Oplysninger om Indtægterne, som kom til efterhånden, noget som efter den Tid længe ophorte. De sørgelige År under Kristoffer II, Tyskeherredømmet og Valdemar Atterdag var ej heller gunstige for Fredens Syssel og Gejstlighedens materielle Fordele. Fra 1312 findes endelig S. 114—16 Fortegnelse over Kirkens Kostbarheder. Facsimile vil findes bagi af S. 46 og S. 89 (Statuta choralia).

Fra den nærmest følgende Tid er kun 1 Optegnelse (S. 108—13), der har det tredje Slags Typer. Dette er den vigtige Fortegnelse over Kirkerne i Stiftet. Den Hånd, hvormed denne er skreven, kunde ved første Øjekast synes at være fra det 15de Årh., men ser man nærmere på de

VIII

enkelte Bogstavformer, må man henføre den til Midten af det 14de Årh., og dette stadfæstes af andre Omstændigheder. Fortegnelsen er affattet efter 1321, da Frøs og Kalvslund Herreder samt Manø lagdes under Kantoratet, og efter 1330, da Almind Syssel også blev henlagt dertil. En lidt senere Hånd har ved flere Kirker tilføjlet «desolata», forladt, og ved en Kirke «submersa», gået under ved Vandflod. Udtrykket «desolata» må da vise hen til den sorte Død 1348—50 og »submersa« til Vandfloden 1362. Da man nu med Rimelighed kan antage, at Listens Forfatter ikke vilde føre Kirker til Indtægt, der var forladte og ødelagte og altså ikke kunde yde den årlige Afgift, må Fortegnelsen være skreven for 1348. Af denne Hånd gives Facsimile af Kirkenavnene i Varde Syssel.

Fra sidste Halvdel af det 14de Årh. findes få større sammenhængende Stykker; alt fra den Tid henhører under det fjerde Slags Typer. Med disse fremtræder først S. 50 Uddrag af et Brev fra 1368, dernæst S. 69 Stykker under det 19de og det 21de Præbende, begge Steder forskellige Hænder; det nederste S. 75 og øverste S. 76 fra 1379 er samme Hånd som det nederste S. 69. S. 70 er en ny Hånd, der er fortsat S. 75 og 76—77; på det sidste Sted meddeles Uddrag af et Brev fra 1388. S. 77 (fra Bl. 22 Sp. 4) er atter en anden Hånd; S. 117 er fra 1389. Facsimile bagi af S. 76—77.

Alt, hvad der findes fra det 15de Årh., meddeles med det femte Slags Typer; disse findes på følgende Steder: S. 32—33 Brev fra 1455, S. 43 Tilføjelser fra 1424 og med en anden Hånd fra 1434, S. 49 Tilføjelse fra første Halvdel af 15 Årh., S. 50—52 Efterretning om Kapitlets Ejendomme i Jandrup fra Tiden ikke længe efter 1404, der S. 51 angives som det År, da Engene blev forøgede med ny Mærker. Det følgende Stykke S. 52 om Mag. Ottos Gave er fra Tiden mellem 1439, i hvilket År han døde, og for 1450, da hans Efterfølger, Niels Pedersen, der også nævnes, døde. Det følgende på samme Side er forsynet med et Mærke, som viser, at det hører andensteds hen og da vistnok til det manglende følgende Blad 11; da omtalte Stykke nu er skrevet med samme Hånd, som de følgende Blade 13 og 14 og angår samme Ting, som de indeholder, ligger den Antagelse nær, at Blad 11 og 12 har begyndt den Opregning af Kapitlets Ejendomme, som ender på hine; den har altså begyndt med Godset sønden for Ribe, og dette vilde let kunne optage de 2 Blade. S. 53 findes Opregning af Kantor Jakob Iversens Enge fra 1453. S. 53—60 er, som alt omtalt, i Hovedsagen 1 Hånd, der må være skreven omtrent 1440¹⁾. Derimellem har 3 Hænder tilføjlet deres Bemærkninger, som angivet er under Texten, der dog er omtrent samtidige med den først skrevne. S. 61 findes 1 Hånd, der meddeler Uddrag af et Brev fra 1404, og en anden fra sidste Halvdel af 15de Årh., S. 64 en Bemærk-

1) S. 52 kaldes Iver Thordsen fordm Erkedegn og han var i denne Stilling 1433 (Ripæ Cimbr. S. 151) og S. 59 omtales hans Sjølemesse. S. 59 nævnes Provst Thomas i Harsyssel som endnu levende, han døde 1441 (Ripæ Cimbr. S. 154), S. 59 nævnes (Messe for) Tue Gummesen i Eltang, der døde 1436 (SRD. V. 565).

IX

ning fra omtrent 1400. S. 84 er et Uddrag af et Dok. fra 1439, S. 91—92 en Efterretning fra 1495, S. 92—93 med samme Hånd 2 Breve fra 1414 og 1425, samt S. 93 en ældre Notis fra omtrent 1400; derpå S. 93 en Efterretning fra 1467 og en anden fra 1469 samt S. 94 fra 1477, de 2 sidste med samme Hånd, og S. 94 nogle Bemærkninger fra 1479. Med en anden Hånd findes S. 94—95 de 2 Efterretninger om det Gods, der ligger til Thomas Langes Alter, der er stiftet 1476, og det der ligger til St. Jacobi Alter, samme Hånd som S. 113—14 om Godset i Hvidding. S. 107 er en Hånd fra 1475, S. 113 6 Linier fra Slutningen af 15de Årh., derpå følger en Efterretning fra 1439; med samme Hånd er de næste 4 Linier; det derpå følgende på samme Side er, som kort ovenfor fremsat, fra omtrent 1476. S. 116—19 er derpå beskrevet med en Mængde forskellige Hænder, der er indførte efter hinanden fra 1425 til henved 1470; Hændernes Forhold til hinanden angives under Texten. Facsimile bagi af disse Hænder er fra S. 50 og 53.

Med det sjette Slags Typer findes kun 2 Hænder fra det 16de Årh., nemlig den første fra 1502 om Indretningen af Præbenderne S. 106, og den anden Brevet fra 1518 S. 106—7, og den sidste Oplysning S. 119 fra 1513.

Desuden findes en Mængde små Bemærkninger, Tilføjelser og Overskrifter fra forskellige Tider rundt omkring i Bogen, hvis Tid ikke så nøje kan afgøres. Det er i det hele ikke altid let at sige bestemt, fra hvilken Tid en Håndskrift er; imidlertid håber jeg nogenledes at have truffet det rette. På Udgivelsen er der anvendt megen Omhu, idet Professor Thorsen har vist den Interesse for Bogen, at han har læst en Korrektur efter Knudsens Afskrift, Overlærer Kinch i Ribe har fået et Korrekturark tilsendt for at sammenligne det med sine Afskrifter, og endelig er Arkivsekretær, Løjtnant Plesner rådspurt i de tvivlsomme Tilfælde, der endnu stod tilbage. Herfor og for flere værdifulde Bemærkninger aflægger jeg de Herrer min hjerteligste Tak i det Håb, at mit Arbejde må vise sig deres opofrende Hjælp nogenlunde værdigt.

Forat en Bog som denne kan gøre den størst mulige Nytte, har jeg udarbejdet et vidtløftigt Register og deri tilføjet enkelte Bemærkninger af andre Kilder, som jeg havde på rede Hånd, uden dog at gøre nogensomhelst Fordring på Fuldstændighed, for på den Måde at hjælpe til bedre Forklaring og Oplysning af forskellige Forhold. Til Opklaring af gamle Person- og Stednavne er her mange Bidrag. For endelig også på en anden Måde at give lettere Oversigt over Indholdet, meddeles herefter en udførlig Indholdsfortegnelse.

I N D H O L D.

Privilegier for Biskoppen S. 1—27.

1. Kong Knud VI stadfæster Ribe Kirke den halve Del af al kgl. Rettighed i Ribe By, undt. Forban, Vrag og 40 Marks Sager. 18 Marts 1196. Forhen trykt i Ripæ Cimbricæ S. 176—77.

2. Ribe Borgere protesterer til Erkebisp Uffe, at Biskop Gunner i Ribe og mange af hans Forgængere altid har været i fri Besiddelse af den halve Del af al kgl. Rettighed, undtagen Vrag, Forband og 40 Marks Sager, og den senere oprettede Hestetold. Forhen trykt i Ripæ Cimbricæ S. 179. Udateret, men må være fra Årene 1228—46. (Uffe blev Erkebisp 1228 og Gunner fratrådte 1246.)

3. Pave Celestinus stadfæster Biskop Omer al den kgl. Rettighed, som Bønder kalder Kværssæde, men Købstadfolk Skot og Kværssæde, og den halve kgl. Rettighed i Ribe By, undt. Forband, Vrag og 40 Marks Sager, som Kong Sven Grade har efterladt alle Ribe Kirkes Fæstere. 25 Febr. 1193. Forhen trykt i Ripæ Cimb. S. 175—76.

4. Pave Celestinus udstæder Brev om det samme, dat. 30 Jan. 1193. Trykt i Suhms Danmarks Hist. VIII, 698.

5. Pave Gregor (IX) stadfæster Kong Knuds Gavebrev til Ribe Bispesæde på ovenomtalte Rettigheder. 23 Juli 1229. Da Brevet er udstædt i Lion, antager Suhm (IX, 585—86) det for sandsynligere, at det må henføres til 1274 og Gregor X. Trykt i Ripæ Cimb. S. 177.

6. Kong Valdemar II's Brev, at mellem ham og Ribe Kirke var sådan Skik, at Kongen havde Biskoppens Jurisdiktion i de Byer, som hedder Huseby, og som tilhørte ham, og Biskoppen havde i sådanne Byer, der tilhørte ham, foruden sin Ret tillige Kongens 3 Marks Sager og Leding. 6 Okt. 1233. Forhen trykt hos Suhm IX, 769.

7. Kong Valdemar II indrømmer Biskoppen for Halvdelen af Mynten, som denne før har haft i Ribe By, Plovskatten i Haar, Almind og Varde-Sysler samt af Byerne Varde og Lemvig. 6 Juli 1234.

XI

8. Kong Erik stadfæster foregående Brev. 4 Juli 1237. Trykt hos Suhm IX, 771.

9. Kong Abels Brev, at han istedenfor Mynten giver Biskop Esger 18 Penninge årlig af hver Plov i de 3 omtalte Sysler, men af Varde og Lemvig en vis Sum årlig som hidtil; desuden skal han af Kongens Plovpenge i disse Sysler have 50 Mark om Året. 4 April 1252. Jfr. Suhm X, 203—4.

10. Kong Erik giver Biskop Tyge af Ribe fuld Ret til at handle med hans Del af Mynten efter eget Behag. 6 Marts 1280. Jfr. Suhm X, 798.

11. Erkebiskop Uffe udstæder Vidnesbyrd, at Kong Valdemar 2 Gange, 1 Gang i Skåne og 1 Gang på Femern, som Godtgørelse for Mynten i Ribe har stadfæstet Ribe Kirke Plovpenge i de 3 Sysler. 7 Maj 1236.

12. Kong Valdemar II's Brev til Beboerne af Harsyssel, at de ikke er fritagne for at betale Plovpenge for Myntretten. Uden Datum, men må være udstædt kort efter Brev 7, altså c. 1234. Trykt hos Suhm IX, 772.

13. Kong Eriks Brev til Beboerne af Vardesyssel, at han ikke vil formindske Ribe Biskops Skibsreder og at derfor ingen må gå fra dem til Kongens. Omtrent 1237. Trykt i Ripæ Cimb. S. 682—83.

14. Kong Erik overdrager Biskop Esger et Skibsrede i Hviddingherred. 23 Marts 1248.

15. Hertug Abel fritager Biskoppens Bønder i Tønder, Daler og Ballum for al Skat og Tjeneste, undt. Leding, Kværstæde og Stud. 3 Avg. 1240. Jfr. Suhm X, 27.

16. Sammes Brev om det samme. 3 Avg. 1240. Jfr. Suhm X, 27.

17. Kong Valdemar II stadfæster ovenstående Breve. 12 Marts 1241. Trykt hos Suhm IX, 174. Michelsens Urkundensammling I, 46.

18. Kong Kristoffer I giver Ribe Kirke Harboøre i Godtgørelse for de Jorder i Lustrup, som Kongens Mølle i Ribe lader oversvømme. 14 Marts 1255.

19. Vidisse af ovenstående Brev. 9 Dec. 1282.

20. Kong Kristoffer I's Brev, at Iver Tagesen, fordum Marsk, skøder til Biskop Esger alle sine Ejendomme i Rangstrup. 15 Marts 1256. (1254 havde han testamenteret samme Gods til Løgum Kloster. SRD. VIII, 222.)

21. Hertug Erik stadfæster samme Brev. 18 Marts 1266.

22. Iver Tagesens Datters Værg, Thomas Mule, vidner at have fået de tilbagestående Penge for dette Gods. Brevet, der er udateret og kun et Uddrag, må være fra lidt senere Tid end ovenstående, måske snarest 1273, da Tyge her kaldes »electus«.

23. Magnus Håkonsen, Kannik i Ribe, skøder Ribe Kirke et Ornum med Forte og Fædrift i Jerlev for sin Sjølemesse. 3 Juli 1248.

24. Vidisse af foranstående Brev. 2 April 1253.

25. Kong Eriks Brev, at Hr. Sven Rusticus og Hr. Joh. Bassi skøder til Biskop Kristjern i Ribe sit Gods i Jerlevskov. 12 Jan. 1289. Jfr. Suhm XI, 56—57.

26. Erik Nielsen stadfæste, det Skøde, han har gjort Biskop Tyge på Gods i Saxehave, Hjarup og Bönstrup for Penge, han skyldte endel Kirker for oppebårne Tiender. 8 Okt. 1280. Jfr. Suhm X, 800.

27. Ridder Åge Thysk testamenterer til Bispens Mensalgods sin Gård i Svensholm. 17 Dec. 1266. Jfr. Suhm X, 575.

28. Biskop Tyge af Århus udstæder i Tamdrup Vidisse af den Dom, som Erkebiskop Thrugot havde afsagt på Konciliet i Vejle i Anledning af en Strid mellem Biskop Tyge i Ribe og Ridder Johan Urne om en Gård i Hærægscogh. 1 Juli 1279. Jfr. Thorsens Runemindesmærker S. 283.

29. Ribe Bys Rådmænd vidner, at Henrik Møntmesters Enke Aue afstod sin Gård Langtind til Tyge, udvalgt Biskop i Ribe. Uden År, er fra omtrent 1273.

30. Dronning Margarete overdrager det Gods, der tilhørte Johannes, Skammel Thordsens Søn, men på Grund af Majestætsforbrydelse blev konfiskeret, til Biskop Esger i Ribe. Nærværende Uddrag er trykt hos Suhm X, 981. Det fuldstændige Brev trykt i Hvitfeldts Bispekrønike S. 29, Fol.-Udg. S. 23—24 og dateret 28 Nov. 1263.

31. »Ebbo Ughæthsun« sælger til Biskop Esger af Ribe sit Gods i Rørkjær, nemlig en Otting Jord på Jejsing Mark med en Mølle. 17 Okt. 1272.

32. »Ebbo Ughæthsuns« Svigerson Andreas, Søn af N. camerarius, tilstår at eje Gods i Rørkjær. 22 Sept. ud. År, men er vel også 1272.

33. Biskop Bonde i Slesvig udstæder Vidisse af ovenstående Brev. December 1275.

34. Kristine, Enke efter »Ascerus Hælfsun«, overlader sin Søn Johannes, Klærk, alle sine Ejendomme i Hamrum Herred til fri Rådighed. 28 Okt. 1275. Jfr. Suhm X, 716.

35. Ovennævnte »Johannes Ascersun« og hans Broder Magnus Lillæ skøder deres Gods i Hamrum Herred til Biskop Tyge; hvis der fra deres Moders Side skulde ske Indsigelse herimod, gav de ham Forsikring i deres Fædrengods i Tokæthorp. 27 Nov. 1277. Jfr. Suhm X, 746.

36. Biskop Tyge af Ribe og Hr. Jon Iversen slutter Mageskifte med Kapitlets Samtykke, således at Hr. Jon for Jorder ved Bispens Gård i Favrholt i Sem Sogn og på Sem Mark skal have Grund i Yldærbiærgh og Hauærbiærgh. Udateret. Er fra Årene 1273—88, i hvilken Tid Tyge var Biskop.

37. Biskop Gunner i Ribe slutter Overenskomst med Bønderne i Andflod og Friserne i Utbøling om den Kørsel, de skulde gøre til

Bispens Gård og om Skot og Gjaf. 20 Nov. 1233. Forhen trykt hos Suhm X, 769—70.

38. Johannes, Biskop i Odense, vidner om dette Brevs Pålidelighed. Udateret. Han var Biskop 1277—86.

39. Biskop Esger af Ribe slutter Overenskomst med sine Fæstere i Tønder om det Antal Vogne, de årlig skal yde ham. 8 Sept. 1258. Trykt i Michelsens Urkundensammling I, 80.

40. Kong Erik Menved giver Biskop Kristjern af Ribe alle de Friheder og Rettigheder for hans Kirke, som hans Morbroder Biskop Esger og andre af hans Formænd har haft. 27 Okt. 1288. Jfr. Suhm XI, 36.

41. Kong Erik Menved vil holde Biskop Kristjern og hans Venner skadesløse for hvad de lider for Kongens Skyld og vil beskytte Møgeltønder Borg. 25 Okt. 128. Trykt i Michelsens Urkundensammling I, 126.

42. Kong Erik Menved forbyder sine Befalingsmænd og Fogder at kalde gejstlige for verdslig Ret, og overlader gejstliges Afstraffelse til Biskoppen. 30 Okt. 1297. Trykt i Ripæ Cimb. S. 181. SRD. VII, 331.

43. Kong Erik Glippings Forordning 29 Juli 1282. Trykt flere Steder tidligere, se Regesta diplom. No. 1304, siden i Årsberetninger fra det kgl. Gehejmearkiv II, 5—7, efter et Håndskrift fra Slutningen af det 14de Arh., med tilføjede Ændringer af 2 omtrent samtidige Håndskrifter og et fra 1430. Nærværende Opskrift er altså ældre end nogen af disse, slutter sig dog nærmest til den i Årsberetningerne meddelte Text.

Privilegier for Kapitlet og Kannikerne S. 28—49.

44. Kong Sven Grade fritager Ribe Kirkes Bønder for al den kgl. Skyld, som Bønder kalder Kværsæde, men Byfolk Skot og Kværsæde, og giver Biskoppen, som det alt tidligere var indrømmet hans Forgængere, den halve kgl. Rettighed i Ribe By, undt. Forban, Strandvrag og 40 Marks Sager. Udateret. Fra c. 1151. (Jfr. Kinch, Ribe Bys Hist. S. 22.) Trykt i Ripæ Cimb. S. 175. Jfr. Suhm VI, 77, 102—3; VIII, 292, på hvilket sidste Sted Suhm, urigtig, tilskriver Sven Estridsen Brevet.

45. Kong Valdemar II fritager Ribe Kapitels Bryder for Leding og kgl. Skat. 1206 uden Dag. Trykt Ripæ Cimb. 177—78. Gruber origines Livoniæ 262.

46. Kong Erik Plovpenning fritager Ribe Kapitels Bryder for al kgl. Byrde. 1 Maj 1242. Forhen trykt Ripæ Cimbricæ S. 178. SRD. VII, 330.

47. Kong Erik Plovpenning fritager Kannikerne i Ribe for Hestetold og anden Told og kgl. Rettighed. Jan. 1246. Trykt Ripæ Cimb. S. 178—79.

48. Kong Kristoffer stadfæster Kapitlets Bryders og Fæsteres Frihed for Leding og al kgl. Rettighed. 9 Avg. 1252. Trykt Ripæ Cimb. S. 179. SRD. VII, 330. Orig. findes i Ribe Kap. Breve i Geh.-Ark.

XIV

49. Kong Erik Glipping stadfæster foranstående og andre sine Forgængeres Frihedsbreve. 27 Sept. 1273. Trykt Ripæ Cimb. S. 181. SRD. VII, 330.

50. Biskop Esgers Brev til Hvidding Herreds Indbyggere, hvorved han forbyder alle Bønder at kalde Kapitlets Bryder og Landboer til deres Ting (congregatio) eller tvinge dem til at nedbryde Huse og Barfred eller bebyrde dem med Pengeudgift. Uden Datum. Med Hensyn til Udtrykket »urbes« har Kinch allerede i Ribe Bys Hist. S. 76, Anm., sammenlignet det med Ribe Bispekrønikes Fortælling (SRD. VII, 187), at Biskop Helias byggede mange Urbes på Bispegårdene. Urbs er således et Tårn eller, som det også kaldes, Barfred.

51. Kong Erik Menved fritager Kapitlets Gods i He, som det nylig havde fået Skøde på, for al kgl. Afgift. 23 Juli 1299. Jfr. Suhm XI, 310—11.

52. Kong Erik Menved fritager Kapitlets Bønder for Leding og al kgl. Afgift. 29 Juli 1309. Forhen trykt Ripæ Cimb. S. 182—83. SRD. VII, 330.

53. Biskop Henrik Stangebjergs Statuter. 6 Marts 1455. Forhen trykt i Ripæ Cimb. 173—74.

54. Biskop Gunner overlader Kapitlet Indtægten af Helligbrøde af dets Bønder. 1236. Forhen trykt i Ripæ Cimb. 178. Originalen findes blandt Kapitlets Diplomer i Geh.-Ark.

55. Biskop Esgers Vidisse af foranstående Brev. 7 Jan. 1261. Forhen trykt Ripæ Cimb. 180. Originalen blandt Kapitlets Diplomer i Geh.-Ark.

56. Biskop Tue grundlægger 3 nye Kanonikater i Kapitlet. 1214. Forhen trykt Ripæ Cimb. 129—30.

57. Ærkebiskop Andreas Sunesen stadfæster foranstående Brev. 1215. Forhen trykt i Ripæ Cimb. 130—31.

58. Innocens III stadfæster Biskop Tues Oprettelse af 2 Kanonikater. 3 Juni 1216. Forhen trykt Ripæ Cimb. 131. Münters Mag. f. Kirchengeschichte I, 387—88. Originalen findes blandt Kapitlets Diplomer i Geh.-Ark.

59. Biskop Gunner giver til Kapitlet sit Fædrengods i Folding. 1236.

60. Biskop Esger giver til Kapitlet sine Ejendomme i Stadil og Mejlby. Påskedag (1 April) 1263. Jfr. SRD. V., 539. Suhm X, 477. Originalen blandt Ribe Kap. Breve.

61. Biskop Gunnars Brev, at det første Års Indkomster af ledige Præsteembeder i Stiftet skal anvendes til at betale den Gæld, som Kirken er kommen i ved at udløse Biskop Tue af hans Fængsel i Tyskland. 16 Sept. 1245. Forhen trykt i Thorkelins Diplomatarium I, 152.

62. Biskop Esger forandrer ovenstående Bestemmelse til, at Kannikerne til evig Tid skal beholde det første Års Indkomster af ledige Præstekald, imod at de skal holde 3 Vikarier, der daglig skal synge en Messe for Jomfru Maria og en anden for de afdøde. 19 Juli 1246. Jfr. Suhm X, 65.

63. Biskop Gunnars Vidisse af Biskop Helias's Grundlæggelse af Ribe Skole af 1145, 13 Juni, der er trykt i Ripæ Cimb., S. 118. 12 Sept. 1245.

64. Kapitlets Statuter om Indtægtens Fordeling til fraværende og afdøde Kanniker. 21 April 1318. Trykt i Ripæ Cimb., 193—94. Hertil slutter sig Efterretning om Bestemmelser, vedtagne i Kapitlets alm. Møde 1424, om Forkyndelsen af Sjælemessers Afholdelse, om Bøder for Kanniker, der udebliver fra Morgen- og Aftenmesserne og Processionerne; desuden om Udelukkelsen af uforligelige Kanniker, der er en Bestemmelse fra 1434.

65. Vedtægter om Kannikernes Kortjeneste, Løn derfor, deres Residenser og Ed. Trykt i Ripæ Cimb., 169—71. Er rimeligvis fra Tiden noget før 1282. Hertil slutter sig Efterretningen om Vedtægten fra 1282 om Kannikernes Nådens År, hvorom det fuldstændige Brev findes i de Bartholinske Samlinger. Derpå Underretning om at der blev Statuter vedtagne, da Bispedømmet stod ledigt efter Esgers Død, altså 1273, om hvilke der kan ses i Indholdsangivelsen til næste Brev. Derpå følger andre Statuter, vistnok fra 1282, i alle Fald under Biskop Tyge, om Betalingen af »denarii procurationis«, om det halve af første Aars Indtægter af ledige Kirker (Præstekald) og om at Kapitlets forseglede Breve er ugyldige, når de ikke er læste af Erkedegnen, Kantoren og siden i Kapitlet.

66. Den Ed, som hver Kannik skal sværge, hvis han bliver Biskop. 8 April 1298. Trykt i Helvegs De danske Domkapitler. Jfr. Suhm XI, 280. En Hånd fra det 16de Årh., måske Biskop Hegelund, har inddelt Stykket i Paragrafer, men da disse ikke er nøjagtige, foretrækkes her at fremhæve Sætningernes første Bogstaver. Af No. 65 ses, at lignende Bestemmelser er vedtagne efter Biskop Esgers Død, og af disse, der findes i Bartholins Samlinger K, S. 452—54, ses, at de er aldeles de samme, kun at Begyndelsen til »quilibet canonicus« og Slutningen fra »Item quod se nunquam« fattes. Hertil slutter sig med Hånd fra det 15de Årh. Indholdet af Bispeden.

S. 49—50 findes Efterretning om den Tilladelse til at give Aflad, som Kardinal Guido, der var her i Landet 1266, indrømmede Biskoppen, Erkedegnen og Kannikerne; Brevet om den sidste Tilladelse findes i Suppl. til Ribe Kap. Breve No. 2 i Geh.-Ark.; endvidere om 10 Biskopper,

der hver gav 40 Dages Aflad, når vedkommende Biskop samtykte deri, til dem, der kom til Kirken på visse bestemte Festdage eller ydede Hjælp til Kirkens Bygning eller andre for den nødvendige Ting. De 10 Biskopper, her er Tale om, er vistnok Kardinaler, der jo tillige var Biskopper (jevnfør et Afladsbrev til Fordel for Ribe Domkirke 1292, der er udstædt af 8 sådanne, også på 40 Dage, i Ripæ Cimb. S. 85—86). Ligeledes fortælles, at Guido gav Aflad til dem, der rakte hjælpsom Hånd til Ribe Kirkes Bygning. Dette er trykt i Ripæ Cimb. S. 84—85. Dernæst følger Uddrag af et Afladsbrev fra Pave Urban V 1368 på 1 År og 40 Dage til dem, der på visse Festdage besøgte Domkirken og rakte den hjælpsom Hånd.

S. 50—52 gives Beskrivelse af Kapitlets Enge og Marker på Jandrup Mark, forfattet i første Halvdel af 15de Årh., se foran S. VIII. Heraf ses, at Engene var indkastede, idet der oftere nævnes »fossatum«, Grøft, og »worp«, det Land, der var indkastet, og at hvert Engstykke var forsynet med Mærker, hvilken Mærkning fornyedes i Lodsejernes Nærværelse 1404; at Marken var delt i Vange osv.

S. 52. Efterretning om, at Mag. Otto Bosen testamenterede Kapitlet 200 Mark lybsk, af hvilke Renten, 10 Mark årlig ydedes af et Hus i Vismar.

S. 52—60, med Undtagelse af Brevet S. 53 fra 1453, hvori gives Oplysning af Kantor Jakob Iversen om de Enge, han har på Kapitlets Vegne, indeholder Opregning af Kapitlets Ejendomme, først sønden for Kongeåen, hvilket med Undtagelse af de sidste 8 Linier S. 52 har været optegnet på de 2 udrevne Blade (se foran S. VIII), dernæst i Herrederne nordenfor Kongeåen og i Ribe selv. S. VIII Anm. er vist, at denne Fortegnelse er forfattet mellem 1436 og 1441, men når det S. 52 Anm. 6 opgives, at den sidste Linie er skreven År 1441, da er denne vel med samme Hånd som det øvrige, men tydelig lidt senere end dette, ligesom Lin. 6 fra neden que quedam bona — octo solidos annone er fra samme Tid. Underlig nok nævnes S. 53 Sneum Sogn under Gørding Herred. Mellem dette findes S. 55 med en anden Hånd Opregning af de daglige Messer, som Kapitlet skulde holde, der er affattet lidt senere.

De forskellige Hænder, der har skrevet ind i hinanden, og de mange Overstregninger gør, at Grundskriften ofte bliver utydelig og vanskelig at læse sikkert.

S. 60—70. Efterretning om de 21 Præbender, optegnet 1291, og om det 22de, der er oprettet senere. Hvert Præbende har fået en Spalte for sig og efterat først Ihændehaveren er omtalt, opregnes de Indtægter, denne har. Ofte har Bogens Forfatter dog ikke kunnet få Underretning herom og

har derfor ladet Spalten stå blank; andre har dog ofte senere tilføjet Oplysning herom og yderligere Bemærkninger om det oprindelig skrevne; de gamle Ihæندهaveres Navne er overstregede, og til forskellige Tider har man dels efter, dels i Randen foroven og ved Siden skrevet de senere Ihæندهavere, af hvilke dog nogles Navne er forsvundne ved Bogbinderens Beskæring. Terpager har ved sit Aftryk (Ripæ Cimb. S. 134—35) af en Del af det ældste heraf ikke iagttaget de forskellige Hænder, hvorfor hans Kannikliste i Almindelighed ikke svarer til År 1291. Også med Hensyn til Godset findes her oftere senere Tilføjelser og Bemærkninger, således S. 61 om Godset i Årre, hvilket i det 15de Årh. blev bortbyttet for Gods i Højrup, der i Afgift gav 2 Skilling Korn, medens det jævngode Gods i Årre 1291 ydede 16 Skilling Korn eller mere foruden Smør og andet, hvilket viser en overordenlig Tilbagegang i Jordegodsets Værdi. (Jfr. Kinchs Bemærkninger i Ribe Bys Hist. og Beskrivelse, S. 143, 167.) S. 63—64 under det 7de Præbende findes i den nederste Kant med mindre Bogstaver Uddrag af Brevet om Stiftelsen af Kristoffer I's Sjælemesse i Ribe Domkirke, indstiftet 1259; Brevet er i sin Udførlighed trykt Ripæ Cimb. S. 205—6. Dér står »molendino Hæslæ et Quimæruth«, medens i Opskriften her står Punktum mellem molendino og Hæslæ forat adskille dem. Dernæst findes Oplysning om Provst N. kaldet Kylvæscugh's Gave af 1 Gård i Ribe, om Provst Thrugils Gave 2 Juni 1279, og om en Sjælemesse for en vis Nøsing (måske Kantoren).

S. 71 er Oplysning om at »promti denarii« skal fordeles mellem de residerende Kanniker, hvilket var bestemt 1282 (Ripæ Cimb. 169—71).

S. 71—77. Opregning af Kannikernes Fællesgods; herunder findes bl. A. S. 74—75 nærmere Beskrivelse af Godset i Folding, med Oplysning om Bymarkens Deling i Bol, hvis Navne viser tilbage til ældgamle Tider; således nævnes Liuæls og Trithens Bol, der har Navn af Personer, tilligemed både Fædrene og Mødrene Bol.

S. 77—84 gives Oplysning om de daglige Sjælemesser, der er trykt Ripæ Cimb. 163—67.

S. 84—89 opregnes Indtægter, der er henlagte til Domkirkens Bygning, men disse er igen overstregede og optegnede vidtløftigere senere.

S. 89—91 findes Bestemmelserne om Kortjenesten, der er trykte Ripæ Cimb. S. 168—69. Afskriveren har åbenbart ofte ikke forstået Originalen, hvorfor der findes flere vanskelige Steder og uopløselige Forkortelser.

S. 91—92 at ingen ifølge Vedtægt 1495 kan blive delagtig i Kapitlets Indtægt, hvis han ikke har 10 Mark i Bly, nemlig Blytegn, som hver Dag uddeltes til de Kanniker, der deltog i Kortjenesten. Se Ripæ Cimb. 138—41.

XVIII

S. 92. Biskop Peders Bestemmelser om Bøder for Kanniker, der er fraværende fra Kortjenesten; at hver, der vil være Præst, skal tjene 2 År i Domkirkens Kor; at enhver Præst udenfor Byen eller i Forstaden skal være tilstede i Domkirken på Festdagene; Bøderne skal inddrives af Kantoren. 11 April 1414. Trykt Ripæ Cimb. S. 171—72.

S. 92—93. Biskop Kristjerns Bestemmelse, at hver ny Kannik skal betale 1 Mark rent Sølv til Anskaffelsen af Korkklæder og andre Prydelser. 3 Juni 1425.

S. 93. Om Kannikernes Dragt.

S. 93. Dekanus Thomas Langes Gave til Højaltret 6te Jan. 1467. Trykt Ripæ Cimb. S. 231.

S. 93. Domkirkens Bygningsfond pantsætter Gods til Kapitlet. 5 Maj 1469.

S. 94. Domkirkens Bygningsfond pantsætter Gods til Dekanus Thomas Lange. 23 Maj 1477.

S. 94. Kapitlet pantsætter Gods til Domkirkens Bygningsfond. 9 Juli 1479. Skrивeren har først skrevet galt og derpå begyndt påny.

S. 94. Kapitlets Gæld til Mag. Lambert. 9 Juli 1479.

S. 94. Opregning af det Gods, der hører til Dekanus Thomas Langes Alter, der er stiftet 1471. (Kapitlets Breve i Geh.-Ark.) Trykt Ripæ Cimb. 251—52.

S. 95. Opregning af det Gods, der hører til St. Jakobi (majors) Alter. Trykt Ripæ Cimb. S. 279.

S. 95—106. Indtægterne til Domkirkens Bygning. Det første til S. 101 er skrevet 1317 af Kanniken Astråd, der var Kirkeværge, og som også har skrevet det meste af det følgende, vistnok til henimod sin Død, der indtraf 1323. (SRD. V, 548.)

S. 106. Efterretning om Præbendernes Nedsættelse til 12 efter Biskop Iver Munks Bestemmelse 30 Marts 1502, der er trykt Ripæ Cimb. S. 136—37.

S. 106—7. Biskop Iver Munks Bestemmelse, at når noget af Fællesgodset bliver ledigt, skal det alene uddeles til de residerende Kanniker efter Alder, og den pågældende skal beholde det på Livstid, dog således at han skal afgive Indtægterne deraf til Fordeling mellem de residerende Kanniker. 22 April 1518. Trykt Ripæ Cimb. S. 120—21, 174—75. Det er den Sætning om Kanniken Niels Ebbesen, at da han ej kunde skrive, satte han kun sit Segl under (hvilket Udtryk lidt anderledes findes på nævnte Steder hos Terpager), der har fremkaldt så megen Tale om Kannikernes Uvidenhed og det lave Trin, som Gejstligheden da stod på; dette har J. Kinch fyldestgørende oplyst (Ny kirkehist. Saml. I, 337—40) at være en Misforståelse, idet her kun menes, at han på den Tid ikke kunde føre Pennen i Hånden — vel på Grund af Sygdom —, hvorimod

han har været i Stillinger, hvor det var aldeles nødvendigt at kunne skrive. Jfr. S. 119, hvor han nævnes som Kirkevæрге, der aflagde Regnskab.

S. 107. Kapitlets Smörindtægter. 1475.

S. 108—13. Fortegnelse over Stiftets Kirker i Midten af det 14de Årh. (om den nærmere Tid se foran S. VII—VIII). Trykt i O. Nielsens hist. Efterretninger om Skadst Herred. Dens Interesse i forskellige Henseender er så udførlig omtalt i J. Kinchs Ribe Bys Historie og Beskrivelse S. 103—7¹), at det her er overflødigt at berøre den nærmere; dog vil vi fremhæve endnu et vigtigt Synspunkt, nemlig det sproglige, idet vi for mange af Sogdenes Navne ikke andensteds vil finde så gamle Former som her. Med Hensyn til den S. 113 forekommende Kirke »Grønæ« i Ginding Herred, der på Registret er opført som »Grouæ ell. Grønæ«, da n og u i Håndskriftet næsten er af samme Udseende, gjorde Prof. Thorsen mig opmærksom på, at det hos Trap II, 761 opførte »Graagaarde« i Danske Atlas V, 812 kaldes »Grovgaard«, så det altså var rimeligt, at dette kunde være Stedet, hvor den ellers ukendte Kirke kunde have ligget. Jeg henvendte mig da til Sognepræsten i Hadderup, Hr. Pastor Fønss, der også velvillig meddelte i et Brev af 22 Marts 1869, »at der ganske vist her på Eggen går et Sagn om, at der engang skal have stået en Kirke imellem Grågård og Egelund, men at der intetsomhelst Sted på den store Hede hidtil er fundet Spor af en sådan Kirke, medens der på flere Steder skal være fundet Spor af forlængst forsvundne Gårde, og ingen af de ældste der på Eggen opvoksede Mænd kan påvise noget bestemt Sted, hvor eller i hvis umiddelbare Nærhed Kirken skal have stået; der siges kun nordost for Grågård imellem den og Egelund. At Grågård oprindeligt har heddet Grovgård og Gråsand Grovsand, er højst rimeligt, da Bønderne endnu bestandigt sige Grov og Grov Mark, når de tale om Grågård og de på dens Mark beliggende Huse.« Der må altså efter disse Oplysninger S. 113 læses »Grouæ«.

S. 113. Taxten, hvorefter der af de forskellige Egne i Stiftet betales fuldt subsidium.

S. 113. Efterretning om, at Erkedeggen Niels Kristensen 1439 fæstede endel Gods af Kapitlet.

S. 113. Efterretning om de Ejendomme, som Hr. Andreas Brok fæstede af Kapitlet 1439.

¹) Kun en Bemærkning skal her gøres, at det er Vejrup og ikke Åstrup Kirke i Gording Herred, der blev øde i den sorte Død. Vejrup Kirkebygning viser også tydelige Spor af at være opført på Levningerne af en ældre ødelagt Bygning. De Prikker, der står foran mange af Kirkerne, er samtidige og skal formodentlig kun betegne, hvilke der da havde betalt Afgift til Provsterne.

S. 113—14. Opregning af de Agre og Enge, der henhørte til Drost Lavrids Jonsens Præbende.

S. 114—16. Indholdsfortegnelse over Kirkens Prydelser, Kar, Klæder, Reliquier og desl. 29 Marts 1312. Trykt Ripæ Cimb. S. 211—13.

S. 116—19. Kannikernes Fæstebreve, oftest skrevne af dem selv, nemlig for Erkedegns Iver Thordsen 1425, Kantor Jakob Iversen 1425, Andreas Brok 1425, Henrik Stangebjerg 1434 og 1438, Hr. Peder Jakobsen (uden År, men er vel indført efter foregående), Hr. Palle Då 1441, Erkedegns Niels Kristensen, vel også 1441, Hr. Henrik Stangebjerg, vel samme År, Provst Niels Pedersen 1441, Hr. Petrus Johannis, er vel samme År, Provst Peder Nielsen 1450, Kannik Niels Andersen af Pugdøl 1452, Hr. Peder Friis, vel lidt senere, Dekanus Thomas Lange, Kantor Jakob Vind og Kapitlets Landbo i Bredballe, hvis Afgift tilfaldt Fru Mette af Sillerup. Herimellem findes 2 uvedkommende Stykker, nemlig S. 117 Oplysning om, at Præsten i Lem Esger Skalmsen stiftede en Sjølemesse 1379 og samme Side om, hvilken Tid på Året Kannikerne skulde tage Bestemmelse om deres Boliger.

S. 119. Oplysning om, at Hr. Niels Ebbesen, Kannik, gjorde Regnskab 1513 for den Tid, han havde været Kirkeværge.

Facsimiler meddeles herefter i Tidsfølge fra S. 1, 60—61, 46, 89, 110—11, 76—77, 50, 53 og af de S. 60—69 forekommende Tal, der er fra 1291. Til Sammenligning er stillet på et andet Blad de Tal, der findes i det ældste Hidskr. af Valdemars sælandske Lov (arnamagnæanske Saml. Nr. 24 i Kvart), der er fra det 13de Årh. (Thorsens Udgave af Vald. sæl. Lov S. 11.) Disse ligner meget dem, der findes i Hauksbók fra 14de Årh. (Gíslason Frumpartar íslenzkrar túngu S. 5.) Arabiske Tal findes dog endnu tidligere i et dansk Håndskrift, nemlig i den såkaldte Valdemars Jordebog, fra omtrent 1250—75, i selve Jordebogen Bl. 15, hvor der over Skyræthorp står: 23 marchas auri, og Bl. 18: Patrimonium nostrum in feonia 400 marchas auri (SRD. VII, 522, 523), samt alle Årstallene i den Bl. 58—64 afskrevne Krønike (SRD. III, 260—65). Disse Tal kan ikke ses i Aftrykket i SRD., men derimod i selve Kodex og i de nøjagtige Afbildninger, der haves af den.

Medens ovenstående var under Pressen, er der udkommet et vigtigt Bidrag til Oplysning om et andet hidhørende Emne, nemlig Plesners Afhandling om de Sigiller, Sekreter og Signeter, som de katholske Biskopper i Ribe har brugt — i Danske Magasin, Fjerde Række II, S. 302—6.

RIBE "OLDEMODER".

Priuilegia *pro episcopo.*

.(1196)

(1). **K**anutus dei gracia danorum slauorumque rex omnibus BI 1. Sp 1 iustis hominibus tam presentibus quam futuris hec scripta cernentibus salutem in eo, qui saluat sperantes in se dominus. Considerantes, id solum homini de vniuerso labore suo, quo laborat *sub* huius carnis ergastulo positus, in fructum uerum cedere et in posterum vtiliter reseruari, quo diuini amoris intuitu et pro regni celestis desiderio studuerat erogare, mente stabiliuimus, domino propositum confirmante, ecclesie dei facultates pro posse nostro ab iniuriis alienas manutegere et defensare, et prout dominus nobis inspirare dignatur, facultate nobis suppetente, ecclesie dei et religiosorum libertates ampliare, celestem nobis post huius vite compendia preparare cupientes mansionem. Hec est enim preciosissima margarita uenditis omnibus comparanda et indeficiens thesaurus erugini nequaquam aut tinee corrupendus. Porro ecclesie ripensi antecessores nostri pio intuitu et laudando excitati, omnium in ciuitate prelibata ripensi regio iuri attinencium medietatem, hiis tribus : forband, wree et quadraginta marcharum exceptis, indulserant sue largicionis donum litterarum et sigilli sui testimonio confirmantes. Quoniam autem tractu temporis postmodum donacioni huic et priuilegio ex parte derogatum est, ecclesia modicum inde fructum consequente, ecclesie et eius ministrorum nolentes sustinere detrimen-

tum, periclitanti manum porreximus adiutorii, vniuersa que ecclesie libertati ad tempus fuerant derogata, nostre donationis innouacione in debitum statum reuocantes. Constantissimum itaque id esse cupimus tam presentibus quam futuris et absque ambiguitate perspicuum, quoniam vniuersorum medietatem iuris regii debito attinencium in ciuitate ripensi, exceptis: forband, wree et quadraginta marcharum superius nominatis, donacione | firma et constantissima indulgemus, vt in perpetuum medietate sua videlicet ecclesia eiusque ministri ea libertate qua nos nostra et nostri successores pociantur. Quoniam autem temporis tractus annosior liquidissima et manifesta a memoria distrahit et ducit in ambiguum, vt hec in posterum rata mancant et inconuulsa, litterarum et sigilli nostri hec auctoritate statuimus confirmanda, ne ulla ammodo maligne intencioni cuiuspiam hec preuaricandi vel inficiandi occasio generetur. Quicumque igitur maligniori studio animatus hiis nostre donacionis priuilegiis studuerit obuiare, regie ulcionis gladio se districcius non ambigat coerendum —. Datum wethlæthorp anno dominice incarnationis M. C. lxxx. vi., xv^o kalendas aprilis. Anno monarchie kanuti regis xiiii^o, Andrea cancellario, notario autem gabriele, presentibus magistro nicholao de wæsterwich, magistro iohanne de lakestad, Suenone sacerdote de wethrum, domino amando, omeri episcopi capellano.

(1228—46)

(2). Venerabili in christo patri ac domino v. dei gracia lundensi archiepiscopo suecique primati ciues ripenses salutem et debitum seruicium . Protestamur vobis, quod dominus G. episcopus nostre ciuitatis et antecessores sui multi semper fuerint in libera possessione et legitima proseripcione medietatis tocius iuris regii, quod spectat ad ciuitatem nostram, quatuor tantum exceptis, que totaliter ad fiscum regis solent deuolui, videlicet Strandwrek, forband, exaccionem quadraginta marcharum et theloneo equorum, quod

post excepcionem trium predictorum fuit institutum, set in priuilegiis regum non exceptum.

(1193)

(3.) **C**elestinus episcopus seruus seruorum dei venerabili fratri O. ripensi episcopo Salutem et apostolicam benedictionem. Cum a nobis petitur, quod iustum est et honestum, tam vigor equitatis quam ordo exigit rationis, vt id per sollicitudinem officii nostri ad debitum producatum effectum. Eapropter venerabilis in christo frater tuis iustis postulacionibus grato concurrentes assensu, omne debitum iuris regii, quod rurenses Quersent appellant, vrbani vero Skot et Quersent vocant, et dimidium cuiuslibet iuris regii, quod in ciuitate ripensi ascriptum est regie potestati, tribus hiis exceptis, forban, Strandware et causis quadraginta marcharum, quod karissimus in christo filius noster S. Rex danorum omnibus ripensis ecclesie colonis tam vrbicolis quam ruricolis dimisit, sicut iuste et pacifice possides, auctoritate tibi apostolica confirmamus et presentis scripti patrocinio comunimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam | nostre confirmacionis Bl 1. Sp.3 infringere vel ei ausu temerario contraire. Siquis autem hoc attemptare presumpserit, indignacionem omnipotentis dei et beatorum petri et pauli apostolorum eius se nouerit incursum. Datum laterani v. kalendas marcij, pontificatus nostri anno secundo.

(1193)

(4.) **C**elestinus episcopus seruus seruorum dei venerabili fratri O. episcopo ripensi, Salutem et apostolicam benedictionem. Equitas iuris et consuetudo ecclesie nichilominus approbata requirunt, vt que rationabiliter possidentur, confirmacionis auctoritatem ab hac sede recipiant, que est ab ipso ihesu christo supra firmam petram propter meritum beati petri constructa. Eapropter venerabilis in christo frater tuis iustis precibus annuentes dona-

ciones et concessionones super medietate omnium iuri regio in ciuitate ripensi attinencium, Exceptis forban, Wørek et quadraginta marcharum Sogn, a karissimo in christo filio kanuto illustri rege danorum et progenitoribus suis ecclesie ripensi deliberacione prouida factas, sicut illa eadem ecclesia iuste ac sine controuersia possidet et in eiusdem regis ac venerabilis fratris nostri A. lundensis archiepiscopi apostolice sedis legati autenticis continentur expressa, tibi et ipsi ecclesie auctoritate apostolica confirmamus et presentis scripti patrocinio communimus. Decernimus ergo, vt nulli omnino hominum licitum sit hanc nostre paginam confirmacionis infringere vel ei ausu temerario contraire. Siquis autem hoc attemptare presumpserit, indignacionem omnipotentis dei et beatorum petri et pauli apostolorum eius se nouerit incursum. Datum laterani iij kalendas february, pontificatus nostri anno secundo.

(1229 . 1274?)

(5.) **G**regorius episcopus seruus seruorum dei venerabili fratri episcopo ripensi Salutem et apostolicam benedictionem. Cum a nobis petitur, quod iustum est et honestum, tam vigor equitatis quam ordo exigit racionis, vt id per sollicitudinem officii nostri ad debitum perducatur effectum. Sane peticio tua nobis exhibita continebat, quod olim clare memorie kanutus rex danorum et selauorum medietatem omnium ad regium ius pertinencium, quam in ciuitate ripensi obtinebat, redditibus, qui Forband, Wrec et quadraginta marcharum vulgariter nuncupantur, dumtaxat exceptis, sedi ripensi pro sue ac progenitorum suorum animarum remedio duxit deliberacione pia ac prouida concedendam, prout in litteris inde confectis et dicti regis sigillo signatis plenius dicitur contineri. Nos itaque tuis supplicacionibus inclinati, quod super hoc prouide factum est, ratum et gratum habentes, id auctoritate apostolica confirmamus et presentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre confirmacionis

infringere vel ei ausu temerario contraire. Siquis autem hoc attemptare presumpserit, indignacionem omnipotentis dei et beatorum petri et pauli apostolorum eius se nouerit incursum. Datum lugduni x. kalendas augusti pontificatus nostri anno tercio.

(1233)

(6.) **W**aldemar^{us} dei gracia danorum slauorumque rex omnibus hoc scriptum cernentibus in domino Salutem. Notum sit tam presentibus quam futuris, quod inter nos et ripensem ecclesiam talis fuerat consuetudo, quod in nostris villis, que huseby dicuntur, iurisdictionem episcopi habuimus cum iure nostro, et episcopus eiusdem ecclesie in talibus villis suis cum iure suo a nobis causas trium marcharum preter expeditionem dinoscitur habuisse. Et ne a quouis officialium nostrorum super tam antiqua consuetudine sibi in posterum fieret preiudicium, eidem cauendum duximus autentico presencium litterarum. Datum apud worthlingburgh anno ab incarnatione domini m. cc. tricesimo tercio, pridie nonas octobris.

(1234)

(7.) **W**aldemar^{us} dei gracia danorum slauorumque rex omnibus ^{Bl.1. Sp.4} hoc scriptum cernentibus in perpetuum. Quoniam cum lapsu temporis rei geste cito labitur memoria, nisi instrumento viue uel mortue vocis fuerit munita, presentibus et futuris duximus declarandum, nos domino episcopo ripensi assignasse pro dimidia fabrica, quam prius habuit in ciuitate ripensi, censum aratrorum in harthæsyslæ, almundsyslæ et warwithsyslæ cum opidis warwid et læmwich. Cuius rei factum ne cadat a memoria futurorum, presentis scripti patrocini^o perhennamus. Datum apud ymbriam anno domini m. cc. xxxiiii., pridie Nonas iulii, presentibus dominis vffone archiepiscopo lundensi, Nicholao episcopo roskildensi, Comite alberto et domino woghen filio gunni, per manus domini petri sacerdotis.

(1237)

(8.) **F**ricus dei gracia danorum slauorumque rex omnibus hoc scriptum cernentibus in domino salutem. Quoniam cum lapsu temporis rei geste cito labitur memoria, nisi instrumento uiue uel mortue uocis fuerit munita, presentibus et futuris duximus declarandum, nos domino episcopo ripensi assignasse pro dimidia fabrica, quam prius habuit in ciuitate ripensi, censum aratorum in harthæsysæl, almundsysæl et warwithsysæl cum suis opidis warwith et læmwich, cum consensu dilecti patris nostri domini regis W., qui presens factum suo prius priuilegio approbavit. Cuius rei factum ne cadat a memoria futurorum, presentis scripti patrocinio perhennamus. Datum apud kalundburgh anno domini m. cc. xxxvij, quarto nonas juli.

(1252)

(9.) **A**bel dei gracia danorum slauorumque rex, dux iucie, omnibus presens scriptum cernentibus Salutem in omnium saluatore. Notum facimus tam presentibus quam futuris, quod inter nos ex una parte et venerabilem dominum esgerum ripensem episcopum ex altera, sicut inter dilectum patrem nostrum felicis memorie et predecessores dicti domini actum fuerat, contractum fecimus in hunc modum, videlicet quod in recompensationem monete de quolibet aratro in warwitsysæl, almundsysæl et harthæsysæl decem et octo denarios recipiat annuatim. De warwith uero et de læmwich quolibet anno habere debeat quandam summam sicut prius, residuum uero ad usus nostros debet reseruari, nisi moneta nostram contigerit innouari. Insuper dicto domino propter meritum suum et fidele obsequium de nostris denariis aratralibus in predictis sysæl quolibet anno conferimus quinquaginta marchas denariorum. In cuius rei euidenciam presentes sigillo nostro fecimus communiri. Actum ripis anno domini m. cc. lij., pridie nonas aprilis, presentibus dominis fratre adulfo, fratre reinero, do-

mino laghone guthmund sun, magistro symone, akone canonicis ripensibus, jwaro marsealco nostro et aliis pluribus clericis et laicis curie nostre.

(1280)

(10.) **E.** dei gracia danorum slauorumque rex omnibus pre- Bl 2. Sp.1
sens scriptum visuris in domino Salutem. Nos volentes omnes libertates ecclesie ripensis a progenitoribus nostris concessas pro posse nostro ampliare et in nullo diminuere, concedimus venerabili patri dilecto ac familiari nostro domino th ripensi episcopo plenam facultatem partem, quam in moneta ripensi habet, ordinandi et exponendi pro sue beneplacito voluntatis, prout sui antecessores eam ab antiquo liberius dinoscuntur exposuisse et ordinasse. Vnde prohibemus, ne quis super ordinacione et exposicione partis dicte monete dictum dominum episcopum audeat decetero impedire vel molestare, sicut regiam effvgere voluerit ulcionem. Datum alæburgh anno domini m. cc. lxxx. in capite ieiunij, presentibus dominis N. cancellario, domicello erico ducis kanuti filio, et P. dapifero.

(1236)

(11.) **V.** dei gracia lundensis archepiscopus, succie primas, omnibus hoc scriptum cernentibus Salutem in vero salutari. No- uerint vniuersi presentes et futuri, nos cum melioribus regni his presentes fuissè, semel in seania et alia vice in ymbria, quando dominus noster rex waldemarur assignauit et priuilegio suo confirmauit ripensi ecclesie pro fabrica sua in ciuitate ripensi denarios aratrorum in tribus sysæl videlicet in barthæsysæl et in warwithsysæl et in almundsysæl. Cuius rei testes sumus et testimonium nostrum presenti scripto et appendente sigillo roboramus. Datum lundis anno domini m. cc. tricesimo sexto, Nonas¹⁾ maj.

¹⁾ Således Kodex. Der kunde også læses: m. cc. tricesimo, sexto Nonas, men det forbydes af Brev 7, der er udstædt 1234.

(c. 1234)

(12.) **V.** *dei gracia danorum slauorumque rex barthæsysæl inhabitantibus Salutem et gratiam. Scire debetis pro certo, quod a solucione denariorum illorum, qui de aratris debentur pro fabrica, nulli exempti sunt, set sicut laici ita et clerici et omnes claustrales ad illorum denariorum solucionem sunt obligati.*

(c. 1237)

de nauigiis

(13.) **E.** *dei gracia danorum slauorumque rex warwithsysæl inhabitantibus Salutem et gratiam. Scire volumus vniuersitatem uestram, quod in nullo volumus diminuere nauigia domini episcopi ripensis, Set ea manere volumus illesa, sicut iam dudum dilectus pater noster et nos per nuncios nostros sibi fecimus assignari et annotari. Si ergo aliquis homo de nauigio suo ad nos venerit et fraudulentè nobis homagium fecerit, tacito hoc, quod sit de nauigio episcopi, uolumus tale homagium cassari et pro infecto haberi; dignum est enim, quod mendax preceptor carere debeat impetratis.*

(1248)

(14.) **E.** *dei gracia danorum slauorumque rex omnibus presens scriptum cernentibus Salutem in domino. Ea que geruntur in tempore, simul elabuntur cum tempore, nisi scripture testimonio recipiant*
 Bl.2. Sp.2. *firmamentum. Hinc est, quod scire uolumus tam posteros, quam*¹⁾*, nos venerabili domino esgero ripensi episcopo nauigium, quod iacet in hwitinghæret, quod emimus a domino ebbone vgeth sun marsealeho nostro, iure perpetuo contulisse possidendum, Dantes ei plenam potestatem idem nauigium vendendi, commutandi et in extremo si uelit testandi, et modis omnibus ad libitum suum in vita et post mortem*

¹⁾ Her må være glemt: presentes.

de eodem nauigio disponendi. Si vero idem episcopus intestatus descenderit¹⁾, ita quod de dicto nauigio nichil prius ordinauerit, volumus, quod ad ecclesiam ripensem redeat perpetuo possidendum. In cuius rei testimonium presentes litteras memorato domino ripensi contulimus sigilli nostri munimine roboratas. Datum apud nyburgh per manum domini Nicholai tunc notarii²⁾ anno dominice incarnationis m. cc. xl. viij., x. kalendas aprilis.

(1240)³⁾

(15.) **A**bel dei gracia dux iucie omnibus presens scriptum cernentibus in domino Salutem. Nouerint presentes et futuri, nos dedisse episcopo ripensis ecclesie subscriptam libertatem, vt videlicet villici et coloni sui eorumque familia in tundær, dalær et balghum liberi debeant esse ab omni exactione et seruicio nostro nostrorumque successorum in perpetuum preter expeditionem, Quersæthæ et stud; mandamus igitur officialibus nostris institutis modo et postmodum instituendis, quatenus prefatos homines super aliquo iure nostro non infestant. Ne ergo hanc nostram donationem possit delere obliuio, curauimus illam nostro sigillo robore. Datum ripis anno ab incarnatione domini m. cc. quadragesimo, tercio Nonas augusti, per manum domini petri prepositi de withæ a, Tunc notarii, presentibus subscriptis personis et dominis, Nosingo cantore ripensi, Johanne nafni sun, Nicholao thorse, laghone gudhmund sun, asmundo Joph sun¹⁾, aghone stabulario domini ripensis, thrugillo dyacono nostro, laghone presbitero, brothero dyacono et multis aliis clericis et laicis.

1) og 4) Således Kodex.

2) Foran er skrevet vice, der både er overstreget og underprikket.

3) Uagtet i Kodex bestemt angives Året 1243, idet der er sat et Punktum mellem tercio og Nonas og en gammel Hånd over Stykket har sat 1243, så må man dog nødvendig foretage den Forandring, som ovenfor er sket. Jfr. Brev 17.

Hanc libertatem emit dominus gunnerus episcopus a domino duce abel pro ducentis marchis, que tunc temporis valebant centum marchas argenti puri minoris ponderis, unde non debet dici concessio set magis empcio¹⁾.

(1240)²⁾

(16.) **A**bel dei gracia dux juvie omnibus presens scriptum cernentibus in domino Salutem. Notum sit tam presentibus quam futuris, Nos venerabili domino episcopo ripensis ecclesie | Bl.2. Sp.3. subscriptam concessisse perpetuo libertatem, vt videlicet villici et coloni sui in tundær, balghum et dalær liberi debeant esse ab omni iure et seruicio nostro et successorum nostrorum preter expeditionem, Quersæth et stud. Mandamus igitur exactoribus nostris et officialibus eorum modo institutis et postmodum instituendis, quatenus prefatos villicos et colonos ipsius episcopi de cetero non infestent. Ne igitur super hac libertate aliqua ei siue successoribus eius possit obuiare calumpnia, presentes ei contulimus litteras sigilli nostri munimine roboratas in testimonium sufficiens et cautelam. Datum anno ab incarnatione domini m. cc. quadragesimo, tercio Nonas augusti; presentes fuerunt magister nøsingus cantor ripensis, prepositus de withæ a, dominus thrugillus Canonicus slæswicensis, lagho gudlmund sun, Johannes nafni sun, Nicholaus thorse et alij multi clerici et laici Slæswicensis diocescos et ripensis.

(1241)

(17.) **W**aldemarus dei gracia danorum slauorumque rex vniuersis christi fidelibus presentem eedulam inspecturis Salutem in domino. Presentibus et futuris notum esse volumus, quod nos libertatem illam et contractum, quem inter se dilectus filius noster

1) Dette Stykke er tilføjet i Randen med samme Hånd.

2) Om Dateringen se Anm. til foregående Brev.

dominus abel dux juvie et ecclesia ripensis statuerunt et fecerunt de villicis et colonis iam dicte ecclesie in parochiis subscriptis, tundær, dalær, Balgum, Ratum habemus et per omnia sicut in autentico domini ducis continetur perpetuo confirmamus et sigilli nostri appendicione communimus. Datum anno domini m. cc. xlj., iiii Idus martij apud warthindburgh.

hanc libertatem emptam per dominum gunnerum episcopum a domino duce abel confirmavit pater predicti ducis waldemarus tunc regnans¹⁾.

(1255)

(18). **C.** *dei gracia danorum slauorumque rex omnibus presens scriptum cernentibus in domino Salutem. Notum esse volumus tam presentibus quam futuris, quod nos, habito meliorum et maiorum regni nostri consilio, Domino episcopo ripensi nomine ecclesie sue pro terris, quas inundat molendinum nostrum ripis in lustorp mark, harthboøræ²⁾ scotauimus iure perpetuo possidendum. Nobis autem omnes terras, que de lustorpmark sub inundatione dicti molendini nostri iacent, scotauit dominus episcopus versa vice possidendas. Ne igitur in posterum super hoc aliqua possit suboriri calumpnia, presentes litteras appensione sigilli nostri et subscriptorum dominorum fecimus roborari. Datum Nyburg anno domini m. cc. L. v., pridie Idus marcij, presentibus dominis petro arusiensi episcopo, Nicholao wibergensi episcopo Dilecto cancellario nostro, Fratre boecio quondam roskildensi preposito, Comite ernesto, ebbone galt, Johanne gunnonis filio, Nicholao lundensi Prefecto filio erlandi, Andrea filio petri quondam marsealco, petro Finnonis filio dapifero nostro, Johanne dicto kalf marsealcho Bl.2. Sp.1 nostro, kanuto kabbi et aliis multis clericis et laicis fide dignis.*

¹⁾ Dette Stykke er tilføjet i Randen af samme Hånd.

²⁾ Her er en Linie udstroegen.

(1282)

(19.) **O**mnibus presens scriptum cernentibus¹⁾ Jacobus slæwicensis episcopus, Johannes otthoniensis electus confirmatus, Nicholaus dictus hack quondam marscalcus, stigotus illustris regis danorum marscalchus, Nicholaus knuth sun et jacobus filius comitis nicholaj testificantur per suas litteras, se vidisse litteras immediate superius positas non rasas non abolutas et cetera. Datum ripis anno domini m. cc. lxxxij, proxima quarta feria post diem beati Nicholai.

(1256)

(20.) **C.** dei gracia danorum slauorumque rex omnibus presens scriptum cernentibus Salutem et gratiam. Ad noticiam uestram volumus peruenire, quod constitutus in presencia nostra dominus iwarus takæ sun quondam marscalcus venerabili patri domino esgero ripensi episcopo omnia bona, que possedit in rauænstorp, tam mobilia quam immobilia, videlicet agros, prata, siluas et aquas, scotauit iure perpetuo possidenda. Ne igitur ipso¹⁾ domino ripensi super scotacionem eidem coram nobis factam ab aliquibus in posterum suboriri possit calumpnia, presens scriptum sibi contulimus sigilli nostri appensione roboratum. Datum Nyburgh anno domini m. cc. L. vi, Jdibus marcii vj.

(1266)

(21.) **E**ricus dei gracia dux Jucie omnibus hoc scriptum cernentibus in domino Salutem. Ex quo dominus iwarus takæ sun venerabili patri domino²⁾ esgero episcopo ripensi et ecclesie sue omnia bona sua mobilia et immobilia, que habuit in rauænstorp, videlicet agros, prata, Siluas ac aquas, vendidit et scotauit³⁾, sicut

1) Således Kodex.

2) episcopo ripensi foran esgero er udstreget.

3) Således Kodex.

in litteris dilecti patrij nostri regis christofori super hoc confectis vidimus contineri, Nos scotacionem ab eodem domino iwaro factam in hac parte ratam habemus et presentibus confirmamus, adiudicantes eidem domino esgero et ecclesie ripensi memorata bona iure perpetuo possidenda libere et quiete ac prohibentes districte, ne quis ipsum dominum episcopum seu ecclesiam suam super hiis bonis presumat impetere seu modo aliquo perturbare. Datum Nyburgh anno domini m. cc. lxvi, in proxima quinta feria ante dominicam palmarum.

(1266)

(22.) **D**ominus thomas muli tunc tutor filie dicti domini iwari recognoscit, se habuisse precium quod restabat, per litteras suas quittacionis promittit sub caucione bonorum suorum appropriare dicta bona episcopo et capitulo, et hoc eciam patet per litteras domini E. regis, coram quo idem thomas hoc ¹⁾ et recognouit et promisit, Quod quidem precium a domino th. electo et capitulo se habuisse recognoscit.

(1248)

(23.) **O**mnibus presentes litteras inspecturis Magnus filius haquini, Canonicus ripensis, in omnium saluatore salutem. Noueritis, me dedisse et scotasse ecclesie beate virginis ripensi, in qua sum canonicus, ad sustentacionem canonicorum ibidem successiue residentium quoddam ornum, quod habui in jarlof, cum forta et fædrift, cum domibus et siluis, pratis, terris et aliis comodis, omni iure et lege in perpetuum possidendum, hoc modo vt in signum possessionis vere adepti Canonici percipiant annuatim dimidiam marcham denariorum, me quoad uixero more vsufructuarij residuos fructus de eisdem bonis recepturo, et post finem vite mee more verorum possessorum

¹⁾ promisit foran et er overstreget.

Bl.3. Sp.1 sine *contradicione cuiuslibet canonici percipiant fructus in perpetuum integraliter de bonis repetitis. Insuper obligauit se capitulum ad sollempnem missam pro defunctis celebrandam et oraciones in quolibet anniuersario obitus mei die in redempcionem anime mee in perpetuum faciendas. Ne igitur super hac collacione mea et obligacione predicta neenon et scotacione¹⁾ facta super altari et in placito coram venera[bi]libus patribus, dominis thor-*

(1253)

(24.) **V**niuersis in christo fidelibus presentes litteras³⁾ eskillus slæswicensis, esgerus ripensis, petrus arusiensis, Jacobus roskildensis, Nicholas Wibergensis, Rennerus othinuensis episcopi Salutem in omnium saluatore. Vniuersitati vestre significamus, nos inspexisse litteras subscriptas cum sigillis dominorum subscriptorum sine omni vicio falsitatis, sequentem tenorem continentes: Omnibus presentes litteras inspecturis Magnus et cetera, vt supra. Anno incarnationis dominice m. cc. L iij, iiij. nonas aprilis, apud nyburgh in concilio, quod ibidem celebratum fuit, date sunt littere presentes.

Item sunt ibi acta et littere iudicum ex communi consensu utriusque partis in arbitros electorum, scilicet fratris petri wibergensis et iohannis otthoniensis episcoporum.

1) Sålendes Kodex.

2) Sålendes Kodex.

3) Glemt er inspecturis.

(1289)

(25.) **E.** *dei gracia danorum slauorumque rex omnibus presens scriptum cernentibus Salutem et gratiam. Nouerint vniuersi, quod in audientia placiti nostri constituti viri honesti domini sueno dictus rusticus et iohannes bassi omnia bona mobilia et immobilia in jarlof scogh sita exceptis pecoribus venerabili in christo patri domino C. ripensi episcopo scotauerunt, siquid iuris in eisdem bonis habebant, dicto domino episcopo libere resignantes. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus duximus apponendum. Datum wibergis anno domini m. cc. octogesimo Nono, feria tertia infra octavas epyphanie domini.*

Hoc idem testantur per suas litteras Johannes arusiensis episcopus, Magister martinus cancellarius regis, petrus niclæs sun eiusdem dapifer, Nicholaus hamund sun et cristiarnus cupæ¹).

(1280)

(26.) **O***mnibus presens scriptum cernentibus ericus niclæs sun in domino Salutem. Nouerint vniuersi, me obligatum ecclesiis ripensis dyocesis, videlicet anstath, wamthorp, Skandorp, biartherop, wægnæ ac aliis multis racione decimarum illarum a me receptarum in ducentis marchis denariorum, pro quibus scotavi in manus venerabilis patris domini T. ripensis episcopi medietatem omnium bonorum meorum mobilium et immobilium in saxæhaghæ cum omnibus attinenciis suis, agris, pratis et siluis, tam sitis in saxæhaghæ, quam sitis in biartherop march et in Bønstorp march, iure perpetuo possidendam. Ne igitur super dicta scotacione aliqua in posterum possit suboriri dubietas, presentibus litteris sigillum meum duxi apponendum vna cum sigillis illorum, qui huic scotacioni presentes fuerunt, videlicet dominorum prepositi iacobi de Baruithsysæl, Johannis sacerdotis de biarth, mathei sacerdotis de gyghæ, aghonis*

¹) Måske: tupæ.

sacerdotis de ærstath, kanuti dyaconi de anstath ac laicorum bondonis swir, Jacobi kith, tukonis plyg, Johannis pinnæ, palnonis botild sun, N. luggi, Johannis palni sun, tuponis anild sun et Ja. takæ sun. Actum hiarthorp in nuptiis Johannis pelæ anno domini m. cc. lxxx. in profesto Sancti dionisii martiris et sociorum eius.

Prius obligauerat in placito, sicut patet per suas litteras, eidem episcopo curiam suam pro xxxvij marchis denariorum et iij solidis siliginis necnon et aliis debitis ecclesiarum.

(1266)

Bl 3. Sp 2.

(27.) **V**niuersis presens scriptum¹⁾ inspecturis agho miles dictus thysæsk salutem in domino. Quoniam omnia, que lucratur homo in tempore vite sue, ab homine recedunt cum tempore preter ea, que deo pro animabus ob spem retribucionis eterne impenduntur. Scire volumus tam posteros quam presentes et presentibus litteris protestamur, quod nos ecclesie sancte marie ripensi, a qua multos honores et comoda recepimus, scotauimus ad usum mense episcopalis curiam nostram in suensholm cum fundis et domibus necnon pomeriis et arboribus ac cum omnibus pratis et terris, que habuimus ad oriens et ad aquilonem de quodam riuolo, qui dicitur et vocatur haslæbæk, et cum omnibus agris et pascuis, quos habuimus iacentes de quodam aggere, qui iacet ad occidens de quibusdam agris, qui vocantur dœuækith usque ad quendam aggerem, qui iacet ad occidens prope curiam uglækiar, ita quod agri ad uiam, que separat agros a fundis, extendantur, jure perpetuo post mortem nostram, si prolem de uxore nostra non habuerimus, ad usum omnium episcoporum ripensium Sibi successiue succedencium deuoluendam. Volumus eciam, quod predictæ possessiones, quas scotauimus, non alienentur ab ecclesia ripensi, nec vendantur, nec pro aliis possessionibus commutentur,²⁾

1) cernentibus efter scriptum er underprikket.

2) nec—commutentur er understreget.

set in memoriam donacionis facte et remedium peccatorum anime ¹⁾ nostre iure perpetuo episcopatus ripensi ad usum episcoporum ibidem succedencium sine termino sint annexe. Volumus etiam, quod dilecta uxor nostra domina jngræth, cuj tenemur omnem reuerenciam et honorem impendere, resideat post mortem nostram, si superstes fuerit, per xl ebdomadas in curia memorata. Scotacionem vero predictam de predictis possessionibus fecimus in pallio venerabilis patris domini esgeri ripensis episcopi anno domini m. cc. lx. vi proxima sexta feria post festum beate lucie virginis. Presentes ²⁾ affuerunt scotacionj memorate tam clerici quam laici plurimi fidedigni; clerici videlicet sæluæ prest de worhguth, Niælæs prest ³⁾ af guthum, mathias prest af buræ, bo prest af horsæby, Suening capellanus domini ripensis, petrus dyaconus nepos noster, persona ecclesie stabby, kotto sacerdos; Laici vero due sorores nostre, nepotes nostri æner asmund sun, opi asmund sun frater eius, aghy stapæl, øpy dyacon. af stabby, aghi tuli sun, wraghi næbæ, jnsuper jngræth dilecta uxor nostra. In cuius rei testimonium presens scriptum fecimus sigillo nostro sigillari.

(1279)

(28.) **T.** dei gracia arusiensis episcopus omnibus hoc scrip- Bl.3. Sp.3.
tum cernentibus in vero salutari Salutem. Notum facimus vniuersis, quod nos litteras domini lundensis archiepiscopi vidimus in hec verba: Th. dei gracia lundensis archiepiscopus Swethie primas omnibus presens scriptum cernentibus salutem in domino. Cum curiam in hæræsgogh cum omnibus attinencijs suis, de qua diu controuersia vertebatur inter venerabilem fratrem nostrum dominum T. ripensem episcopum ex vna parte et iohannem urnæ militem ex altera, eidem fratri nostro sentencialiter adiudicauerimus per-

¹⁾ mee efter anime er underprikket.

²⁾ fuerunt efter presentes er underprikket.

³⁾ de efter prest er underprikket.

petuo *et* pacifice possidendam, venerabili fratre nostro domino arusiensi episcopo sibi super hoc exsecutore deputato, qui eum in corporalem possessionem eiusdem curie inducet *et* defendet inductum, faciendo auctoritate nostra *contradictores et impeditores* dicti domini episcopi ripensis super hac sententia nostra penitus cessare *et* ipsam sententiam effectuj mancipari *et* ad debitam firmitatem obseruari, Quod omnibus *et* singulis presentibus intinamus. Datum wætlæ anno domini m. cc. lxxix. in concilio prouinciali presentibus *et* audientibus venerabilibus fratribus nostris dominis episcopo Slæswicensi, arusiensi, Roskildensi ac aliis tam clericis quam laicis regni melioribus. In cuius rei testimonium presentibus litteris sigillum nostrum duximus apponendum. Datum thomæthorp anno domini m. cclxxix in octaua beati iohannis baptiste.

(c. 1273)

Sequantur littere testimoniales meliorum fidedignorum super impignoracionem bonorum in langætiindmark factam domino T. episcopo ripensi pro lx. marcis.

(29.) **O**mnibus presens scriptum cernentibus consules ciuitatis ripensis in domino Salutem. Nouerint vniuersi, quod presentes fuimus quando domina auæ post mortem¹⁾ henricj monetarij mariti sui curiam, quam possedit jdem henricus maritus eius, in manus venerabilis patris domini T. electi ripensis libere resignauit, Quia recognouit dictum maritum suum in multo maiori defecisse de pecunia ipsi domino electo promissa de moneta sua, quam ualet ipsa curia, quam quidem curiam sepedictus H. maritus suus eidem domino T. electo coram nobis presens *et* pluribus aliis fidedignis pro moneta sua cum omnibus attinenciis eiusdem curie *et* aliis bonis suis mobilibus *et* immobilibus obligauit, ac *eciam* recongnouit²⁾ dominum T. electum ripensem illius curie verum possessorem, renuncians totum ius,

¹⁾ et Ord er udkrasset.

²⁾ Således Kodex.

quod in dicta curia dinoscebatur habuisse. In cuius rei testimonium presentes litteras sigillo ciuitatis nostre fecimus sigillari ad cautelam; presentes fuerunt huic facto, cum pluribus aliis fidedignis, Domini grummo prepositus slæswicensis, N. archydiaconus ripensis, Riko sacerdos, Magister iacobus de fartorp, magister iohannes hwith, magister petrus, wido sacerdos, Canonici ripenses, Nicholaus thruth sun, paulus hwith, aduocatus ripensis, Quorum sigilla presentibus sunt appensa.

(1263)

(30.) **D**omina M. regina omnes possessiones johannis filii Bl.3. Sp.4. skamilli thorthæ sun propter crimen lese maiestatis domino regi aseribi fecit et eas domino episcopo esgero scotauit iure perpetuo possidendas.

(1272)

(31.) **O**mnibus presens scriptum cernentibus ebbo wghæth sun Salutem in vero salutari. Constare volo tam presentibus quam futuris, quod ego venerabili patri domino Es. ripensi episcopo vendidi omnia bona que habui in rorkiar, videlicet tria attingh jn exing march cum molendino et pascuis et omnibus attinenciis iure perpetuo possidenda, pro quibus mihi centum marchas denariorum vsualis monete soluit ad meam voluntatem. In cuius rei testimonium presentes litteras sigillo meo feci sigillari ad cautelam. Datum ripis anno domini m. cc. lxx secundo proxima secunda feria post dominicam, qua cantatur officium Da pacem domine.

(c. 1272)

(32.) **V**niuersis christi fidelibus, ad quos presentes littere peruenerint, andreas filius N. quondam camerarij Salutem in omnium saluatore. Nouerint vniuersi tam futuri quam presentes, quod quicquid dilectus pater meus dominus ebbo wuæth sun in terra et aliis bonis attinentibus dilecte uxori¹⁾ mee, filie sue, in rorkyær

¹⁾ Tillföjet med en anden Hånd.

alienauit, *gratum et ratum habeo, prout presens essem. Datum in die sancti mauricij et sociorum eius.*

(1275)

(33.) **B.** slæswicensis episcopus litteras suprapositas testatur per suas litteras se vidisse non viciatas, *et cetera. Datum slæswich anno domini mcc. lxxv. mense decembrj.*

(1275)

Bl.4. Sp.1.

(34.) **O**mnibus presens scriptum cernentibus cristina relicta ¹⁾ asceri hælfh sun in domino Salutem. Noueritis, quod dilecto filio meo Johanni clerico omnia bona sua in hambrumhæreth situata alienandi, commutandi necnon impignorandi liberam dederō ²⁾ potestatem, *Ratum et gratum, me bona fide promittens habituram, quicquid de dictis bonis per ipsum fuerit ordinatum. In cuius rei euidentiam Sigilla dominorum Johannis prioris de østerløf, palnonis nielæs sun et cristierni aghi sun litteris presentibus duxi apponenda. Actum anno domini m cc lxx. quinto, jn die apostolorum symonis et Jude.*

(1277)

(35.) **O**mnibus hoc presens scriptum cernentibus dominus Johannes Ascer sun et frater suus magnus lillæ Salutem in domino. Nouerint vniuersi presentes litteras inspecturi, nos tam ex parte nostra quam ex parte matris nostre domine cristine omnia bona, que habuimus in hambrumhæreth, venerabili patri domino T. ripensi episcopo scotasse perpetuo possidenda, *et si in posterum ex parte matris subsequuta* ³⁾ aliqua contradictio, dicto domino T. bona nostra patrimonialia in tokæthorp in contraplegium per presentes obligamus. Ne igitur super hac scotacione in posterum aliqua poterit fieri calumpnia, presentem sibi litteram sigillis nostris fecimus

¹⁾ Udstreget er herefter aceri.

²⁾ Således Kodex.

³⁾ Fuerit synes at være glemt.

roborari. Huic scotacioni presentes fuerunt subscripte persone domini Domicellus Jacobus, Nicholaus magnus sun, langsum bard sun, Johannes byut, Jacobus dictus lillæ, Johannes buggi, Bo høk, Benedict purki. Datum Wibergis anno domini m cc. lxxvij. in sabbato ante festum beati andree.

(1273—88)

(36.) **T.** dei gracia ripensis episcopus omnibus presens scriptum cernentibus in domino Salutem. Nouerint vniuersi, quod inter nos ex una parte et dominum Jon iwær sun ex altera de consensu capituli nostri talis amicabile composicio intercessit, quod pro fundo sito iuxta curiam nostram in fogherhalt ad partem orientalem predictus dominus jon habere debeat in yldærbiærgh duos funes pro vno et pro terris sitis in seemmarch iuxta curiam nostram habere debeat in hauærbiærgh funem pro fune¹⁾, et si terre supradicte non sufficiunt in recompensacionem terrarum predictarum, Promittimus sibi ad arbitrium illorum, qui prius super hoc electi fuerunt compositores, plenam facere compensacionem. In cuius rei testimonium et euidenciam²⁾ ampliorem presentes sibi litteras contulimus sigilli nostri et sigilli capituli nostri munimine roboratas.

(1233)

(37.) **G**unnerus dei gracia Ripensis episcopus omnibus hoc scriptum cernentibus Salutem in vero salutari. Litigantibus inter se parochianis de tundær cum parochianis de andæflyth de seruiciis, que debentur curie nostre de eis, talis inter eos facta fuit conuentio, quod parochiani de andæflyth cum frisonibus habitantibus in vtbølingh in tundær omnia seruicia ab antiquo curie nostre tenentur facere dimidia preter³⁾ deductionem census cellarij et cibariorum natalis et

¹⁾ funem pro fune understreget.

²⁾ pleniorer efter euidenciam er underprikket.

³⁾ de foran deductionem er underprikket.

paschalis ebdomade, non enim debent iam dicti parochiani in
 plaustris suis deducere cibaria natalis vel paschalis ebdomade,
 Set alia cibaria, que ad usum expeditionis debentur, tenentur in
 suo sumpto et in suis plaustris deducere ad litus maris vel
 ad alia loca, quociens vocati fuerimus uel pro certo scimus nos
 Bl.4. Sp.2. debere vocari | ¹⁾ cum nauibus nostris et nautis nostris vel cum
 equis nostris extra iuciam; auenam eciam nostram videlicet stud
 et gjaflh tenetur quilibet eorum deducere in suo sumpto ad lus-
 torp. Cetera vero seruicia, que ab antiquo nobis debentur, inter se
 dimidiare tenentur. Datum anno domini m. cc. xxx iij., xj. kalendas
 decembris.

(1277—86)

(38.) **J**ohannes episcopus otthoniensis per suas litteras se
 vidisse suprapositas litteras testatur non raras et cetera.

(1258)

(39.) **E**sgerus dei gracia ripensis episcopus omnibus presens
 scriptam cernentibus Salutem in vero salutari. Actus hominum de
 facili suffocantur, nisi fulciantur robore litterarum. Eapropter
 constare volumus vniuersis, nos talem conuencionem fecisse cum
 colonis nostris in tundær, vt de quibuslibet quinque attingh terre
 laghæfæstæ nobis ad res nostras in qualibet expeditione ferendas
 tenentur vnum plastrum prouidere. Insuper censum cellarii nostri
 cum plaustris suis lusthorp ferre tenentur, ac ad curiam nostram
 in tundær vnum plastratum ligni et vnum plastratum feni
 quilibet colonus noster ferre tenetur annuatim. Datum tundær
 anno domini m. cc. L. octauo in natiuitate beate marie virginis ²⁾.

¹⁾ Nederst på Siden står: Erichus dux iucie promisit astare episcopo et
 ecclesie et capitulo.

²⁾ Nedenunder står med meget nyere Hånd, halv udslettet og skrevet på mod-
 sat Led: Et ne nos In Ducas In Tentationem Sed L.

(1288)

(40.) **E.** *dei gracia danorum slauorumque rex omnibus*¹⁾ Bl.4. Sp.3.
 hoc scriptum cernentibus Salutem in domino Sempiternam.
 Notum facimus vniuersis, quod nos venerabili in christo patri
 nobis dilecto domino cristiarno ripensi episcopo, suis exigentibus
 fidelitatis seruiciis karissimo nostro genitori et nobis eciam cum in
 minori erat officio et statu specialiter impensis, per ciuitatem
 ripensem omnes libertates et iura ecclesie dimittimus, quas et
 que auunculus suus dilectus episcopus esgerus bone memorie et
 alij antecessores sui dinoscuntur liberiori habuisse, vnde sub optentu
 gracie nostre districte prohibemus, ne quis aduocatorum nostrorum
 vel eorundem officialium seu quisquam alius ipsum dominum epi-
 scopum vel suos officiales contra tenorem presencium super premissis
 audeat molestare sicut regiam vitare voluerint ulcionem. In cuius
 rei testimonium sigillum nostrum presentibus duximus apponendum.
 Datum Sora anno domini m. cc. lxxx viij. jn vigilia apostolorum
 Symonis et Jude.

(1288)

(41.) **Ericus**²⁾ *dei gracia danorum slauorumque rex omni-*
bus hoc scriptum cernentibus Salutem in domino Sempiternam.
 Notum facimus vniuersis, quod nos de consilio et consensu dilecte
 matris nostre ac aliorum consiliariorum nostrorum venerabilem
 patrem dominum cristiarnum ripensem episcopum ratione vere
 fidelitatis, qua nobis astrictus est, benigno volentes prosequi fauore
 et affectu et indempnitati sue precauere, ipsum et suos fauctores³⁾
 ac amicos super omnibus dampnis et dispendiis, que eundem aut
 suos seu aliquem illorum propter nostra seruicia vel defensionem

1) presens efter omnibus er underprikket og overstreget.

2) I Randen står med meget nyere Hånd: Commendatio fidelitatis Episcopi Christiarni.

3) Sålædes Kodex.

iuris nostri et honoris incurrere contigerit, indempnes facere et conseruare promittimus facere per presentes. Insuper si castrum suum et ecclesie sue mykæltundær occasione seruiciorum, que nobis impenderit, per aliquem uel aliquos obsessum fuerit, tenore presencium nos astringimus ¹⁾ ipsum castrum consilio et auxilio vna cum dicto domino episcopo liberare. Insuper eidem domino episcopo recipiendi homines in suum et ecclesie sue seruicium in dyocesi sua et extra damus et dimittimus liberam facultatem. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus litteris duximus apponendum. Datum Roskildis anno domini m. cc. octogesimo octavo, feria secunda proxima ante festum beatorum apostolorum Symonis et jude in presenciam dilecte matris mee et consiliorum²⁾ nostrorum predictorum.

(1297)

(42.) **E.** dei gracia danorum slauorumque Rex omnibus presens scriptum cernentibus salutem in domino sempiternam. Ex insinuacione querulosa venerabilis patris domini C. episcopi ripensis didicimus, quod non nulli clericorum sue diocesis quandoque per aduocatos nostros seu officiales, quandoque eciam per alios laicos nullo contra eos iuris canonici, quo incausati defendi habent ³⁾ vel conuinci, ordine obseruato, ad iudicia secularia trahuntur, capiuntur et capti vinculis innodantur, vnde, cum singulis et precipue ecclesie dei ad iuris sui obseruanciam obligamur ipsorumque grauaminibus et iniuriis velimus in quantum poterimus obuiare, Sub optentu gracia nostre districte prohibemus, Ne quis officialum⁴⁾ nostrorum seu ciujum ciuitatis alicuius vel aliorum quorumcunque laicorum aliquem de clericis memoratis ad forumulare seculare trahere seu capere vel captum tenere presumat, nisi in recenti excessu seu

1) ips effer astringimus er overstreget.

2) for consiliariorum.

3) habent næsten udslettet.

4) Saledes Kodex.

facinore publico, racione quorum jure capi debeat, deprehensum, et tunc ad primam requisicionem eiusdem domini episcopi vel sui officialis, quicumque fuerit, sibi tradatur per ipsum iuxta commissi excessus exigenciam puniendus. Siquis autem huic prohibicioni nostre atemptauerit¹⁾ contraire, vlcionis regie periculum se non dubitet incursum. Datum ripis anno domini m. cc. xc. vij in die beati theodgari confessoris in presencia nostra et venerabilis patris domini johannis episcopi arusiensis, Nicholai dapiferi nostri et aliorum consiliariorum nostrorum.

(1282)

(43.) **F**ricus dei gracia danorum slauorumque rex²⁾ omnibus Bl. 5 Sp. 1.³⁾. hoc scriptum cernentibus ad perpetuam rei memoriam. Constare volumus presentibus et futuris, quod anno domini m. cc. octuagesimo secundo, in die beati olauj, Nyburgh de consilio meliorum regni ordinauimus, sicut in concilio apud Worthingburgh de eorundem consilio promisimus, quod semel in anno in media quadragesima parlamentum, quod hof dicitur, debeat celebrari. **I**tem nullus captiuari debeat nisi confessus sponte in iure aut legitime conuictus vel manifesto facinore deprehensus fuerit, pro quo secundum leges patrie vita carere debeat siue membris, Set conuictus legitime inducias fugiendi habeat extra regnum, que in libris legalibus continentur. **I**tem nullus conuictus pro quacunque causa ultra id quod in legibus expressum pena pecuniaria uel alia puniatur, nec multetur aliquis nisi legitime sit conuictus. Item nullus super aliquibus causis contra aliquem litteras debeat regias impetrare, nisi causa ipsius prius fuit in placitis ventilata et discussa. Set postquam aliquis primam litteram regis taliter impetratam supersederit contumaciter, soluat conquerenti vnam

1) Sålendes Kodex.

2) rex skrevet over Linien med røde Bogstaver.

3) Bl. 4 Sp. 4 er blank.

marcham et tres marchas regi vltra id, pro quo in prioribus placitis conuictus est, pro secunda tantum ac pro tertia eciam tantum, Set pro quarta conquerenti iij marchas et xl soluat regi, et si talis bona mobilia non habeat set tantum terram, extunc officialis regis moneat eum, vt infra mensem tantum vendat de terra sua, in quantum tenetur bondoni et regi, quod nisi fecerit, officialis regis sub estimacione bonorum jus regis et bondonis recipiat de dicta terra et non amplius, et si terra non sufficiat ad soluendum, defectus ille pro rata parte cedat regi pariter et bondoni. Set si aliquis contra ea, que dicta sunt, litteras impetrauerit minus iuste, bondoni tres marchas soluat et similiter tantum regi. **O**rdinamus insuper et firmiter promittimus leges regis waldemari clare memorie, prout in suis libris legalibus continentur, inuiolabiliter obseruare, omnes abusiones et dissuetudines contra leges introductas penitus in irritum reuocantes, expresse et precipue infrascriptas, **P**rimo quod victualia nostra, vxoris nostre, puerorum et dapiferi nostri plaustrare non debeant vltra limites sui hæræth, et quicumque in plaustrando defecerit, officialis regis conducat plaustrum et deficiens soluat precium cum iij marchis. **I**tem quod nostrum studkorn in festo sancti andree secundum consuetudinem prouincie cuiuslibet exsoluatur . **I**tem bondones non debent compelli ad edificandum vel reparandum curias, molendina vel alia nec eciam castra nisi tempore necessitatis, Set in hiis faciant secundum quod consueuerunt facere tempore waldemari. **N**ec debent compelli¹⁾ sub aliqua pena ad dandum anseres vel pullos seu alia dona ad mensam regis²⁾, exceptis hiis que soluj consueuerunt tempore waldemari, Set pro dono uel gratis peti possunt. Item licitum sit bondonibus proprias terras habentibus villicacionem sumere, Ita quod de suis bonis iura regia soluant. **I**tem non debemus edificare in fundo alieno nisi de consensu et

1) Dette Ord er tilføjet i Randen.

2) Nec—regis er understreget.

voluntate possessoris. **I**tem officiales nostri non debent aliquem citare nisi ad iusta placita nec coram se. **I**tem littere patentes et priuilegia nostra suo robore mancant, nisi per fideles nostros in parlamento¹⁾ docere poterimus, quod sint merito reuocanda. **I**tem non debet quis pro delicto aliquo terram suam amittere, nisi pro crimine lese maiestatis conuictus fuerit cum iuramento de worthhæl, excepto casu superius expedito. **I**tem de naufragium passis volumus obseruari, quod in libris legalibus continetur. **I**tem mercatoribus regnum nostrum visitantibus et nostris propriis nulla noua grauamina imponi debent, Set uti debent libertatibus, quas habere consueuerant ex antiquo, consuetudinibus nichilominus, que obseruantur in skanør, in suo robore duraturis. **I**tem si aliquis nos impetere uoluerit super bonis quibuscunque tamquam occupatis iniuste, super hoc stabimus consilio et ordinacioni fidelium nostrorum in parlamentis nostris pro tempore celebrandis. **I**tem volumus, quod nullus apud claustra, clericos vel laicos hospitetur indiscrete, Set contentus sit, que domesticus habuerit et uoluerit sibi dare. Si ulterius facere presumpserit aliquis uolenter rapiendo, liberam habeat potestatem si fuerit clericus, uolenciam huiusmodi per causam hærwærki, rapine uel excommunicacionis prosequi, Si uero laicus, per uiam hærwærki uel rapine. **I**tem quod ecclesia dacie debeat gaudere omnibus libertatibus, quibus unquam floruit tempore regis walde-mari, Qui libertatem eius in omnibus illibatam uoluit conseruare. Ut autem hec omnia et singula | permancant rata et firma, Re-^{Bl.5. Sp.2.} uerendi patres domini jo. lundensis archiepiscopus, petrus wibergensis, tuko arusiensis, tuko ripensis, Sucno burgulanensis, Inguarus roskildensis episcopi, Jacobus slæswicensis et iohannes otthoniensis electi confirmati, necnon ottho comes de rauænsbiærgh et waldemarum dominus de rostoch sua sigilla vna cum nostro presentibus litteris apponere curauerunt. Actum Nyburgh anno et die supradictis.

¹⁾ do foran docere er overstreget.

Priuilegia *pro* capitulo *et* canonicis.

(c. 1151)

Bl. 6. Sp. 1¹⁾.

(44.) **U**niuersis ecclesie catholice filiis tam prelatiſ quam ſubditis S. Rex danorum debitam dilectionem. Cum certiffime no-uerimus racionis examine, ſolum id quod diuina firmat²⁾ prouidencia ſtabiliri, ſtatuumus dei pietatem iuxta facultatem placare ſanctamque eccleſiam honorare. Sciat itaque ueſtra diſcrecio, quomodo omnibus ripenſis eccleſie colonis tam vrbicolis quam ruricolis omne debitum iuris regii, quod rurenſes quærsæt appellant, vrbani vero ſcot et quærsæt vocant, remittimus et impreſſionis noſtre teſtimonio confirmamus. Tradimus quoque decretum, quod poſteritatem latere nolumus, quomodo epifcopo eccleſie pre-dicte concedimus, ſicut et ſuis ante conceſſum eſt predeceſſoribus, dimidium cuiuſlibet iuris regii, quod in ciuitate ripenſi aſcriptum eſt regie poſtati, tribus hiis exceptis: forban, Strandwræch, Jus xl marcharum; Quod qui eccleſie memorate ſubtraxerit, noſtre poſtatis ſubiacebit gladio et anathematis aſtringetur laqueo.

(1206)

(45.) **W**. dei gracia danorum ſlauorumque rex, dux iucie, dominus Nordalbingie, omnibus preſentem paginam inſpicientibus Salutem et graciã. Preteritorum cogicio habetur cercior et ſolet diucius ſcripture patrocinio perdurare; vniuersis igitur preſentibus et futuris notificamus, quod canonicis ripenſis eccleſie hanc indulſimus libertatem, vt villici eorum ab expedicionis grauamine et ab omni iuris noſtri exactione ſint immunes; hanc itaque im-munitatis conceſſionem ſigilli noſtri appendicione conſignantes

1) Bl. 5 Sp. 3—4 er blanke.

2) ſkrevet ovenover Linien.

confirmamus. Siquis vero hanc donacionem nostram processu temporis reuocare presumpserit, profecto in deum et in nos se nouerit deliquisse. Datum in sild anno m. cc. vi. Regnante uenerabili rege waldemaro anno iij^{to}.

(1242)

(46.) **E.** *dei gracia danorum slauorumque rex omnibus hoc scriptum cernentibus¹⁾ in perpetuum. Constare volumus presentibus nec latere posteros, quod canonicis ripensibus iure perpetuo contulerimus, ut villici in ipsorum mansionibus existentes liberi et exempti sint ab omni²⁾ onere iuri regio attinente, ut nulli exactorum nostrorum liceat pro quibuscunque causis villicos dictorum canonicorum molestare vel in causam trahere super iure nostro. In cuius rei testimonium presentem paginam memoratis canonicis contulimus sigilli nostri appensione roboratas³⁾. Datum ripis anno domini m. cc. xl. ij. Intrante mense maio.*

(1246)

(47.) **E.** *ericus dei gracia danorum slauorumque rex omnibus presentes litteras inspecturis in domino Salutem. Notum facimus⁴⁾ tam presentibus quam futuris, quod nos dimiserimus omnes illos, qui sunt canonici ripenses, anno domini m. cc. xlvj. Mense januario a pedagio equorum et omnium aliarum rerum suarum et ab omni seruitute in omni loco iurisdictioni⁵⁾ nostre subiecto liberos et immunes, prohibentes sub optentu graciae nostre, Ne aliquis ipsos aliquando in posterum super premissis indulgenciis molestare uel inquietare presumat. Siquis vero contra hanc prohibitionem nostram predictos canonicos ausu temerario pulsare et vexare in*

¹⁾ Salutem er vel her glemt.

²⁾ iure efter omni er overstreget.

³⁾ Således Kodex.

⁴⁾ Begyndelsen til presentibus, der først er sat her, er udstreget.

⁵⁾ Således Kodex.

aliquo pertinente ad premissa attemptauerit, indignacionem nostram indubitanter se nouerit incursum. Datum ripis anno domini anno et mense predictis.

(1252)

(48.) **C.** dei gracia danorum slauorumque rex vniuersis presentem paginam inspicientibus Salutem in omnium saluatore. Preteritorum cognicio habetur cercior et solet diucius scripture testimonio perdurare; hinc est quod, cum omnes progenitores nostri dilectis nobis canonicis ripensis ecclesie hanc indulssent, sicut in ipsorum continetur auctenticis¹⁾, libertatem, videlicet vt villici eorum et coloni ab expedicionis grauamine et ab omni iuris regii exactione immunes permaneant et exempti, Nos eorum libertatem in nullo diminuere, Set augere in omnibus cupientes, municionem eis predictam a progenitoribus nostris indultam tenore presencium confirmamus. Ne igitur super hoc aliqua in posterum suboriri possit calumpnia, presentem paginam sigilli nostri appensione

Bl.6. Sp.2. duximus roborandam. | Datum ripis anno domini m. cc. L ij., v Idus augusti.

(1273)

(49.) **E.** dei gracia danorum slauorumque rex omnibus presens scriptum cernentibus in domino Salutem. Noueritis, quod viris venerabilibus dilectis nobis canonicis ripensibus omnes ac singulas libertates eis a dilecto patre nostro rege cristoforo ac aliis progenitoribus nostris regibus dacie indultas dimittimus et libenter cupimus¹⁾ in omnibus bonis et personis eis attinentibus, easdem libertates tenore presencium confirmantes per graciā nostram districte prohibendo, ne quis exactorum nostrorum seu quisquam alius ipsos super huiusmodi libertatibus presumat molestare, sicut regiam voluerit effugere vlcionem. Datum ripis anno domini m. cc. lxx tercio in die beatorum cosme et damiani martirum.

¹⁾ Sâledes Kodex.

(1246—73)

(50.) **E.** *dei gracia Ripensis episcopus hwittinghæreth inhabitantibus in domino salutem. Quoniam omnes villici et coloni dilectorum nobis canonicorum tam per litteras domini regis quam ducis ab omni iure regio et seruiciis et ipsius domini ducis sint exempti, Inhibemus districtius, quatenus Ne quis bondonum ipsos¹⁾ contra dictam libertatem impediatur aut molestatur²⁾ eos ad ipsorum congregacionem conuocando seu ad domorum alicuius vel vrbium destruccionem compellendo aut aliis quibuscunque priuatis solutionibus alicuius pecunie aggrauando, quod qui fecerit, ipsum exnunc in scriptis publice excommunicamus et excommunicatum denunciamus ab omnibus sub pena trium marcharum arcus euitandum.*

(1299)

(51.) **E.** *dei gracia danorum slauorumque rex omnibus presens scriptum cernentibus Salutem in domino sempiternam. Noueritis, quod nos duas curias in hec sitas cum molendino ibidem et vnam curiam, quas dominj esgerus juul et thrugillus sacerdos ad communem mensam canonicorum ripis scotauerunt²⁾, ab omnibus solutionibus ad ius nostrum spectantibus liberas dimittimus et exemptas, prout in litteris nostris apertis ipsis super bonis ipsorum concessis super libertatibus suis plenius continetur, prohibentes districte per gratiam nostram, ne quis ipsos canonicos contra tenorem presencium audeat molestare, sicut regiam vitare voluerit vlcionem. Datum roskildis anno domini m. cc. xc. ix in crastino beate marie magdalene in presencia nostra Teste domino N. dapifero nostro³⁾*

1) har stået to Gange, første Gang overstreget.

2) Således Kodex.

3) Den Hånd, hvormed dette Brev er afskrevet, er omtrent samtidig med Brevets Datum.

(1309)

(52.) **E.** dei gracia danorum slauorumque rex omnibus presens scriptum cernentibus Salutem in domino sempiternam. Preteritorum cognicio habetur cercior et solet diucius scripture testimonio perdurare. Hinc est quod cum omnes progenitores nostri dilectis nobis dominis canonicis ripensis ecclesie hanc indulsissent, sicut in ipsorum continetur auctenticis¹⁾, libertatem, videlicet vt villici eorum et coloni ab expeditionis grauamine et ab omni iuris regii exactione immunes permaneant et exempti²⁾, Nos igitur eorum libertatem in nullo diminuere, set augere in omnibus cupientes, municionem eis predictam a progenitoribus nostris indultam Tenore presencium confirmamus, vnde per graciā nostram districtius prohibemus, Ne quis aduocatorum nostrorum, eorundem officialium seu quisquam alius cuiuscunque sit condicionis, ipsos dominos canonicos ripenses aut aliquem de ipsorum familia in bonis aut persona contra tenorem presencium impediāt in aliquo vel molestet, prout indignacionem nostram et vlcionem regiam duxerit euitandam. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus duximus aponendum¹⁾. Datum worthingborgh anno domini m. ccc. Nono, die beati olaui regis et martiris In presencia nostra.³⁾

(1455)

Bl. 6. Sp 3.

(53.) **In** Nomine sancte et indiuidue trinitatis Amen. Ad decorem domus dei ac cultum diuinum in ecclesia nostra Ripensi decentius conseruandam Nos Henricus dei et apostolice sedis gracia Episcopus Ripensis, exilitatem reddituum ad fabricam ecclesie nostre Ripensis spectantium tenuitatemque prebendarum canonicalium Ac paucitatem canonicorum residentium Internius et dolenter considerantes ac diligentius perpendentes, de consilio et consensu dilecti Capituli nostri Ripensis statnimus et ordinamus infra scripta firmiter et inuiolabiliter obseruari: Primo⁴⁾ quod quilibet in canonicum Ripensem in antea siue in posterum recipiendus, ante assequucionem vocis et loci in Capitulo aut stalli in choro, Octoginta florenos boni auri de reno in domo capitulari Capitulo effectualiter det et realiter assignet⁵⁾ quavis contradictione semota totaliter et exclusa, quorum quidem florenorum triginta quinque cedant Ecclesie cathedrali pro melioracione, reformacione, conseruacione edificiorum ac ornamentorum eiusdem, Alii vero triginta quinque floreni in augmentacionem reddituum annualium canonicorum residentium con-

1) Således Kodex.

2) Villici- exempti understreget.

3) Hånden omtrent samtidig med Brevets Datum.

4) I Randen står: quomodo recipiantur Canonici.

5) quilibet — assignet understreget.

uertantur, decem vero illorum habeat procurator ipsius pro oneribus Chori, videlicet pro sermonibus in lectorio faciendis et regentiis in festis canonicorum ordinarie subeundis, Dempto tamen salario vicariorum consueto, quoadusque residentiam fecerit personalem. Huic statuto adicimus¹⁾ infrascriptum, quod cuiuslibet canonicorum non residentium procurator²⁾, cuius prebende corpus ultra valorem sex solidorum grossorum se extendit, habeat et recipiat irreclamabiliter a suo constituyente seu ab eiusdem non residentis prebenda totidem solidos grossorum annuatim, quorum quatuor cedant Choralibus pro salario eorundem, reliqui vero duo procuratori pro oneribus chori sermonum et regentiarum consuetudinaliter obseruandis. Si autem prebenda exiliior extiterit¹⁾, seu canonicus ipse non residens in studiis priuilegiatis degerit, extunc dumtaxat pro salario chori constituens satisfacere teneatur. Item Statuimus, quod quilibet canonicorum Ripensium presentium et futurorum, curiam canonicalem ad ordinationem episcopi ac Capituli quouis modo spectantem obtinentium, post mortem suam in valore sex marcarum lubicensium pro inuentariis relinquat vtensilia comoda¹⁾. Item³⁾, quod nulli canonicorum conferatur residentia canonialis nec vlli canonicorum posteriorum seu modernorum permittatur talem residentiam occupare, nisi actualiter aut infra annum a collatione talis curie personaliter residenti seu ex rationabili causa de licentia domini ordinarii et consensu capituli ad tempus determinatum se absentanti, quod si secus factum fuerit, post vnus annj reuolucionem legitima monicione preuia illa residentia sit priuatus. Item censemus de eo, qui assentutus vnam curiam acceptauerit secundam, ita videlicet quod a iure suo cadat irreclamabiliter quoad primam. Item⁴⁾ nullo peramodo in Ripensem recipiatur Canonicum, qui in studio priuilegiato ad triennium non steterit et diligenter studuerit, vel ad tot annos stare mediante iuramento suo promiserit, antequam personaliter voluerit residere, vel saltem sit nobilis, saluis nihilominus extunc conditionatiuis clausulis prenotatis. Vt autem omnia premissa ac premissorum singula perpetuam sortiantur firmitatem, presentes litteras Siggilli¹⁾ nostri appensione Vna cum Sigillo dilecti Capituli nostri sepedicti⁵⁾ fecimus communiri. Datum Anno Incarnacionis dominice Millesimo quadringentesimo quinquagesimo quinto, Sexta die Mensis Martij.

(1236)

(54.) **G**unnerus dei gracia ripensis episcopus vniuersis pre- Bl.6 Sp.4.
sens scriptum cernentibus in perpetuum. Statuta fidelium fluxus deleret temporum, nisi per voces testium uel scripturarum testimonio reciperent firmamentum. Eapropter notum sit presentibus et futuris, quod nos dilectis fratribus nostris ripensis ecclesie canonicis talem fecimus gratiam, vt tam coloni quam villici habiti uel habendi in ciuitate uel extra ciuitatem, pertinentes tam ad singulos quam ad vniuersos, liberi sint ab impeticione iuris epi-

1) Sâledes Kodex.

2) I Randen stâr: de procuratoribus non residentium Canonicorum.

3) I Randen stâr: de curiis canonicorum.

4) I Randen stâr: de studio triennialj.

5) se er utydeligt.

*scopi pro causis, que uulgo dicuntur hælæghbroth et*¹⁾ *violacione dierum festorum, nec ipsi uillici vel coloni alicui super hiis*²⁾ *respondeant nisi suorum dominis prediorum. Vt autem hoc ratum permaneat et a nullo successorum nostrorum infirmari valeat vel infringi, presentem paginam sigilli nostri appensione duximus confirmandam. Datum ripis anno dominice incarnationis m. cc xxxvj.*

(1261)

(55.) **E**sgerus dei gracia Ripensis episcopus omnibus presens scriptum cernentibus Salutem in domino ihesu christo. Notum facimus vniuersis, Nos litteras venerabilis patris domini gunneri predecessoris nostri non cancellatas non abolitas nec in aliqua sui parte viciatas vidisse in hec verba: Gunnerus dei gracia ripensis episcopus omnibus presens scriptum cernentibus et cetera, vt Supra. — Nos autem, intelligentes predictam concessionem non esse temporalem set perpetuam, ipsam eatenus auctoritate presencium confirmamus. Datum ripis anno domini m. cc. lxi, Idus Januarii septimo.

Bl.7. Sp.1. Ecclesie tunder et halgwm adiecte Capitulo a tuone episcopo anno mcccxiij.

(1214)

(56.) **I**n nomine sancte ac indiuidue trinitatis Ego tuuo ripensis episcopus vniuersis christi fidelibus tam presentibus quam futuris in perpetuum. Ne gesta mortalium nouercante processu temporis lima obliuionis ab humana tollat memoria, quicquid mortalis statuendum decernit infirmitas, scripture continencia tucius in posterum conseruatur. Cultum diuinum in personis matricis ecclesie ampliari volentes, tres canonicos ibi de nouo instituiamus,

¹⁾ vio foran violacione er underprikket.

²⁾ super hiis er skrevet to Gänge, förste Gang overstreget.

ad quorum introitum duas ecclesias, uidelicet tundær et balghum, conuentuali ecclesie beate virginis assignauimus, ita tamen quod horum trium quilibet iij^{or} marchas de ecclesia balghum ad uestitum recipiat. Residuum uero ipsius ecclesie cum ecclesia tundær duobus tantum in mensa communi ad uictum respondeat, tertius autem quantum ad ¹⁾ mensam antique prebende beneficio sociatur. Notum eciam preterea volumus fieri, quod predicto conuentui terram apud tundær, que dicitur lundæwra, et prata, que dicuntur wæsterængi, et terram, quam byargum habemus, preter prata que prope villam sunt, eidem loco in pleno synodo, astantibus multis tam clericis quam laicis, iure quod dicitur scotningh, appropriauimus et presentis pagine attestacione sigillique nostri impressione, simul cum ecclesiis prelibatis, in perpetuum inconcusse possidendas comunimus et confirmamus et sub anathematis comminacione quantulameunque super hiis moueri questionem prohibemus. Siqua igitur ecclesiastica secularisue persona predicti monasterij canonicos super hiis vexare attemptauerit, a communione corporis et sanguinis domini nostri ihesu christi alienus existat et in extremo examine diuine uicioni subiaceat, Seruantibus autem ad eos pacem et concordiam pax uera et lux eterna in uitam sempiternam christus illucescat. Actum in plena synodo anno domini m. cc. xiiii. anno episcopatus nostri primo.

(1215)

(57). **A.** dei gracia lundensis archepiscopus, Svecie primas, apostolice sedis legatus, vniuersis, ad quos presens peruenerit pagina, Salutem in christo ihesu. Ne, que humana statuit infirmitas, attemptante prauorum calumpnia, collaborante processu temporis, ducatur in irritum, sollerti diligencia ab antiquioribus prouisum est, ut quod laudabiliter statuitur, scripture munimine laudabiliter

¹⁾ I det følgende Brev står på dette Sted: quoad.

roboretur. Domini tuonis ripensis episcopi factum laudabile ad aures nostras deferimus, quod videlicet in ecclesia beate virginis tres canonicos de nouo instituerit, ad quorum introitum duas ecclesias, videlicet tundær et balgum, ipsius ecclesie capitulo assignauit, ita tamen, quod horum trium quilibet iiii^{or} marchas argenti de ecclesia balgum ad uestitum recipiat. Residuum vero ipsius ecclesie cum ecclesia de tundær duobus tantum in mensa communi ad uictum respondeat, tercius autem quoad mensam antique prebende beneficio pociatur. Preterea eidem conuentui terram apud tundær, que dicitur lundæwra, et prata, que dicuntur wæsterængi, et terram, quam in byargum habuit, preter prata, que prope villam sunt, se contulisse¹⁾ protestatur. Ne igitur negocium adeo fauorabile prauorum dissoluatur audacia, priuilegij nostri ipsum testimonio confirmamus. Siqua igitur ecclesiastica secularisue persona hanc nostre confirmacionis sentenciam violare vel temerare attemptauerit²⁾, et si non secundo tercioue commonita condigna satisfactione resipuerit, Auctoritate dei omnipotentis et beate dei genitricis marie et beatorum apostolorum petri et pauli omniumque sanctorum sedisque romane, cuius legacione fungimur, et nostra anathemati et dampnacioni perpetue subiaceat et a percepcione corporis et sanguinis domini nostri ihesu christi alienus existat. Datum ripis anno domini m. cc. xv.³⁾

(1216)

(58.) **I**nnocencius episcopus, seruus seruorum dei, venerabili fratri episcopo Ripensi Salutem et apostolicam benedictionem. Justis petencium desideriis dignum est, nos facilem prebere con-

1) testatur er overstreget.

2) Oprindelig stod attemptauerit.

3) I Randen er skrevet med Hånd fra det 15 Årh.: Confirmatio archiepiscopi super eisdem ecclesiis.

sensum et vota, que a rationis tramite non discordant, effectu prosequente complere. Cum igitur ad augendum diuini nominis cultum, augere studens in ecclesia tua numerum prebendarum, duarum ecclesiarum tundær et balghum prouentus ad episcopatum tuum specialiter pertinencium ac alios redditus competentes duabus | prebendis a te nuper in ipsa ecclesia constitutis duxeris ^{Bl.7. Sp.2.} assignandos, terras quasdam lundwra et westerengi ad te nichilominus pertinentes communi capituli tuj mense liberaliter concedendo, Nos tuis iustis ¹⁾ precibus inclinati, quod super hiis pia et prouida deliberacione fecisti, auctoritate apostolica confirmamus et presentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre confirmacionis infringere vel ei ausu temerario contraire. Siquis autem hoc attemptare presumpserit, indignacionem omnipotentis dei et beatorum petri et pauli apostolorum eius se nouerit incursum. Datum perusii iij nonas juni pontificatus nostri anno nonodecimo ²⁾.

(1236)

(59.) **G**unnerus dei gracia ripensis episcopus vniuersis christi fidelibus presens scriptum inspecturis in domino Salutem. Presentibus et futuris notum esse volumus, nos ante susceptum episcopale officium dedisse et ecclesie ripensi ad vsum canonicorum iugiter ibidem seruiencium omnes possessiones nostras patrimoniales in fuldærn preter estimacionem curie nostre et res mobiles in ipsa curia post obitum nostrum inueniendas ³⁾, quas ad vsum infirmorum de ripis et de kaldingh deuolui volumus, si contingat nos intestatos claudere diem extremum. Hoc tamen pacto prelatas possessiones iam dicte ecclesie contulimus, quod ille deberent

¹⁾ overstreget er peticionibus.

²⁾ I Randen står med Hånd fra 15 Årh.: Confirmatio pape super predictis ecclesiis.

³⁾ Et Ord som assignasse må her være glemt.

esse sub nostra *disposicione et nostris cedere usibus, quoad viuerimus, ad canonicorum disposiciones et usus post dies nostros integraliter deuoluedæ. Quibus possessionibus sic collatis addimus alias possessiones post susceptum episcopale officium acquisitas sub eodem pacto et eadem forma, videlicet prata quedam iuxta prenominatam curiam ad aquilonem et ad austrum posita, certis aggeribus inclusa et circumsepta, et siluam quandam in waræ, videlicet quinque laagh, emptam a preposito langsingo¹⁾ et thormæth laagh. Et ne ecclesia illa, euj ista contulimus, videretur in diebus nostris esse penitus exclusa a censu et a legitima prescriptione possessionum collatarum, obligauimus nos coram fratribus nostris soluturos de illis annualem pensionem, videlicet marcham denariorum ad communem²⁾ bursam canonicorum ibidem residencium. Ne eciam prefata collatio vel pensionis solucio possit in posterum per quemquam successorum nostrorum vel heredum retractari, factum nostrum presenti scripto et sigillo nostro confirmamus. Datum ripis, presentibus canonicis nostris, anno incarnationis domini m. cc. xxxvi, anno pontificatus nostri vij³⁾.*

(1263)

(60.) **E**sgerus de j *gracia ripensis episcopus omnibus presens scriptum cernentibus Salutem in domino ihesu christo. Quocunque mado se varient humana tempora, hoc est firmum et stabile, quod pietatis intuitu erogatur. Hinc est, quod, saluti anime nostre prospicere cupientes, scire volumus vniuersos, quod nos omnia bona mobilia et immobilia, que in statlæ et mætlæby de domino iohanne kyt habuimus, dilectis nobis canonicis ripensibus ad usum canonicorum, ibidem in antiquis præbendis residencium, in ecclesia*

1) Måske kunde her læses: langfingo, men i en Afskrift fra 1492 af samme Brev, vistnok efter nærværende Kodex, der kaldes »Træbogh«, i Ribe Stiftskistes Dokumenter i Geh. Ark. Nr. 398 står: Langsingo.

2) Overstreget er *mensam*.

3) I Randen med Hånd fra 15 Årh.: *collatio bonorum in fuldern*.

nostra et in pleno capitulo scotauimus iure perpetuo possidenda, eosdem in proprietatem et vsumfructum necnon corporalem possessionem a tempore facte scotacionis inducentes. In cuius rei testimonium predictis canonicis presens scriptum contulimus sigilli nostri munimine roboratum. Actum anno domini m. cc. | lxiiij die Bl.7. Sp.3. pasche; presentes fuerunt huic scotacioni domini canonici nostri archydiaconus Nicholaus, Jon cantor ecclesie, prepositus Johannes de warwithsysæl, prepositus tuuo de warwithsysæl, prepositus Nicholaus de jalingsysæl, Nøsingus pump, Magister symon, ako sacerdos, Gunno, Magister Nicholaus, Magister jacobus scolasticus, Laici milites domini Johannes papæ, Esgerus bondæ¹⁾.

(1245)

(61.) **G**unnerus dei gracia Ripensis episcopus omnibus hoc scriptum cernentibus in domino Salutem. Fuit in olim temporibus grande bellum inter danos et theotonicos in holsacia²⁾, in quo conflictu facta est strages magna et captiuitas maior meliorum de regno nostro, vbi *eciam captiuatus est bone memorie antecessor noster tuuo episcopus et redemptus pro septingentis marchis argenti, pro cuius pecunie solucone ecclesia nostra multa contraxit debita et enormiter lesa adhuc gemit sub pondere debitorum soluendorum; amodo cum ipsa matrix ecclesia non sit soluendo, et filie teneantur defectum matris³⁾ subleuare, cum consilio fratrum nostrorum tale fecimus statutum, vt in vacacione cuiuscunque parochialis ecclesie fructus primi anni deuoluantur ad soluconem debitorum matricis ecclesie, Saluo in omnibus iure canonicorum et romane ecclesie statutis, Quos fructus a canonicis nostris ripis residentibus recipi volumus, donec debita integraliter soluta fuerint,*

¹⁾ I Randen står med samme Hånd som ovenfor fra 15 Årh.: Scotatio bonorum in stadell et medelby.

²⁾ I Randen står med samme Hånd som i Brevet: holstacia.

³⁾ matris står to Gange, første Gang overstreget.

Quibus debitis ipsis canonicis pro cuiusdam fundi alienacione ecclesia nostra obligata¹⁾. Datum anno domini m. cc. xlv^o, xvj kalendas octobris²⁾.

(1246)

(62.) **E**sgerus dei gracia Ripensis episcopus vniuersis hoc scriptum inspecturis Salutem in vero salutari. Cum pro redemptione felicitis memorie domini tuonis quondam ripensis episcopi predecessoris nostri bona ecclesie nostre ad mensam canonicorum nostrorum spectancia alienata fuerunt, et bona episcopalia insufficiencia erant ad tante pecunie restitutionem, Venerabilis antecessor noster Gunnerus episcopus cum consensu tocius capituli statuit, vt canonici in ecclesia nostra residentes redditus omnium³⁾ ecclesiarum vacancium primo anno totidem annis perciperent, donec prefata pecunia esset totaliter persoluta; cuius factum satis aprobando istud superaddentes, vt redditus ecclesiarum primo anno vacancium vsibus canonicorum nostrorum residencium in ecclesia nostra cedant in perpetuum. Cupientes eciam, vt cultus diuinus augmentetur, statuimus, vt iam dicti canonici duos vicarios constituent, qui singulis diebus missam vnā celebrent de beata virgine summo diluculo et in continenti aliam pro defunctis. Ne igitur hoc factum nostrum possit ab aliquo in posterum retractari, presentes litteras sigilli nostri munimine duximus roborandas. Datum ripis anno domini m. cc. xlvi., xij kalendas julij.

Bl.7 Sp.4. Scholarum ordinatio ad Capitulum, Item canonica vacans conferatur de Consensu capituli.

(1245)

(63.) **G**unnerus dei gracia ripensis episcopus omnibus hoc scriptum cernentibus in vero salutari Salutem. Litteras predecessoris

¹⁾ Her synes at være glemt: tenetur.

²⁾ I Randen står med en senere Hånd: Tuvo Episcopus.

³⁾ ecc. foran ecclesiarum er overstreget.

nostri H. felicitatis memorie inuenimus in hunc modum. H. dei gracia Ripensis ecclesie¹⁾ episcopus omnibus presentem paginam cernentibus Salutem in vero salutari. Ad presencium posteriorumque noticiam cupimus peruenire, quod, cum celestis sponsus pro dignacionis sue clemencia sponsam suam Ripensem, videlicet ecclesiam, nostre humilitatis prouisioni commendare uoluisset, considerantes in ea cum paupertate reddituum et paucitate personarum seruicium fieri diuinum, eo inflammatum est cor²⁾ nostrum, ut illic et ordinaremus personas canonicam vitam agentes et pro facultate nostra redditus aliquos assignaremus. Quod autem a nobis minus factum est, beneficiencie³⁾ successorum nostrorum relinquimus vberius supplendum. Quibus etiam hanc contulimus libertatem, ut scolas pro voto suo cum consilio episcopi ordinent, et canonica vacans eorum consilio et consensu collocetur⁴⁾. Datum hænnigh anno domini m. C. xlv. Idibus junii, pontificatus vero nostri anno iij. Si quis igitur eos super hiis vexauerit, deo respondeat et a comunione corporis et sanguinis christi alienus habeatur. Nos igitur factum antecessoris nostri in omnibus approbamus sigilli nostri munimine confirmantes. Datum ripis anno domini m. cc. xlv. secundo Idus septembris.

De diuisione bonorum descendens⁵⁾ Canonicj.

Bl. 8. Sp. 1.

(1318.)

(64.) In nomine patris et filii et spiritus sancti amen. Anno domini m. ccc. xvij in paraseue, presente venerabili patre domino johanne dei gracia Ripensi episcopo, de cuius consilio et consensu jta ordinatum est in capitulo Ripensi generali et statutum ab omnibus fratribus de cetero obseruari, quod quando aliquis Canonicus in Ciuitate Ripensi mortuus fuerit, omnes

1) Dette Ord er tilsat i Randen.

2) eius er overstreget.

3) står 2 Gange, förste Gang overstreget.

4) Scolas—collocetur er understreget.

5) Således Kodex.

presentes per Cantorem¹⁾ Conuocentur et cum processione sollempniter deducunt funus ad ecclesiam et post vespervas intersint vigiliis nouem lectionum et in crastino missis animarum et sepulture. Item si aliquis Canonicus in studio, peregrinatione seu quocunque alio negocio suo extra Ciuitatem mori contingat, statim cum de morte eius veraciter percipitur, Cantor hoc nunciet fratribus in Ciuitate existentibus, vt ad pulsacionem pro eo sollempnem in habitu ad ecclesiam conueniant et vigiliis similiter nouem lectionum ac crastino die duabus missis animarum intersint, Tanquam si funus presens adesset, quicumque vero absens fuerit a predictis exequiis, Cessante legitimo impedimento, soluet pro absentia dimidiam marcham denariorum, quam distribuet Cantor pro anima illius defuncti inter pauperes. Item quilibet Canonicus vbicunque locorum existens sine predictis, postquam perceperit mortem fratris sui, infra mensem dicat vel dici faciat vnum psalterium et vnam missam animarum pro anima illius defuncti. Item nullus Canonicus existens sanus absentet se pro minucione a choro in summis sollempnitatibus²⁾, silicet³⁾ quando Canonici tenent officia in choro. Item quilibet Canonicus absens habeat procuratorem pro se in Capitulo, qui pro eo Respondeat et satisfaciat⁴⁾. Statutum eciam fuit, vt omnes et singuli Redditus seu prouentus prebende Canonialis seu de prebenda prouenientes cuiuscunque canonici Ripensis, in festo beati michaelis archangeli vel post decedentis, ei et suis heredibus integraliter, exceptis Redditibus communitatis, vsque ad proximum pascha cedant pro debitis soluendis, Testamentis condendis vel in quocunque alios pios vsus secundum decedentis arbitrium conuertendis, Ita eciam quod ipsi heredes suo vicario in choro pro suo seruicio vsque ad idem pascha⁵⁾, in festo beati andree, sicut consuetum est, satisfaciant. De ecclesiis autem annexis dignitatibus et preposituris fiat post mortem decedencium, sicut consuetum est de aliis ecclesiis parochialibus et statutum. Nos ergo supradicti Johannes dei gracia Ripensis Episcopus et capitulum ibidem dicta statuta confirmamus et Testimoniis sigillorum nostrorum Roboramus. Actum et datum anno et die supradictis.⁶⁾

1) Cantorem er understreget.

2) nullus --solempnitatibus understreget.

3) Således Kodex.

4) quilibet—satisfaciat understreget og i Randen skrevet med en Hånd fra 15 Årh.: de procuratorio.

5) Således Kodex.

6) Dette Stykke er skrevet med samme Hånd som Brevet fra 1309 S. 32.

(1424)

Anno mcdxxiiij die beatorum tiburcij et valeriani in Capitulo generali ita ordinatum et statutum, quod qualibet sexta feria in capitulo intimentur anniuersaria sequentis ebdomede et dominica sequenti de ambone populo intimentur.

Item quilibet canonicus residens in ciuitate existens pro qualibet horarum siue misse matutinarum et vesperarum, si se absentauerat, soluat j solidum lubicensem pro pena in summis festis.¹⁾

Item quilibet canonicus residens in ciuitate existens, si absens fuerit in summis festis, missis, vesperis et matutinis, pro qualibet istarum horarum soluat j solidum lubicensem vsualis monete pro pena, quem si infra octo dies, postquam requisitus fuerit, non soluerit, careat²⁾ distribucione, donec soluat, Similiter et qui absens fuerit a processionibus in summis festis et dominicis diebus inter pascha et festum corporis christi, soluat solidum lubicensem pro pena eadem.

Item quilibet canonicus residens extra ciuitatem ripensem existens in summis festis, soluat iijer solidos lubicenses in pena pro quolibet festo vt supra, nisi petita³⁾ licencia a cantore vel duobus senioribus canonicis et optenta.

(1434)

Anno domini Millesimo quadringentesimo tricesimo quarto sexta feria ante dominicam palmarum ex matura deliberacione et vnanimi consensu tocius capituli ita ordinatum est, quod siquis fratrum habet aliquid contra fratrem suum canonicum, proponat continue ter in capitulo, et si in tercia ammonicione secundum dictamen fratrum conquerenti non satisfecerit, tunc excludatur a residentibus.⁴⁾

Statutum chori etc.

Bl.8. Sp.2.

(65.) Ad honorem et gloriam dei omnipotentis et gloriose virginis marie et omnium sanctorum et ad diuinum cultum in ecclesia nostra ampliandum, de communi consensu capituli ita ordinatum est et statutum, quod omnes prompti denarij ad communitatem spectantes siue de oblacionibus siue de ecclesiis siue de aliis bonis inter residentes canonicos distribuuntur⁵⁾, Qui presentes fuerint in certis horis ad distribucionem deputatis, videlicet in festis ix lectionum in matutinis, in maiori missa et in uesperis,

1) Dette Stykke fra item er igen overstreget.

2) usum efter careat er overstreget; ligefor denne Linie er i Randen tegnet en pegende Hånd.

3) har stået to Gange, første Gang overstreget.

4) I Randen står med en anden Hånd: de litibus sedandis inter fratres. Dette Stykke er med en anden Hånd end forrige.

5) inter—distribuuntur er understreget.

In feriis vero in missa et in vesperis, Ita quod in quolibet festo in matutinis distribuuntur v. solidj denariorum, In missa tantundem et in uesperis iij solidi denariorum, In feriis in maiori missa v. solidi denariorum et in uesperis iij solidi denariorum, Ita¹⁾ quod qui non uenerit ad matutinas ante primam lectionem, careat distributione, et fiet distribucio, cum dicitur benedictus, Qui non uenerit in summa missa ante incepcionem epistole, careat distributione, et fiet distribucio²⁾, cum legitur collecta post communionem, Qui vero non uenerit ad uesperas ante secundum gloria patri, careat distributione, et fiet distribucio, cum dicitur magnificat. **I**tem quandocunque aliqua grossa occurrunt, vt lacticinia vel annona distribuenda, fiat diligens computacio inter fratres, quis fuerit plus absens quam presens a pascha usque ad terminum illum et inter illos tantummodo, qui plus fuerant presentes quam absentes, grossa illa diuidantur. Si autem dubium fuerit, vtrum aliquis plus fuerit absens quam presens, relinquatur super hoc ipsius iuramento³⁾, dum tamen contrarium probari non poterit. **I**nfirmi percipiant integraliter. In minucione habeat quilibet iij dies. Item qui est in negocio capituli, percipiet integraliter petita tamen licencia capituli et obtenta. Preterea antiquis statutis capituli renouatis communi consensu capituli statutum est, vt quilibet canonicus, siue esset sacerdos siue non, siue esset presens siue non, officium suum in choro per sacerdotem adimpleret⁴⁾, Additumque est insuper, vt nullus dicatur residens, qui residenciam ad annum integrum in pleno capitulo ante festum sancti michaelis uel pascha non promitteret et faceret, alioquin immunis et expers a percepcione bonorum communium, id est ad usum residencium deputatorum, esset; eciam qui de nouo residere incipit, per mensem integrum nichil

1) er skrevet to Gange, förste Gang overstreget.

2) dicitur—distribucio er tilföjet i Randen.

3) quis fuerit—iuramento er understreget.

4) quilibet—adimpleret er understreget.

percipiet, quo expleto distributionem recipiet integraliter, Set si post festum sancti michaelis residenciam inchoat, dimidiam portionem de grossis, que hyeme illa prouenient, obtinebit, Iniustum enim et valde incongruum esset, vt canonici residentes et a pascha domini, tempore scilicet magis laboris quam lueri, ecclesie seruientes, nouis et non laborantibus in pereceptione premii equarentur, eo quod annuales redditus post festum predictum suscipi consueuerunt. Preterea statutum est, quod nullus dicatur residens, qui probari potest plus fuisse absens quam presens¹⁾ Preterea additum est, vt canonicus quilibet, licet vicarium pro se haberet, nichilominus astrictus esset interesse matutinis ix. lectionum et missis et vespers cotidianis, Ceteris horis suo arbitrio relictis. De communj consensu statutum est eciam, vt quilibet canonicus possessiones sibi assignatas adeo bonas in domibus et pecoribus successori relinquat, quales eas suscepit. Quilibet eciam canonicus in introitu suo promittere debet, se velle constitutiones obseruare supradictas et nulli homini secreta capituli reuclare et pro ecclesie libertate stare²⁾.

Statutum fuit anno domini m. cc lxxxij per T. episcopum et capitulum, vt redditus clericorum in festo apostolorum philippi et iacobi vel post decedencium eis integraliter usque ad futurum pascha cedant pro debitis soluendis, testamentis condendis vel in quoscunq; alios pios vsus secundum decedentis arbitrium conuertendis. Sub sigillis episcopi et capituli³⁾.

Sunt quedam statuta capituli in vacacione post mortem episcopi esgeri sub sigillis cuiuslibet de capitulo.

1) Preterea—presens er understreget og i Randen med nyere Hånd: plus absens quam præsens.

2) et—stare synes at være tilføjet med en anden Hånd.

3) I Randen fra det 15 Årh.: 1282 Phi. et Jacobi.

Ordinatum fuit in synodo, vt denarii, qui vocantur *denarii procuracionis*, exsolui debent in profesto *beatj martini*.

Ordinatum fuit per episcopum T. de consilio capituli, vt decetero medietas reddituum primi anni de ecclesiis vacantibus capitulo exsoluatur.

Inunctum fuit per episcopum capitulo, ne aliqua littera sigilletur, priusquam lecta fuerit coram archidiacono, qui preest, et coram cantore et postea in capitulo, et hoc prius eciam fuit statutum, et si contrarium factum fuerit, pro nichilo habeatur.¹⁾

(1298)

Bl.8. Sp.3.

Juramentum episcopi.

(66.) Ad honorem et laudem dei patris omnipotentis et indiuidue trinitatis et gloriose virginis matris marie et omnium sanctorum et ad diuinum cultum magis ampliandum et ne ea, que ab antiquis predecessibus nostris prouide statuta sunt et inuenta, negligenter simul cum tempore ex memoria hominum labi uideantur, Ita de consilio et consensu tocius capituli ripensis est ordinatum et statutum anno domini M. cc. nonagesimo octauo sexto idus mensis aprilis indicione vndecima, ut statuta facta in uacacione post mortem uenerabilis patris domini esgeri Ripensis episcopi felicitis²⁾ memorie a nobis omnibus et ab omnibus illis, qui in futurum pro loco et tempore in nostra ecclesia sunt instituendi, decetero inuiolabiliter obseruentur. Quilibet canonicus iurabit in sui noui creacione, quod si promotus fuerit in episcopum, seruabit articulos infrascriptos. Primo quod canonicos suos in debita reuerencia et honore habeat³⁾ iura ipsorum et libertates non diminuendo in aliquo, Set pocius pro viribus aumtando. Item quod deferet habitum congruentem episcopo et tonsuram. Item quod in dignitatibus et prebendis et curijs canonicorum conferendis et communitatibus prebendarum faciendis se nunquam sine consensu capituli intronmittat. Item quod donaciones, uendiciones aut alienaciones graues et ecclesie dampnosas aut arduum aliquod, per quod ecclesia possit ledi enormiter uel

¹⁾ I Randen står med Hånd fra 15 Årh.: de litteris sigillandis.

²⁾ domini—felicitis understreget.

³⁾ habeat tilføjet i Randen, som det synes med en anden Hånd.

grauari, nunquam faciet uel attemptabit sine consilio capituli et consessu¹⁾. *Item quod* in conferendis ecclesiis parochialibus non sequatur carnalitatæ affectum set iudicium rationis considerando in talibus merita personarum, quia nichil est quod ecclesie dei magis officiat, quam quod indigni recipiantur ad regimen animarum, et indecorum est ualde et absurdum, ut tales recipiantur ad regimen aliorum, qui se ipsos regere non nouerunt. *Item quod* de rebus ecclesie maxime spiritualibus nichil disponat iudicio seu consilio laycorum. *Item quod* decimas ecclesiarum ad usum proprium uel aliorum nunquam recipiat nec ab aliquo, quantum in ipso est, recipi permittat, nisi magna necessitas uel euidentis utilitas id exposcat, et tunc hoc faciat cum consilio capituli et consensu. *Item quod* ad fabricam ecclesie ripensis et aliarum ecclesiarum et ad sustentacionem seu subuentionem piorum locorum et pauperum Christi et ad ea, que publicam utilitatem respiciunt, libenter pro uiribus iuuabit. *Item officium episcopale*, quod consistit in ordinatione²⁾ clericorum, in ecclesiis et cimiteriis consecrandis uel reconciliandis, pueris confirmandis, missis precipue in summis sollempnitatibus in ripensi ecclesia celebrandis, sollicite et prout frequencius poterit, exequatur, actus illicitos et in iure prohibitos euitando. *Item quod* circa restauracionem et melioracionem bonorum episcopalium omnem quam poterit diligenciam adhibebit. *Item quod* minorem quam poterit gratiam faciet homicidis. *Item quod* si libertates et iura ecclesie contigerit per aliquem uel per aliquos inpugnari uel eciam impediri, uel si confirmacionem eius contigerit calumpniose seu maliciose differri, ad prosecutionem iuris sui non parcat laboribus et expensis, eciam ad romanam curiam, si toti capitulo uel maiori et saniori parti expedire uidebitur, personaliter proficissendo³⁾. *Item quod* expensas suas, in quantum saluo honore ecclesie poterit, studeat moderari, ne ipse, ad quem alij deberent respicere, iniuriose et turpiter aliorum bona cogatur consumere uel ecclesiam suam plusquam expedit obligare. *Item quod* si contra aliquem canonicum habuerit querelam, non sibi in publico, set coram fratribus suis moueat questionem. *Item* si archidiaconus uel prepositi contra aliquem canonicum uel aliquem de familia sua querelam habuerit, in capitulo coram concanonicis

1) se nunquam—consessu er understreget og en pegende Hånd sat i Randen.

2) I Randen står med Hånd fra 15 Årh.: Consule paulum 1° ad timotheum 3.

3) Således Kodex.

suis et non alibi ius suum prosequatur. *Item quod* sententiam excommunicacionis¹⁾ in aliquem ex ira, odio uel leuitate non proferat, set cum magna maturitate et premeditacione, illo semper adhibito moderamine, ut ipsam semper trina precedat amonicio²⁾, quare quicumque eam aliam prouulgauerit, eciam si pro iusta causa, tamen eo ipso per mensem ab ingressu ecclesie est suspensus, ut dicit concilium generale de senis ex sacro²⁾, et hoc precipue de prelati inferioribus faciat obseruari. *Item quod* ad reducendum monasteria et claustra ad debitum et legitimum statum et precipue claustra monialium³⁾, uidelicet ne preficiantur ibidem layci et ne de nouo alique recipiantur nisi de consensu episcopi. *Item quod* de omnibus curiis suis et terris episcopalibus decimas exsoluet et a suis detineri non permittat⁴⁾. *Item quod* manifestos persecutores ecclesie non promouebit. *Item quod* equos suos pascendos sacerdotibus parochialibus in natali uel alio tempore anni non transmittat in ipsorum preiudicium et grauamen. *Item quod* secundum constitucionem andree felicis recordacionis, quondam lundensis archiepiscopi, non permittat archidiaconum, prepositos uel quoscumque iuridicionem²⁾ habentes, officiales substituere, set saltem in ipsorum absentia uiros in iure peritos, suos canonicos, ad idem officium deputare. *Item quod* se⁵⁾ nunquam de bonis clericorum decedencium aliquatinus intromittat, nisi in quantum ad ipsum spectat de iure. *Item per fidem omnes et singuli promittimus, quod nunquam* aliquis eligatur uel recipiatur in canonicum nostrum⁶⁾ et fratrem ad prebendam uacaturam, set solummodo ad uacantem⁷⁾, nisi hoc nobis per sedem apostolicam fuerit demandatum. *Item quod* nullus umquam recipiatur in canonicum et in fratrem, nisi presentibus illis, qui de iure uocandi sunt. Vocare autem promittimus

Bl. 8. Sp. 4. omnes illos, | qui residentes sunt, et infra limites nostre dyocesis esse dinoscuntur. Acta sunt hec in capitulo⁸⁾ nostro ripensi Anno, Mense, Die ac indicione supradictis. In cuius rei testimonium Sigillum nostrum presentibus est appensum.

1) I Randen med nyere Hånd: Excommunicatio.

2) Således Kodex.

3) Udsagnsordet fattes her.

4) I Randen er tegnet et Ansigt og med Hånd fra 15 Årh.: Decime soluende.

5) Tilføjet over Linien.

6) I Randen med senere Hånd: Per sperare Vacare.

7) ad prebendam—vacantem er understreget.

8) rip efter capitulo overstreget.

Item eligendus et promouendus in Episcopum Ripensis ecclesie iurabit et sigillabit seruare statuta Capitularia et episcopalia precipue et singulariter infrascripta, scilicet

Quod per se aut suos officiales non impediat, quin prelati et prepositi, Quilibet in sua iurisdictione, habeant iurisdictionem concurrentem cum eo ac cum omnibus libertatibus, Quibus vsi fuerant tempora per priora.

Item vt non instituat aliquem in prelatum, prepositum vel canonicum sine consensu Capituli.

Item quod non exigat aut subleuet subsidium De ecclesiis vel presbiteris sine consensu Capituli, Causa vrgente necessitatis

Item quod ecclesie, prelaturis, preposituris siue capitulo aut prebendis annexe, sint exempte ab omni grauamine episcopali ac suis gaudeant libertatibus, prout antiquitus fuerat obseruatum.

Ego N. iuro ad sancta dei ewangelia et in bona fide promitto omnia et singula prenarrata inuiolabiliter obseruare, Nec contra ista predicta per dispensationem apostolicam aliquid attemptare.

Frater Gwido cardinalis¹⁾ concessit episcopo ripensi et omnibus BI.9 Sp.1. successoribus²⁾ facultatem relaxandi ducentos dies de iniuncta penitencia, quocienscunque in ciuitate vel diocesi sua sollempniter in pontificalibus missarum sollempnia celebrauerit et verbum dei annunciauerit ibidem.

Idem frater Gwido cardinalis concessit archidiacono et capitulo ripensi facultatem relaxandi centum dies de iniunctis penitenciis, quocienscunque³⁾ in diebus sollempnibus in ecclesia sua verbum dei annunciauerint populo.

Ipse eciam concedit eis facultatem relaxandi centum dies illis, qui in prima dominica aduentus et in die cinerum et in crastino resurrectionis dominice in ecclesia dicta accesserint verbum dei audituri a quocunque canonico et cetera.

Decem episcopi⁴⁾, quilibet relaxat xl. dies de iniuncta penitencia, dummodo⁵⁾ consensus episcopi predictae ecclesie accesserit, illis,

1) tilföjet over Linien.

2) Disse 3 Ord tilføjede over Linien.

3) verbum dei er herefter udstreget.

4) Sml. med Udtrykket decem episcopi et ligelydende Sted i Obituarium Nestvedense (Script. rer. Dan. IV. 334).

5) episcopi er herefter udslettet.

qui ad ipsam ecclesiam beate virginis in festis subscriptis, videlicet natiuitatis, resurrectionis, ascensionis et pentecostes, jn quatuor festiuitatibus beate marie virginis, jn inuencione et exaltacione sancte crucis, jn festis sanctorum ketilli, thodgari¹⁾ et nicholai confessoris, in festo sancte katerine virginis, in festo sancte marie magdalene ac per octauas sollempnitatum omnium premissarum causa deuocionis accesserint, vel ad structuram aut ad aliqua necessaria ipsius ecclesie manus adiutrices porrexerint.

Predictus cardinalis relaxat centum dies illis, qui ad reparacionem dicte ecclesie manus porrexerint adiutricem, presentibus post consumacionem operis minime valituris.

Item papa vrbanus quintus misericorditer relaxat et graciose concedit omnibus dictam ecclesiam in festis omnibus beate virginis ac festis natiuitatis domini, circumcisionis, epyphanie, pasche, ascensionis, pentecostes et dedicacionis ecclesie, ac beatorum johannis baptiste, petri et pauli, ceterorumque apostolorum, eorumque octauis deuote visitantibus et dicte ecclesie manus adiutrices porrigentibus vnum annum et vnam quadragenam. Datum anno domini m. ccc. lx. viij, ix kalendas nouembris.

Bl. 9 Sp. 2. Infrascripta prata habet Capitulum Ripense in pratis parochie jamdorp in warethsysel.

Primo in longwong ij plaustrata intra fossatum orientale, Item medium plaustratum ibidem et in eodem worp johannes swenssen habet j plaustratum et postea Capitulum ad occidentem in eodem worp ij plaustrata, Item j plaustratum in vno worp, in cuius orientali parte petrus jenssen habet j plaustratum. Summa vj plaustratum.

Item in openland j plaustratum.

Item in syndermeergronewong primo ij plaustrata, jtem j plaustratum, jtem j plaustratum. Summa iij plaustrata.

Item in streenghy primo vij plaustrata, jtem iij plaustratum, jtem vj plaustrata, jtem iij plaustratum, jtem iij plaustrata, jtem iij plaustrata, que habent j plaustratum intermedium pertinentem²⁾ laurencio loksoon, jtem v plaustrata, jtem ij plaustrata ab oriente vie tendencia ad amnem, jtem v plaustrata, jtem iij plaustratum, jtem j plaustratum, jtem x plaustrata, jtem j plaustratum, jtem ix plaustrata in tribus worp scilicet jacentibus, jtem j plaustratum in vno worp et in eodem cristiernus jenssen habet partem, jtem ij plaustrata, jtem ij plaustrata tendencia in orientem ad amnem et thyra eysdatter habet partem occidentalem, jtem j plaustratum in vno worp, cuius orientalem partem habet petrus jenssen, jtem j plaustratum circa fossatum ad austrum iuxta finem pratorum et tendit ad occidentem a via et orientalem partem habet petrus jenssen, Summa lxxj plaustrata.

¹⁾ Sâledes Kodex.

²⁾ Sâledes Kodex, for pertinens.

Item in gamelwong primo intra fossatum orientale ij plaustrata, jtem ij plaustrata intra petrum jenssen ad orientem, jtem ij plaustrata, jtem ij plaustrata ad orientem prati dotis ecclesie, Summa viij plaustrata.

Item in horswong incipiendo ab oriente j plaustratum, jtem j, Summa ij plaustratum.

Item in holmeshaghæ incipiendo ab austro primo j plaustratum, jtem j plaustratum, jtem j plaustratum, jtem a parte occidentali ibidem j plaustratum, jtem j plaustratum, hec duo in duobus worp, jtem j plaustratum, Summa v plaustrata.

Item in hauerkier ad occidentem prati j plaustratum, jtem j plaustratum tendens ad austrum et koo habet partem borealem¹⁾ versum pratum siue alios, jtem j plaustratum tendens versus boream et cristiernus ienssen habet partem australem, Summa iij plaustrata.

Item in Norgvænæwong intra fossatum dictum medium fossatum ij plaustratum, et petrus jenssen habet immediatum pratum, quod est proximum fossato.

Superscripta prata sunt in pratis ad occidentem ab ecclesia jamdrop sitis, et infra-scripta sunt sita ab oriente ecclesie predictæ.

Primo in ævie in Crook j plaustratum, jtem j plaustratum, Summa ij plaustrata.

Item in Gamelævie j plaustratum, jtem j plaustratum, jtem j plaustratum tendens ad broosteth, jtem ij plaustratum et iij plaustrata coniunctim, jtem iij plaustrata et trans-eunt ad metæ, jtem j plaustratum ad austrum et j plaustratum versus idem, jtem ij plaustrata ad idem transeuntia, jtem ad occidentem dicti wong primo iij plaustrata, jtem iij plaustratum, hec ambo in vno worp et dominus cristiernus skraam habet tantum in eodem worp, jtem iij plaustrata ad orientalem partem procedendo, Summa xxij plaustrata.

Item in beekmetæ j plaustratum.

Item in skreedeland j plaustratum transiens versus occidentem, jtem ij plaustrata ibidem, jtem ij plaustrata, jtem j plaustratum, jtem ij plaustratum, jtem j plaustratum, jtem j plaustratum, jtem ij plaustrata et petrus thyrssen habet in eodem worp j plaustratum ad occidentem, jtem ij plaustratum immediate prope, item ij plaustrata, et johannes laurencii de wareth vel eius heredes habent vtrumque finem dicti worp, jtem iij plaustrata et trans-eunt ad amnem, Summa xvij plaustrata.

In ometæ ab occidente primo iij plaustrata, jtem iij plaustrata sita in duobus worp, jtem ij plaustrata, jtem iij plaustrata sita in duobus worp, jtem iij plaustrata in tribus worp, jtem iij plaustrata in duobus worp, Summa xvij plaustrata.

Summa summarum C liij plaustrata cum dimidio plaustrato, sunt hec prescripta prata et signa in eis renouata anno domini m c d iij vigilia beate anne, presentibus fere omnibus parochianis ibidem et signum omnium pratorum est

Item notandum, quod in agris in jamdrop habet capitulum ripense xiiij oras agrorum, vt communiter dicitur, q . . modo non omnes sunt ecclesie.²⁾

Hic specificantur agri Capituli Ripensis in Campo jamdrop siti.

Bl.9. Sp.3.

¹⁾ De 3 Ord her står er således forkortede, at man ikke med Vished kan sige, hvad der bør læses.

²⁾ Dette sidste er næsten afslidt og meget vanskeligt at læse.

Vnus solidus inter snaabager et communem viam.

Item in eodem wong ij modii, Item iij modii apud reewhøw, jtem vj modij in westerwang, jtem iij modii apud reewhøw, jtem viij modius in nøyngmædæ in tribus locis, Item viij modii in flaadagermeed, jtem ij modii ibidem, jtem ij modii apud flaadagermeed, jtem ij modii apud fesstigh, jtem iiij modius in heedhager, jtem ij modius ibidem, jtem vj modii in eodem wang, jtem j solidus in eodem wang, jtem iij modius ibidem, videlicet j ager, jtem iij modius ibidem, videlicet j ager, jtem ij modii ibidem, jtem j solidus in mooldheeth, jtem viij modii ibidem, jtem iij modius ibidem, jtem iiij modii in eodem wang juxta finem orientalem, jtem j solidus in eodem wang, jtem j solidus in eodem wang, jtem j solidus in mooldheeth, jtem j solidus in eodem mooldheeth.

Item in hydhwang j solidus, jtem j solidus in eodem, jtem j solidus in eodem, jtem iij modii in eodem, jtem iiij modii in eodem, jtem iij modii in eodem, jtem vj modii in eodem apud paludem, jtem in bywang iiij modii, jtem iij modius in eodem, jtem ij modii, jtem j solidus in eodem, jtem iij modius in eodem, jtem iij modii in eodem, jtem j solidus in eodem, jtem j solidus in eodem, jtem iij modii in eodem, jtem vj modii in eodem, jtem in stensheth towft ij modii, jtem in eodem towft ij modii, jtem in neethhenbrød ij modii, jtem j solidus in eodem, jtem iij modius in eodem, jtem iiij modii in eodem, jtem iij modius in eodem, jtem j modius, jtem in meed j solidus, jtem j solidus, in quo habitauit mathias dyeghen, jtem j modius in neethhenbrød, jtem ij modius in ij locis iuxta ecclesiam, jtem in neethhenbrød iij modius, jtem iij modius in eodem, jtem in towft ij modius, jtem j modius in towft, jtem in bansberingh mark j solidus, Item inter curiam ecclesie et bansberig iiij modius.

Bl. 10 Sp. 1.¹⁾ *Nota quod dominus magister otto prepositus jn wardhsysel legauit Capitulo Ripensi ducentas march lubicenses²⁾, de quibus³⁾ decem march lubicenses dantur annuatim de domo et hereditate henrici stenhws in wismaria juxta portam dictam luberchedore, jtas decem march habet dominus Nicholaus petri prepositus in wardhsysel pro perpetua missa.*

Bl. 10 Sp. 3—4.⁴⁾ *Item in høthersherret bona domini Iwari thordssen quondam Archidiaconi in parochia emerløff, quorum proprietatem Capitulum emit de Andrea porss herede suo, et capitulo scotata sunt Coram officiali jn Iudicio, que quedam⁵⁾ bona, videlicet Curia principalis Stensgordh, valent tres oras annone, Item ibidem vna curia dans oram annone, Item de bonis desolatis isto anno octo solidos annone.*

Item nota in westerbek j ora annone

Item primo bona domini nicolai siøbo, sunt ista in provincia hørhæreth et tønderhæreth⁶⁾

1) Bl. 9. Sp. 4 er blank. Her begynder en ny Hånd.

2) lubicenses tilføjet over Linien.

3) de quibus gentaget og overstreget.

4) Bl. 10 Sp. 2 er blank. Bladets anden Side er beskrevet tværs over uden Afdeling i Spalter. Her begynder en ny Hånd.

5) Enten står quedam for quidem, eller det foregående que må opfattes som og, hvilket dog synes tvungent.

6) I Randen står: nota anno etc. xl primo circa festum beati lamberti. Det følgende Stykke er med en anden Hånd.

(1453)

Anno domini m c d liij circa trinitatis.

Hec sunt prata que Ego Jacobus yuari, cantor Ripensis, habeo ex parte capituli: primo prata¹⁾ jernker pro vna marcha annone annuatim persoluenula, jtem vnum pratum immediate circa communem viam dictam longweill ad partem occidentalem situm, quod anna asceri habet pro xij solidis lubicensibus, jtem dominus andreas brok habet a me tria parua prata mediate prope, sic quod vnum pratum dumtaxat intermediat, jtem Roo proconsul habet vnum pratum valens vnam marcham lubicensem ad partem occidentalem. jtem habeo tria prata ad partem borientalem castri Ripensis que thymarus tidemanni dedit capitulo pro anniuersario suo, que propter diluuium aliquando magis et minus valent. scilicet tres uel quatuor march lubicensis, jtem consequenter habeo vnam planiciem terre dictam jernkermaad, quam ad pratum propriis expensis coli feci, quod quidem pratum propter diluuium aliquando magis et aliquando minus valet, jtem vltterius ad partem occidentalem habeo vnum pratum, quod dominus henricus stangenbiergh habet pro ij solidis grossorum, jtem vltterius ad partem occidentalem fossure dicte konungshollumgrob vnum pratum de x skoor, quod habet esgerus petri pro vj solidis lubicensibus, quod quidem pratum in parte sui a manibus laycorum in parochia fardoip liberaui pro vna march lubicensi, jtem vnum pratum magnum, quod petrus terkillj faber habet pro ij marcha lubicensi, jtem pratum johannis thome de manno valens vnam marcham lubicensem uel aliquando ij solidos grossorum.

In parochia darrum.

Bl. 13. Sp. 1.²⁾

bona desolata dicta bona domini Nicolai Gerlaci, ij solidum annone.

Item bona quedam desolata in campo darrum, que dedit dominus Iohannes wilsløff, valencia dimidium solidum annone annuatim.³⁾

In parochia snethom in villa aldrorp de bonis dictis smogotz j solidum annone.⁴⁾

jn prouincia Schatzherret.

jn parochia schalz et in villa arndrup P. strangissen ij solidos annone.

jtem de bonis dictis brengard ibidem j solidum annone.

Item in campo wardhe bona domini petri johannis quondam Canonici Ripensis due march terrarum cum pratis³⁾.

I]tem in parochia guldagher bona impignorata a grawers jepssen . . . an ij solidos annone.

parochia guldagher et in villa seden . . . solidos annone de curia gunny jenssen.

. . . ij solidos annone de eadem curia vltra quam prius⁵⁾.

. . . domine elseff jons ad cottidianam missam . . . villa Sedden jess gunnessen ij oras annone . . . idh ij oras annone, jtem niss trwidhssen v solidos annone.

ij solidos annone, jtem jess lassen j . . . jtem niss jenssen in villa hyghom ij solidos annone . . . ll, jtem in villa et parochia guldagher ebbe . . . jtem in parochia

1) prata er tilföjet over Linien.

2) Bl. 13 er der frarevet et Stykke på den ene Side, hvorved mange Liniers Begyndelse er tabt. Bl. 11 og 12 fattes fra ældre Tid. Her begynder en ny Hånd.

3) Dette Stykke med en anden Hånd.

4) I Rauden med en anden Hånd: Sneom.

5) ij.—prius næsten udslettet.

nersbiergh pether nersbiergh *solidos annone*, jtem in parochia jern mathias j *solidum annone* jtem molendinum in guldagher, jtem bona em.
 westerstadrup jess ij *solidos annone*.

Parochia thiærebørre.

. essen ij *solidos annone*.
 øsæ et in villa halmdrup.
 oras *annone*.
 ta valencia j *solidum annone*.

Bl.13 Sp.2. In prouincia westerherret.

in parochia jamdrup.
 lass thomessen bundo de *pratis et agris capituli vij solidos annone* ¹⁾.
 jtem jeppe viij²⁾ *solidos annone* de quibus curiis.
 jtem ibidem niss brynnom j oram *annone*.
 jtem ibidem curia, quam habet ebbo bundo, dans j oram *annone*.

jn parochia westernybel tuwo j *solidum annone*.

jn parochia aal jn kergardh bona desolata valentia vj grossos uel plus ³⁾.

In ⁴⁾ parochiis ho et oxby x *solidos sterlingorum* de bonis, que dominus clemens mathie legauit capitulo pro anniuersario suo, et quidam petrus tulonis habet eadem bona ⁵⁾.

In parochia henningh prope molendinum episcopi campus dictus fortoff.

In eadem parochia in klyntom koldeket vj grossos.

Item bona johannis wllf in henningbiergh mark valencia j *solidum annone*.

In parochia vctorp bona desolata ij *solidos lubicenses*.

Item de molendino ysbiereg iuxta warthe j *solidum grossorum*, dominus stangenbiereg habet ad dies suos. ⁶⁾

jn parochia norbork pratam valens j *solidum grossorum*.

Bl.13 Sp.3.

Osterherret.

jn parochia hornæ in villa bonom Eskil ij *solidos annone*, quem habet cantor ⁷⁾, et hec bona dominus Andreas brok, Nicolaus bacquini ⁸⁾

Item in hornælund Colonia iij *solidos sterlingorum*, dominus N. siøbo habet, Eciam hec bona habet dominus andreas brok, eciam hec habet idem dominus N. bacquini ⁹⁾.

In andsager Colonus ij *solidos grossorum*, siøbo habet, pronunc habet idem dominus N. bacquini ¹⁰⁾.

1) lass—annone overstreget.

2) Dette Tal synes at være rettet fra 9.

3) I Randen Aall.

4) Dette Stykke med en anden Hånd.

5) I Randen: Hoo et oxby.

6) I Randen: Isbergh. Dette Stykke med en anden Hånd.

7) quem (!) habet cantor overstreget.

8) et—bacquini tilføjet med nyere Hånd og Andreas brok er overstreget.

9) med nyere Hånd er tilføjet: Eciam hec bona—bacquini. Overstreget er: dominus N. siøbo—andreas brok.

10) med nyere Hånd: pronunc—bacquini.

Cotidiane misse per Capitulum tenende.

Primo Rorate pro anima margarete regine.

Item missa domini Episcopi johannis cum

Item missa prepositi gotscasi cum aliis missis coram altari sancti jacobi.

Item due misse pro N. syøbo coram altari marie magdalene.

Item missa magistri ottonis coram altari parochiali, quando pulsatur pro missa regis celebranda¹).

Item missa domine yngerd de høygard post mortem eius.

Item missa domine abel post mortem eius.

Item missa domini jone militis coram altari suo.

Item missa domini andree brok coram altari sancti michaelis post mortem eius.

anno xxxvij²), Capitulum teneat cotidianam missam perpetuo, videlicet vnam in septimana pro anima prepositi johannis et katerine jens kone³), item vnam pro domine mariene pixtenss, jtem vnam pro nicholai kær in harthesysel, jtem vnam pro esgeri johannis interfecti in nymynne, pro qua missa habet Capitulum redditus in curia janikini ripis in grønergade, videlicet iij marcham lybicenssem annuatim, item pro anima johannis nicholai de wener, pro qua nichil adhuc habuimus⁴).

Item vnam missam pro anima nicholai matissen de calslund, pro qua habemus redditus in ruthing, videlicet j solidum ordei, jtem j modium butiri, jtem v solidos sterlingorum⁵).

Item duas missas pro ottone skinkel de curia sua ripensi coram altari sancti jacobi.

Item vnam missam coram altari sancti johannis baptiste tenendam omni sabbato pro anima johannis jensen interfecti per andream orm.

Item j missam pro hinrico nicholai interfecto de stygge de molendino ysbjerg et aliis ibidem⁶). jtem vnam missam pro anima domini johannis helt archidiaconi⁷).

Bona capituli in ciuitate Ripensi.

Bl.13 Sp.4.

jn parochia beati Nicolai extra portam.

fundus, in quo jonas klegfod quondam inhabitauit, vj grossos.

alius fundus, de quo manifeste non constat.

De fundo valburgis johannis viij solidos sterlingorum pro anniuersario suo, suorum maritorum et filiorum suorum, quem Capitulum habet impigneratum pro lx marchis lybicensibus de eadem walburge.⁸)

jn parochia sancti bartholomei.

fundus in sommer torff dat ij solidos annone, dominus nicholaus petri habet.⁹)

In parochia beati petri.

fundus, in quo skalmj deghen inhabitauit.

¹) regis celebranda er den sandsynligste Læsemåde efter Forkortelserne, men det var ikke umuligt for regis at læse regine og for celebranda celestis.

²) Dette Årstal hører til det foregående.

³) et katerine jenskone står foran det foregående Capitulum, men med Mærke, at det hører herhen. Et følgende D. er derefter overstreget.

⁴) Med en anden Hånd i Randen: Coram altari beate marie dicto lildæ wor frwæ altær.

⁵) I Randen: Coram altari sancti jacobi feria 2.

⁶) I Randen: Coram altari beate marie minori suprascripto. Alt om Messerne fra Overskriften hertil er med en anden Hånd.

⁷) Denne Linie er senere tilføjet.

⁸) Dette Stykke med en anden Hånd.

⁹) dat—habet med en anden Hånd.

fundus iuxta ecclesiam beati petri, in quo ostradus kogh inhabitavit.

fundus in solte gadhe, in quo inhabitavit riemard maysen.

fundus pro anniuersario wilkini pixsten.

fundus, quem habuimus de laurencio michaelis, dat ij solidos annone¹).

In eadem parochia infra portam in aggere.

primo a parte australi platee.

fundus, in quo andreas frijs, viij solidos sterlingorum.¹)

fundus, in quo helmer sudher, iij solidos grossorum.

a parte borientali platee.

fundus, in quo Cywerd sudher, ij solidos grossorum.

fundus, in quo hermannus stok, x solidos sterlingorum.

fundus, in quo hans cleynsmyt, iij solidos sterlingorum.

Anno domini etc. xxxviiij²) Summa pecunie v³) marche . . . fundos extra portam

De curia therkilli nielsen iij marcham⁴).

In parochia beate virginis Summa l marche.

De Domo ælself relicte boecij sartoris j marcham.

fundus, in quo dominus arfastus, viij solidos⁵).

fundus, in quo jepp holthuss, xij . . .

fundus, in quo hans van lybik . . .

fundus, in quo janas sudher . . .

fundus, in quo gregers smyt et k . . .

fundus, in quo bertoldus st. . .

fundus et taberna teṛkilli . . .

de domo . . .

summa xxx marche.

jtem de domo in⁶) . . .

Bl.14Sp.1. de Curia dydriess sworte iij marchas ex parte⁷)

de Curia domini n. prepositi iij marchas, de quibus Capitulum habeat ij partes.

fundus paruus, in quo tidek bagher, j solidum grossorum.

fundus, in quo folmer skroder, iij solidos grossorum.

fundus, in quo esgi skroder, iij solidos grossorum

fundus in gronergadhe, in quo jepp staghe, vij solidos sterlingorum⁸).

fundus, in quo hans kok, j solidum grossorum.

fundus, in quo marquard skroder, ij solidos grossorum.

fundus et curia cum tabernis, in qua winter, vj marchas lubicenses.

fundus, in quo quondam kanutus frijs, j solidum grossorum.

fundus, in quo dominus Nicolaus eysen, ij solidos sterlingorum.

De domo Nicolai tideksen j marcham . . . cum vij marchis⁹).

1) Denne Linie er overstreget.

2) Med en anden Hånd rettet til xlvj.

3) rettet til viij med en anden Hånd.

4) Denne Linie er overstreget og nogle Linier efter helt udviskede.

5) De—solidos overstreget. Den første Linie synes at være skreven med en anden Hånd.

6) fundus et taberna—in overstreget og næsten ulæseligt.

7) Her følger et ulæseligt og halv afskåret Ord, hvis Begyndelse er syo.

8) Rettet fra grossorum.

9) Denne Linie er overstreget.

fundus, in quo jepp bering, iij *solidos sterlingorum*.
 fundus, in quo olauus tymmerman, iij *solidos sterlingorum*.
 jtem alius fundus prope castrum Ripense j *solidum grossorum*¹⁾.
 jtem a domo inpignerata johanne josepsen ij *marchas*¹⁾.
 jtem de bogheth hans bager ij *marcham* de 4 *marchis lybicensibus*²⁾.
 fundus in kremergade, in quo mates korning, ij *marcham lubicensem et de pecuniis ripensibus xx solidos lubicenses et ij albos*³⁾.
 de proconsule lydichino ij *marchas* de xxx *marchis*⁴⁾.
 de consulibus viij *solidos sterlingorum*.
 de arnoldo hinricsen ij *marchas*⁵⁾.
 jtem de esgero skroder et trugillo skroder in proximis quatuor annis vi *grossos et ipsi annis*⁶⁾, quolibet anno j *solidum grossorum* de oleo citra castrum.
 jtem de ludichino harthleui ij *march*.
 de Curia johannis bagher junioris vij *marchas lybicensis super Curia*.⁷⁾
 De Curia janykini in grønergadhe ij *marcham*.
 De Curia nicholaj oelsen ij *marchas super xlv marchis lybicensibus*, jtem maye waghensdotter j *marc*⁸⁾.
 De Curia petri cristierni vj *solidos grossorum*.¹⁾
 de Curia bertoldi brodersen ij *marchas lybicensis*.²⁾

jn parochia sancti johannis.

fundus et curia, in qua egardus frijs inhabitat, vj *solidos grossorum*.
 fundus, in quo petrus matsen, ij *solidos grossorum*.
 fundus, in quo herman aterladher, iij *solidos sterlingorum et post mortem eius heredes eius dabunt marcham lubicensem*.
 fundus, in quo petrus abelgard, j *solidum grossorum*.
 fundus ab oriente⁹⁾ parte curie episcopi, platea intermedia, viij *solidos sterlingorum*.
 alius fundus prope curiam episcopi ad austrum vij *solidos sterlingorum*.
 jn vico sancti johannis.
 fundus domini Nicolai lund vj *solidos sterlingorum*.
 fundus, in quo jess brandorp, v *solidos sterlingorum*.
 fundus, in quo petrus jensen¹⁰⁾, ij *solidos grossorum*.
 fundus prope curiam episcopi a parte borentali xx *solidos lubicenses*.
 fundus, in quo jess ywersen, j *marcham lubicensem*.
 fundus, in quo dominus petrus plogh sorte, iij *solidos sterlingorum*.
 fundus, in quo jepp radiksen, ij *marchas lubicenses*.
 fundus, in quo petrus jensen, pro anniuersario porsses et domine tale porses ij *marchas lubicenses*.
 de curia scole iij¹¹⁾ *solidos sterlingorum*.

Bl 14 Sp.2.

1) Denne Linie er overstreget.

2) Denne Linie med en anden Hånd.

3) xx—albos overstreget.

4) Denne Linie med en anden Hånd.

5) Denne Linie, der er med en anden Hånd, er overstreget.

6) in—annis og et efterfølgende ulæseligt Ord er overstreget.

7) Denne Linie og den foregående er overstregede.

8) jtem—marc med nyere Hånd.

9) Således Kodex for orientali.

10) Ovenover med en anden Hånd: Vicman.

11) rettet med en anden Hånd til vj.

de curia domini Nicolai petri iij solidos sterlingorum¹⁾.
 de curia petri swensen viij solidos sterlingorum.
 de curia, in qua dominus andreas falster, iij marchas lubicenses.
 de ecclesia sancti johannis iij solidos sterlingorum.
 de thorneburgh ij solidos sterlingorum²⁾.
 Summa xxx march et j solidus lubicensis.³⁾
 de Curia domini johannis de velsleff ij solidos grossorum, sacrista exponat³⁾.
 de curia bugheth hans bager ij marcham⁴⁾.
 de Curia domini n. mathei j marcham⁵⁾.
 de petro cristensen ij marchas⁶⁾. jtem thomas petri viij solidos sterlingorum.

In parochia sancti clementis.

fundus et domus lapidea, in quibus mates smyt, j marcham lubicensem.
 fundus, in quo vrudde, iij solidos sterlingorum.
 fundus, in quo jess oloff, retro ecclesiam fratrum minorum, ij solidos grossorum.
 de fundo, quem habet staghe oghisen iuxta curiam suam, iij solidos sterlingorum⁷⁾.
 de crucifero j solidum grossorum.
 Summa iij marcha et ij solidi lubicenses.
 In parochia sancti Nicolai de tribus fundis, quos habet dominus Nicolaus bacquini⁸⁾.
 De cappellis.
 de cappella beate barbare j talentum sterlingorum.
 de altari sancti johannis ewangeliste ij solidos grossorum, archidiaconus soluat⁹⁾.
 de altari seu capella beati jacobi sub orlogio ij solidos grossorum.
 de cappella beate virginis ij solidos grossorum.
 de cappella sancti johannis iij mark lubicenses.
 de cappella regine vj solidos sterlingorum.
 de altari sancti laurencii vj solidos sterlingorum¹⁰⁾.
 Item de ecclesia farthorp ij solidos grossorum, dentur ministro altaris legenti euangelium.
 de anniuersario domini jone tulonis ij marcham.
 de anniuersario domini asceri ij marcham¹¹⁾.
 de altari domini jone militis v marcham lubicensem¹²⁾.
 de altari seu cappella domini Erics militis vj marchas lubicenses.
 de cappella beati thome vj solidos sterlingorum
 de altari domini vgoti in ecclesia sancti michaelis vj solidos sterlingorum.

1) rettet med en anden Hånd til: ij marchas lybicenses.

2) rettet med en anden Hånd til: j solidum grossorum.

3) Summa—lubicensis og sacrista exponat tilføjjet i Randen.

4) denne Linie er overstreget.

5) denne Linie med nyere Hånd.

6) de—marchas er overstreget. Item—sterlingorum med en anden Hånd.

7) iij—sterl. overstreget og med nyere Hånd: vel ij solidum sterlingorum.

8) denne og den foregående Linie er med en anden Hånd.

9) de to sidste Ord med nyere Hånd.

10) vj solidos sterlingorum overstreget og skrevet påny.

11) jtem—marcham tilføjjet i Randen med andre Hænder; de to sidste Linier med nyere Hånd end den første.

12) 4½ marcham lub. overstreget.

de domino N. bomgard viij *solidos grossorum*.
 de anniuersario domini johannis martini ij *solidos grossorum*.¹⁾
 de fabrica pro anniuersario domini johannis petri cantorís ij *solidos grossorum*.
 pro anniuersario domini goscalci hare iiij *solidos sterlingorum*.
 pro anniuersario domini petri jensen ij *solidos grossorum*.
 de domino thoma preposito in harthsysel iiij *solidos grossorum*.
 de bonis johannis jwl iij *solidos grossorum* ²⁾.
 jtem pro anniuersario parentum domini jacobi cantorís ij *solidos grossorum*,
 cappellanus ij march post mortem eius.³⁾
 jtem pro anniuersario domini jwari thordonis archidiaconi j marcham lubicensem ⁴⁾.
 de bonis in foor iij marchas argenti ⁵⁾.
 Item de domino Erico xxvij ⁶⁾ marchas lubicenses, de illis communitas habebit xij
solidos grossorum.

Summa lxij marcha, jtem dapiferi ij *solidos grossorum*, jtem viij *solidos grossorum*.⁷⁾

Bruskeherret

Bl.14 Sp.3.

Parochia hersløff.

Primo vna curia, in qua habitat niss bertildssen, dans iiij *solidos annone*.

Parochia elmetonge.

Primo vna curia, in qua habitat gumny, dans j oram *annone*.

Item⁸⁾ de bonis towonis gummonis.

jtem bona domine jungerdh de høghgardh in villis bierte et strandhus et vna curia in
 villa elmetonge, in qua habitat laurencius, que bona⁹⁾ pronunc valent viij lubicenses
 march coniunctim.

Parochia garsleff.

Primo bona domine jungerdh de høghgardh Capitulo scotata

willa garsleff.

Primo

Primo petrus plokssen j oram *annone cum j solido*.

jtem niss høye v *solidum annone*.

jtem scuerinus¹⁰⁾ j oram *annone pro bonis in winning*

jtem in myrkholt Petrus bagher j oram.

jtem jess nielssen j oram.

jtem vna colonia ij *solidos*.

-
- 1) denne Linie med nyere Hånd og tilføjet i Randen.
 2) denne Linie er overstreget.
 3) cappellanus—eiús er tilføjet i Randen udfor foregående Linie.
 4) j marcham lubicensem overstreget.
 5) denne Linie overstreget.
 6) synes at være rettet til xxvij.
 7) jtem—grossorum overstreget. De sidste 3 Linier er næsten udslittede.
 8) Item er overstreget.
 9) bona 2 Gange, første Gang overstreget.
 10) overstreget er herefter: in winning.

jtem curia vrnegardh iij solidum.
jtem vna colonia.

Hardhsysel.
 hingehæreth.

Primo bona, que dominus Ericus nicolai habet conducticie, vt patet in litteris suis, pro decem march argenti soluendis in nundinis Ripensibus.

Bl.14 Sp.4.

Hardhsysel.
 Hingeherret.
 Parochia welling.

primo ij curie, quelibet dat iij solidos annone.

jn holm.

jn bantsbøle ij curie valentes j march annone, in quibus habitant jep lassen et lagho therkilssen.

jn rotheclitte

Parochia gamelsogn.

primo petrus tuwonis dat ij oras annone.
jtem cristiernus pauli iij solidum annone.
jtem niss jepssen iij solidum annone.

Stathell.¹⁾

primo lasse grawerssen ij oras annone, iij solidi cedant communitati et ij solidi simplicitati.

jtem j curia dabit ij oras annone.

Parochia flunder.

vna curia edificata, quam habet stenfeld conducticie.

Parochia nesom.

Curia, in qua quondam P cristiernssen inhabitauit, ad communitatem.

jn holstedhbro.

primo xij fundi, de quibus dantur iij solidi sterlingorum, cum pratis et agris in mobergh, que pronunc habet mattes smedh.

Bl.15 Sp.1.

1.

Anno domini m. cc. nonagesimo primo in ecclesia Ripensi sunt viginti vna prebende, videlicet xij communes siue in bonis communibus participantes, et ix simplices. In latere vero dextro chori sunt vndecim, que primo notantur.

¹⁾ Over Stathell står p, der har skullet være Begyndelsen til parochia, men ikke henhører til Stathell.

Ad prebendam *communem, quam nunc habet dominus iacobus archidiaconus, spectat*¹⁾ vna marcha, videlicet viginti et quatuor modii Ripenses, ordeï de decima ecclesie balghum.
Item bona in klaby.

2.

Bl. 15. Sp 2.

Ad prebendam *communem, quam nunc habet dominus agho*²⁾, attinet vna marcha, videlicet xxiii modii Ripenses, de decima ecclesie balghum.

Item duodecim ore *denariorum* vsualis monete de prebenda illa, que iacet in klaby.

Item bona in oruæ

vbi sunt tres domus, Sex boues, sex vacce, due eque, duo vituli porci et oues et plaustra. De quibus bonis xvi solidi annone vel *amplius percipiuntur cum lacticiniis et cetera.*

Hec bona in oruæ occupata fuerunt multis annis a prouisoribus pugahaar, que magister otto prepositus jn warithsysel ex speciali *commissione et mandato venerabilis patris domini Eskilli dei gracia episcopi Rypensis, documentis et probacionibus partium visis, auditis et diligenter examinatis, prebende adiudicauit, domino nicholao syobo, cuius tunc erat prebenda, agente, domino nicholao johannis tunc prouisore pugahaar defendente; lata fuit hec sententia anno dominij m. quadringentesimo quarto crastina beati egidij, presentibus honorabilibus dominis johanne helt archidiacono, petro preposito jn haartsysel, thetlauo et ebbone johannis Canonicis Rypensibus*³⁾.

Item pro istis bonis in orwe predictis possessor prebende pronunc habet j Curiam in parochia hodorp in hwydinghæreth in recompensam, valentem annuatim ij solidos annone, quam jam inhabitat quidam nesse mathisen et habet 3 otting terrarum cum xvj plaustratis feni curiam ad eandem, prout patet in littera aperta jone jensen armigeri super hac confecta.⁴⁾

1) jacobus—spectat er overstreget og med en Hånd fra det 15 Årh. skrevet ovenover: Clawis *cristernsen*.

2) Ovenover skrevet i 15 Årh.: *dominus Æricus niclessen*.

3) Dette Stykke må være indført omtrent ved Brevets Dateringstid, 1404; prouisoribus pugahaar og prouisore pugahaar er understregede.

4) Denne Bemærkning er med en meget senere Hånd fra 15de Årh.

Bl.15. Sp.3.

3.

Ad prebendam *communem*, *quam nunc habet dominus thomas*¹⁾, attinent bona *in mykæltundær, videlicet terra vij orarum annone, de quibus annuatim soluuntur decem nouem marche denariorum* vsualis monete.

*Item de quodam fundo in bothæman gathæ*²⁾, *in quo nunc residet ebbi knijfh, xv solidi sterlingorum.*

*Item de quodam fundo, in quo nunc residet conrad bouæ, in gronærgathæ, xxiiij*³⁾ *solidi sterlingorum.*

Bl.15. Sp.4.

4.

Ad prebendam *simplicem*, *quam nunc habet dominus Jacobus daal*,

Bl.16. Sp.1.

5.

Ad prebendam *simplicem*, *quam nunc habet dominus thrugillus*,

Bl.16. Sp.2.

6.

Ad prebendam *simplicem*, *quam nunc habet prepositus jacobus*⁴⁾, attinent bona *in hylsakær in parochia hæningh.*

Item bona *in hatærwangh in parochia* *item*
*colonia in warwith.*⁵⁾

Item *in østærwithæstath*

1) Ovenover skrevet med Hånd fra 15de Årh.: palno daa og ovenover igen et nu ulæseligt Navn.

2) Ovenover fra 15 Årh.: *kramærgaat*.

3) *iiij* senere tilføjet.

4) Ovenover ligeledes *goscaltus Johannis*, der tilligemed et ulæseligt Navn er overstreget, og nedenunder er skrevet med en anden Hånd: *Johannes stranding, juarus thordsen*, Palno daa, *dominus jonas petri*, og med en tredje Hånd: *Andreas skeel*.

5) *item*—*warwith* er tilføjet i Randen, måske med en anden Hånd.

Ad prebendam simplicem, *quam nunc habet dominus iacobus dictus cantor, attinent bona in wæstær risæ in parochia wæstærth¹⁾,*

vbi sunt quatuor domus, iiij boues, iiij vacce, xij oues, ij eque. De quibus soluuntur iiij solidi siliginis vel parum ultra cum lacticiniis et cetera.

Item bona in crakæbiargh, *parochia*

vbi iiij boues, ij vacce, xx oues, xij capre.

De quibus soluuntur iiij solidi siliginis vel parum amplius cum lacticiniis et cetera.

Item molendinum in thiurguth²⁾, *de quo duodecies xx anguille et iiij vel iiij³⁾ solidi farine soluuntur.*

Ericus rex pro anima patris sui regis *christofori contulit et scotauit ecclesie ripensi ad fabricam et usum ecclesie omnes possessiones, quas habuit in villa hwammæ cum agris, pratis, silua, pascuis et molendino, hæslæ et quimæruuth neenon omnibus aliis attinenciis, anno domini m. cc. L. ix. in die coronacionis sue v^{to} wibergis.*

N. prepositus de jalingsysel dictus *kylnæseugh curiam suam ripisitam iuxta ecclesiam beati Nicholai cum omnibus attinenciis ad fabricam ecclesie beate virginis ripensis contulit et scotauit, sicut patet per sigilla domini electi et capituli et ciuitatis.*

Th. prepositus de thythæsysæl scotauit *ecclesie beate virginis ripensis curiam suam in wæstærtbaligh cum omnibus pertinenciis et*

1) Med en Hånd fra første Halvdel af 14 Årh. er her tilføjet: in jallinghsysæl in wonghærith, *quod nunc vocatur nørhærith.*

2) Med en Hånd fra første Halvdel af 14 Årh, er her tilføjet: in jallinghsysæl.

3) vel iiij er underprikket.

curiam suam in cnæsyo cum omnibus attinenciis et molendinum hisældtorp, iure perpetuo possidenda. Datum fogherolt¹⁾ anno domini m. cc. lxxix sexta feria proxima post dominicam trinitatis.

Nøsingus ad anniuersarium suum iij solidos sterlingorum.

Bl.16 Sp.4.

8.

Ad prebendam simplicem, quam nunc habet dominus esgerus juul²⁾,

In parochia Roothager in villa wæsterbæk bona.

Item in parochia brunnum vna curia Cum ij vel iij coloniis³⁾.

Bl.17 Sp.1.

9.

Ad prebendam communem, quam nunc habet magister astratus⁴⁾, attinent bona: quedam prata in uxæby bordor march, Jn ringxæng iiii skaar⁵⁾, Sunnæn ryelum vij skaar, a strængi xxj skaar in v locis, a horstæng xij skaar, a stangs æng iiii skaar, Item vii skaar, a moolholm æng xij skaar, In kiar æng viii skaar, De quibus iij marche denariorum annuatim soluuntur.

Item in wilsleefh dimidium attingh cum fundo, de quibus vj marche cum dimidia ad festum andree cum plaustrato fenj et

Item in iarnkiar⁶⁾ bona, de quibus vj marche cum v⁷⁾ oris denariorum.

Item bona in grithæstath, de quibus soluuntur xvij solidi siliginis et dimidia marcha vernalis annone.

1) Muligt står der således, men der synes at være rettet ved det sidste o.

2) Ovenover fra 15 Årh.: Jngwarus og et overstreget ulæseligt Navn.

3) Disse to Linier er skrevne omtrent 1400, måske lidt før.

4) Ovenover fra 15 Årh.: magister esgerus, der er overstreget, derpå med noget senere Hånd dominus tuuo, derpå med samme Hånd som ellers dominus N. de hwsby og med en senere Ebbo Johannis.

5) iij laas er med samme Hånd skrevet ovenover Linien.

6) n i dette Ord er skrevet over Linien.

7) v er underprikket og overstreget.

Item in parochia grenæ in jællingsysæl¹⁾ villicus soluit l. caseos et paruam metretam butiri de qualibet alia vacca et lanam, que dicitur vul, de ouibus, et pecora, quando contingat diuidi, et terciam de annona vel aliquando duas oras siliginis pro tercia.

10.

Bl.17 Sp.2.

Ad prebendam communem, quam nunc habet dominus cristiarnus tupi sun²⁾, attinet vna marcha³⁾, videlicet viginti et quatuor Ripenses modii ordei de ecclesia balghum.

Item bona in mykæltundær videlicet terra septem orarum annone, de quibus annuatim soluuntur decem nouem marche vsualis monete,

Vbi est vna domus.

11.

Bl.17 Sp.3.

Ad prebendam simplicem, quam nunc habet dominus Nicholaus prepositus in morsæ,

12.

Bl.17 Sp.4.

In sinistro latere chori sunt x prebende, que subscribuntur.

Ad prebendam communem, quam nunc habet dominus petrus cantor⁴⁾, pertinent quatuor taberne lapidee iuxta cimiterium beate virginis, de quibus xxiiij marche denariorum ad festum beati andree apo-

1) skrevet over Linien.

2) ovenover med Hånd fra 15 Årh.: Johannes helt archidyachonus; nedenunder dette med lidt senere Hånd: dominus andreas brok anno xlvj tutor ecclesie ripensis pronunc habet prebendam infrascriptam.

3) i Randen fra 15de Årh.: Nota bene de minori marcha.

4) ovenover: Goscalcus johannis, astradus Michaelis, der er overstreget, og petrus johannis de wareth.

stoli soluuntur. Item de fundo quodam iuxta domum lapideam domini andree sacerdotis viij solidi sterlingorum. Item in withæstath de terris viij solidi siliginis et iiij marche denariorum. Item in rotakær de terris vj orarum seminis dimidia marcha ordei et ora auene.

Bl.18Sp 1.

13.

Ad prebendam communem, quam nunc habet magister iacobus prepositus lundensis¹⁾).

Østerwethstæthe, jtem terre trium modiorum dicte hetheland, jtem in gore dimidius solidus terrarum, jtem ibidem terre trium et v^{que} modiorum, jtem in stoubrod terre vnus lagene. item in wanrynd terre dimidie ore. jtem ab australi parte vic terra vnus lagene. jtem in thomtote terre ix modiorum. jtem ab orientali parte kiolf hough v^{que} modii terrarum. jtem ab occidentali parte kiolfhough lagena terrarum. jtem dimidius solidus terrarum apud collem mollehough. jtem ij modii terrarum inter ij colles. jtem in thorfsagre j solidus terrarum. jtem in langhe agræ iiij^{or} lagene terrarum in iiij^{or} locis disiuncte. jtem ibidem v^{que} modii terrarum. jtem in strenghe j lagena terrarum. jtem in holle agher j solidus terrarum. jtem in spilde xv modii terrarum. jtem ibidem ij modii terrarum. jtem ab occidentali parte ville dimidia ora terrarum. jtem ibidem in tribus locis j solidus terrarum. jtem ab australi²⁾ parte daterlike j lagena terrarum in ij locis. jtem ibidem viij^{to} modii terrarum. jtem

Summa huius vij solidi cum vij modis et xiiij lagenis terrarum.³⁾

jtem curia prope curiam cantoris ad eandem prebendam, in qua dominus tidericus moratur.

1) jacobus-lundensis er overstreget og umiddelbart efter følger med samme Hånd som det følgende: *prepositus laurencius pertinet*, hvorefter næsten en Linie er udslettet; ovenover i Randen med samme Hånd som det følgende fra 14 Årh.: l. *prepositus* og med senere: brok.

2) Først er skrevet *occidentali*.

3) Denne Linie med en senere Hånd fra Midten af 15 Årh.

Ad prebendam *communem*, *quam nunc habet prepositus* gwido ¹⁾,

De *quatuor alcioribus* ²⁾ *stenbothæ xvi marche* ad festum *andree*.
In *biargum quatuor marche* ³⁾ de *ebbone tuui sun*.

Item ibidem iij ore denariorum ⁴⁾.

Item in fartorp

Item in grithæstath de villico ix ore annone et cetera.

Item

Item

Ad prebendam *communem*, *quam habet prepositus* Sveno ⁵⁾,
attinent tres fundi in *krambærgatæ*, de *quibus annuatim soluuntur*
quinquaginta solidi sterlingorum.

Item duo attingh in *withæstath*, de *quibus soluuntur viij solidi*
siliginis et vnus modius Ripensis ordei et iij marche denariorum.

Item in *wæstærbæch in parochia rothakær*, *vbi sunt iij domus*,
vna curia, de *qua annuatim soluitur marcha annone vel circa*
hoc cum lacticiniis et cetera.

Ad prebendam *simplicem*, *quam nunc habet dominus* petrus ka ⁶⁾,
attinent bona in *timbærby*,

¹⁾ Ovenover fra 15 Årh.: N. petri prepositus in *warethsysæl* og 4 udviskede Navne.

²⁾ *alcioribus* er tilføjet ovenover *Linien*.

³⁾ *quatuor marche* er underprikket og efter *tuui sun* tilføjet med en lidt senere Hånd: *decem marche denariorum*.

⁴⁾ Denne *Linie* er underprikket.

⁵⁾ Ovenover fra 15 Årh.: p. *Johannis*.

⁶⁾ Ovenover fra 15 Årh.: *jacobus de hwsby*.

Vbi sunt cum vno villico ketillo vij boues, vj vacce, tres vituli, quinque eque¹⁾, iiij hors et iij iuueni.

Item cum alio villico tomnone vij boues, vj vacce, tres iuuen-
culi, tres vituli, iiij antiqui hors et vnus iuuenis.

Item cum tercio villico, scilicet cristina, v vacce et v iuuenec, duo boues, duo vituli, due eque cum vno polidro.

Bl.19 Sp.1.

17.

Ad prebendam communem, quam nunc habet dominus petrus dictus bakkæn²⁾,

attinent bona in witstæth, de quibus soluuntur vj ore annone.

Item bona in gæstæn, videlicet due curie, de quibus soluuntur xx solidi annone, vbi viij boues, vj vacce.

Item Ripis ij taberne lapidee dicte steenbooth, de quibus soluuntur x marche denariorum.

Item predium vnum inter fundum monialium in kræmærgatæ et fisktorgh eandem longitudinem et latitudinem habens, sicut habet fundus monialium ibidem, et de pensione illius fundi debent solui annuatim vj marche denariorum ad anniuersarium N. filstæth.

Bl.19 Sp.2.

18.

Ad prebendam simplicem, quam nunc habet magister iohannes he,

Bl.19 Sp.3.

19.

Ad prebendam communem, quam nunc habet dominus iacobus de gulakær³⁾, attinent bona in wæstærwithæstath, videlicet sex

¹⁾ quinque eque er overstreget.

²⁾ Ovenover: N. Johannes, der er overstreget, og fra 15 Årh.: dominus andreas de wareth.

³⁾ Ovenover står fra 14 Årh.: Johannes petri Cantor Ripensis, og øverst: dominus johannes petri.

attingh, de *quibus soluuntur annuatim Marcha cum dimidia annone cum quatuor solidis annone.*

Item Ripis de fundo in bothæmangathæ¹⁾, in quo residet²⁾ nunc iacobus røth, viij solidi sterlingorum.

Item de fundo juxta cimiterium ecclesie beate virginis, in quo nunc residet domina beatrix, v³⁾ solidi sterlingorum. Jste fundus est situs ad orientalem et australem partem cimiterii ad aquilonarem partem domus lapidee, in qua nunc residet wilkinus piksteen.

Item de fundo in grønærgath⁴⁾, in quo nunc residet wærnær skreddær, v solidi sterlingorum.

20.

Bl.19 Sp.4.

Ad prebendam simplicem, quam nunc habet dominus iacobus ebbonis,

21.

Bl.20 Sp.1.

Ad prebendam communem, quam nunc habet dominus iwarus⁵⁾ prepositus in harthæsysæl,

attinent bona in østerwitstæth, videlicet plane terre, de quibus solebant solui vj ore annone.

Jtem duo fundi in kræmergatæ, jn quorum altero Residebat touæ thorths, de quo soluuntur annuatim xij solidi sterlingorum jn duobus terminis,

et in altero fundo moratur nunc N. joon son, de quo soluuntur annuatim xvj solidi sterlingorum in duobus terminis.

¹⁾ skrevet ovenover Linien er med en senere Hånd: sutærgatæ.

²⁾ rettet til residebat med en lidt senere Hånd og ved et Mærke tilkendegivet, at her skal sættes: hermannus torduan. Nedenunder er atter sat med samme Hånd som Rettelsen: nunc elauus tæsti sun.

³⁾ synes at være rettet fra x.

⁴⁾ Midten af dette Ord er underprikket.

⁵⁾ Ovenover fra det 15 Årh.: Eskillus fedderi. Johannes withorp.

Bona per dominum laurencium jonæs son ad fundacionem noue prebende Ripis deputata.

In almundsysæl.

broscoghæreth in parochia wilsthorp vna curia in lykholm, de qua dantur marcha annone et lagena butiri.

Item in Eadem parochia vna curia in langthorpbiergh, de qua dantur dimidia marcha annone, vnus modius butiri et xij ore denariorum.

holmbomothæreth jn parochia winnynghe vna curia in winninghscoghbelingh, de qua dantur vj ore annone et ij marche cum dimidia denariorum.

Item in parochia gawærslwnd vna curia in byrkthorp, de qua datur dimidia marcha annone, vnus modius butiri et vna marcha denariorum.

Item in parochia skyæpethorp vna curia, quam habuit dominus Laurencius de petro sebbe son, de qua datur dimidia marcha annone et ij marche denariorum. Jarlefhæreth, parochia høthern, vna curia in horsthwet, de qua dantur due ore annone et vna marcha denariorum.

Parochia bækkye in andstæthæreth vna curia vicinius ecclesie sita, quam habuit dominus Laurencius de laughone rotbul, de qua dantur v solidi annone et iij modii butiri.

Parochia gestæn, Curia gestænscoogh, de qua dantur iij ore annone, ij modii butiri. De molendino ibidem dimidia marcha farine.

Summa huius corporis $\left\{ \begin{array}{l} \text{Annone iiiij}^{\text{or}} \text{ marche cum dimidia et ij solidis.} \\ \text{butiri lagena cum vij modii.} \\ \text{denariorum vij marche.} \end{array} \right.$

Jalingshsysæl.

parochia brønyld, Curia dicta lund, de qua dantur vij solidi annone et iij modii butiri.

Item in Eadem parochia Curia in kraaksik, iij solidi annone, iij modii butiri.

Parochia koldorp, Curia orientalis in hæsselwra, de qua dimidia marcha annone et iij modii butiri.

Curia occidentalis ibidem, de qua dantur dimidia marcha annone et iij modii butiri.

Item in thoornmark Terre desolate, de quibus dantur v solidi annone.

Summa huius $\left\{ \begin{array}{l} \text{annone xiiij ore cum solido.} \\ \text{butiri xv modii.} \end{array} \right.$

Summa vniuersalis $\left\{ \begin{array}{l} \text{annone vj marche cum ij oris.} \\ \text{butiri xxxij modii.} \\ \text{denariorum vij marche.} \end{array} \right.$

Prompti denarii pertinent ad distributionem residencium²⁾.

Bl. 21 Sp. 1. 1)

Bona canonicorum communia.³⁾

De ecclesia tundær xl *marche denariorum, videlicet xx marche jn vigilia beati andree apostoli et xx in media quadragesima.*

De ecclesia beati Johannis ripis xvj *marche⁴⁾.*

De denariis minoribus aratralibus in harthæsysæl, Warwithsysæl, Jalingsysæl et almundsysæl circa xx *marchas et amplius circa festum pentecostes vel prius⁵⁾.*

De fartorp xvij *marche, videlicet sex marche ad festum beati iohannis baptiste, et residuum ad festum beati andree apostoli.*

De *quadam muliere in fartorp ij ore de fundo.*

De *jarnkiar xvj marche in festo andree.*

Item *ibidem quatuor marche cum dimidia vel v marche.*

De *pratis in litlæ farthorp v marche vel plus.*

De *quodam prato ibidem v marche ad festum beati Johannis baptiste.*

De *biargum xiiij ore cum ij solidis, videlicet in festis Johannis baptiste et andree de agris.*

De *colono ibidem pro fundo ij ore in festo andree.*

1) Bl. 20 Sp. 3—4 er blanke.

2) Denne Linie skrevet højt oppe i Randen.

3) Denne Overskrift står vel over Sp. 2, men en rød Streg henviser den til denne Spalte.

4) xvj marche med nyere Blæk.

5) I Randen er udenfor dette Stykke og de følgende på denne Side indtil Oblacio tocius anni (S. 73) sat Nota med en senere Hånd.

De iij^{or} fundis iuxta cimiterium ecclesie beati iohannis ripis iij^{or} marche jn festis Johannis baptiste et andree.

De quadam piscatura in withæstath march xij ore denariorum in festo andree.

De quodam prato in seem ij ore denariorum in festo beati Johannis.

De Johanne piscatore in thueth pro fundo, in quo residet, ij ore in festo andree.¹⁾

Bl.21 Sp.2.

De suenone maan in fartorp pro fundo²⁾, in quo residet, ij ore in festo andree.

De tuuone plebano dimidia marcha pro fundo contiguo illi, in quo residet, in festis Johannis et andree.

In bramming pro quibusdam terris, fundo et terris et pratis³⁾, ij ore denariorum de thorkillo kabbi, nunc de acero esgi⁴⁾.

De colonis in stadlæ

De colonis in eestath, acero plog sun, matheo thomæ sun, tuuone sutær, petro boy sun, xvj solidi denariorum vel amplius.

Bo prest in stathorp dimidiam marcham, andree⁵⁾.

Petrus scarthæ sun de hirting dimidiam marcham, andree⁵⁾.

In plogstorp in parochia iarnwi ij ore.

¹⁾ Her er tegnet en pegende Hånd, ij ore er rettet til ij og foran med senere Hånd tilføjet: *dimidia marcha*.

²⁾ fundo er skrevet to Gange, det første overstreget.

³⁾ fundo—pratis tilføjet over Linien.

⁴⁾ nunc—esgi tilsat senere med samme Hånd.

⁵⁾ andree betyder vel: in festo sancti andree.

Johannes nielæs *sun* de jarnkiar *dimidia marcha*.

Oblacio *tocius annj*.

De

De *istis debet prouideri ecclesie in cereis*¹⁾ *in matu-*
tinis et in uesperis, nocturnis et diurnis, et in omnibus missis
specialibus nostris.

Item *facienti cereas ij marche, pulsantibus iij marche*²⁾.

Vicariis *pro Q. pænning iij marche, pro mattæ ponendis sub pe-*
ribus in choro v ore. Item x solidi sterlingorum racione pro-
curacionis de ecclesiis, scilicet de ecclesia sancti johannis ij so-
lidi sterlingorum, De balgum iij et de tundær iij.

*In lacticiniis*³⁾.

Bl.21 Sp.3.

De *rimø in curia øri xvj metrete butiri ripensis mesure*⁴⁾ *et cxx*
*casei integri*⁵⁾.

De *alia curia in rimø ix metrete ripenses butiri*⁶⁾.

De *faræ toftth xij*⁷⁾ *metrete butiri ripenses et cxx casei*⁸⁾.

De *kiargarth iij*⁹⁾ *metrete butiri ripensis mesure et lxxx casei*¹⁰⁾.

Item *de curiis in stathæl et he et fuldærn*

¹⁾ Herefter er et Ord udvisket.

²⁾ En Linie er herefter udvisket.

³⁾ I Randen står fra 15 Årh.: De lacticiniis.

⁴⁾ *measure* er skrevet over Linien; over *xvj metrete* er af senere Hånd skrevet: *xij*.

⁵⁾ Med en lidt senere Hånd følger herpå: de toftenmark j attingh *terrarum*.

⁶⁾ I Randen står: *frællæf et N. gunnæ sun*. Over *Rimø* er med en anden Hånd sat: *hyelm*.

⁷⁾ rettet med senere Hånd til *xv*.

⁸⁾ *cxx casei* er underprikket.

⁹⁾ rettet til *vj*.

¹⁰⁾ *lxxx casei* underprikket.

dantur lactinia secundum numerum vaccarum.

Item in vigilia iohannis baptiste panes albi et casei de opidis circumiacentibus, videlicet wæstærbiargum, withæstath, jarnkiar et klaby racione eleemosyne, que dicitur baar.

In prompta annona.

De balgum viij marche cum dimidia ordeï et amplius, de quibus iij marche pertinent ad iij prebendas communes, residuum vero inter residentes diuidatur.

In eestath sunt v atting cum dimidio terrarum et de quolibet atting soluuntur xiiij solidi annone¹⁾.

coloni in estath, bo swiræ, grummi frændæ sun, ebbo skinnær, annæ, woghæn toymagær, magnus tuui sun, Ericus mag. . sun, ebbo swolm sun, eskil magh.²⁾

BI 21 Sp.4. De fuldærn, de villico tercia pars annone.

De colono ibidem

in liuæls bool habent canonici vnum attingh per totum march, et non habet defectum in se preter illud, quod habet ecclesia moltæ in slætholm, et preter vnum agrum, qui iacet ad orientem syndær³⁾ scath, pro quo tamen habent alium agrum in rote acræ.

in møthern bool habent vnum atting et sextam partem vnius atting for sunnæn wath, et sunt de illo bool tres atting et dimidia⁴⁾ simul iacentes, qui communes sunt canonicis et tuonj liungh et heredibus hastenj et debent ita diuidi, primo deducitur ad vsum tuonis octaua pars, et de residuo debetur canonicis tercia pars, Set vt dicitur pars tuonis iacet deducta in tribus locis, videlicet in flo, vbi habet agrum magnum, et in asgerholm, vbi habet pratum vnum, et in myclæwath habet vnum

1) I Randen står med senere Hånd udenfor denne og de 2 foregående Indtægtsposter: Nota. Derpå følger med lidt senere Hånd: Item ibidem dimidium nouiter emptum attingh.

2) Dette Stykke er tilsat i Sidens venstre Hjørne.

3) y er i dette Stykke udtrykt ved et u med Streg igennem.

4) Således Kodex for dimidius.

pratium, et in diupækiar habet eciam vnum pratium, et quod residuum est annuatim diuiditur in tres partes, quarum vna debetur canonicis et reliquum sociis supradictis, set in parte canonicorum non est defectus nisi in vno paruo prato iuxta vadum liuæls et in vno paruo agro in flo.

jn trithens bool habent vnum attingh for northæn wath et vnum atting for sunnæn wath in fæthærnbool et in fundis inferioribus in fuldærn¹⁾, et non habet defectum nisi in vno prato iuxta amnem, iuxta domum puerorum hastenj, quod pratium collatum fuit olim ecclesie moltæ, licet ipsa ecclesia modo amiserit illud; dicitur tamen, quod canonici habent tanto plus in superioribus fundis in fuldærn.

Item habent fundum, quem de ecclesia fuldærn emerunt nouiter²⁾.

Capitulum Ripense habet bona infra scripta, primo in hee Johannes bundonis j oram annone, Jtem Laurencius jacobij solidos annone, Jtem ascerus lyuel son iij solidos annone.

Item Eskillus niclesson ibidem j solidum annone, exceptis terris desolatis. Item in parochia stathil jacobus ieensson iiij solidos annone. Item jacobus skalmyson ibidem oram annone.

Item andreas tukonis ij solidos annone. Item jacobus niclesson ibidem ij solidos annone.

Item christiernus skreder ibidem j solidum sterlingorum.

Item tæsti niclesson bona in flundær, dans inde solidum grossorum vel oram annone.³⁾

Item bona in holtbro.

Item in stadlæ ij villicj.

Item colonj ibidem.

In hee vij ore annone de villico, eciam de colono ij solidi.

Anno domini m. ccc. lxxix dominus nicholaus nicholai canonicus scotauit capitulo ij fundos contiguos situatos Ripis ex parte occidentali ecclesie fratrum minorum.

¹⁾ et—fuldærn, der står foran det følgende dicitur tamen, er ved Mærker betegnet at høre hid.

²⁾ I Randen med senere Hånd: Nota.

³⁾ I Randen med senere Hånd: flynder.

Item anno supradicto laugho deghen armiger scotauit capitulo fundum Ripis prope obstacula situatum ex occidentali parte claustru fratrum minorum.

Bl. 22 Sp. 1. *De molendino in esdrop xij marche denariorum.*

De curia in esdrop marcha annone et lacticinia et cetera.

De bonis emptis ibi de domino esgero jul canonico ripensi et de bonis emptis ibi circa illa bona.

wllerop.

In vldrop ij fundi, de quibus soluuntur viij solidi denariorum. Item terre duodecim marcharum auri, de quibus villicus ibidem thorkil bo sun¹⁾ soluebat dimidiam marcham siliginis et duas oras ordeï et oram auene.

Item coloni debent soluere, bondi iij solidos²⁾ siliginis, Jwarus solidum siliginis, bondi mylnær solidum siliginis, Johannes ketil sun dimidium solidum siliginis, Tuuo solidum siliginis.

gassy.

In gashogmarc de vno fundo, in quo residet et de quibusdam terris xij ore denariorum.³⁾

In parochia aræld, in hyning march iij solidi siliginis et ora vernalis annone cum lacticiniis.

In parochia skærbæc in brynstorp marc de fundo dimidia marcha.⁴⁾

Bl. 22 Sp. 2. *Item decima ecclesie beate virginis.*

Item redditus ecclesiarum primorum annorum.

Nota, quod hec sunt bona, que Reuerendus pater dominus Johannes michaelis quondam episcopus Ripensis legauit capitulo ecclesie Ripensis eiusdem

1) Thorkil bo sun er skrevet over Linien.

2) cum ij modiis er skrevet over Linien.

3) Dette Stykke med en anden Hånd.

4) I Randen med senere Hånd udenfor denne og de 5 foregående Indtægtsposter fra Sidens Begyndelse: Nota og Notabene; ved vldrop står desuden en pegende Hånd.

in extremis Sub Anno domini m. ccc. lxxx octauo *tercia feria ante festum beati nicolai episcopi et confessoris*, que etiam sita sunt in haarthsysel in parochia saal, primo de curia swensthorp dabuntur ij ore annone quolibet¹⁾ ad redditus.

Item de curia, in qua residet johannes dyaconus, ij ore annone.

Item de curia, in qua moratur johannes andree, ij ore annone.

Item N. huuson ij oras annone. Item laurencius traan ij solidos annone.

Item Johannes jensson ij solidos annone. Item Johannes petri ij solidos annone.

Item therkillus korson ij solidos annone. Item jacobus neb ij solidos annone.

Item paulus ij solidos annone. Item hinnichinus timberman iiij solidos annone.

Item stephanus ij solidos annone. Item petrus stuur iiij solidum annone.

Item thother iiij solidos annone. Item inghmer ij solidos annone.

Bl.22Sp.4.²⁾

Isti scotauerunt domino jacobo Episcopo Ripensi terras infra scriptas in balghum et skasteth.

primo tuui aggy son x solidos terrarum in agris in balghum mark.

Idem iiij solidos terrarum in agris in skasteth mark.

Item sweno kally son et johannes frater eius x solidos terrarum cum iiij modiis in agris et pratis in campo balghum.

Jdem iiij solidos terrarum in pratis et agris in campo skasteth.

Idem iiij solidos terrarum in gamelbymark in wranghakær in agris.

Item johannes niclæs son iiij oras terrarum in agris in balghum.

Idem v solidos terrarum in skasteth mark in agris.

Item jacobus niclæs son iiij solidum terrarum in balghum mark in agris.

Idem j oran terrarum in skasteth mark in agris.

Item sweno niclæs son j oran terrarum in skasteth mark in agris.

Item Niclæs pay son j oran terrarum cum iiij modio in balghum mark in agris.

Item katy ankarl son ij solidos terrarum cum ij modiis in balghum mark in agris.

Bl.23Sp.1.

Iste misse dicende sunt cotidie in ecclesia beate virginis.

Primo missa animarum pro domino Rege ericho.

Item missa beate virginis.

.¹⁾ Her må være glemt: anno.

²⁾ Bl. 22 Sp. 3. er blank. Skriften på denne Spalte er forskellig fra den på foregående.

cringholm.

Item missa nicholai quesæ, ad *quam* attinent bona in cringholm in parochia balghum, de quibus ad dictam missam soluuntur annuatim xij marche denariorum vsualis monete.¹⁾

Bl 23 Sp 2.

Item missa nicholai duus.

Item missa cantoris jacobi.

byarghum. faarthorp. kyerbillyng.

Item missa domini N. cancelarii²⁾, ad *quam* attinent x agri cum dimidio in biarghum march, de quibus annuatim soluuntur v marche denariorum. **Item** vnum pratum v plaustrorum et duo parua holm³⁾.

Item in kyærbølingh de fundo vno et prato x ore denariorum, vbi est colonus.

Item de vij tabernis et vno fundo cuiusdam bagine ix marche.

Item in farthorp de vno fundo ij ore denariorum.

Item in kiarbøling de duobus fundis contiguis xij ore denariorum.

jærloef.

Item missa magistri iwari, ad *quam* attinet curia in jarlofh, vbi sunt iiij domus, jn villa hoolbyl, jn qua stat pulchra⁴⁾ et multe tremule iuxta ryuulum ad aquilonem.

Item curia in hornæ, vbi sunt iij domus.

1) I Randen står med en anden Hånd: michael.

2) Således Kodex.

3) I Randen står: Ista missa et missa æggard simul dicuntur. Over missa står med en anden Hånd: kanutus.

4) Her må være et Ord glemt.

norbyholm.

Item missa domini Nicholai kanuth sun¹⁾, ad quam attinent bona in norbyholm, lxxx plaustrata fenj, In terris ad seminandum xiiij ore annone, de quibus soluuntur xviiij marche.

jærnæ.

Item de jærnæ solidus cum dimidio siliginis de quodam petro laurens sun.

ornamenta, vnum par cum duabus casulis cum paruo libro.

Item missa prepositi thrugilli²⁾, Qui emit de matheo røth et naan jacobs sex atting in østærwithæstath march, et illa³⁾ iacent ad altare suum, jtem de walteo gent unum atting cum dimidio, et illa³⁾ iacent ad annuversarium suum, de quibus soluuntur due marche cum dimidia. Item de domino andrea duo atting cum dimidio, et illa³⁾ iacent ad fabricam ecclesie beate virginis cum vno fundo, qui valet annuatim x solidos denariorum per bo ottæs sun⁴⁾.

Ad idem altare attinent x atting in witstath marc. Item terre, que valent annuatim oram siliginis. In tribus atting residet villicus, qui habet iiii vaccas, iiij boues, v pecora ij annorum, Item iumentum cum poldro, xj oues, aulam cum orreo; atting valet iiij solidos cum dimidio annone vel plus⁵⁾.

Item missa in capella Regine margarete, ad quam soluuntur ix ore annone de curia in østærwithæstath, et prepositus Johannes scanning pro precio domorum ibidem emit in hwitting pratum viij plaustratorum fenj, videlicet viij skaar⁶⁾.

Item marcha denariorum de duobus fundis ibidem, quos colunt nicholaus hærmæth sun et petrus nielæs sun.

1) i Randen skrevet: biorn.

2) i Randen: agho.

3) atting regnes her for at være Intetkøn.

4) Quod—Ottæs sun har man forsøgt at udviske.

5) I Randen står med Hånd fra 15 Årh.: østerwythsteth. Nota ad fabricam.

6) I Randen står med Hånd fra 15 Årh. østerwythsteth. hwydynggh.

Item x marche de curia in brunnum¹⁾.

Item ix marche de curia in kiærgarth²⁾.

Item vna ora denariorum de fundo in brunnum.

Item marcha denariorum in litlæfartorp de fundo, quem colit nicholaus tuki sun. **Item** marcha denariorum in vtærmeræ biarghum de pratis, que colit iohannes hærmund sun. **Item** de parochia hwittingh isti tenentur soluere de pratis et agris et fundis, primo thorkillus hwith sex marchas denariorum iiij solidis minus. **Item** iohannes bruun marcham denariorum. **Item** jacobus naski xiiij oras denariorum. **Item** sueno hest sex oras denariorum. **Item** aucti tuui sun ix oras denariorum. **Item** petrus duus ix oras denariorum. **Item** thrugillus lærki marcham denariorum. **Item** iohannes villi-

BI 23sp.4. cus³⁾ | xj solidos denariorum. **Item** de pratis in hwittingh in iiij locis signatis cum pælæ xxiiij plaustrata feni.

Item de fundo ibidem dimidia marcha, empto de petro nicles sun. **Item** marcha denariorum de fundo in hwitingærlund⁴⁾. **Item**⁵⁾ de fundo dimidia marcha denariorum in østærwithestath. **Item** marcha denariorum de fundo in hwitting empto de johanne ketil sun⁶⁾.

tandrup. dysdrup. tyærburgh.

Item missa in capella episcopi cristiarnj.

Anno domini m. ccc. vi. in tandorp quarta pars curie, quam possedit herbærtus sumær cum domibus et octaua parte pecorum⁷⁾.

¹⁾ I Randen ligeledes: brynum.

²⁾ I Randen ligeledes: kyergaarth. Her synes oprindeligt at have stået: x marche.

³⁾ Øverst på Siden: magister almarus tenetur xx marchis denariorum.

⁴⁾ I Randen står: empta per dominum Wærnerum.

⁵⁾ underprikket er efter item: marcha denariorum.

⁶⁾ I Randen ligeledes: brynum, litlæ faarthorp, vtærmæræ byarghum, hwydyng, østerwythsteth.

⁷⁾ Dette Stykke er skrevet ovenpå noget, der er udvisket.

Dusdorp dimidia marcha siliginis et xvij solidi ordeï cum marcha denariorum de duabus domibus.

tiarburg vj ore ¹⁾ siliginis et ultra.

Cringholm.

In cringholm x solidi cum dimidio sterlingorum ad reparacionem capelle, quos leuant tutores ecclesie beate virginis, qui omnes defectus ipsius capelle, qualitercunque acciderint, reformare debent. de forbalgum iiij solidi ordeï ad sustentacionem diaconi ministrantis de fundo, qui tenet iiij solidos terrarum ²⁾).

Ølstrup.

Missa domine cristine, cuius bona sunt in ølstop.

Missa domini cristiarni pæz, cuius bona sunt in wæstærlinwi
et arnakær valencia ad redditus annuatim xx marchas denariorum. Item bona in norbore valencia xiiij marchas ad redditus annuos. Item curiam ³⁾ in kyfling cum omnibus attinenciis valentem ³⁾ xxviiij marchas annuatim, villicus ⁴⁾ habet xl marchas in pecoribus et dimittet in curia duas marchas annone, quando recesserit, Ita quod de istis redditibus sexta pars dabitur pauperibus ad ordinacionem archidiaconi et cantoris ripensium. Item tertia pars in stackæ mylnæ cum suis attinenciis ad reparacionem capelle cedet ⁵⁾).

Missa domini Nicholai lændi. Due curie in seumærstath ⁶⁾, maiori curie adiacent terre viij marcharum auri cum dimidia, ibi viij boues, xij vacce, xx oues, ij plaustra, aratrum et cetera instrumenta, de qua x ore annone, vj ascas ³⁾ butiri minores cum caseis soluuntur. Minori curie attinent terre vnus atting, de qua soluit villicus v oras annone, vbi sunt iiij boues, iiij vacce, vj oues et ij iuuenca et instrumenta.

1) vj ore er skrevet ovenpå noget, der er udvisket.

2) de—terrarium er senere tilføjet.

3) Således Kodex.

4) først har stået que, der er underprikket.

5) hele dette Stykke er overstreget og nedenunder er skrevet: Require inferius.

6) Ovenover er med senere Hånd tilføjet: iuxta hathersloof.

Byfling.

Item curia in bifling, de qua marcha annone soluitur, que distribuitur inter pauperes.

Ibi non sunt pecora nec instrumenta.

syndernybæl. Skraagh.

Ad missam prepositi cristiarni filii domini N. lændi spectabant due curie in parochia syndærnybæl in villa hyging, que valuerunt duas marchas annone in redditibus et vna curia in parochia skragh dicta horshaghe, que eciam fere valuit marcham annone in redditibus cum tribus coloniis ibidem¹⁾.

ortæn iuxta warwyth.

bona dicti domini cristiarni pæz in ortæn pro anniuersario eius exnunc et in perpetuum per canonicos in ecclesia beate virginis celebrando²⁾.

Bl.24 Sp.1.

Tandrup.

Missa domini jacobi pop. in parochia withrup vij solidi cum dimidio siliginis, in parochia nykirki in omæ mark ij solidi siliginis, In darrum march ij ore siliginis, in farthorp march et jarnkiar vj marche denariorum, in tandorp march de duobus fundis modius ordeï cum dimidio ripensis et dimidia marcha denariorum annuatim.³⁾

alia missa dicti jacobi pop.

missa hærbært somær quondam ciuis Ripensis.

jn wilsleefh marc terre dimidie marche sunt, in quibus seminatur auena, item terre xij solidorum, in quibus seminatur siligo, et prata lx plaustratorum feni, et de huius soluntur in festo andree xj marche denariorum. Item in farthorp

¹⁾ Dette Stykke med en anden Hånd.

²⁾ Dette Stykke atter med en anden Hånd.

³⁾ I Randen med Hånd fra 15 Årh.: wythorp, nykyrky, darrum, faarthorp, jærnkjer, tandrup.

marc terre ij orarum, in quibus seminatur ordeum, Item terre v solidorum, in quibus seminatur auena, et duo prata, que continent xij skaar fenj, De quibus annuatim soluuntur v marche denariorum¹⁾).

in parochia brodenes.

Item in syndærnees marc in terris kanuti ælf census vj ripensium modiorum ordeï, eciam ij marche cum iiij solidis de pratis xxvj plaustratorum feni et quedam domus ex opposito iuxta curiam lyddyli ingerth sun¹⁾).

Missa beate katerine.

Missa domini johannis woltær sun ciuis ripensis.

hyltrup. faarthorp.

Bl. 24 Sp. 2.

Missa æggærd cuiusdam ospitis Ripensis, cuius bona sunt in hildorp march et farthorp march,

de vno colono in hildorp dimidia marcha annone cum duabus marchis denariorum, de alio ibidem ora annone, De uno prato ibidem tres marche preter ij oras vel amplius²⁾).

faarthorp.

De quodam fundo in farthorp dimidia marcha de tercia parte vnius atting integra ibidem.

wæsterlynwy. arnagher. nørborck. kyflyng.

ad missam domini cristiarni pæz pertinent bona in wæstær linwj et in arnakær valencia annuatim ad redditus xx marchas denariorum, de quibus xiiij marchas recipient tutores ecclesie beate virginis pro sustentacione capelle et necessariorum eius perpetuo capelle, et capellanus vj marchas habeat³⁾. Item bona in nørborck valencia xij marchas ad redditus annuos. Item curia in kyfling cum omnibus attinentiis, valens annuatim xxviiij

1) I Randen med Hånd fra 15 Årh.: wylsløf, faarthorp ij prata, syndernees in parochia brydynees.

2) vel amplius er sat i Randen, hvor tillige står med samtidig Hånd: Ista missa et missa N. cancellarij simul dicuntur.

3) recipient—habeat tilføjjet med en anden samtidig Hånd.

marchas, vbi villicus habet xl marchas in pecoribus et dimittet in curia duas marchas annone, quando recesserit, et dicta pecora. Item tertia pars in stackæ mylnæ¹⁾ cum suis attinenciis et jsta cedant ad sustentacionem sacerdotis dicte capelle, Secundum ordinacionem archidiaconj et cantoris ripensium.

Anno domini mcdxxxix feria proxima post dominicam trinitatis dominus jonas petri Canonicus ripensis deputavit ad missam perpetuam per Capitulum tenendam bona infra-scripta, primo videlicet Curiam principalem in westeruisteth cum tribus aliis curiis ibidem situatis, de quibus dantur pronunc x ore annone. Item viij solidos annone de bonis in gartsleff in parochia eadem, que bona in gartsleff emit de domina yugerdh pro cxxx marchis lybicensibus²⁾.

Item idem dominus jonas contulit Capitulo vnam Curiam in brødnes in villa søndernes, quam inhabitat michael Johannis et dat iij lagenas ordeï ad anniuersarium suum perpetue tenendum³⁾.

Item idem jonas dedit Capitulo j Curiam in parochia gardsleff pro anniuersario parentum suorum, quam emit de domina yugerdh, prout patet in litteris super hoc collectis, quas Capitulum habet in custodia⁴⁾.

Bl. 24 Sp. 3.

vacat: Require in alio quaterno⁵⁾).

Isti sunt Redditus pertinentes ad fabricam ecclesie beate virginis Ripensis.

De quodam fundo in grøuærgathæ xxij⁶⁾ solidi sterlingorum, in quo nunc residet laurencius sutor.

Item de fundo in eodem vico xvij solidi sterlingorum, in quo nunc residet thederichus pistor.

Item de quodam fundo in sutærgathæ iij marche cum dimidia⁷⁾, in quo nunc residet ingilbrich⁸⁾).

1) I Randen med Hånd fra 15 Årh.: stackæ mylnæ.

2) I Randen med samme Hånd: westedtgardt, gaardzleff.

3) I Randen med samme Hånd: curia in brønss.

4) I Randen med samme Hånd: gaardzleff.

5) Hele denne Side er overstreget. I Randen længer nede står også: vacat—quaterno.

6) ij er senere tilføjet.

7) overstreget er: cum dimidia, i hvis Sted med en anden Hånd er sat over Linien solidus (!) vij, og iij er rettet til iiij marche.

8) dette Ord er overstreget.

Item de quodam fundo iuxta horsætorgh xij denarii sterlingorum, in quo residet petrus turnær.

Item de quodam prato vltra amnem Marcha¹⁾ denariorum pro quarta parte eiusdem prati, cuius tres partes attinent henricho dylmær.

Item de quodam prato iuxta biarghum, in quo ecclesia fodit argillam, iij marche denariorum.

Item de pratis in mykælængi in duobus locis cum Nicholao naal; circa v plaustrata feni.

Item de quibusdam terris in grithæstat²⁾.

Item de quadam piscatura et terris in³⁾

de fundo in vico sancti Johannis vij marche de petro jonnæs sun. de quodam fundo in brethægathæ iij solidi sterlingorum.⁴⁾

Item de quibusdam bonis in bølæ in parochia lønæburgh ix marche⁵⁾.

et pro illo attingh et fundo ibidem soluuntur xij marche denariorum in andree.

Item xj solidi sterlingorum⁶⁾ de cringholm, balgum, pro quibus ecclesia conseruet et reparabit capellam episcopi cristiarni.

¹⁾ Over Linien tilføjet med en anden Hånd: plus.

²⁾ Med senere Hånd tilføjet: *episcopus habet, de quibus ora siliginis.*

³⁾ I Randen tilføjet: *brammingh dimidia marcha.*

⁴⁾ Over Petro Jonnæs sun er med en lidt senere Hånd sat: *de quo achi(?) nicholai; de quodam—sterlingorum er atter med en anden samtidig Hånd tilføjet i Randen.*

⁵⁾ *valet plus* er tilføjet over Linien. Udslettet er: *set pro illis dominus C. episcopus dedit ecclesie vnum attingh integrum in gesingh march in karkes bool, quem nunc habet nicholaus kanut sun (ad triennium) pro (ij grossis annuatim).* Jfr. S. 96.

⁶⁾ ovenover Linien tilføjet: *x solidi cum dimidio.*

Item de quibusdam bonis in litlæ farthorp, que habuit ecclesia de domino iohanne episcopo otthoniensi cum boscop adhuc remanente¹⁾, xij marche.

Item de iij colonis ibidem, de vno marcha denariorum, de alio iij ore denariorum, de duobus dimidia marcha.

Item de quodam prato ibidem vj marche denariorum per andream man sun.

Sunt coloni vij, dant iij marchas preter, cum modio ripensi ordei.

Item de bonis ibidem, que habuit ecclesia de domino Nicholao billær, tres ore ordei et tres ore siliginis et quinque marche denariorum.²⁾

Nota bene wæstærwithsteth, dominus n. reef sacerdos dedit ad fabricam vnum atting terrarum.

Item in østærwithstath duo atting cum dimidio, quos dedit prepositus thruls, quondam canonicus Ripensis³⁾.

Item de quodam fundo ibidem marcha denariorum.

Item de quodam fundo ibidem x solidi denariorum.

Item de ketillo gythæ sun⁴⁾ ibidem vj ore denariorum de fundo quodam.

Item bona in wilsleefh empta de heredibus laghonis grummi sun, scilicet vnum attingh preter sextam partem vel secundam alios ij partes vnius atting⁵⁾.

Bl. 24. Sp. 4. et iohannes
 iohannes, qui residet in primo fundo, iam di . . . sum dicitur

¹⁾ cum—remanente underprikket og skrevet i Randen villicus ix marcas de pecoribus. Over boscop står: non.

²⁾ tres ore ordei—denariorum er underprikket og med lidt senere Hånd er tilføjet: xij marche denariorum.

³⁾ Med lidt senere Hånd er tilføjet: de quibus postea dimidia marcha annone.

⁴⁾ ketillus er rettet til ketilli og tilføjet over Linien er: relicta.

⁵⁾ dette Stykke er ikke overstreget.

pronunc terram suam agris domos debentur, vero prius fuit thord acer sun, que terre adhuc ij solidos cum dimidio siliginis census per¹⁾

Item curia ripis vltra amnem, quam dicta domina ælsufh dedit.²⁾

Item tertia pars de duabus curiis in stendorp in parochia ansakær, quas domina elsufh mater episcopi cristiarni dedit ecclesie beate virginis et monialibus ripensibus

et capitulo seu canonicis in anniuersario suo vna curia in ansakær, de qua iij solidi, vbi nunc colonus residet in proprio fundo, De altera in ansakær mare vj solidi siliginis.

Item medietas decime ecclesie predictæ pertinet ad fabricam eius.

Marie stuth in tribus hæræth, scilicet frøshæræth, calslundhæræth et gyringhæræth, deputatum est pro labore tutoris ecclesie dicte, scilicet x ore annone ad minus preter hoc, quod collectoribus superest, videlicet xvj solidi siliginis et iij solidi auene de calslundhæræth et frøshæræth, jtem de gyringhæræth viij solidi siliginis et ij solidi auene, Item marie ost de jalingsysæl.³⁾

Item de quodam fundo in vico sancti elementis iuxta fundum domus sancti⁵⁾ spíritus.

Item de bonis in mialdærn⁴⁾, que habuit ecclesia de suenone grijp, circa⁶⁾ xv modios ripenses ordeï, pro quibus episcopus dedit bona in karchouæth, de quibus circa viij solidos annone cum lacticinis.

1) Dette Stykke er skrevet med små Bogstaver øverst i Randen og næsten aldeles afslidt.

2) Denne Linie skulde egenlig have fulgt efter det næste Stykke.

3) Scilicet—jalingsysæl er skrevet over noget, der er udslettet.

4) Med lidt senere Hånd er tilføjet: *dimidia marcha et de altero fundo ibidem dimidia marcha.*

5) mialdærn er senere tilføjet.

6) foran circa har stået *pro*, der er udvisket.

De curia ultra amnem prope ecclesiam sancti Nicholai iij marche de domina ælsufh.

Item iij modii Ripenses ordeï in brytinees

de aggi rinch sun, vbi agri sunt in v locis et pratum in duobus locis.

Item ij solidi¹⁾ ordeï de balghum de cbbone²⁾

In tiarburg pratum in nyland, de quo dimidia marcha in sancti andree.

In withæstath x solidi annone³⁾,
de quodam fundo ibidem marcha denariorum³⁾.

Item de alio fundo ibidem x solidi denariorum³⁾.

Item de ketillo gythæ sun viij solidi denariorum³⁾.

Item de quodam fundo, cuius alter terminus in vico sancti Johannis et alter in vico brethægat.

ij⁴⁾ marche denariorum, ubi tosti⁵⁾ nunc residet.

de quodam prato in parochia seem iij ore denariorum⁶⁾.

Item magister Almarus dedit ecclesie vnum pratum in fartorholm situm iuxta pratum petri bruun bone memorie, Item vnum pratum vocatum lerægraaf in eodem holm, Item in beenwith vnum pratellum vocatum stræng situm iuxta pratum canonicorum, Item pratum vocatum stræng situm iuxta pratum tupi pæter sun, Item vnum stræng in siotooft situm iuxta pratum andræs jon sun, Item vnum stræng in medio, inter binos siotoft, Item in fartorp gæst vnum agrum situm in rychuls bol. jsta emit de acero goti sun, et ebbo sunæ sun conduxit pro xij oris denariorum ad uitam suam et ambo promiserunt in solidum⁷⁾.

1) Ovenover skrevet med senere Hånd modii.

2) Derpå er nogle Ord udslettede og af en anden Hånd tilføjet: aggi et thomas jonnæssun.

3) Med lidt senere Hånd er tilføjet: vacat hic, quia superius scriptum est.

4) rettet således fra et andet Tal.

5) underprikket og aghy skrevet i Randen.

6) iij ore denariorum underprikket og med en anden Hånd skrevet dimidia marcha.

7) pro—solidis med en anden Hånd.

Item in tandorp ængi vnum pratun, quod dedit dominus jacobus roth, quod nunc conducit eskil rathi.

Item ¹⁾ curia in vico sancti johannis, quam ²⁾ episcopus Johannes otthoniensis dedit, et quam pro parte emit ecclesia.

Item duo fundi iuxta ecclesiam fartorp, de quibus marcha denariorum.

de quarta parte vnus attingh in loghum dimidia ora siliginis, quam dedit johannes tuki sun et quam colit matheus tuki sun frater eius, qui cum sororibus duabus hereditabant dimidiam atting post eum. ³⁾

viii solidi sterlingorum de fundo iuxta vicum stenær smith inter baggis pyth et inter fundum nicholai roth, xxviii vlnas in latitudine et xli vlnas in longitudine continente, sicut in literis conducentis patet.

heredes Nicholai Roth tenentur tenere vnum lampadem coram altari beate virginis in perpetuum de bonis eiusdem Mathei.

statuta choralia.

Bl. 25. Sp 1. 4)

Cum lex dicit parum ualet iura condere uel statuta, nisi fuerit aliquis, qui eadem exequatur ⁵⁾, nos ad reformationem ecclesie nostre Ripensis statuta choralia facimus infrascripta. Quicumque de canonicis vel vicariis cantauerit versum, incipiat prius teritorium morose et plena uoce, postea stans erectus versus altare cantet versum. Item incepturus antiphonam(?), ut prius dictum est. Item lecturus lectionem vel collectam in lectro ⁶⁾, quod est in medio chori, prius, deposito almucio, inclinet capud ad maius altare, finita autem lectione vel collecta jterum inclinet et ita redeat in stallum suum. Item cum leguntur psalmi uel cantatur contra in choro, vertat se chorus contra chorum, cum uero legitur collecta, ewangelium vel canon misse, vertant se omnes ad altare. Item tempore illo, quo utendum est superpelliciis, nullus habeat capucium super capud in choro. Similiter de nigris capis excepto capucio cape antedictæ. Item

1) her er nogle Ord udslettede.

2) episcopus er underprikket, In vico sancti johannis og et quam—ecclesia er med lidt nyere Hånd.

3) qui—eum tilføjet i Randen.

4) Her begynder en ny Hånd.

5) parum—exequatur er understreget.

6) Således Kodex for lectorio.

ebdomodarius provideat sibi tempestive in breuiario de officio totius septimane et querat vbi dubitat, precipue de cantore, et tonderi faciat crines suos et coronam radi. De suffragiis, capitulis, collectis et modo legendi procuret diligenter. Item sub pena interdicti prohibentur sacerdotes bis in die celebrare. Item quicumque voluerit colloqui cum socio, ita caute et submisse faciat, quod murmur non audiatur in tercio vel quarto stallo, nec ludi fiant in choro, set reuerencia habeatur in dei officio magna, et aqua benedicta sine cachinno et risu aspergatur nec aliquis tergat manus suas in pallis vel sacris vestibus¹⁾. Item seruientes ad altaria non habeant nimis rusticalem habitum, set nigris capis vel superpelliciis sint induti. Item volens aliquis mini²⁾, recipiat licenciam a cantore, aliter potest fieri confusio, si multi simul minuantur et chorus vacuus remaneat. Item ebdomodarius dicat summam missam et omnes horas preter illas duas, que dicuntur immediate ante et post missam, quas dicat ebdomodarius septimane precedentis³⁾. Item in sequenti ebdomoda si due misse summe sunt dicende, ebdomodarius dicat missam de die et ebdomodarius prioris septimane aliam missam et missam animarum. Ad officium habentis cantoriam pertinet lectiones legere de domina similiter et versus⁴⁾. Qui autem habent lectiones in feriis, legant lectiones et cantent versus in vigiliis, versicularius autem legat lectionem in prima. Qui habet missam animarum, ibit ad funus. Item unusquisque tempestive intret chorum ad horas, et precipue ebdomodarius et cantoriam habent⁵⁾, et legat deuote et sedeat et stet, prout decens est, nec exeat ante explecionem horarum sine licencia. Oratio dominica et simbolium ita morose legantur ut psalmi. In medio autem versu psalmi pausetur et subsequens versus non incipiatur, quanquam⁶⁾ precedens finaliter terminetur. In festis scilicet ascensionis domini, trinitatis, corporis christi, johannis baptiste, apostolorum petri et pauli et assumptionis beate virginis, habeantur matutine post completorium ante noc-

1) Item—vestibus er underprikket.

2) Således Kodex.

3) septimane precedentis er skrevet i Randen med en anden Hånd, men ved Tegn anvist Plads her.

4) Dette synes ingen Mening at give, men må dog læses således. Overlærer Kinch foreslår: die dominica, modsat det følgende: in feriis.

5) for habens.

6) Fejlskrift for antequam?

tem. *Jtem* in istis x festis tenentur duo vicarii simul ex utraque parte chori de maioribus tenere cantoriam, videlicet octauis ephyphanie, festo ansgarii, octauis ascensionis domini, festo trinitatis, johannis baptiste, apostolorum petri et pauli, in octauis assumptionis et natiuitatis beate virginis, octauis dedicationis, festo michaelis, et dupliciter pulsatur et lectiones debent legi ante stolam per vicarios, nec vtendum est organis hiis diebus nec in festo ansgarii, dominica trinitatis, festo beati Johannis baptiste et beati michaelis. *Jtem* sacrista curam adhibeat, ut tempestiue pulsetur et morose et sit in ecclesia horis competentibus et prouideat de vestibus ornandis, lauandis et consuendis et maxime de reliquiis ecclesie in altaribus et de altaribus honorifice portandis et in loco mundo ac honesto conseruandis. *Jtem* quicumque vicarius habens aliquod officium, ad quamlibet horam venire tenetur ante incepcionem, incepcio autem fieri debet ad spacium post pulsacionem, quantum morose dici potest pater noster. Habentes officia sunt isti videlicet qui habent legere lectiones et cantare versus, ebdomodarius, versicularius et cantoriam habens. Ceteri autem vicarii talia officia non habentes ad matutinas venire debent ante incepcionem gloria patri post venite, In missa ante inceptum kyrieleison, In vesperis ante gloria patri primi psalmi, In ceteris vero horis ante incepcionem primi psalmi, set in summis sollempnitatibus ante incepcionem cuiuslibet hore tenentur venire. *Jtem* quicumque vicarius intrauerit chorum sub aliqua hora sine habitu choralis, soluat vj denarios pro pena. *Item* quicumque habens cantoriam ante stolam, si defecerit, soluat oram. Notandum, quod ebdomodarius mutatur secundum ordinem canonicorum, cantoria vero et cetera officia¹⁾ secundum ordinem vicariorum in choro, ad habentem autem cantoriam spectat prima missa animarum, relique vero ad cantorias precedentes, versiculus²⁾ vero semper precedit cantoriam. *Jtem* in summis festis, quando leguntur psalmi in vesperis, omnes tenentur stare, aliis vero festis vel diebus alternatim stare poterunt et sedere.

(1495)

Anno domini Mcdxc quinto die Egidii abbatis facta computacione capituli fuit conclusum ex vnanimi consensu prelatorum et canonicorum residencium Ripis, quod

¹⁾ et cetera officia tilföjet i Randen.

²⁾ Her skulde vel have stået: versicularius. Måske kan Udtrykket efter Hr. Kinchs Meddelelse dog bruges, når det forstås således, at en Korvikar skulde have versiculum (Ugen?) førend han havde Kantoriet.

nullus erit particeps annone Capituli, nisi habuerit decem marchas in plumbo tempore computacionis¹⁾ circa egidli.

Bl. 25 Sp. 2.

(1414)

In nomine sancte et indiuidue trinitatis amen. Ad decorem domus dei et cultum diuinum magis ampliandum Nos petrus dei gratia Episcopus Ripensis cum concilio et consensu dilecti Capituli nostri ripensis statuimus et ordinamus infrascripta inuolabiliter obseruanda, primo quod quilibet Canonicus residens, qui se absentauerit a choro sine legitimo impedimento in aliquo summorum festorum, soluat pro quolibet festo j solidum grossorum in pena³⁾. Item quod quilibet Canonicus residens, qui fuerit in ciuitate, quilibet sexta feria, quando non est festum populi, veniat ad Capitulum ante finitam primam⁴⁾ pro negociis ecclesie pertractandis, nec inde exeat sine licencia Capituli, antequam negocia dicta sint pertractata, sub pena j albi pro quolibet die Capitulari. Item quod quilibet clericus nostre dyocesis volens ad gradum sacerdocij promoueri, teneatur vicariatus officium in ecclesia nostra Ripensi, dum per Cantorem et Capitulum fuerit requisitus, per duos annos, saluo sibi salario consweto, in sacris ordinibus adimplere, nisi illi, quos ad seruicium nostrum duxerimus aduocandos. Item quod quilibet sacerdos in ciuitate ripensi vel eius suburbio commorans, dummodo alias non fuerit legitime impeditus, teneatur in summis festis, horis diuinis, scilicet primis, vespers et secundis ac summis missis tempestiue ante processionem in choro ecclesie nostre Ripensis finaliter interesse⁵⁾ in habitibus conuenientibus, ac eciam in diebus dominicis ad processionem sollempnem, quilibet sub pena j solidi lubicensis de absentia cuiuslibet hore. Vt autem hec statuta debitum sorciantur effectum, executionem horum statutorum domino Cantori⁶⁾, qui pro tempore fuerit, committimus, dantes sibi plenam auctoritatem a delinquentibus et rebellibus penam predictam exigendi et eos sub pena priuacionis ab officio cohercendi. In cuius rei firmiorem euidentiam sigillum nostrum vna cum sigillo nostri Capituli presentibus duximus apponendum. Data et acta sunt hec in domo nostra Capitulari anno domini med xiiij, quarta feria pasche⁷⁾.

(1425)

In nomine sancte et indiuidue trinitatis Amen. Ad decorem domus dei et cultum diuinum decenter preseruandum Nos cristiernus dei et apostolice sedis gratia episcopus ripensis cum consilio et consensu dilecti Capituli nostri ripensis statuimus et ordinamus firmiter obseruari, quod quilibet, qui in canonicum ripensem imposterum fit receptus, vnam marcham puri et boni argenti pleni ponderis coloniensis pro nouis cappis choralibus comparandis necnon aliis ornamentis ecclesie nostre ripensis necessariis, per tutores fabrice acquirendis, seu alio modo in certos usus ipsius ecclesie conuertendam, infra lapsum vnus anni annum inchoando a prima die ipsius canonici installacionis, per se uel procuratorem suum sine omni vltiori dilacione, in presencia fratrum capitularium congregatorum exponere procuret tutoribus et assignet; deficiens vero in solucione dicti

1) quod—computacionis er understreget.

2) Alt på denne Spalte er med en Hånd, der er samtidig med Brevenes Datum, undtagen de sidste 2 Linier,

3) quod—pena er understreget.

4) Her må være glemt et Ord.

5) teneatur—interesse er understreget.

6) Cantori er understreget.

7) I Randen står med meget nyere Hånd: de visitatione chori in genere.

argenti, si est residens, quousque reddiderit, careat distríbucione, qui autem residens non existit, duplum, si negligens fuerit, vt premititur, in soluendo, vt autem hoc statutum debitum sorciatur effectum, exequucionem huiusmodi archidiacono, qui pro tempore fuerit, committimus, dantes ei plenam auctoritatem penam predictam a delinquentibus per censuram ecclesiasticam extorquendi et in vsus ecclesie vt prefertur fideliter conuertendi. In cuius rei firmiorem euidentiam sigillum nostrum vna cum sigillo nostri capituli presentibus est appensum. Datum anno domini mcd xxv sabbato trinitatis¹⁾.

Clericorum habitus maxime sub officiis diuinis non debet esse nec diuersi coloris set humilis et deuocioni conueniens vid²⁾.

(1467)

Bl. 25 Sp. 3.

Anno domini medlxvij vigilia epiphanie Thomas langhe, huius²⁾ ecclesie decanus, donauit ad summum altare sex stopas argenteas pro³⁾ reliquiariis tali condicione interposita, ut si, quod deus auertat, in enorme siue notabile dampnum, videlicet homicidium, extremam inopiam seu lites romane⁴⁾ curie vel⁵⁾ alias incurreret, tunc tantum in argento sicut habent⁶⁾ prefate stope in suo pondere per fabricam pretacte ecclesie sibi in releuamen sine vltiori reclamacione reueniet, quod protestatus est idem dominus thomas proprio suo sirographo. In huius fidem requisituit ipse capitulum Ripense cum duobus testibus, videlicet domino bertoldo sacrista et domino hinrico succentore⁷⁾.

(1469)

Anno domini Mcd lxi⁷⁾ feria sexta proxima post philippi et iacobi, facta computacione inter Capitulum et fabricam huius Ecclesie, fabrica tenebatur Capitulo ex iustis et ueris debitis, primo Centum marcas bone monete, Item xl marcas currentis monete, Item quatuor florenos lubicenses pro x marcis, Item xxj marcas ex parte Margarete Relicte thorbarni proconsulis, que illam summam exsoluit ex parte domini Episcopi Arusiensis, pro qua summa totali fabrica impignorauit capitulo bona infrascripta, primo j curiam in karko, de qua dantur annuatim iij marce, Item⁹⁾ in parochia skandrop in doldrop j curiam, in qua nunc residet Tuli jwerssen, de qua iij marce, Item j curiam in gesingh, de qua vj solidi annone¹⁰⁾, Item j curiam in iamthorp, De qua iij marce, Item j curiam in skandrop, quam inhabitat jes iebssen, dans annuatim iij marcas denariorum in recompensam pro curia deleta in karkoo

1) I Randen stâr med meget nyere Hând: marcha argenti.

2) Dette er skrevet med en anden Hând nedenunder i Randen over hele Sidens Bredde og er meget afslidt.

3) foran dette Ord stod de, der er overstreget.

4) först stod romone.

5) först var skrevet seu, der er overstreget.

6) overstreget er derefter: in arg.

7) Dette Stykke er med en anden, med dets Affattelse samtidig, Hând.

8) rettet fra lix. Dette og det følgende Stykke er med samme Hând.

9) j curiam — item er overstreget.

10) Item—annone er overstreget.

(1477)

Anno domini med lxxvij feria Sexta post Octauas ascensionis christi, facta computatione inter fabricam ecclesie et dominum Thomam langhe Decanum, tunc fabrica tenebatur eidem domino Decano in quinquaginta florenis renensibus, pro quibus fabrica impignorauit eidem duas curias, vnam, in qua residet mathias petri in eesteth, Dans annuatim iij solidos annone, et aliam, in qua residet ebbv ienssen in wilsløff, dans annuatim iij solidos annone.

(1479)

Anno domini med lxxix Octaua visitacionis marie plana facta est computatio Inter Cap.¹⁾

(1479)

Item anno domini med lxxix Octaua visitacionis marie facta est computatio Inter fabricam et capitulum ecclesie, tunc Capitulum tenebatur fabrice in centum viginti²⁾ florenis renensibus, pro quibus capitulum impignerauit fabrice j curiam in parochia grese, dans annuatim dimidiam lagenam butiri, in qua inhabitat jes maugenssen³⁾, et aliam in bramdorp, in qua lage, dans annuatim dimidiam lagenam butiri. Item vnam curiam in aasbyll, dans annuatim dimidiam lagenam butiri, in parochia ærste, jn qua Cristiernus petri.³⁾

(1479)

Anno domini med lxxix Octaua visitacionis Capitulum tenetur magistro Lamberto in xv florenis renensibus ab eodem mutuo habitis, soluendis infra proximum festum martini⁴⁾.

Bl. 25 Sp. 4.⁵⁾ Item ad altare domini thome langhe decani Ripensis spectant bona infrascripta, primo in vesterhæreth in villa skæstorp parochie aal vna curia, in qua residet petrus deygordh, dans tres solidos anone et xx solidos denariorum, jtem in vrøgom eiusdem parochie due curie, de quibus quatuor marce, jtem bortrup vna curia, de qua xx solidi denariorum, jtem jn parochia jamtorp vna curia in villa kerop, de qua duo solidi anone, jn parochia belom in hanwongh vna curia, de qua tres solidi anone, jtem in kelst vna curia, in qua residet jeppe plogman⁶⁾, de qua tres solidi anone ad processionem felix namque ad vsum vicariorum, Jtem in skasthæreth in strandby parochie jerne vna curia, de qua tres solidi anone, jtem jn strelloff vna curia, de qua vna marca denariorum, jtem ibidem vna curia, de qua ij solidi anone, jtem ad meliorandum prescripta bona centum marche denariorum, cum quibus redempti sunt duo fundi in aggere, in quibus resident Johannes pauli smith et johannes lagonis, jtem viginti floreni rinenses, cum quibus empti⁷⁾ sunt duo volumina pantheologie.

1) Med dette Stykke begynder en ny Hånd, der vedvarer Spalten ud

2) centum viginti er skrevet 2 Gange, første Gang overstreget.

3) Denne og foregående Sætning skulde have stået i modsat Orden.

4) De 5 sidste Stykker er overstregede.

5) Denne Spalte er med en ny Hånd fra sidste Halvdel af 15 Årh.

6) in—plogman er halv udvisket.

7) Således Kodex.

Item ad altare sancti jacobī spectant infrascripta bona, primo in skerbek vna curia, in qua residet jacobus hadersleff, de qua tres solidi anone, jtem in 2) hauerwor parochie brødenss iij tunnas ordej vix, item in hiortwad 1) vadh vna curia, in qua residet lago jensen, de qua tres solidi anone, jtem in stenss vna curia, in qua residet nicolaus cristierni, de qua j solidus anone, jtem fundus in hiortwad, in quo matis bwnsen, de quo j solidus anone, Item vnum pratum in pratis hillrup, de quo j marca, jtem vnum pratum in pratis oxehy, de quo xij solidi, a quodam cristierno rødsen, jtem ripis tres fundi, in quibus resident nis kørner, per bwnsen senior et johannes andree sutor in maiori aggere, de quibus 3)

(1317)

Bl. 26 Sp. 1.

Redditus ad fabricam ecclesie beate virginis Ripensis atinentes anno domini mcccxvij circa festum beati johannis baptiste 4).

Ripis, in communibus terminis.

De quodam fundo in grønærgathæ xxij solidi sterlingorum.

De alio fundo ibidem xvij solidi sterlingorum.

De quodam fundo in sutærgatæ iij marche denariorum.

De quodam fundo 5) in vico sancti johannis vij marche denariorum.

De quodam in brethægatæ fundo iij solidi sterlingorum.

De fundo iuxta horsætorg 6) ij solidi sterlingorum nouorum, continente in longitudine xxj vlnas novas et in latitudine ab oriente in occidentem xvj vlnas predictas.

De fundo, cuius alter terminus in vico sancti iohannis et alter terminus in vico brethægatæ, ij marche vel amplius.

De fundo iuxta vicum stenær smith inter baggis pyth et inter nicholaum roth xxvij vlnas tunc legitimas in latitudine et xlj vlnas in longitudine continente, vij solidi sterlingorum, sicut in litteris confectis continetur.

1) et følgende q overstreget.

2) Således Kodex.

3) I Randen står skierbeck, brønsze, hiorttwadt.

4) Denne Overskrift står over hele Siden.

5) fundo er tilføjet i Randen.

6) xij denarii sterlingorum, der fulgte herpå, er overstreget og derpå det følgende tilføjet.

De duobus fundis *contiguïs in vico sancti clementis iuxta fundum sancti sp̄ritus marcha denariorum* vel amplius.

De curia ripis vltra amnem, *quam domina ælsufh mater episcopi cristiarni dedit.*

De curia ¹⁾ in vico sancti johannis, in qua nunc residet episcopus, *quam episcopus iohannes othoniensis dedit et quam pro parte emit ecclesia pro viij marchis argenti puri, in cuius recompensacionem episcopus hactenus soluerat annuatim de fundo quodam a parte boreali ecclesie, ubi nunc residet roolfh nyburgh, xx solidos sterlingorum nouorum tam canonicis quam ecclesie, de quibus ecclesia recipit vj solidos sterlingorum et canonici xiiij solidos.* ²⁾

Item in ansthæreth est dimidius campus in raelholth in parochia gesten ad fabricam.

Bl.26Sp.2. De quodam prato vltra amnem seu holm *marcha denariorum pro quarta parte eiusdem, cuius tres pertinebant tunc henricho dylmær partes.*

De quodam prato seu holm iuxta biargum, in quo ecclesia fodit argillam. ³⁾

De pratis in mykælængi in duobus cum nicholao naal locis circa quinque plaustrata feni, et postea anno domini xxij mece sabbato post valentini martiris ecclesia emit medietatem equalem et prius indiuisam cum dictis pratis de haquino dicto hærræ, tunc scotante in placito ripensi. ⁴⁾

Bl.26Sp.3. De vno attingh integro in gæsingh march in karkys bool cum fundo in parochia skærbæch xij *marche denariorum in festo andree, et ij ore denariorum de paruo fundo priori fundo adiuncto. hunc locauit N. kanvt sun ad triennium pro ij grossis annuatim* ⁵⁾.

¹⁾ Her er åbent Rum til et Ord.

²⁾ I Randen står: licet parum, og med senere Hånd: *Nota.*

³⁾ i Randen står: byarghum. v *marche denariorum* vel amplius.

⁴⁾ i Randen står: mygilængi; et postea—ripensi er med en lidt nyere Hånd.

⁵⁾ i Randen står: *parochia skerbek*; hunc—annuatim er med en lidt nyere Hånd.

De cringholm in balgum x solidi cum dimidio sterlingorum, pro quibus ecclesia conseruabit et reparabit capellam episcopi cristiarnj¹⁾).

Duo modii seu due lagene ordeii de balgum de quadam terra, que dicitur bæzstæ tofth²⁾).

De quarta parte vnus atting in loughum dimidia ora siliginis, quam dedit iohannes tuki sun³⁾).

De bonis in brytines, vbi agri sunt in v locis et prata in duobus locis, iij modii ripenses seu iij lagene ordeii⁴⁾).

De curia in carchouæth in parochia seem butirum de qualibet vacca et tertia pars annone, videlicet circa xiiij solidos⁵⁾. ad quam curiam atinet quarta pars vnus attingh in athorp march iuxta eandem curiam ex alia parte amnis preter modicum. Jtem pratum vnus integri nindælooth in warmhøgh ængi. Jtem ad dictam curiam pertinet dimidia nindæloth ibidem scilicet warmhøghmarch preter octauam partem, quam habent monachi. Item quarta pars de nindælooth⁶⁾).

ad dictam eciam curiam additum est vnum pratum in vtærbiarghum continens xiiij skaar, nouiter emptum.⁷⁾

In predicto warmhøghmarch habet ecclesia fundum continens in semine solidatum auene et agros et prata per totum march⁸⁾).

Item in eodem vtærbiarghum habet ecclesia vnum pratum contiguum priori predicto prato, xij skar⁹⁾).

¹⁾ i Randen: Cringholm.

²⁾ i Randen: balghum.

³⁾ i Randen: loughum.

⁴⁾ i Randen: brødenees.

⁵⁾ i Randen: parochia seem Carchoueth.

⁶⁾ I Randen warmyngh med Hånd fra 16de Årh.

⁷⁾ I Randen: vterbiarghum.

⁸⁾ I Randen: Carchoueth. Udenfor de to sidste Stykker står: Nota.

⁹⁾ I Randen: vterbiarghum.

Item emit in carchoueth de thorstan esgi *sun*, tukone thormeth *sun*, petro thuri *sun et esæ jonnæs conæ de parochia seem vnum atting integrum cum quarta parte.*¹⁾

Item emit ibi de ebbone ralfh *sun terras suas et uxoris sue et alias eciam adherentes.*

Item emit de petro jon *sun omnes terras, quas parentes sui et ipse ibidem habuerunt, pro xx marchis.*

De bonis in litleafarthorp, *que habuit ecclesia de iohanne episcopo othoniensi, xij marche denariorum.*²⁾

Bl. 26Sp.4. De bonis ibidem, *que habuit ecclesia de domino nicholao billær³⁾ fratre eiusdem episcopi, xij marche denariorum*⁴⁾.

wæsterwithsteth.

De pratis ibidem⁵⁾ *et bonis ibidem et in wæstærwithstat vij marche denariorum, videlicet dimidium holm⁶⁾ cum jacobo bond et rorækiar, Item xij skaar in pa ængi, Item xij skaar in duobus locis in slævi wæstæn withst[ath], Item in thuuæ prope priorem holm vij skaar vel minus, Item iuxta fa[r]thorp gryth iij skaar, Item in muusholm circa iij skar, que dicuntur alminningh. Item dicitur, quod nicholaus broch tenet iij skaar in thuuæ.*

Ibi eciam in litleafarthorp sunt vij coloni, qui dant iij marchas.

osterwithstath.

In østærwithæstath duo atting *cum dimidio, que dedit prepositus thruls canonicus ripensis, de quibus dimidia marcha annone.*

et de fundo ibidem, in quo residet colonus colens illas terras, marcha denariorum in andree.

1) I Randen: *parochia seem Carchoueth.*

2) I Randen: *lillæfarthorp.*

3) I Randen med en anden Hånd: *vide supra.*

4) I Randen: *wæsterwithstath litleafarthorp.*

5) Dette Ord er underprikket.

6) Ved et Tegn er tilkendegivet, at her skal indsættes: *swnholm, der står over Stykket med senere Hånd.*

De alio fundo *ibidem* x *solidi* *denariorum*.

De *tercio* fundo *ibidem* vj *ore* *denariorum*.

byarghum.

De vno fundo in *biarghum* *dimidia* *marcha* *denariorum*¹⁾.

De alio fundo²⁾ *ibidem*, in *quo* *residebat* *biri* *et* *gunnæ* *uxor* *sua*, *cuius* *vna* *pars* *vltra* *locum* *domus* *protenditur* *ad* *australem* *partem*, *et* *de* *alio* *fundo* *ad* *partem* *borealem* *iuxta* *eundem*³⁾ *domum* *marcha*⁴⁾ *denariorum* *vel* *amplius*.⁵⁾

De *bonis* in *wilsleefh*⁶⁾ *emptis* *de* *heredibus* *laghi* *grummi* *sun*, Bl.27 Sp.1. *que* *continent* *vnum* *atting* *preter* *sextam* *partem* *vel*, *secundum* *alios*, *duas* *partes* *vnius* *atting*, *vij* *marche* *cum* *dimidia* *et* *vno* *plaustrato* *fenj*⁷⁾.

De *duabus* *curiis* in *stændorp* in *parochia* *ansakær*⁸⁾, *quas* *ælsufh* *mater* *episcopi* *cristiarni* *dedit* *ecclesie* *et* *canonicis* *et* *monialibus* *ripis*, *tercia* *pars* *debetur* *ecclesie* *ad* *fabricam* *et* *due* *partes* *ad* *anniuersarium* *suum* *per* *canonicos* *et* *moniales* *faciendum*, *vna* *curia* in *ansakær*, *de* *qua* *iiij* *solidi* *siliginis*, *quos* *solet* *ecclesia* *recipere*, *et* *de* *alia* *curia* *vj* *solidi* *siliginis*, *quos* *solet* *procurator* *capituli* *recipere* *et* *fiet* *diuisio* *equalis*.⁹⁾

De *quodam* *prato* in *tiarburgh* in *nyland* *dimidia* *marcha* in *andree*¹⁰⁾.

De *duobus* *fundis* *iuxta* *ecclesiam* *farthorp* *marcha* *denariarum*¹¹⁾.

De *bonis* in *farthorp*, *quas*¹²⁾ *dedit* *magister* *almarus*, *marcha* *denariorum*, *scilicet* *vnum* *pratum* in *farthorp* *holm* *iuxta* *pra-*

1) I Randen står: *biarghum*.

2) fundo er skrevet 2 Gange, det sidste underprikket.

3) Således Kodex.

4) Her er Plads åben til et Ord.

5) I Randen står: *byarghum*.

6) *que* foran *emptis* er underprikket.

7) I Randen står: *wilslef*.

8) skrevet over med nyere Hånd: in *waretsysl*.

9) I Randen står: *Ansaker* og med nyere Blæk er tegnet en pegende Haand.

10) I Randen står *tiarburgh*.

11) I Randen står *farthorp*.

12) Således Kodex.

tum petri bruun, jtem pratum vocatum lerægraaf in eodem holm, Item in beenwith pratellum vocatum strængh situm iuxta pratum canonicorum, Item pratum vocatum stræng iuxta pratum tupi pæter sun, Item vnum stræng in siotoft iuxta pratum andræs ion sun, Item vnum strængh in medio inter binos siotoft, Item in farthorp gæst vnum agrum situm in richols bol. Jsta emit de acero goti sun, et ebbo sunæ sun conduxit pro xij oris denariorum ad vitam suam sub promissione et fide vtriusque, set defecerunt¹).

In tandorp ængi vnum pratum dederat dominus iacobus roth post vitam suam, quod nunc conducit eskil rathi²).

Bl.27Sp.2. Medietas decime pertinet ad fabricam, de qua sacrista recipit marcham annone.

Item marie stuuth in tribus hæræth, scilicet froshæræth, calslundhæræth et gyringhæræth, deputatum est pro labore tutoris ecclesie, videlicet xij ore annone preter hoc, quod collectoribus superest.³) et est totum siligo preter v solidos auene, videlicet

Item marie ost de ialingsysæl⁴).

Heredes mathei roth tenentur tenere vnum⁵) lampadem coram altari beate virginis in perpetuum de bonis eiusdem.

Ecclesia eciam secundum ordinacionem episcopi nouiter factam dabit ministro et campanario x marchas denariorum annuatim, jta eciam quod ecclesiam inferius seu interius et superius mundabunt pro tempore oportuno et aquam in ecclesia necessariam deferant, et tutores ecclesie dabunt eis scopam siue limæ ad mundandum et vas pro aqua necessarium, licet prius ipsi minister et campanarius ecclesiam interius mundare et aquam deferre solebant.

1) I Randen stâr farthorp.

2) I Randen stâr: Tandorp.

3) Her er Plads åben til et Ord.

4) I Randen med samme Hånd: qui per iiij annos et plures non sunt soluti. Med senere Hånd Nota.

5) Således Kodex.

Ecclesia tenebit ij candelas in maiori altari et iij candelas in altari crucis et in dedicacione ecclesie et in quibusdam festis in nocte consuetis paruas candelas in circuitu ecclesie et mag-nam candelam fonti finalem.

Denarii per totum annum congregati per tabulam et pro wox-coth debiti solent deputari pro cera, ac eciam cera, que datur et suspenditur circa ymagines sanctorum.

Denarii dati et reperti in gazofilacio pertinent eciam ad fa-bricam.

Scriptum anno domini mcccxvij ante festum beati johannis baptiste per astratum canonicum ripensem et tutorem ecclesie.

Item¹⁾ ecclesia emit de nicholao gunnæ sun in biarghum omnes eius terras pro xlv marchis denariorum, de quibus soluet annuatim iij marchas denariorum, videlicet vnum fundum, Item medietatem terrarum ibidem, quas habet cum boy auunculo suo equaliter, scilicet iij agros cum dimidio in tribus locis, scilicet primo vnum agrum in oriente, Item alium agrum, Item agrum cum dimidio ad occidentem et ibi ad austrum habet partem prati in vno holm cum willæ woltær sun. Item in pratis²⁾ ad occidentem xj skaar iuxta pratum ecclesie, Item iij skaar iuxta hænich stocfish, Item cito post vj skaar iuxta hænich stocfish, Item in tangæ iij skaar, Item³⁾ | ad orientem vj^{Bl.27 Sp.3.} skaar ex opposito agri cum dimidio predicti.

vtærbyerghum.

Item emit de iohanne tuki sun in biarghum omnes terras eius preter fundum, in quo residet, videlicet iij agros cum pratis adherentibus pro septuaginta et duabus marchis, de quibus soluet annuatim iij marchas denariorum. Item emit de hænich stocfish omnes terras et fundos omnes eius a fundo tigælhus versus

1) Dette Stykke med en anden Hånd.

2) Her er Plads åben til et Ord.

3) Under Siden står: soneholm; I Randen: biarghum, og ved Enden af Stykket med en anden Hånd: illud holm debet diuidi in xvj partes, de quibus ecclesia habet iij partes, et willæ Johannis wolter sun et wolterus mey sun habent residuum, videlicet xij partes.

orientem, *pro quinque libris preter v solidos grossorum turo-nensium, ibidem in vno ænmærki cum prioribus terris.*¹⁾)

Item emit vnum fundum in wilsleefh de thoræ jonnæs dottær pro iij marchis, de quo soluet annuatim iij oras denariorum²⁾).

Item emit vnum holm prati, secundum a langwæthæl ad occidentem, de ion bondæ ciue ripensi pro nonaginta marchis, de quo solent solui vj marche annuatim³⁾).

Item emit vnum fundum in brethægath de nicholao kirkimis pro x marchis, de quo soluitur vna marcha cum seruitio trium dierum vnius hominis.⁴⁾)

Johannes episcopus Ripensis anno domini m. cccxix in paraceuen in capitulo pleno scotauit ecclesie beate virginis pratum magnum, quod dicitur biscop ængi iuxta ripas ex parte occidentali seu boreali ex opposito biarghum cum consensu capituli pro fabrica dicte ecclesie, presentibus tunc petro archidiacono ripensi, magistro astrato et nicholao dicto prior, jacobo preposito in harthæsysæl, preposito magno in jalingsysæl, Magistro tukone cantore, preposito iacobo in warwithsysæl dicto cantor, preposito iohanne skaningh in almunsysæl, Magistro esgero, Jacobo aghonis preposito in warwithsysæl, wogr^{to} iacob sun, Magistro johanne friis canonicis Ripensibus, et ipse episcopus in recompensacionem dicti prati habuit bona et curiam cum suis pertinentiis in parochia stabbi⁵⁾, empta de pecunia fabrice eiusdem ecclesie de iohanne iarnhath.⁶⁾)

Dominus cristiarnus pæz dedit ecclesie bona in tangæ in parochia vlburgh⁷⁾, que ipse emerat de atti flooth, set anno domini

1) I Randen står: byarghum.

2) I Randen står: wilsleef.

3) I Randen står: langwæthil.

4) I Randen står: infra Ripis. Dette og foregående Stykke er med en anden Hånd.

5) er skrevet 2 Gange; første Gang underprikket.

6) Ligeså. I Randen står: iuxta Ripis og med Biskop Hegelunds Hånd: Biscop ængh.

7) I Randen står med samme Hånd: in harthsysl.

mcccix in vigilia assumptionis beate virginis api ketil sun tunc villicus ibidem dixit ibi esse iiij domos, videlicet aulam et duo orrea et paruum lofth, Jtem agros, in quibus seminatur dimidia marcha annone pro quolibet genere annone et amplius.

Item xv plaustrata feni, quatuor boues, v vacce, duo juvenilia pecora vnius anni, duos vitulos, due eque, viij capre.

Illā curia ænmærki, que etiam habet terras in Kothrup march, videlicet circa duos solidatus in semine in vno fundo, emptas de domino lauræns,

dabit annuatim ij metretas cum dimidia butiri, dimidiam marcham annone vel terciam.

Item ad dictam curiam sunt preterea empta x plaustrata feni de Nicholao thorkil sun buggi et iohanne fratre eius sita in vndecim locis prope iuxta curiam, sicut in litteris confectis patet¹⁾. Item postea emi v plaustrata feni de nicholao gunnæld sun pro ix marchis denariorum in tribus locis, scilicet vno loco xvij skar, in alio loco xx skar, in tercio loco xxiiij skar.

Item dictus dominus cristiarnus de bonis suis in wæstærlinwi et in arnakær, que valent annuatim viginti marchas, dedit ad sustentacionem capelle sue quatuordecim marchas per tutores ccclesie beate virginis conseruandam et reliquas sex marchas epellano ibidem.²⁾

Item emit de dominis ottone willum sun et nafnone tuki sun ciuibus ripensibus omnes terras eorum in vno ænmærki in biarghum iuxta aliud ænmærki prius emptum, cum quodam agro, qui dicitur sandakær, et quibusdam pratis in mykælængi³⁾, pro duabus libris et duodecim solidis grossorum turonensium, de quibus soluuntur sex marche denariorum annuatim.⁴⁾

snethum et althorp.

Bl.27 Sp. 4.

jtem emit in parochia snethum de nicholao kirkimis omnes terras suas, quas habuit in snethum march et in althorp march

1) Det foregående i dette Stykke har man forsøgt at udslette.

2) Dette Stykke står nederst på Siden, men er med et Kors betegnet at skulle høre hertil. I Randen står med samme Hånd: wæsterlinwi et arnaker.

3) cum quodam—mykælængi står nedenfor, men betegnes ved et Kors at høre hertil. Nedenfor dette står: Nota in iarnkyar, der er overstreget.

4) I Randen står med samme Hånd: byarghum, mygilængæ.

seu in parochia snethum, videlicet vnum attingh integrum et dimidium attingh preter quartam partem, videlicet agros continentes in semine tresdecim solidos siliginis seu ordeï, ac eciam agros in mærsch, continentes in semine decem solidos cum dimidio auene, ac eciam prata continentia triginta et quinque plaustrata feni, in certis locis nominatis, in quorum numero sunt tres fundi iuxta fortæ, videlicet vnus continens in semine octo modios et alter quatuor et tertius duos modios siliginis seu ordeï, pro ducentis et quadraginta marchis denariorum, quas habuit, de quibus quolibet anno soluuntur ripis viginti solidi equaliter de quolibet genere annone libere.

vterbyarghum.

Item emit a matheo tholff sun omnes terras suas inter ipsum et ecclesiam tunc nominatas, videlicet omnes agros suos cum pratis in vtærbiarghum march, ac eciam omnes agros cum pratis in wæstærwitstath march, et in farthorp march et in ostærwitstath march pro centum et quadraginta march, et sunt in vtærbiarghum terre vnus solidatus in vno loco, jtem in mylnætoftth terra viij modiorum in vno loco, Item in brethæland viij modii in vno loco, Item ibidem terra vnus solidatus, Item in kinningsakær x modii in vno loco, Item in albæhogh¹⁾ viij modii in vno loco, Item in a wænningh iiij modii in vno loco, Item in buuthaker x modii vno loco, Item ibidem vnus modius.

Item ibidem triginta et duo skaar prati in tribus locis in slæwi, Item in farthorp ængi quindecim skaar duobus locis ad strand²⁾.

Item in østærwithstath duo skar in nyængi.³⁾

Item in wæstærwitstath quinque skar in athælængi vno loco.⁴⁾

Item ibi vij skar in vno loco, Item vj skar in kældæcrok vno loco in eodem march, Item in iars mærsch tria skar in eodem march.

1) I Randen med en anden Hånd: albooch.

2) I Randen står: synderfarthorp.

3) I Randen står: østerwithstath.

4) I Randen står: wæsterwithstath.

Item ostærwitstath ager duorum modiorum iuxta scanbro.¹⁾

Item in farthorpmarch iiij modii in haræzland.

wæsterwithstath.

Bl. 28 Sp. 1. ²⁾

Item in wæstærwitstath terra vnus solidatus tribus locis, videlicet fundus iuxta spingh iiij modiorum et ager ouæn siik iiij modiorum et tholfhkiar iiij modiorum, Item in ostærwitstath quarta pars vnus attingh in fortæ et fælælæth et in terris indiuisis, scilicet mærschland, siue prius diuisis, Item farthorp march similiter quarta pars vnus attingh et cetera.²⁾

vtærbyerghum.

Item emit de esberno thruls de parochia withæstath terras, quas per commutationem habuit de pueris iacobi astræth sun, videlicet agros in vtærbiarghum et prata in thuuæ ængi in farthorp march, continencia x skaar, et in wrongholm quatuor skaar ac eciam in ostærwithstath march agrum, continens³⁾ in semine duos modios annone cum paruo prato ibidem iuxta agrum ecclesie, cum quarta parte vnus attingh ibidem in terris indiuisis, ac eciam terras seu partem, quam prius in illis terris habuit, alioquin ipse et matheus tholfh sun in solidum restituent ecclesie sexdecim solidos grossorum turonensium et reddent ecclesiam indempnem.⁴⁾

de quibus et prius emptis de matheo tholfh annuatim soluuntur viij modii cum dimidio⁵⁾ ripenses ordeï et tres march cum dimidia denariorum.

quare nunc tuki kalli sun debet soluere vij modios cum dimidio ordeï ripenses et iij march cum dimidia denariorum.

set cristina eiusdem mathei soror soluet vnum modium ripensem ordeï de solidato terre in wæstærwitstath march⁶⁾.

Item emit de thorkillo roth de vtærbiarghum terciã feria post festum omnium sanctorum fundum ibidem pro v marchis, de

1) I Randen stâr: østerwithstath.

2) I Randen stâr: øster withstath, farthorp.

3) Således Kodex.

4) I Randen stâr: farthorp. Østerwithstath.

5) dim, der stod foran, er udslettet.

6) I Randen stâr: wæsterwithstath.

quo soluitur dimidia marcha annuatim, ac eciam agrum ibidem, continentem in semine iij paruos modios, pro quatuor marchis denariorum, de quo soluuntur iij parui modii ordeï annuatim, situm in brethæland iuxta agros ecclesie, et dictus fundus, in quo residet, continet in semine duos paruos modios ordeï.¹⁾

Bl 28 Sp. 3—4.²⁾ Nota: hic duodecim prebende collate residentibus canonicis per dominum juarum mwnck episcopum Ripensem.

Duodecim meliores prebende cum omnibus iuribus et pertinentiis suis cedant vsui et comodo duodecim personarum residentium, scilicet Sub turri de farderop, Dapiferi, Tres prebende in balgom, Tres ripis in stenbode, Due in osterwitsteth, Vna in vesterwitsteth et vna in hoo et oxeby. Ita scilicet, quod residentes prelati et canonici citra aliquam nostri³⁾ vel successorum nostrorum requisitione³⁾, cum vacauerint, vel vnani vel plures earum vacare contigerit, de cetero qualitercumque habeant liberam dispositionem prebendarum predictarum iuriumque et pertinentiarum earundem, eciam auctoritate propria per modum senii videlicet et adoptionis inter se libere distribuere et ordinare, Nihil iuris nobis seu successoribus de collatione prebendarum prefatarum in posterum aliqualiter reseruantes. Anno domini Mlji feria quarta pasce.

Infrascriptum⁴⁾ Statutum conditum erat per Reuerendum In cristo patrem dominum yuarum mwnck Episcopum Ripensem cum consensu totius Capituli ibidem, et manu propria dicti Reuerendi patris domini iuari episcopi suprascriptum et confirmatum nec non manibus propriis dominorum prelatorum et canonicorum subscriptum, Cuius suprascriptiois et statuti tenor de verbo in verbum sequitur et est talis.

Nos yuarus mwnck Episcopus Statuimus, ut infra, quod protestamur manu propria. Anno domini millesimoquingentesimodecimo octauo die vicesimasecunda Mensis Aprilis Reuerendus in cristo pater et dominus dominus yuarus mwnck dei et apostolice sedis gratia Episcopus Ripensis de consensu et vnanimi voluntate dominorum prelatorum et canonicorum, videlicet Mathie Archidiaconi, Gundonis decani, Nicolai marquardi senioris, Nicolai ebbonis, Cristierni Andree, Johannis marquardi, Johannis Seuerini, Petri Andree et Mauricii Orm canonicorum apud ecclesiam Ripensem presencium et Residencium, pro sedandis discordiis, litibus, inuidiis, aliisque multis incomodis diuinum cultum perturbantibus et pro fraterna dilectione augmentanda, Statuit et ordinauit, vt deinceps, quandocumque aliqua bona communia contingerent vacari³⁾, Illa bona deberent solum per canonicos residentes optari, ita vt senior Canonicus, siue prelatus siue non, primam curiam sibi placitam debeat optare, et secundus iuxta senium 2am, et demum iuxta ordinem vsque ad vltimum et infimum canonicum, Atque iusuper si bona se extenderint, senior canonicus debet iterum optare primam curiam in bonis, vbi inferior omisit, et demum descendendo per ordinem vsque huiusmodi bona se extenderint. Insuper quocumque et qualiacumque bona de huiusmodi communibus aliquis canonicorum sub sua possessione reciperet, illa, inquantum apud ecclesiam resideret, ad vitam suam debet retinere, ita tamen quod omnes fructus

1) I Randen står: vterbyarghum.

2) Er beskrevet i en Linie over hele Siden. Sp. 2 er blank,

3) Således Kodex.

4) Herfra og Siden ud er med en ny Hånd.

veri et certi in annona, butiro et pecunia secundum equalitatem et antiquam obseruatam consuetudinem inter omnes diuidantur residentes. Datum ut supra scriptum.

Subscriptiones vero canonicorum sunt tales.

Placet mihi mathie marquardi Archidiacono, quod propria manu protestor.

Placet mihi gundoni decano, quod propria manu fateor.

Placet mihi Nicolao marquardi, quod propria manu mea protestor.

Et quia dominus Nicolaus ebbonis Canonicus scribere non potuit, prescriptum statutum Sigillo suo proprio pro consensu roborauit¹⁾.

Placet mihi Cristierno andree, quod propria manu protestor.

Placet mihi Johanni marquardi vt supra quod propria manu protestor.

Placet mihi Johanni Seuerini, quod protestor manu mea propria.

Placet mihi Petro Andree, quod manu mea protestor.

Placet mihi Mauricio worm, quod protestor manu propria.

Anno domini mcdlxx quinto Butirum Capituli Ripensis.

Bl. 29 Sp. 1. ²⁾

Primo de sale duas lagenas butiri.

Item de Rydbergh j lagenam butiri.

Item de tharn dimidiam lagenam butiri.

Item gettrop j lagenam butiri.

Jelingsysel.

De Olauo martini dimidiam ³⁾ lagenam butiri et vnum quartale (4le).

De bredbali j lagenam butiri.

De gresæ j lagenam butiri.

Daldouert 4le butiri.

Cantoria

Thorstet dimidiam lagenam butiri.

Asbyl in parochia ærste dimidiam lagenam butiri.

Bramdrop dimidiam lagenam butiri.

Brestrop quartale butiri.

eltongh j lagenam et j quartale.

archidiaconatus.

Rymme j lagenam butiri.

Winum dimidiam lagenam butiri.

karcko dimidiam lagenam butiri et j quartale ⁴⁾.

mysthusum dimidiam lagenam butiri.

høm j lagenam mellis, quam percipiet procurator pro tempore loco vnus lagene butiri

1) Disse 2 Linier står ikke i Række med de andre.

2) Her er kun 1 Spalte på denne Side.

3) først stod ij, der er overstreget.

4) karcko—quartale overstreget og med senere Hånd tilføjet: vacat.

Bl. 29 Sp. 3. 1) In *archidiaconatu*.

hwydinghæreth.
 hwydingh viij *solidi*.
 rothaker viij.
 høthorp iiij.
 witstath v.
 riisby vj.
 spandwyth iiij.
 ottær iiij.
 aræloth v.
 skærbæk viij.
 brydinæs viij.
 rym ø iiij.
 seem iiij.
Summa huius iij *pund* viij *solidi sterlingorum*.

rangstorphæreth.
 bylstath vj *solidi*.
 tiislwnd ij.
 akærskogh viij.
 bethætøft 2) iiij.
 bramthorp iiij.
 hællæwath vj.
 ychoueth 3) iiij.
 heryxstath iiij.

Summa xxxviiij solidi sterlingorum.

gramhæreth.
 nusthorp vj *solidi*.
 skrusthorp iiij.
 graam v.
 jmthorp ij.

Summa xvij solidi sterlingorum.

løghæreth.
 myaldærn iiij *solidi*.
 dysthorp viij.
 ranthorp iiij.
 brethwath viij.
 løghum viij.
 mykæltundær viij.
Summa ij pund sterlingorum.

tundærhæreth.
 dalær v.
 apæld v.
 vbyergh iiij.
 wistæby v.
 litlætundær x.
Summa xxix solidi sterlingorum.

høthærshæreth.
 hyarpzhøgh iiij *solidi*.
 balghum viij.
 andæfliit v. *Submersa*.
 høthær viij.
 embærloof viij.
 skastath iiij.
Summa xxxvij solidi sterlingorum.

Ripis.
beati johannis iiij.
beati clementis iiij.
beati petri iiij.
sancti sepulcri ij.
Sancti nicholai.
Summa xiiij solidi sterlingorum.

Bl. 29 Sp. 4.

1) Bl. 29 Sp. 2 er blank. Denne og følgende Side har hver 3 Spalter.

2) Her kunde også læses: bechætøft.

3) Her kundo også læses: ythoueth.

Cantoria.

frøshæreth.

hygyng*h* viij sol*u*di.

foorlæ v.

røthing iiij.

lynwy iiij.

skrag*h* iiij.

manø iiij.

kalfslwndhæreth.

kalfslwnd iiij.

hyortlwnd iiij.

dowerth ij. desolata.

linthorp vj.

faarthorp viij.

hyrting*h* ij.

almyndsysæl.

anstethhæreth.

bekky iiij.

ersteth iiij.

gesten iiij.

wamthorp v.

hyarthorp iiij.

ansteth v.

jorthorp iiij.

wyrsteth ij.

skanthorp v.

karbyergh ij. desolata.

broskoghæreth.

wæthælby iiij.

bramthorp iiij.

wigøth iiij.

hersløf iiij.

vghælthorp iiij. desolata.

brestop*h* iiij.

ærexhøgh iiij.

taflygh iiij.

wylsthorp ij.

ælmætungh vj.

kungesteth iiij.

hartæ iiij.

nybæl ij.

stathorp iiij.

almind iiij.

smiszthorp v.

holmbomoothæreth.

garzløf iiij.

gauærlwnd vj.

skyepthorp iiij.

winning*h* iiij.

petæsteth iiij.

jærløfhæreth.

ekthyuf v.

øøthsteth iiij.

kalding*h* iiij.

jærløf iiij.

hinghælswi ij.

almstok ij. desolata.

worbas ij.

øding*h* ij.

karbyergh ij. desolata.

høthærn iiij.

jællinghsysæl.

wæthlæ iiij.

skipwith iiij.

breethsteen iiij.

nythorp iiij.

randæbøø*l* ij.

grenæ ij.

gruinsteth iiij.

orst ij. desolata.
 lindebalugh iiij.
 gaddebyergh vj.
 ryngøgh iiij.
 thyrguth ij.
 oom iiij.
 sæthorp ij. desolata.
 gyghe ij.
 vghælthorp ij.
 gygscoot ij.
 østergaarth vj. desolata.
 brvnld iiij.
 nykyrky iiij.
 hwyxil iiij.
 koldorp iiij.
 wenderløøf iiij.
 langskogh iiij.
 wollum ij.
 Bl.30 sp.1. synderbyergh iiij.
 sneeth v.
 hornsthorp iiij.
 houærth iiij.
 jællingh v.
 greese iiij.
 warwithsysæl.
 gyringhæreth.¹⁾
 .hangthorpe iiij.
 .darrum viij.
 .gyringh iiij.
 .branningh iiij.
 wythorp iiij. desolata.²⁾

.asthorp iiij.
 .wilsløøf vj.
 .jærnwy³⁾ v.

maltaehæreth.

.maltæ iiij.
 weghn ij.
 læburgh ij.
 bryddorp iiij.
 lindeknut iiij.
 holsteth iiij.
 .fyghlingh vj.
 foldærn iiij.

skastethæreth.

.skasteth viij⁴⁾.
 brunnum viij.
 gulager viij.
 jærn viij.
 .horsthorp v.
 .alsløøf v.
 .snethum vj.
 .nykyrky viij.
 .grimstorp v.
 .øsæ v.
 stathorp iiij.
 .neersbyergh iiij.
 .nybyl iiij.
 .tyerburgh iiij.
 .faanø iiij.
 .faburgh iiij.

¹⁾ står to Gange.

²⁾ desolata står udenfor asthorp, men er ved Mærker henvist til wythorp.

³⁾ n er i dette Ord tilføjet af samme Hånd, som har tilføjet desolata ved andre Navne.

⁴⁾ iiij senere tilføjet.

.oruæ iiij. ¹⁾

Hoornshæreth.

.hoo iiij.

.oxeby iiij.

.bellium vj.

Bl 30Sp.2. .aal viij.

.jamthorp viij.

.hennygh viij.

.vgthorp viij. desolata.

.nybyl viij.

.lynwy iiij.

.liodium ²⁾ iiij.

.lunde vj.

.kowangh v.

.synder bork viij.

linburgh viij.

hofne iiij.

.ølguth vj.

.hæmeth v.

.norræ bork iiij.

.wijm iiij.

.ekwath iiij.

.oddum v.

.hoorn vj.

.strellygh iiij.

.lyyn iiij.

.hoddy iiij.

.thorstorp iiij.

anzaker iiij.

.tiistorp iiij.

.warwyth beati jacobi viij.

.beati nicholai vj.

Harthæsysæl.

Byllinghæreth.

bregningh iiij.

sithyng iiij.

hærburgh ij. desolata.

Døthbyergh vj.

faster iiij.

herningh iiij.

.findorp iiij. desolata.

.skyerne vj.

.lææm vj.

.worthguth iiij.

wiim iiij.

.ølstorp iiij.

byllyngh iiij.

.burigs v.

.stafningh viij.

Hingæhæreth.

.tyym iiij.

.withershøgh iiij.

houer iiij.

rennumkøpingh x.

oom iiij.

.stathel v.

.hee viij.

.thorsteth iiij.

.wællingh iiij.

noo iiij. desolata.

Etcetera. ³⁾

Bl.30Sp.3.

¹⁾ Navnet og måske også Tallet er tilføjede senere af samme Hånd.

²⁾ o er usikkert, da der står en Blækklæt over; der kunde også stå: ludium. I et omtrent samtidigt Dokument fra 1347 i Supplement til Ribe Kapitels Breve i Geh. Ark. Nr. 20 nævnes Navnet som lydium.

³⁾ Her er lidt større Ophold end ellers mellem Herrederne, til at tilføje de manglende Kirker, vistnok Holmsland og Rindum.

wlburghæreth.

ithium iiij.
 Husby v.
 .timbringh iiij.
 .nesium v.
 .wind ij.
 .weningh iiij.
 .stabby v.
 vlburgh v.
 roosteth iiij.
 .matum iiij.

Hambrumhæreth.

synningh iiij.
 .arnburgh iiij.
 rind iiij.
 .sneþbyergh v.
 .fielsterwangh ij. *desolata.*
 ycost iiij.
 .gøldorp ¹⁾ v.
 skareld iiij.
 hørningh iiij.
 .sunzsæ iiij.
 .fillingh iiij.
 .thiuringh ²⁾ iiij.
 wilbyergh iiij.
 .nythlingh ³⁾ ij.
 .yrghæ iiij.
 .aftum iiij.
 .asingh iiij.

Wentfolkhæreth.

wanburgh v.

dybek iiij.
 houæ v.
 falterwangh iiij.
 rammingh iiij.
transæ iiij.
 færingh iiij.
 ængybiergh ij.
 høgum iiij.

Skoddburghæreth.

Bl.30Sp.4.

harthboør iiij.
 runnum iiij.
 flundæræ iiij.
 byfingh v.
 longhburgh iiij.
 hældum iiij.
 tiringh v.
 læmwik j.
 .nørleem iiij.
 .nørnesium vj.
 .rysen iiij.
 næs iiij.
 .fabyergh iiij.
 guthum vj.
 mæthburgh iiij.
 .humlum iiij.

Hiærmhæreth.

gimsingh iiij.
 nakæræ iiij.
 gyrthingh iiij.
 weæm ij.
 aspæ iiij.

1) En senere Hånd har tilsat Stregen gennem o.

2) En senere Hånd har rettet u til ü.

3) Her kunde også læses: nychlingh.

mobiergh iiij.

ølby iiij.

foxingh ij.

syræ iiij.

hyarm vj.

buræ iiij.

mæthorp iiij.

borthbiergh vj.

wethrum v.

søuæl iiij.

hathenbyerg ¹⁾ iiij.

holzstathbroo ij.

Gedinghæreth.

esdwath v.

holsagher ij.

gronæ ij. desolata.

trandum iiij.

exingh iiij.

salæ v.

haddorp iiij.

burringh iiij.

rythæ iiij.

rynbyergh ij.

Taxa, quando soluitur plenum Subsidium Episcopo.

primo

De hartzsysel ducente marche.

Item de vatzsyl triginta et centum marche.

Item de Cantoria tantum.

Item de jelighsyl quinquaginta et

de archidiaconatu nonaginta marche.

Anno domini mcccxxxix vigilia beatj jacobi dominus n. Archidiaconus conduxit omnia Bl.30Sp.5. bona Capituli, que habuimus de domina yngerd, exceptis solummodo bonis in gardsleff, pro octo marchis argenti in festo sancti martini persoluendis expedite ²⁾. Item omnia bona Capituli in parochia ærishøy, wethelby vna Curia excepta, quam inhabitat johannes tymmesen, et in parochia hærslæff et elmetang pro octo marchis argenti eciam in festo annuatim martini persoluendis, tali condicione, quod in festo martini intimabit in capitulo, quando sibi non placuerit dicta bona pro dicta pensione amplius retinere ³⁾.

Anno die quo supra dominus andreas brok conduxit bona capituli jn harthsutzæl pro xj oris annone, que habuimus de domino Laghone vrnæ, et de holstethbro et flundæræ et alijs bonis desolatis, tali condicione quod habeat dicta bona ad dies suos pro dicta pensione, Item habeat bona pixsten in væling et bregning pro vij solidis grossorum ⁴⁾.

Nota⁵⁾, quod isti sunt agri de bonis drost jn hwidng, quos bundo petri colit. Primo in campo endrup j ager j solidi in semine, jn ⁶⁾ quatuor agri in bredetofte coniunctim vnus solidi ad sementum, jtem skowstofte vij modiorum terrarum, jtem j ager vij modi-

1) Der kunde vel også læses: hachonbyerg og hathonbyerg.

2) Således Kodex.

3) Dette Stykke er overstreget og tilligemed det følgende skrevet med en anden Hånd.

4) Item—grossorum, der er skrevet med en nyere Hånd, er overstreget.

5) Dette og det følgende Stykke er med en anden Hånd.

6) o: jtem.

orum terrarum in semine, Jtem vnus ager iij modiorum terrarum in campo kørstorp, Jtem ibidem j¹⁾ viij modiorum terrarum, jtem ibidem iuxta blaskow j ager v modiorum terrarum, jtem ibidem j ager vij modiorum terrarum, Jtem in quinnelund j ager iij modiorum terrarum, jtem stixager j ager v modiorum terrarum, jtem in bystrengre j ager j solidi terrarum, jtem langager, jtem ij agri vij modiorum terrarum, Jtem jn kogardhris j ager ij modiorum terrarum, jtem in brundlisager j solidus terrarum, Jtem iuxta dotem ecclesie orienter j hwstedh, jtem occidenter iuxta dotem v modii terrarum, jtem occidenter iuxta ecclesiam vij modii terrarum, Jtem ibidem ij modii terrarum, Jtem x modii terrarum in norretofte, Jtem xiiij modii terrarum occidenter in norretofte, Jtem jn mersk tantum, de quanto dabitur episcopo j lagena auene.

Item prata jn hwiding enge, Primo x plaustrata feni, jtem x plaustrata feni, jtem jn røcker j plaustratum feni, jtem vppa owerdh jn rahedh enge j plaustratum feni cum agro.

Anno domini m. cccxij quarta feria pasche domino henrico sacerdote²⁾ accipiente sacristiam Reperta sunt in sista siue archa ornamenta ecclesie ista, videlicet tres calices aurei et duo calices argentei, Item pixis aurea, Item turibulum vnum argenteum³⁾, Item due corone parue aurete, Item iij ampulle argenteæ, Item vj corporalia cum duabus⁴⁾ deauratum, Item septem ymagines argenteæ, Item vnum par vestium sacerdotalium⁵⁾ rubeum cum albis et aliis sacerdotalibus⁶⁾ et dalmatica et subtili Rubeo, Item vnum par vestium sacerdotalium de baldækin cum dalmatica et subtili cum omnibus vestibus attinentibus sacerdoti, dyacono et subdiacono, Item casula crocea cum albis et aliis necessariis vestibus sacerdotalibus, Item casula viridis⁷⁾, Item casula de baldækin subtili, Item casula blauia preciosa, Item casula⁸⁾ de baldækin subrubea, Item casula de baldækin⁹⁾ subuiridis cum vestibus aliis sacerdotalibus, Item casula cum dalmatica et subtili de baldækin rubea, Item puluinar, Item globus argenteus pro igne, Item peluis argentea, Item duo libri, videlicet ordinarius et benedictionum.

1) o: ager.

2) cxij og det øvrige af Linien er udstrøget, deraf kan nu kun læses: cxij quarta feria pasche, men de næste 3 Ord læses af Terpager (Ripæ Cimb. S. 211.) Dog står der snarere herberto end henrico.

3) rettet til: duo turibula argentea.

4) duabus er skrevet over et andet tildels udskrabt Ord, måske vittes. Derimod er deauratum ikke rettet til deauratis.

5) det følgende cum albis er udstreget.

6) et aliis sacerdotalibus tilføjet over Linien.

7) Ovenover er skrevet: nunc est extra archam.

8) det følgende rubea er overstreget.

9) ovenover: est extra archam.

Item pontificalia¹⁾, Item parua frusta argentea vj pro uestibus necessaria, Item ymago crucifixi cum aliis ymaginibus et cetera, Item vnum par vestium sine casula, Item tria manutergia, aspersorium argenteum, lapis paruus altaris marmoreus²⁾, Item nouus liber collectarius, Capa preciosa pro episcopo, balsamum, ij lampades argentee, pecten, ij lapides de cristalloy, ij paria palle preciose, ij oua grifonis³⁾, ij coopertoria preciosa pro corporalibus⁴⁾.

Item extra archam sunt quinque⁵⁾ calices argentee, Item duo turribula argentea et vnum de cupro⁶⁾, Item vj vestimenta missalia communia, Item due casule rubee et vna crocea, Item due ampulle argentee, Item quinque paria⁷⁾ dalmatice et subtilis, Item pixis parua argentea⁸⁾, Item⁹⁾ parua corona argentea et altera corona parua de cupro, Item archa parua pro reliquiis cum laminibus argenteis circumposita, Item pixides¹⁰⁾ et cetera, Item ij lampades¹¹⁾ argentee, Item crux cum ymagine crucifixi argentea, Item alia crux cum ymagine crucifixi et aliis duabus ymaginibus et pede de argento, Item tria puluinaria, Item v libri manuales et breuiarius antiquus, Item crux que dicitur lignum domini, Item quatuor alie arche, Item due vitte de sirico, Item tria puluinaria maiora, Item quatuor¹²⁾ partes dalmatice et subtilis, Item viij cape rubee cantorales et due bruneti coloris et due blaaee et viij de baldækiin et due crocee et due rubee stellate et due Iconnarie et due de purpura et due parue pro pueris et due albe. Item tria paria uestium circumcirca altare maius, Item viij ampulle, Item iij paria ue-

1) ovenover er skrevet: *scilicet baculus argenteus, annulus et cetera.*

2) rettet fra marmorea.

3) disse tre Ord er næsten udslettede.

4) Fra Item vnum par vestium og hertil er med en lidt senere Hånd.

5) dette Ord er udslettet.

6) rettet til: vnum turribulum argenteum et duo de cupro.

7) quinque paria er skrevet 2 Gange, første Gang udstrøget, senere qinqve rettet til vj.

8) parua argentea er underprikket.

9) Herfra og Stykket ud er med en lidt senere Hånd, den samme som i Slutningen af forrige Stykke.

10) rettet til pixis.

11) et følgende Item overstreget.

12) først stod v.

stimenta altaris, Item vnum baldækin et vnum peel, Item ij partes crucis, Item tapetum blaiuum, Item iiij candelabra, Item manutergi¹⁾, Item iiij vasa pro aqua, Item pottus stanneus pro vino, iiij partes vestis albe pro pilariis deauratis detegendis, Item tria paria uestimentorum pro pueris, Item iiij uestimenta pro maiori altarj, Item due cruces cupree in maiori altari, Item manus argentea, Item duo tabardi pro diebus ieiunalibus, Item calix bonus auratus, quem dedit vbbo osæ sun.²⁾

Bl. 31. Sp. 2. Anno domini mcdxxv feria sexta ante festum ascensionis Ego Jvarus thordonis Archidiaconus Ripensis conduxī omnia bona capituli, preter bona communia, in Archidiaconatu³⁾ et før sita extra Ciuitatem Ripensem pro annua pensione, videlicet tribus marchis et ij oris anone⁴⁾ cum xxij marchis lubicensibus monete currentis et datiuē infra mediam xl (quadagesime) ad vltimam⁵⁾ annuatim persoluendis. hoc adiecto, quod quando eadem bona sic conductiuē habere noluerō vel Capitulum ea libere rehabere voluerit, extunc antea in domo capitulari per vnum annum publice jintimetur. Jtem ix lagenas ordeī de Riisby de bonis domini johannis lagysen.⁶⁾

Anno domini vt supra Ego iacobus jwari Cantor Ripensis conduxī omnia bona Capituli, preter bona communia, in prouinciis warthsysæl, yellingsysæl, almindsysæl, kalslundhæreth et frøeshæreth ac jus Capituli in campis lyusby et jerkeir ac eciam prata capituli a communi transitu dicto loongweil vsque litus maris a parte aquilonari ampnis ripensis preter magnum pratum dictum meildaam sita, pro annua pensione, scilicet quinque marchis et vna ora⁷⁾ annone ripis annuatim persoluendis termino prenotato, hoc tamen adiecto, quod quando eadem bona sic conductiuē habere noluerō, vel Capitulum ea libere rehabere voluerit, extunc antea in domo capitulari per vnum annum per me vel ipsum capitulum intimetur.

Item iiij oras de erixhø et j oram de parte claws ionæ⁸⁾

Anno domini vt supra Ego andreas brok canonicus Rypensis conduxī omnia bona Capituli, preter bona communia, in prouincia harthesysæl sita, exceptis bonis que dominus ericus nicholai miles et iohannes jwl et iohannes nielsen armigeri et dominus prepositus thomas pronunc conductiuē habent, pro annua pensione, videlicet ij marchis annone et

1) Plads er ladet åben foran og efter dette Ord.

2) Item—osæsun er overstreget.

3) extra er derefter overstreget.

4) er skrevet 2 Gange, sidste Gang overstreget.

5) persoluendis er herefter udstreget.

6) Hele Stykket er overstreget. Det næste Stykke er med samme Hånd.

7) et vna ora er tilføjet i Randen.

8) et—jonæ overstreget, og siden hele Stykket. Den sidste Linie er med en nyere Hånd.

ij oris annuatim Ripis persoluendis¹⁾ sub condicionibus prenotatis et prout in litteris patentibus mihi a capitulo desuper datis continetur, et de preposito thoma ij oras²⁾).

Anno³⁾ domini mcdxxxiiij Ego henricus stangbiereg conduxi bona in salæ pro vj tunnīs butiri, et cum voluero resignare, hoc faciam ad j annum ante.

Anno domini mcdxxxviiij ego henricus stangbiereg exponam de omnibus bonis capituli in wardsysæl et jelingsysæl et bonis in Cantoria, preter illa bona, que domini archidiaconus et Cantor habent, eciam de bonis, que habet dominus nicholaus de pughdal, tres marchas annone, et dominus Cantor dabit duas marchas annone cum ij⁴⁾ oris annone et tercio pro me ipso, racione laboris mei⁵⁾ percipiam pecuniam, videlicet viij solidos grossorum propter officium meum⁶⁾).

Anno domini mcccclxxix sabbato post festum natiuitatis beate marie virginis dominus Esgerus skalmi son, Rector ecclesie lææm, supra altare scotauit Capitulo Ripensi fundum extra portam orientalem pro anniuersario suo, quem fundum pronunc inhabitat magister gerlauus faber, soluens inde pro⁸⁾ pensione annua v solidos sterlingorum.

Bl. 31. Sp.
3—4⁷⁾.

Ego Dominus petrus iacobi conduxi Curiam lundsgardh pro vj solidis sterlingorum annuatim soluendis, jta quod edificia cedant libere Capitulo post mortem meam.

Anno domini mcdxli

Dominus palno Daa conduxit curiam capituli lundsgardh pro vj solidis sterlingorum soluendis annuatim tali condicione, quod edificet domum lapideam primo anno et post mortem suam edificia cedant capitulo sine impedimento.⁹⁾

Item omni anno feria sexta ante palmarum erit protestatio solenniter facienda ad residendum per estatem, et feria sexta post Lamberti similimodo erit dies protestationis facienda ad residendum per hyemem¹⁰⁾).

Item dominus Nicholaus Cristierni archidiaconus dabit xxxv marchas lubicenses de bonis capituli in almundsysæl, que pronunc habet in sua ordinacione, et de bonis in archidiaconatu xxij marchas¹¹⁾).

1) pro—persoluendis er overstreget.

2) ij oras er overstreget og rettet til iiij solidos grossorum. Hele Stykket er overstreget. Det er skrevet med en anden Hånd.

3) Dette og næste Stykke er med samme Hånd.

4) Først stod her viij.

5) Et følgende Ord er overstreget.

6) Hele Stykket er overstreget.

7) er beskrevet i en Linie over hele Siden.

8) et følgende ulæseligt Ord er udsløttet.

9) Dette Stykke er overstreget undtagen Årstallet, der står i en Linie for sig. Det er med en ny Hånd.

10) Dette Stykke er med en anden Hånd.

11) Dette Stykke er overstreget. Det og det følgende er med samme Hånd som det nær foran skrevne, der begynder: anno domini mcdxli.

Item dominus hinricus stangbiereg dabit de salæ xxiiij marchas ¹⁾ et iij lubicensis marchas de garsleff et j oram annone pro residencia et ²⁾ viij solidos annone, Item j oram annone de gresæ et ij marchas de bonis johannis tymsen in wedelby, ad quatuor annos conduxeram ista bona, scriptum anno domini xliij³⁾.

Item dominus nicolaus petri prepositus in warthsysel sub anno domini mccccxlj circa festum purificationis marie conduxit curiam ottonis skinkels ad dies suos, ut curiam edificet tali condicione, ut in sex annis continuis ipse habeat dictam curiam sine censu, et si ipse moritur infra illos sex annos, tunc heredes sui habeant illam curiam ad eodem sex annos; illis annis elapsis teneat onera contenta in originalibus et post mortem suam cedat capitulo cum edificiis libere.⁴⁾

Item habeat idem dominus Nicolaus curiam, quam habuit dominus Nicolaus syobo conductive, annuatim pro quatuor marchis, quarum due partes cedant capitulo et tercia fabricæ, et quod edificet omni anno pro iij marchis⁵⁾.

Item dominus ⁶⁾ petrus johannis habeat curiam capituli, quam nicolaus petri sacrista edificavit, pro ij marchis annuatim, et teneat curiam in esse.

Item⁷⁾ anno domini mcdli feria sexta post octauam natiuitatis marie ego petrus nicolai canonicus ripensis et prepositus hardsysæl conduxi curiam ottonis skynkels ad dies meos pro duabus marchis lubicensibus infra octauam beati johannis baptiste natiuitatis annuatim procuratori capituli pro tempore existenti exsoluendis et post mortem meam curia antedicta libere cedat capitulo.

Item anno domini mcdlij die beatorum martyrum johannis et pauli Ego nicolaus andree de pughdal canonicus ecclesie Ripensis conduxi omnia bona capituli in parochiis wethelby⁸⁾ villa⁹⁾, jn thweed, bræstrup, stallerup, vlderup, æltong, fiskerhusæ et biærtæ pro xxv marchis lubicensibus procuratori dicti capituli duobus terminis, videlicet jn natiuitate beati johannis baptiste medietatem et jn festo sancti Andreæ residuam medietatem annuatim persoluendis, quod propria manu protestor¹⁰⁾.

Singulis computatis jnter fabricam huius ecclesie et dominum petrum friis, idem dominus petrus tenetur fabricæ in ducentis marchis¹¹⁾.

1) et følgende Ord er overstreget.

2) pro residencia et er overstreget.

3) Fra det sidste item og hertil synes at være skrevet lidt senere end det foregående.

4) Dette Stykke er overstreget. Det og de følgende 2 Stykker er med samme Hånd.

5) Dette Stykke er overstreget.

6) et følgende joh er overstreget.

7) Dette og det følgende Stykke er med en ny Hånd.

8) over dette Ord er sat b.

9) over dette Ord er sat a, forat betegne, at villa skulde sættes først. Iøvrigt er disse Ord uforståelige i denne Forbindelse.

10) quod—protestor skrevet med en anden Hånd.

11) Disse to Linier er med en anden Hånd.

Dominus thomas langhe tenetur Capitulo Ripensi in xlix marchis danicis¹⁾

Dominus Cantor Jacobus windh tenetur Capitulo in x marchis danicis.

Colonus capituli in bredbali tenetur Capitulo in xxij solidis danicis, Quos capitulum exposuit Domine mettæ de sillerop de reditibus restantibus.

Anno domini mdxiij feria 4ta ante dominicam jubilate Dominus Nicolaus ebbonis fecit^{} capitulo bonam computationem ex parte fabrice a die, qua factus est tutor, vsque in illum diem, et dimisit ecclesie centumquadraginta marchas, in quibus dicebat fabricam sibi obligari, propter mancã certitudinem perceptorum.²⁾*

1) Denne Linie, der er overstreget, er tilligemed de 3 følgende Linier med en anden Hånd.

2) Dette Stykke er med samme Hånd som Brevet af 1518 Side 106.

- Aal Sogn i Vester Horne Herred. 54. 94. 111.
Aal i Afgift. 63.
Aalborg se Alæburgh.
Aarhus Biskop. 18. 93.
Aarre se Orwæ.
Aasbyll, Asbyl, Asbøl, Lejrskov Sogn, Andst Herred. 94. 107.
Aast se Orst.
Aastrup se Asthorp.
Abel, Hertug 1240. 9-10. 11. Konge 1252. 6-7.
Abel, Frue. 55.
Abelgard, Petrus i Ribe 15. Årh. 57.
Abild se Apæld.
Abildgård. 16.
Acerus, se Acerus.
Achi se Ako.
Adulfus Munk i Ribe 1259. 6.
Advocatus regis. 23. 24. 32.
Aflad. 49-50.
Aflum, Avlum Sogn og By i Hamrum Herred. 112.
Agerskov se Akærskogh.
Aggi Jonnæsun i Ballum c. 1300. 88²).
Aggi se Rinch, Tuuo.
Aghi, Agho, Aghy se Ako.
Agnes, Dronning 1288. 23. 24.
Ako, Agho, Aghi, Aghy, Achi, Oghi (oldn. Áki).
Achi (?) Nicholai i Ribe 1291. 85⁴).
Aghi Tulisun 1266. 17.
Agho, Biskoppens Staller 1243. 9.
Ako, Kannik 1252. 7.
Ako, Præst 1263. 39.
Agho, Præst i Lejrskov 1280. 15.
Agho, Kannik 1291. 61. 79²) (?).
Aghy i Ribe 14. Årh. 88³).
se Stapæl, Thysæsk, Jacobus.
Akærskogh, Agerskov Sogn og By, Rangstrup Herred. 108.
Albertus, Greve 1234. 5.
Albus (denarius) se Hvid.
Albæhøgh, Albooch, Yderbjerrum Mark ved Ribe. 104.
Aldorp, Aldrup se Althorp.
Almarus, Mag. Kannik 13. Årh. 80³). 88. 99.
Almind Sogn og By, Brusck H. 109.
Alminningh. 98.
Almissee, eleemosyne. 74.
Almstok, forhen' Sogn i Jerlev H., nu By i Vorbasse S., Slavs H. 109.
Almucium, Hætte. 89.
Almundsyslæ, -sysæl, Almunsysæl, Almyndsysæl, Almindsysæl, Almindsysæl. 5. 6. 7. 70. 71. 102. 109. 116. 117.
Alsløof, Alslev Sogn og By, Skadst H. 110.
Altersten. 115. Alterklæder. 116.
Althorp, Aldorp, Aldrup, Sneum S., Skadst H. 53. 103.
Alæburgh, Ålborg. 7.
Amandus, Biskoppens Kapellæ 1196. 2.
Ampulla, Alterkar. 114. 115.
Andreas, Andræus.
Andreas (Sunesen), Kansler, Erkebisp. 2. 4. 35-36. 48.
Andræs Jonsun i Fardrup 1317. 88. 100.
Andreas Mansun i Lille Fardrup 1291. 86.
Andreas, Son af N. Kammermester c. 1272. 19-20.
Andreas Petri, fordm Marsk 1255. 11.
Andreas Tukonis i Stadil 14 Årh. 75.
Andreas, Hr. 13 Årh. 79.
Andreas Præst i Ribe 1291. 66.
Andreas af Varde, Kannik, (nævnes 1388 Ripæ Cimb. S. 54). 68²).
se Falster, Friis, Orm, Pors, Skeel.
Andsager se Anzaker.
Andst, Andstæthhæreth se Anstath.
Andæfliit, Andæflyth, Andflod, forhen Sogn nu By i Møgeltønder Sogn. 21. 108.
Anildsun se Tupo.

- Ankarl (=: Høstkarl, deraf vel Mandnavnet
Anker og Stednavnet Ankelbo) se Katy.
Anna, Annæ.
Annæ i Jested 14 Årh. 74.
Anna Asceri i Ribe 1453. 53.
Anniversarium se Sjølemesse.
Ansager se Anzaker.
Ansgars Fest. 91.
Anstath, Ansteth, Andst, Sogn og By,
Andst H. 16. 109.
Anstethhæreth, Andstæthhæreth,
Ansthæreth, Andst Herred 70. 96. 109.
Antiphona, Vekselsang. 89.
Anzaker, Ansaker, Ansaker, And-
sager By og Sogn, Øster Horne H. 54.
87. 99. 111.
Api Ketilsun i Tange 1319. 103.
Apæld, Abild Sogn og By, Tønder H.
108.
Archidiaconatus. 107. 108. 113. 116. 117.
Arfastus (skal vel være Arnfastus) Hr.,
15. Årh. 56.
Arild se Aræld.
Arnakær, Arnaker, Arnagher, forhen
By i Lønne Sogn, Vester Horne H. 81.
83. 103.
Arnburgh, Arnborg Sogn og By, Hamrum
H. 112.
Arndrup Skadst S. og H. 53.
Arnoldus Hinricsen i Ribe 15 Årh. 57.
Aræld, Arælth, Arild Sogn og By, Hvid-
ding H. 76. 108.
Asbyl, Asbøl se Aasbyl.
Asca, et Smørmål. 81.
Ascerus, Acerus (isl. Össurr).
Acerus Esge(sun) i Bramming c. 1300. 72.
Acerus Götisun i Fardrup för 1291. 88. 100.
Acerus Hælfhsun død för 1275. 20.
Acerus Lyuelson i He 14. Årh. 75.
Acerus Plogsun i Jested 1291. 72.
Acerus, Hr. 58.
se Johannes, Thord.
Asgerholm i Folding. 74.
Asingh, Assing, Sogn og By, Hamrum
H. 112.
Asmundus (Ásmundr) Jophsun 1243. 9.
se Æner, Øpi.
Aspersorium, Vivandskar. 115.
Aspæ, Asp Sogn og By, Hjerm H. 112.
Asthorp, Åstrup Sogn og By, Gørding
H. 110.
Astratus, Astradus, Ostradus, Os-
træth (oldn. Ástráðr).
Astradus Michaelis Kannik 15. Årh. 65⁴).
Astratus Mag. Kannik (nævnes 1288 i Ripæ
Cimb. 93) 1291. 1317. 1319. 64. 101. 102.
se Jacobus, Kogh.
Aterladher, Herman, i Ribe 15. Årh. 57.
Athorp forhen By i Sem Sogn? 97.
Athælængi i Vester Vedsted. 104.
Atti se Flooth.
Atting, Otting, $\frac{1}{8}$ Tde. 19. 22. 61. 64. 69.
73⁵). 74. 75. 79. 81-83. 85. 86. 89. 97.
98. 99. 104. 105.
Aucti Tuuisun i Hvidding 1291. 80.
Auæ, Henrik Møntmesters Enke c. 1273.
18-19.
Awænnigh i Yderbjerrum. 104.
B. Biskop i Slesvig se Bondo.
Baar, Navn på en Almisse. 74.
Bacquinus se Nicholaus.
Bager, se Johannes, Tidek, Thedericus.
Bagher, Petrus i Mørkholt 15. Årh. 59.
Bagina, Kvindenavn svarende til Baquinus,
Baken? 1291. 78.
Bakkæn, Petrus, Hr. Kannik. 1291. 68.
Baldækin, et Slags kostbart Tøj. 114. 116.
Balghum, Balgwm, Balgum, Balgom
Ballum By og Sogn i Höjer H. 9. 10. 11.
34. 35. 36. 37. 61. 65. 73. 74. 77. 78.
85. 88. 97. 108. Præbende. 106.
Band. 27. 31. 48.
Bansberig, Bansberingh, Bansbjerg,
Jandrup Sogn, Vester Horne H. 52.
Bantsbøle, Bandsbøl, Hemmet Sogn, Nørre
Horne H., er ved en Fejltagelse i Hdskr.
opført under Holmsland. 60.
Bardsun (oldn. Bárðr) se Langsum.
Baruithsysæl, Syssele i Sønderjylland. 15.
Bassi, Johannes 1289. 15.
Beatrix, Fru, i Ribe 1291. 69.
Bechætoft, Bevtøft Sogn og By, Rang-
strup H. 108.
Beekmetæ Eng i Jandrup. 51.
Beenwith, Eng i Fardrup. 88. 100.
Bekky, Bækkye, Bække Sogn og By,
Andst H. 70. 109.
Bellium, Belom, Billum Sogn og By,
Vester Horne H. 94. 111.
Benedictionum liber, Bog. 114.
Benedictus, Benedict.

- Benedictus, Mag. Kongens Notar 1248. 14.
 Benedict se Purki.
 Bering, Jepp i Ribe 15. Årh. 57.
 Bertoldus.
 Bertoldus Brodersen i Ribe 15 Årh. 57.
 Bertoldus St. . . i Ribe 15. Årh. 56.
 Bertoldus Sakristan 1467. 93.
 Bested se Bylstath.
 Bethætoft, Bevtoft Sogn og By, Rangstrup H. 108
 Biarth, Sønder Bjert, Sogn og By, Tyrstrup H. 15.
 Bjerrum se Byarghum.
 Bierte, Biærtæ, Nørre Bjert, Eltang S., Brusk H. 59. 118.
 Bifling, Byflingh, Byfling, Bövling Sogn og By, Skodborg H. 82 112.
 Billeder af Sølv. 114. 115.
 Billær, Nicholaus, Broder til Biskop Johannes i Odense 13 Årh. 86. 98
 Biorn, Kannik? 1291. 79¹).
 Biri i Bjerrum 1317. 99.
 Biscopængi, Biscopænggh ved Ribe. 102.
 Biskops Udvælgelse. 46-48. 49. Ed. 49. Gerning. 47. Officialer. 49. Leding. 22. Gæsteri. 48. Befrielse for Gravamen. 49. Aftad. 49. Udgifter 47. Bord. 16. 21-22. Kælder. 21-22. Insignier. 114. Klæder. 46. 115.
 Biærte se Bierte.
 Blaskov, Hvidding Mark. 114.
 Blypenge (Jfr. Ripæ Cimb. 138-41). 92.
 Boecius, Bo (oldn. Bui).
 Bo Ottæssun. 1291 79.
 Boecius fordum Provst i Roskilde. 1255. 11.
 Bo, Præst i Husby, 1266. 17.
 Bo, Præst i Starup 1291. 72.
 se Høk, Swiræ, Thorkillus.
 Bomgard, N. Hr. i Ribe, 15 Årh. (nævnes Kinchs Ribe S. 304). 59.
 Bondo, Bondi, Bondæ, Bond, Bundo.
 B. Biskop i Slesvig 1275. 1279. 18. 20.
 Bundo Petri i Hvidding 15. Årh. 113.
 Bondi i Ullerup 1291. 76.
 Bondi Møller i Ullerup 1291. 76.
 Bondo se Swir, Johannes, Mathias, Petrus.
 Bondo, Esgerus 1263. 39.
 Bond, Jacobus, i Vester Vedsted 1317. 98.
 Bondæ, Jon i Ribe 14. Årh. (nævnes 1335 Ripæ Cimb. 233. Kinchs Ribe 179). 102.
 Bonom, Bovnum, Horne Sogn, Øster Horne H. 54.
 Bool, Bol, Jordens Inddeling, se Fæthærnbool, Karkysbool, Lyuelsbool, Møthernbool, Trithensbool.
 Bording, se Burringh.
 Bordor[p], Børtrup, Bordrup, Oksby Sogn, Vester Horne H. 64. 94.
 Bork se Norræbork, Synderbork..
 Borris se Burigs.
 Borthbiergh, Borbjerg Sogn og By, Hjerm H. 113.
 Boscop, Indbo 86.
 Botildsun se Palno.
 Bouæ, Conrad i Ribe 1291. 62.
 Boy i Bjerrum 14. Årh. 101.
 Boysun se Petrus.
 Bramming, Branningh (Fejl for Bramingh?) Sogn og By, Gørding H. 72. 85³). 110.
 Bramthorp, Bramdorp, Bramdrop, Bramdrup Sogn og By, Brusk H. 94. 107. 109.
 Bramthorp, Brandrup Sogn og By, Rangstrup H. 108.
 Brande se Brønlyd.
 Brandorp, Jess i Ribe, 15. Årh. 57.
 Bredbali, Bredballe, Hornstrup S., Nørvang H. 107. 119.
 Brede se Brethwath.
 Breethsteen, Bredsten Sogn og By, Tyrild H. 109.
 Brendetofte, Hvidding Mark. 113
 Bregningh, Bregning Sogn og By, Bølling H. 111. 113.
 Bregard forhen Gård i Skadst Sogn og H. 53.
 Brestorp, Brestrop, Bræstrup, Brestrup Sogn og By, Brusk H. 107. 109. 118.
 Brethwath, Brede Sogn og By, Løg H. 108.
 Brethæland Mark i Yderbjerrum. 104. 106.
 Breviarium, Bog. 90. 115.
 Brodenes se Brytines.
 Brok, Broch.
 Brok, Andreas, Kannik. 1425 1439. 1453. 53. 54. 55. 66¹). 113. 116. Kirkevæрге 1446 65²). (Hans Testament 1462 Ripæ Cimb. S. 61).
 Broch, Nicholaus, Kannik (levede 1388, Ripæ Cimb. S. 54). 98.

Broosteth, Eng i Jandrup. 51.
 Broskoghæreth, Broscoghæreth,
 Bruskeherret, Brusk Herred. 59. 70.
 109.
 Brotherus diaconus. 1240. 9.
 Brvnlid se Brønlyd.³
 Brundlisager i Hvidding Mark. 114.
 Brunnum, Brynnum, Bryndum Sogn
 og By, Skadst H. 64. 80. 110.
 Brusk Herred se Broskoghæreth.
 Bruun, Joh. i Hvidding 1291. 80.
 Bruun, Petrus i Fardrup 13. Årh. 88. 100.
 Bryddorp, Brørup Sogn og By, Malt H. 110.
 Brynnum, Niss i Jandrup 15. Årh. 54.
 Brynnum, Bryndum se Brunnum.
 Brynstorp, Skærbæk S., Hvidding H. 76.
 Brytines, Brytinees, Brydinæs, Bry-
 dynees, Brødenees, Brødenes,
 Brønes, Brødens, Brønsze, Brønsz,
 Brøns Sogn og By, Hvidding H. 83. 84
 88. 95. 97. 108.
 Bræstrup se Brestorp.
 Brød, hvide. 74.
 Brønlyd, Brvnlid, Brande Sogn og By,
 Nørvang H. 70. 110.
 Buggi.
 Buggi, Joh. Hr. 1277 (er det Niels Bugges
 Farfader?). 21.
 Buggi, Nic. Thorkelsun 1319 er vel Niels
 Bugge til Vosborg, som han allerede skal
 have ejet, inden han kom i Besiddelse af
 Hald; er det ham, så nævnes her hans,
 såvidt bekendt, hidtil ikke omtalte Broder
 Johannes, der i så Fald vel også skal
 opføres under Stavnnavnet Buggi. 103.
 Bugheth Hans Bagher i Ribe 15. Årh.
 kaldes »bugheth» (krum) i Modsætning
 til den strags efter nævnte Johannes
 Bagher junior. 57. 58.
 Bundo se Bondo.
 Bwnsen se Bondo.
 Burigs, Borris By og Sogn, Bølling H. 111.
 Burringh, Bording By og Sogn, Ginding
 H. 113.
 Buræ, Bure By og Sogn, Hjerm H. 17. 113.
 Buuthaker, Mark i Yderbjerrum. 104.
 Byarghum, Biarghum, Biargum, Bjer-
 rum, Yderbjerrum ved Ribe, Landbo-
 gård 35. 36. 67. 71. 78. 85. 96. 99. 101.
 102. 103. = vtermæræ Biarghum,
 vtærmæræ Byarghum, Vtærbiargh-

um, Vterbiarghum, Vtærbyergh-
 um. 80. 97. 101. 104. 105. = Wæ-
 stærbiargum. 74.
 Byflingh, Byfling se Bifling.
 Byllinghæreth, Bølling Herred. 111.
 Byllyngh, Bølling By og Sogn, Bølling
 H. 111.
 Bylstath, Bested By og Sogn, Rangstrup
 H. 108.
 Byrkthorp, Børkop, Gaverslund Sogn,
 Holmans H. 70.
 Bystrengi i Hvidding Mark. 114.
 Byut, Johannes 1277. 21.
 Bywang i Jandrup Mark. 52.
 Bækkye se Bekky.
 Bæzstæ tofth i Ballum Mark. 97.
 Bøger. 79. 102. 115.
 Bølæ, Bøle, Lønborg Sogn, Nørre Horne
 H. 85.
 Bønder opføre Kongens Borge. 26. skal
 ej yde mere end sædvanligt til Kongens
 Bord. 26. Selvejere må tage Fæstere på
 deres Grund. 26.
 Bønstorp, Bønstrup Vamdrup Sogn, Andst
 H. 15.
 Børkop se Byrkthorp.
 Bøvling se Bifling.
 C. Biskop i Ribe se Cristiarnus.
 Calslund se Kalfslvnd.
 Calslundhæræth se Kalfslvndhæræth.
 Candelabrum, Lysestage. 116.
 Cantoriet. 107. 109. 113. 117.
 Cappa choralis. 92.
 Capitulum generale. 43.
 Capucium, Hætte. 89.
 Carchouæth, Carchoueth se Karcho-
 uæth.
 Casula, Overklædning med Hætte. 79.
 114. 115.
 Celestinus Pave III. 1193. 3—4.
 Christiarnus se Cristiarnus.
 C(hristoforus) I. 11. 13. 30.
 Claws se Nicholaus.
 Clemens Mathie, Hr., nævnes som Bi-
 skoppens Official 1456 (Ripæ Cimbricæ S.
 150) og udstædte som Præst i Gram sit
 Testament 1458 (Ripæ Cimb. S. 59.). 54.
 Cleynsmyt, Hans i Ribe 15. Årh. 56.
 Cnæsyø. 64.
 Collectarius liber. 115.

- Coloni, Landboer. 3. 9. 10. 22. 28. 30. 31. 32. 33. 34. 54. 71. 72. 74. 75. 76. 78. 83. 86. 87. 98. 119.
- Colonia, Landbogård. 59. 60. 62. 64. 82.
- Communitas se Ribe Kapitel.
- Completorium, den sidste Gudstjeneste om Aftnen. 90.
- Concilium provinciale. 18.
- Conrad se Bouæ.
- Consul se Ribe Rådmænd.
- Contraplegium, Borgen. 20.
- Coopertorium, Dækken. 115.
- Crakæbiargh kunde være Krejbjerg i Ejstrup Sogn, Vrads H., men er snarest et nu ukendt Sted i Nörvang Herred. 63.
- Crimen læsæ majestatis. 19. 27.
- Crijngholm, Kringholm, BallumSogn, Højer H. 78. 81. 85. 97.
- Cristiarnus, Cristiarnus.
- Cristiarnus, Biskop i Ribe. 15. 23. 23-24. 80. 85^{*)}. 87. 96. 97. 99.
- Cristiarnus Aghisun. 1275. 20.
- Cristiarnus Andree, Kannik 1518. 107.
- Cristiarnus Jenssen i Jandrup 15. Årh. 50. 51.
- Cristiarnus Petri i Asbøl. 1479. 94.
- Cristiarnus Rødsen i Oksby 15. Årh. 95.
- Cristiarnus Skreder i Stadil 14. Årh. 75.
- Cristiarnus Tupisun Hr. Kannik 1291 († 1304 SRD. V. 567). Hvis der Side 15 kunde læses Cristiarnus Tupæ i Dok. af 1289, så blev han vel samme Person. 65.
- Cristiarnus Pauli på Holmsland 15. Årh. 60. se Cupæ, Pæz, Skraam.
- Cristina.
- Cristina, Enke efter Ascer Hælfhsun 1275. 1277. 20. 81 (?).
- Cristina i Tømmerby 1291. 68.
- Cristina Kallesdatter i Vester Vedsted c. 1319. 105.
- Cristina Fru. 81.
- Crook, Eng i Jandrup. 51.
- Cruciferus, skal være Cruciferi, Korsbrødre. 58.
- Crucifix, 115.
- Cupæ, måske Tupæ, Cristiarnus 1289. 15.
- Cywerd sudher i Ribe 15. Årh. 56.
- Daa, Palno, Kannik 1441. 62¹⁾ 4). 117.
- Daal, Jacobus, Kannik 1291. 62.
- Daldouert, Daldover, Randbøl Sogn, Tyrild H. 107.
- Dalmatica, Præsteklædning. 114. 115.
- Dalær, Daler, Sogn og By, Tønder H. 9. 10. 11. 108.
- Danehof, parlamentum. 25. 27.
- Darrum, Darum, Sogn og By, Gørding H. 53. 82. 110.
- Daterlike i Østervedsted Mark. 66.
- Deghen, Laugho, Væbner 1379. 76.
- Dyeghen, Mathias i Jandrup 15. Årh. 52.
- Deghen, Skalmi i Ribe 15. Årh. 55.
- Dejbjerg se Døthbyergh.
- Denarii se Penning.
- Deygordh, Petrus i Skøstrup 15. Årh. 94.
- Diakonens Klæder. 114.
- Diupækiar i Folding Mark. 75.
- Doldrop, Doldrup, Skandrup Sogn, Andst H. 93.
- Dos, Præstegård. 51. 114.
- Dowerth, Dover, forhen Sogn nu By i Lintrup Sogn, Kalvslund H. 109.
- Drostens Fadebur. 26.
- Dusdorp, Dysthorp, Dysdrup, Døstrup By og Sogn, Løg H. 80. 81. 108.
- Duus, Nicholaus. 78.
- Dybek, Dybe, Sogn og By, Vandfuld H. 112.
- Dydric se Thidericus.
- Dyeghen se Deghen.
- Dylmær, Henrichus i Ribe 1291. 85. 96.
- Dysthorp, Dysdrup, Døstrup se Dusdorp.
- Døthbyergh, Dejbjerg By og Sogn, Bølling H. 111.
- Døuækith ved Svensholm. 16.
- Ebbo, Ebby, Ebbi, Ebbe.
- Ebbo Johannis, Kannik 1404. 61. 64³⁾.
- Ebby Jenssen i Vilslev 1477. 94.
- Ebbo Ralfhsun i Karkov c. 1300. 98.
- Ebbo Skinnær i Jested 14. Årh. 74.
- Ebbo Sunæsun i Fardrup 1317. 88. 100.
- Ebbo Swolmsun i Jested. 14. Årh. 74.
- Ebbo Tuuisun i Ribe 1291. 67.
- Ebbo Vgethsun, Wghæthsun, Uuæthsun, (Jfr. Suhm X. 518. 1264). Marsk 1248. 8. 19.
- Ebbo i Ballum 1291. 88.
- Ebbe i Guldager. 15. Årh. 53.
- Ebbo i Jandrup 15. Årh. 54.
- es Galt, Knijfh, Jacobus, Nicholaus.
- Eestath, Eesteth se Estath.
- Egardus, Æggard, Æggærd.

- Æggard, Æggærd, hospes Ripensis. 78^a). 83. se Friis.
- Egvad se Ychoueth.
- Ejsing se Exingh.
- Ekthyuf, Egtved Sogn og By, Jerlev H 109.
- Ekwath, Egvad Sogn og By. Nörre Horne H. 111.
- Elaaus Tøstisun i Ribe c. 1300. 69²).
- Eleemosyne se Almissee.
- Elmetonge, Elmetong, Eltang se Ælmætung.
- Elseff se Ælsuf.
- Embærloof, Emerløff, Emmerlev Sogn og By, Höjer H. 52. 108.
- Endrup, Hvidding Sogn, Hvidding H. 113.
- Endrupskov se Imthorp.
- Engbjerg se Ængybiergh.
- Engmærker med Pæle. 80.
- Ericus, Erichus, Æricus.
- Erichus (Emunc). 77.
- Ericus (Ploypenning). 6. 8. 8-9. 29.
- Ericus (Glipping). 7. 13. 25-27. 30. 63.
- Ericus (Menved). 15. 23. 23-25. 31. 32.
- Ericus, Erichus, Hertug i Sønderjylland 1266. 12-13. 22¹).
- Ericus, Hertug Knuds Søn. 1280. 7.
- Ericus Mag. . . sun i Jested 14. Årh. 74.
- Ericus Niclæssun 1280. 15-16.
- Ericus Nicolai, Hr. (til Tim) i Harsyssel 15. Årh. 59 (?). 60. 116.
- Æricus Niclessen. Kannik 15. Årh. 61.
- Ericus, Hr. Ridder. 58.
- Ericus, Hr. = Ericus Nicolai? 59.
- Erixhø se Ærexhøgh.
- Erlandsun se Nicholaus.
- Ernestus, Greve, 1255. 11.
- Errisø se Ærexhøgh.
- Ersteth se Ærstath.
- Esbernus (oldn. Asbjörn) Thruls i Vester-vedsted 14. Årh. 105.
- Esdrop, Estrup nu Herregård, Malt Sogn og Herred. 76. Mølle. 76.
- Esdwath, Estvad Sogn og By, Ginding H. 113.
- Esgerus, Esgi. (oldn. Ásgeirr).
- Esgerus, Biskop. 6. 8. 12. 13. 14. 17. 19. 22. 23. 31. 34. 38-39. 40. 45. 46.
- Esgerus Johannis, dræbt i Nyminde. 55.
- Esgerus Petri i Ribe 1453. 53.
- Esgerus Skalmison, Præst i Lem 1389. 117.
- (Hans her nævnte Ejendom tildömtes ham 1375, Ribe Kap. Breve.)
- Esgerus, Esgi Skroder i Ribe 15. Årh. 56. 57.
- Esgerus, Mag., Kannik 1319. 64⁴). 102. se Bondæ, Juul, Thorstanus. Jfr. Eysen.
- Eskillus, Eskil (oldn. Áskell)
- Eskillus, Biskop i Slesvig 1253. 14.
- Eskillus, Biskop i Ribe. 1404. 61.
- Eskillus Fedderi, Kannik 69⁵).
- Eskillus Niclesson i He 14 Årh. 75.
- Eskil i Bovnum 15. Årh. 54.
- se Magh, Rath.
- Estath, Eestath, Eesteth, Jested, Vilslev Sogn, Gørding H. 72. 74. 94.
- Estrup se Esdrop.
- Estvad se Esdwath.
- Esæ Jonnæscønæ i Karkov c. 1300. 98.
- Exactor, Foged, Lensmand. 29. 30.
- Exing, Jejsing, Hostrup Sogn, Slogs H. 19.
- Exingh, Ejsing, Sogn og By, Ginding H. 113.
- Eysen (ø: Esgesen) se Nicholaus. Eysdatter se Thyra.
- Faanø, Fanø, Ø i Skadst H. 110.
- Faarthorp se Farthorp.
- Faber, Gerlaaus, Mag. (Smedemester?) 15 Årh. 117.
- Fabrica, Mønt se Ribe.
- Faburgh, Fåborg Sogn og By, Skadst H. 110.
- Fabyergh, Fabjerg Sogn og By, Skodborg H. 112.
- Fadebur, Kongens. 26.
- Falster, Andreas, Hr. i Ribe 15. Årh. 58.
- Fanø se Faanø.
- Farthorp, Fartorp, Fardorp, Faar-
thorp, Farderop, Fardrup Sogn og
By, Kalvslund H. 19. 53. 58. 67. 71. 72. 78.
82. 83. 99. 104. 105. 109. Kirke. 58.
89. 99. Kirkens Eng. 105. PræstTuuo. 72.
- Farthorp, Synderfarthorp, Litlæ
Farthorp, Litlæfarthorp, Sønder
Fardrup, Vester Vedsted Sogn, Hvidding
H. 71. 80. 85. 86. 97. 98. 104. Gest.
88. 100. Gryth. (?) 98. Præbende. 106. Far-
torpholm. 88. 99.
- Farætofth på Rømhø (?). 73.
- Faster Sogn og By, Bølling H. 111.
- Favrholt se Fogherholt.

Fedderus (ældre Fathær) se Eskillus.
 Felding se Fillingh.
 Femern se Ymbria.
 Ferring se Færingh.
 Fesstigh i Jandrup Mark, 52.
 Fialtærwangh, Fjaltring Sogn og By, Vandfuld H. 112.
 Fielsterwangh, Fjelstervang, forhen Sogn, nu By i Vorgod Sogn, Hamrum H. 112.
 Fjerding, Mål. 107.
 Fillingh, Felding Sogn og By, Hamrum H. 112.
 Filstæth, N. (Jfr. SRD. V. 569) 68.
 Finalis for finitima? 100.
 Findørp, Findrup, forhen Sogn nu By, Herning Sogn, Bølling H. 111.
 Finno (oldn. Finnr) se Petrus.
 Fisker se Johannes.
 Fiskeri. 72. 85.
 Fiskerhuse, Eltang S. Brusik H. 118.
 Flaadagermeed i Jandrup Mark. 52.
 Flo i Folding Mark. 74. 75.
 Flooth, Atti 1319. 102.
 Floreni, Gylden, lubricenses (4 = 10 L). 93. renenses. 32. 94.
 Flundær, Flunder, Flynder Sogn og By, Skodborg H. 60. 75. 112. 113.
 Foged se advocatus, exactor, officialis.
 Fogherhalt, Fogherolt, Favrholt, Sem Sogn, Hvidding H. 21. 64.
 Folding, Foldærn, se Fuldærn.
 Folmer Skroder i Ribe 15 Årh. 56.
 Foor, se Føør.
 Foortæ, Fole Sogn og By, Frøs H. 109.
 Forårskorn. 76.
 Forbalgum, Forballum (vel rettest Faarballum) Mjolden Sogn, Løg H. 81.
 Forban, Forband. 1. 2. 3. 4. 28.
 Fortoff, Mark i Henne S. 54.
 Fortæ. 104. 105.
 Foxingh, Fovsing By og Sogn, Hjerm H. 113.
 Friis.
 Friis, Andreas i Ribe 15. Årh. 56.
 Friis, Egardus i Ribe 15. Årh. 57.
 Friis, Johannes, Mag. Kannik 1319. († 1337. SRD. V. 542). 102.
 Friis, Kanutus i Ribe 15. Årh. 56.
 Friis, Petrus, Hr. 15. Årh. 118.
 Friserne i Utbøling. 21.
 Frustum, Stykke. 115.

Frællæf (oldn. Friðleifr) på Rømo 1291. 73⁶).
 Frændæ se Grummo.
 Frøshæræth, -hæræth, Frøeshæræth, Frøs Herred i Sønder Jylland. 87. 100. 109. 116.
 Fuldærn, Foldærn, Folding By og Sogn, Malt H. 37. 73. 74-75. 110. Kirke. 75.
 Fyghlingh, Føvling By og Sogn, Malt H. 110.
 Fælælæth udentvivi Fejlskrift for fælæth, Græsmark (af fæ og oldn. láð). 105.
 Fængsling. 25.
 Færingh, Ferring Sogn og By, Vandfuld H. 112.
 Fæthærnbool, Bol på Folding Mark. 75.
 Føer se Føør.
 Føvling se Fyghlingh.
 Føør, Foor, Føer, Ø. 59. 116.
 Gårdsiev, Gaardzleff se Gardsleff.
 Gabriel, Kongens Notarius 1196 (nævnes i et samtidigt Diplom SRD. VII. 324.) 2.
 Gaddebyergh, Gadbjerg Sogn og By, Tyrild H. 110.
 Galt, Ebbo 1255. 11.
 Gamelby, Gammelby, Visby Sogn, Løg H. 77.
 Gamelsogn, Gammelsogn på Holmsland Hing H. 60.
 Gamelwong i Jandrup Mark. 51.
 Gamelævie Eng i Jandrup (sml. Ævi i Jandrup 1391. SRD. V. 548.) 51.
 Gardsleff, Garzløef, Gartsleff, Garsleff, Gaardsleff, Gårdslev Sogn og By, Holmans H. 59. 84. 109. 113. 118.
 Gashog, Gassy, Gasse, Skærbæk Sogn, Hvidding H. 76.
 Gawærslwnd, Gauærslwnd, Gaverslund Sogn og By, Holmans H. 70. 109.
 Gazofilacium, Fattigkasse. 101.
 Geder. 63.
 Gedinghæræth, Ginding Herred. 113.
 Gejstlige må ej drages for verdslig Dom. 24-25.
 Gent, Walterus 13 Årh. 79.
 Gerlacus se Nicholaus.
 Gerlauus (oldn. Geirleifr) se Faber.
 Gesing, Gesingh se Gæsingh.
 Gestæn, Gestænscogh se Gæstæn.

Gettrop, Gjettrup Åstrup Sogn, Gørding H. 107.
 Giath, Afgift til Biskoppen. 22.
 Gjellerup se Gøldorp.
 Gjesten se Gæstæn.
 Gimsingh, Gimsing Sogn og By, Hjerm H. 112.
 Ginding Herred se Gedinghæreth.
 Give se Gyghæ.
 Givskud se Gygscoot.
 Globus argenteus. 114.
 Gore, Øster Vedsted Mark. 66.
 Goscaleus, Gotscasus.
 Goscalcus Johannis, Gotscasus præpositus; Kannik (1387. 1388. Ripæ Cimb. 54. 160). 55. 62⁴). 65⁴).
 se Hare.
 Graam, Gram Sogn og By, forhen Gram H., nu Frøs H. 108.
 Gramhæreth, Gram Herred. 108.
 Gredsted se Grithæstath.
 Greese se Gresæ.
 Gregorius, Gregers, Grawers.
 Gregorius IX. X (?) Pave. 4-5.
 Grawers Jepsen (Væbner, til Spangsbjerg, nævnes 1445 (O. Nielsen Skadst Herred S. 29) og 1451 (O. Nielsen Vester Horne Herred S. 110). 53.
 Gregers Smyt i Ribe 15. Årh. 56.
 se Laurencius.
 Grejs se Gresæ.
 Grenæ, Grene Sogn og By, Tyrild H., nu Slavs H. 65. 109.
 Gresæ, Grese, Greese, Grejs Sogn og By, Nørvang H. 94. 107. 110. 118.
 Grifæg. 115.
 Griip, Sueno. 87.
 Griinsteth, Grinsted Sogn og By, Tyrild H., nu Slavs H. 109.
 Grimsthorp, Grimstrup Sogn og By, Skadst H. 110.
 Grinsted se Grimsteth.
 Grithæstath, Grithæstat, Gredsted, Jernved Sogn, Gørding H. 64. 67. 85.
 Grot, Grossus, Mynt. 54. 55. 57. 85⁵). 96.
 Grouæ ell. Gronæ, forhen Sogn i Ginding H. 113.
 Grummo, Grummi (= Gorm?).
 Grummi Frændæsun i Jested 14. Årh. 74.
 Grummo, Provst i Slesvig, c. 1273. 19.
 se Lagho.

Gudum se Guthum.
 Gwido Jfr. Wido.
 Gwido Kardinal 1266. 49-50.
 Gwido Provst 1291 (1296. SRD. VI 275-76). 67. Jfr. Wido.
 Gulakær, Gulager, Guldagher, Guldager Sogn og By, Skadst H. 63. 68. 110. Mølle. 54.
 Gummi, Gummy.
 Gummy i Eltang 15. Årh. 59.
 se Tuuo.
 Gundo, se Gunno.
 Gunnerus (oldn. Gunnar), Biskop. 2. 9. 10. 11. 21. 33-34. 37-38. 39-40. 40-41.
 Gunno, Gunni, Gunny, Gunnæ, Gundo (= Gunnerus?).
 Gunny Jenssen i Sædden 15. Årh. 53.
 Gunno 1263. 39.
 Gundo Decanus se Lange.
 se Johannes, Nicholaus, Waghen.
 Gunnæ (Kvinde) i Bjerrum 1317. 99.
 Gunnældsun (oldn. Gunnvaldr) se Nicholaus.
 Guthmundsun (oldn. Gudmundr) se Lagho.
 Guthum, Gudum Sogn og By, Skodborg H. 17. 112.
 Gyghæ, Gyghe, Give Sogn og By, Nørvang H. 15. 110.
 Gygscoot, Givskud Sogn og By, Nørvang H. 110.
 Gylden se floreni.
 Gyringh, Gørding Sogn og By, Gørding H. 110.
 Gyringhæræth, -hæreth, Gørding H. 87. 100. 110.
 Gyrthing, Gørding Sogn og By, Hjerm H. 112.
 Gythæsun, Gøtisun (oldn. Gauti) se Acerus, Ketillus.
 Gæsingh, Gesingh, Gesing, Skærbæk Sogn Hvidding H. 85⁵). 93. 96.
 Gæst (Eng). 88. 100.
 Gæsteri. 27. 48.
 Gæstæn, Gestæn, Gesten Sogn og By, Andst H. 68. 70. 96. 109. Mølle 70. Gestænscoogh. 70.
 Gøldorp, Gjellerup Sogn og By, Hamrum H. 112.
 Gørding se Gyringh, Gyrthingh.
 Hånd af Sølv til Reliquier. 116.
 Haarthsysel, Haartsyselse Harthæsysle

- Haddorp, Hadderup By og Sogn, Ginding H. 113.
- Hadersleff, Jacobus i Skærbæk 15. Årh. 95.
- Haderslev se Hathersløf.
- Hak, Nicholas, fordom Marsk 1282. 12.
- Hakestad, Hageded Sogn og By, Tudse H. 2.
- Halmdrup, Haltrup, Øse Sogn, SkadstH. 54.
- Hambrumhæreth, Hamrum Herred. 20. 112.
- Hamundsun (oldn Hámundr) se Nicholas.
- Hanbjerg se Hathenbyergh.
- Hanevang se Hanwongh.
- Hangthorpe (samentrukket af Hakonar-thorp), Hundrup Sogn og By, Gørding H. 110.
- Hanning se Hærningh.
- Hans se Johannes.
- Hanwongh, Hanevang, Billum S., Vester Horne H. 94.
- Haquinus (oldn. Hákun, Háquin) se Hærræ, Mogens.
- Hare, Goscalcus, Hr. 59.
- Harthboøræ, Harthboør, Harboøre, Sogn og By, Vandfuld H. 11. 112.
- Harthleuus (oldn. Harðleifr) se Lydichinus.
- Harthæsyslæ-, sysæl, Harthesysel-; sysæl, Harthsysel-, sysl, Hartzysel, Harthstutzæl, Hardhsysel, Haarthysel, Haartsysel, Hardsysel, Har Sysse. 5. 6. 7. 8. 55. 59. 60. 61. 69. 71. 77. 102. 111. 113. 116. 118.
- Hartæ, Harte Sogn og By, Brusk H. 109
- Haræzland i Fardrup Mark. 105.
- Haslæbæk, Ulvborg H. 16.
- Hastenus (oldn. Hásteinn) i Folding, hans Arvinger 14. Årh. 74. 75.
- Hathenbyergh, Hanbjerg By og Sogn, Hjerm H. 113.
- Hathersløf, Haderslev. 81.
- Have (olereum). 57.
- Hauerkier Eng i Jandrup. 51.
- Hauerwor, Havervad, Brøns Sogn, Hvidding H. 95.
- Hauærbjærg, Sem Sogn. 21.
- Hauærwangh. 62.
- He, Johannes, Hr., Kannik (se Johannes Biskop) 1291. 68.
- Hee, He, Sogn og By, Hing H. 31. 73. 75. 111.
- Heedhager i Jandrup Mark. 52.
- Hegelund, Peder, Biskop. 102²).
- Hejnsvig se Hinghælswi.
- Heldum se Hældum.
- Helgenbilleder. 101.
- Helias, Biskop. 41.
- Hellevad se Hællæwath.
- Helligbrøde se Hælæghbroth.
- Helmer (oldn. Hjalmar) sudher i Ribe 15. Årh. 56.
- Helt, Joh., Erkedegn 1404 († 1422. SRD. V. 544). 55. 61. 65²).
- Hemmet se Hæmeth.
- Henne, Henningh, Hennygh, Henningbiergh se Hænnigh.
- Henricus, Henrichus, Hinricus.
- Henricus, Biskop. 1455. 32-33.
- Henricus Nicolai dræbt af Stygge, om Misforståelsen se under Stygge. 55.
- Henricus Møntmester i Ribe, død for 1273. 18
- Henricus Præst 1312. 114.
- Hinricus, Succentor 1467. 93.
- se Dylmær, Stenhws.
- Herbertus, Hærbært (oldn. Herbjartr?)
- Herbertus, Præst 1312. 114²).
- se Sumær.
- Herborg se Hærburgh.
- Hermannus, Herman, Hærmund, Hærmæth (oldn. Hermundr) se Aterladher, Johannes, Nicholas, Stok, Torduan.
- Herning se Hærningb.
- Herningh, Herning Sogn og By, Bølling H. 111.
- Herredsgrænse. 26. Herredets Sædvane. 26. Herredsfoged se Official.
- Herslev, Hersløf se Hærsleff.
- Heryxstath, nu Toftlund By og Sogn, Rangstrup H. 108.
- Hest, Sueno i Hvidding 1291. 80.
- Hestegæsteri. 48.
- Hestetold. 2. 29.
- Hetheland i Øster Vedsted Mark. 66.
- Hiarthorp, Hiartherop, Hyarthorp, Hjarstrup (Hjarup) By og Sogn, Andst H. 15. 16. 109.
- Hjerm se Hyarm, Hiærmhæreth.
- Hjerpsted se Hyarpzhøgh.
- Hjerting se Hirting, Hyrtingh.
- Hildorp, Hillrup, Hyldrup, Hillerup, Vilslev Sogn, Gørding H. 83. 95.

- Hinghælswi, Hejnsvig By og Sogn, Jerlev, nu Slavs, H. 109.
- Hingæhæreth, Hingehæreth, Hing (Hind) Herred. 60. 111.
- Hinnichinus, Hænich.
- Hinnichinus Timberman i Sale 1388. 77.
- Hænich se Stocfish.
- Hinricus se Henricus.
- Hjortlund se Hyortlwnd.
- Hiortwad, Hiorttwadt, Hiotwad, Hjortvad, Kalvslund Sogn og H. 95.
- Hirting, Hjerting, Guldager Sogn, Skadst H. 72.
- Hisældtorp Mølle. 64.
- Hjulsager se Hylsakær.
- Hiærmhæreth, Hjerm Herred. 112.
- Ho, Hoo, Sogn og By, Vester Horne H. 54. 111. Præbende. 106.
- Hoddy, Hodde Sogn og By, Øster Horne H. 111.
- Hofne, Hoven Sogn og By, Nørre Horne H. 111.
- Holm, Holmsland. 60. 111³).
- Holmbomoothæret, -mothæreth, Holmans H. 70. 109.
- Holmeshaghæ Eng i Jandrup. 51.
- Holsagher, Hodsager Sogn og By, Ginding H. 113.
- Holstebro, Holstedhbro se Holzstathbroo.
- Holsteth, Holsted Sogn og By, Malt H. 110.
- Holtbro, et ukendt Sted i Har Sysse. 75.
- Holthuss, Jepp i Ribe, 15. Årh. 56.
- Holzstathbroo, Holstethbro, Holstedhbro, Holstebro. 60. 113.
- Honning i Afgift. 107.
- Hoolbyl, ukendt By i Jerlev S. og H. 78.
- Hoorn se Hornæ.
- Hoorshæreth, Øster, Vester og Nørre Horne H. 111.
- Hornsthorp, Hornstrup Sogn og By, Nørvang H. 110.
- Hornæ, Hoorn, Horne Sogn og By, Øster H. 54. 78. 111.
- Hornælund, Hornelund, Horne S., Øster H. 54.
- Horshaghe, Gård i Skrave S., Frøs H. 82.
- Horsthorp, Hostrup By og Sogn, Skadst H. 110.
- Horsthwet, Horsted, Höjen Sogn, Jerlev H. 70.
- Horswong Eng i Jandrup. 51.
- Horsæby, Hwsby, Husby Sogn og By, Ulvborg H. 17. 64⁴). 67⁶). 112.
- Hosticæske se Pixis.
- Hostrup se Horsthorp.
- Hoven se Hofne.
- Houer, Hover Sogn og By, Hing H. 111.
- Hover se Houærth.
- Hoveri (servicium). 21. 22. 102.
- Houæ, Hove Sogn og By, Vandfuld H. 112.
- Houærth, Hover Sogn og By, Tyrild H. 110.
- Humlum Sogn og By, Skodborg H. 112.
- Hundrup se Hangthorpe.
- Husby se Horsæby.
- Huseby, kgl. eller biskoppelig Gård. 5.
- Hwstedh, Hussted. 114.
- Huuson (ø: run. Hufi) se Nicholaus.
- Hvammæ, Wæm, Vem Sogn og By, Hjerm H. 63. 112.
- Hvejsel se Hwxyil.
- Hvid (albus). 57. 92.
- Hwith, Johannes, Mag. c. 1273. 19.
- Hwith, Paulus, Foged i Ribe c. 1273. 19.
- Hwith, Thorkillus i Hvidding. 1291. 80.
- Hwitinghæret, Hwittinghæreth, Hwyinghæreth, Hvidding Herred. 8. 31. 61. 108.
- Hwitting, Hwyingh, Hwiding, Hvidding Sogn og By, Hvidding H. 79. 80. 108. 113. Hwitingærlund. 80. Kirke. 114. Præstegård. 114.
- Hwxyil, Hvejsel Sogn og By, Nørvang H. 110.
- Hyarm, Hjerm Sogn og By, Hjerm H. 113.
- Hyarpzhøgh, Hjerpsted Sogn og By, Höjer H. 108.
- Hyarthorp se Hiarthorp.
- Hydevad se Ychoueth.
- Hyelm på Røme. 73⁶).
- Hyging, Hyghom, Hygum, Nebel Sogn, Skadst H. 53. 82.
- Hygum se Hyging, Hygyng, Høghum.
- Hygyng, Hygum Sogn og By, Frøs H. 109.
- Hylding. 8.
- Hyldrup se Hildorp.
- Hyldwang i Jandrup Mark. 52.
- Hylsakær, Hjulsager, Henne Sogn, Vester Horne H. 62.
- Hyning, Hønning, Arild S., Hvidding H. 76.
- Hyortlwnd, Hjortlund Sogn og By, Kalvslund H. 109.
- Hyrtingh, Hjerting Sogn og By, Kalvslund H. 109.

Hældum, Hældum Sogn og By, Skodborg H. 112.
 Hællæwath, Hellevad Sogn og By, Rangstrup H. 108.
 Hælæghbroth, Helligbrøde. 34.
 Hæmeth, Hemmet Sogn og By, Nørre Horne H. 111.
 Hæningh, Hænnigh, Henningh, Hennygh, Henne Sogn og By, Vester Horne H. 41. 54. 62. 111. Mølle. 54. Henningbiergh, Hennebjerg By i samme Sogn. 54.
 Hærburgh, Herborg, forhen Sogn, nu By i Vorgod Sogn, Bølling H. 114.
 Hærbært se Herbertus.
 Hærmundsun (oldn. Hermundr) se Johannes.
 Hærmæthsun (oldn. Hermundr? Hermodr?) se Nicholas.
 Hærræ, Haquinus 1322. 96.
 Hærsløff, Hersløf, Hersløff, Herslev By og Sogn, Brusik H. 59. 109. 113.
 Hærwærki, Hærværk. 27.
 Hærægscogh, ved Toftlund? (der forhen hed Heryxstath). 17.
 Hæsselwra, forhen By i Kollerup S., Tyrild H. (i det dårlige Aftryk i Ripæ Cimb. S. 132 kaldet Hæslwin). 70.
 Hæslæ (Mølle? i Håndskriftet står Prik efter molendino; sml. dog Vald Jordebog SRD. VII. 518). 63.
 Hødorp se Høthorp.
 Høghewardh, Høghgardh, Høygard, Hølgård, Herregård i Grejs S., Nørvang H. 55. 59.
 Høghum, Hygum Sogn og By, Vandfuld H. 112.
 Højen se Høthærn.
 Højer se Høthær.
 Højrup se Høthorp.
 Høk, Bo 1277. 21.
 Hølleagher i Øster Vedsted Mark. 66.
 Hølye, Niss, i Gårdslev 15. Årh. 59.
 Hønning se Hyning.
 Hørningh, Herning (Hanning) Sogn og By, Hamrum H. 112.
 Hørshæreth se Høthærshæreth.
 Hørstæng i Bordrup Mark. 64.
 Høthærsherret se Høthærshæreth.
 Høthorp, Hødorp, Højrup Sogn og By, Hvidding H. 61. 108

Høthærn, Høthærn, Højen Sogn og By, Jerlev H. 70. 109.
 Høthær, Højer By og Sogn, Højer H. 108.
 Høthærshæreth, Høthærsherret, Hørshæreth, Højer Herred. 52. 108.
 Høygard se Høghewardh.
 Høøm, Høm, Sem Sogn, Hvidding H. 107.
 Idum se Ithium.
 Ikast se Ycost.
 Imthorp, Endrupskov, forhen Sogn, nu By, Gram Sogn, Frøs H. 108.
 Ingerd se Ingræth.
 Inghmer (oldn. Ingimarr) i Sale 1388. 77.
 Ingilbrich i Ribe 1291. 84.
 Ingræth, Ingerd, Yngerdh, Yngerd. (oldn. Ingiriðr).
 Ingræth, Agho Thysæsks Hustru 1266 17.
 Ingerdh, Ingerd, Yngerdh, Fru, af Hølgård 1439 (er Inger Hermansdatter, Niels Vognsens Enke, hvis Gavebrev til Kapitulet af 1436 er trykt i Ripæ Cimb. S. 279-80). 55. 59. 84. 113.
 Ingerthsun se Lyddylfus.
 Inguarus, Ingwarus (oldn. Ingvar).
 Inguarus Biskop i Roskilde 1282. 27.
 Ingwarus, Kannik. 64²).
 Innocencius III. Pave. 36-37.
 Isbergh, Ysbierg, Isbjerg Mølle, Varde Landsogn. 54. 55.
 Ithium, Idum Sogn og By, Ulvborg H. 112.
 Iuarus, Iwarus (oldn. Ivarr).
 Iuarus, Yuarus Munch, Biskop 1518. 106.
 Iwarus Takæsun, Marsk 1252. 7. fordum Marsk 1256. 12. død før 1266. 12-13. Datter. 13.
 Iuarus Thordsen, Iwarus Thordssen, Thordonis, Kannik. 62⁴). Erkedegn 1425. 52. 116. Sjølemesse. 59.
 Iwarus Marsk 1252 se Iwarus Takæsun.
 Iwarus Mag. 78.
 Iwarus, Provst i Harsyssel 1291. 69.
 Iwarus i Ullerup 1291. 76.
 Jacobus, Jep, Jepp, Jeppe.
 Jacobus, Junker, Søn af Grev Niels 1277. 1282. 12. 21.
 Jacobus, Biskop i Roskilde 1253. 14.
 Jacobus, Biskop i Slesvig 1282. 12. 27.
 Jacobus (Splitaf) Biskop i Ribe. 77.
 Jacobus Aghonis, Provst i Varsyssel 1319. (Jfr. SRD V. 544. 550.) 102.

- Jacobus Astræthsun 14. Årh. i Vester Vedsted Sogn. 105.
- Jacobus Ebbonis, Kannik 1291. 69.
- Jacobus Yuari, Iwari Kantor. 1453. 53. 116. sml. 59. (nævnes 1411 i Ripæ Cimb S. 218).
- Jacobus Jeenssen i Stadil Sogn 14. Årh. 75.
- Jep Lassen i Bandsbøl 15. Årh. 60.
- Jacobus Niclesson i Stadil 14. Årh. 75.
- Jacobus Niclæsson i Ballum 14. Årh. 77.
- Jepp Radiksen i Ribe 15. Årh. 57.
- Jacobus Skalmyson i Stadil 14. Årh. 75.
- Ja(cobus) Takæsun 1280. 16.
- Jacobus, Scolasticus. 1263. 39.
- Jacobus, Mag., af Fardrup c. 1273. 19.
- Jacobus, Provst i Barvidsyssel 1280. 15.
- Jacobus, (Lange) Provst i Lund, Kannik i Ribe 1291; det var i sin sidste Stilling, at han 1294 kunde holde sin af Processen mod Jens Grand bekendte oprørske Prædiken (se SRD. VI. 294). 66.
- Jacobus, Erkedegn 1291. 61.
- Jacobus, Provst 1291. 62.
- Jacobus af Guldager, Kannik. 1291. 68.
- Jacobus kaldet Cantor, 1291. 63. Provst i Varsyssel 1319. 102. (Jfr. SRD. V. 535). Er vist ikke Provst Jacobus de Jærn (SRD. V. 541.) Han er også forskellig fra Jacobus cantor, hvis Messe holdtes ved 1291 (+ 1279 SRD. V. 560). 78. Hans (?) Forældres Messe. 59. Jfr. Jacobus Yuari.
- Jacobus, Provst i Harsyssel 1319. 102.
- Jepp i Jandrup 15 Årh. 54.
- Jacobus af Husby. 15. Årh. 67^e).
- se Bering, Bond, Daal, Hadersleff, Holthuss, Kith, Lillæ, Naski, Neb, Plogman, Pop, Røth, Staghe.
- Jalingshsyæl, Jalingsysyæl, Jallinghsyæl, Jællingshsyæl, Jelingsysel, Jelighsyl, Yellingsysyæl, Jelling Syssel. 39. 63. 65. 70. 71. 87. 100. 102. 107. 109. 113. 116. 117.
- Jamthorp, Jamtorp, Jandorp, Jandrup, Jandrup Sogn og By, Vester Horne H. 50-52. 54. 93. 94. 111. Kirke. 51. 52. Præstegård. 51.
- Janas se Jonas.
- Janikinus, Janykinus i Ribe 15. Årh. 55. 57.
- Jarløfhæreth, Jærlofhæreth, Jerlev Herred. 70. 109.
- Jarløf, Jarlofh, Jærlof, Jærloøf, Jerlev Sogn og By, Jerlev H. 13. 78. 109. Jarlof scogh. 15.
- Jarnhath, Joh. c. 1319. 102.
- Jarnkiar, Jarnkyar, Jærnkyyer, Jerkeir, Jærnkær Eng ved Ribe. 53. 64. 71. 73. 74. 82. 103²). 116. Jærnkermad. 53.
- Jarnwi, Jærnwy, Jærnvød Sogn og By, Gørding H. 72. 110.
- Jærnæ, Jærnæ, Jærn, Jærn, Jærne Sogn og By, Skadst H. 54. 79. 94.
- Jars mærsch i V. Vedsted Mark. 104.
- Jeenssen se Jacobus.
- Jejsing se Exing.
- Jelighsyl, Jelingsysel, Jellingsysel se Jalingsysæl.
- Jep, Jepp, Jeppe se Jacobus.
- Jerlev se Jarløf, Jarløfhæreth.
- Jærn, Jærne se Jærnæ.
- Jærnker, Jærnkær, Jerkeir se Jærnkjar.
- Jærnvød se Jærnwi.
- Jes, Jess se Johannes.
- Jested se Estath.
- Johannes, Hans, Jess (Jfr. Jonas).
- Johannes, Erkebisp. 1282. 27.
- Johannes electus i Odense 1253. 14.
- Johannes electus i Odense (Jfr. SRD. V. 554). 1282. 12. 27. Biskop. 22. 86. 89. 96. 98.
- Johannes, Biskop i Århus 1289. 15. 1297. 25.
- Johannes Ivari (Lange), Biskop i Århus 15. Årh. 93.
- Johannes Biskop i Ribe 1318. 1319. 41-42. 55. 102 (Jfr. SRD. V. 536). = Joh. He, Kannik 1291. 68.
- Johannes Michaelis, Biskop i Ribe 1388. 76-77.
- Johannes Andree i Sale 1388. 77.
- Johannes Andree, Skomager i Ribe 15. Årh. 95.
- Johannes Ascersun, Klærk, 1275. 1277. 20-21. Hans bagher i Ribe, kaldet bugheth, krum, 15. Årh. 57. 58.
- Johannes bagher i Ribe, den yngre, 15. Årh. 57.
- Johannes Bundonis i He 14. Årh. 75.
- Hans Cleynsmyt i Ribe 15. Årh. 56.
- Johannes Gunnonis 1255. 11.
- Jess Gunnessen i Sedden 15. Årh. 53.
- Johannes Hærmundsun i Yderbjerrum 1291. 80.
- Jess Ywersen i Ribe 15. Årh. 57.

Jes Jebssen i Skandrup 1469. 93.
 Johannes Jensson i Sale 1388. 77.
 Johannes Jensen, dræbt af Andreas Orm 15. Årh. 55.
 Johannes Josepsen i Ribe 15 Årh. 57.
 Johannes Kallyson i Ballum 14. Årh. 77.
 Johannes Ketilsun i Hvidding 1291. 80.
 Johannes Ketilsun i Ullerup 1291. 76.
 Johannes Lagonis i Ribe? 15. Årh. 94.
 Johannes Lagysen, Hr., 15. Årh. 116.
 Jess Lassen i Sedden 15. Årh. 53.
 Johannes Laurencii i Varde 15. Årh. 51.
 Jes Maugenssen i Grejs 1479. 94.
 Johannes Marquardi, Kannik 1518. 106.
 Johannes Martini, Hr. (er det Kanniken, der udstødte Brev 1437 (Kap. Breve)? 59.
 Johannes Nafnisun 1240. 9. 10.
 Johannes Niclæssun i Jerukær 1291. 73.
 Johannes Niclæssun i Ballum 14. Årh. 77.
 Jess Nielsen i Mørkholt 15. Årh. 59.
 Johannes Nicolai i Vener 15. Årh. 55.
 Johannes Nielsen, Væbner 1425. 116.
 Johannes Palnisun 1280. 16.
 Johannes Pauli Smit i Ribe? 15. Årh. 94.
 Johannes Petri, Kantor (nævnes 1388 i Ripæ Cimb. S. 54; hans Testament 1394 S. 55. Jfr. SRD. V. 548.) 59. 68³).
 Johannes Petri i Sale 1388. 77.
 Johannes Seuerini, Kannik 1518. 107.
 Johannes Skamilli sun 1263. 19.
 Johannes Swenssen i Jandrup 15. Årh. 50.
 Johannes Thome på Manø 15. Årh. 53.
 Johannes Tukisun i Bjerrum 13. Årh. 89. 97. 101.
 Johannes Tymmesen, Tysen i Vejlbj 1439. 1443. 113. 118.
 Johannes Woltærsun, Woltersun Hr. i Ribe (Gavebrev 1314. Jfr. SRD. V. 540. 561.) 83. 101³).
 Johannes, Mag. af Hagedst 1196. 2.
 Johannes, Kantor 1248. 14.
 Johannes, Provst i Varsyssel 1263. 39.
 Johannes, Prior i Ørlev Kloster 1275. 20.
 Johannes, Præst i Bjært 1280. 15.
 Johannes, Fisker i Tved 1291. 72.
 Johannes i Hvidding 1291. 80.
 Johannes, Broder til Bugge 1319, se Bugge. 103.
 Johannes, Degn i Sale 1388. 77.
 Johannes, Provst. 15. Årh.? Messe. 55.
 Hans van Lybik i Ribe 15. Årh. 56.

Johannes, Hr., af Vilslev, i Ribe 15. Årh. 58.
 Johannes. 86.
 se Bassi, Brandorp, Bruun, Byut, Friis, He, Helt, Hwith, Jarnhath, Jwl, Kalf, Kok, Kyt, Oloff, Pelæ, Pfnæ, Skaningh, Stranding, Wlff, Urnæ, Wilsløff, Withorp.
 Jonas, Janas, Jon (oftest = Johannes).
 Jon Iwærsun, Hr. (er han den Lensmand på Gram, der nævnes 1314?) 1273-80. 21.
 Jonas (Jakobsen til Nørholm) Ridder († 1404, SRD. V. 549). 55. 58.
 Jonas Jensen, Væbner 15. Årh. 61.
 Jonas Petri, Kannik 1439 (hans Gavebrev 1428, 1441, 1442 i Kap. Breve). 62⁴). 84.
 Jonas Tulonis, Hr. i Ribe (udstødte Skødebrev 1446, Kap. Breve). 58.
 Jon Kantor 1263. 39.
 Janas sudher i Ribe 15. Årh. 56.
 se Bondæ, Klegfod.
 Jophsun (for Josephsun?) se Asmundus.
 Jorthorp, Jordrup Sogn og By, Andst H. 109.
 Josepsen se Johannes.
 Jul, Juul, Jwl.
 Juul, Esgerus Kannik. 31. 64. 76.
 Jwl, Jul, Johannes, Væbner (Gavebrev til Kapitlet 1428 i Kap. Breve). 59. 116.
 Jurisdiktion, gejstlig. 48. 49.
 Jucia, her både Nørre- og Sønder-Jylland. 22.
 Jællingh, Jelling Sogn og By, Nørvang H. 110.
 Jællinghsysæl se Jalinghsysæl.
 Jærløf, Jærløf se Jarløf.
 Jærløfhæreth se Jarlefhæreth.
 Jærn se Jarnæ.
 Jærnkjer se Jarnkiar.
 Jærnwy se Jarnwi.
 Jærnæ se Jarnæ.
 Kåber. 89. 115.
 Ka, Petrus, Kannik 1291. 67.
 Kabbi, Kanutus, 1255. 11.
 Kabbi, Thorkillus i Bramming 1291. 72.
 Kaldingh, Kolding, Købstad 109 Hospital 37.
 Kalf, Joh., Marsk 1255. 111.
 Kalflswnd, Calslund, Kalvslund Sogn og By, Kalvslund H. 55. 109.
 Kalflswndhæreth, Kalslundhæreth, Calslundhæreth, Kalvslund Herred. 87. 100. 109. 116.

- Kalke. 114. 115. 116.
 Kallyson, Kallisun (oldn. Kalfr) se Johannes, Sueno, Tuko.
 Kalundburgh, Kalundborg Købstad. 6.
 Kantorkåbe. 115.
 Kanutus (oldn. Knútr).
 Kanutus VI. 1-2. 4.
 Kanutus, Degn i Andst 1280. 16.
 Kanutus, hans Messe (?) 78³.
 se Friis, Kabbi, Ælf.
 Karbyergh, Karbjerg, forhen Sogn i Andst eller Jerlev H. (anføres under begge) nu By i Egtved Sogn, Jerlev H. 109.
 Karchouæth, Carchouæth, Carcho-
 ueth, Karkoo, Karko, Kareko, Kar-
 kov, Sem Sogn, Hvidding H. 87. 93. 97.
 98. 107.
 Karkys, Karkes bool i Gesing Mark.
 85⁵). 96.
 Katerina.
 St. Katerina. 50. 83.
 Katerina Jenskone (jfr. Kinchs Ribe S. 271)
 1437? 55.
 Katy (oldn. Kati) Ankarlson i Ballum 14.
 Årh. 77.
 Kelst, Kjelst, Billum Sogn, Vester Horne
 H. 94.
 Kergardh se Kiargarth.
 Kerop, Kjærup, Jandrup Sogn, Vester
 Horne H. 94.
 Ketillus (oldn. Ketill).
 St. Ketillus. 50.
 Ketillus Gythæsun i Øster Vedsted c. 1300.
 86. 88.
 Ketillus i Tømmerby 1291. 68.
 se Johannes.
 Kiarbøling, Kyærbølingh, Kyerbyl-
 lyng, Kjærbøl, Fardrup Sogn, Kalvslund
 H. 78.
 Kiargarth, Kiærgarth, Kyergaarth,
 Kergardh, Kjærgård, Ál Sogn, Vester
 Horne H. 54. 73. 80.
 Kiaræng i Bordrup. 64.
 Kjelst se Kelst.
 Kinningsakær i Yderbjerrum. 104.
 Kirkens Friheder. 27. Tiende. 15. sub-
 sidium 49. første Års Indkomster. 76.
 Indvielse. 47. Kirkegårdes Indvielse 47.
 Kirkimis, Nicholaus i Aldrup 13. Årh.
 102. 103.
 Kith, Jacobus 1280. 16.
- Kjærbølling se Kiærbølingh.
 Kjærgård se Kiargarth.
 Kjærup se Kerup.
 Kiølfhough, Kiølfhough i Øster Ved-
 sted Mark. 66.
 Klaby, Klåby, Ribe Landsogn. 61. 74.
 Klegfod, Jonas i Ribe 15 (?) Årh. 55.
 Klokkeringning. 91.
 Klostres Forbedring. 48.
 Klyntom, Klinting, Henne Sogn, Vester
 Horne H. 54.
 Knijfh, Ebbi i Ribe. 1291. 62.
 Kogardhris(?) i Hvidding Mark. 114.
 Kogh, Ostradus i Ribe 15. Årh. 56.
 Kok, Hans i Ribe 15. Årh. 56.
 Koldekot, Kolle, forhen Henne, nu Nebel
 Sogn, Vester Horne H. 54.
 Kolding se Kaldingh.
 Koldorp, Kollerup Sogn og By, Tyrild H.
 70. 110.
 Kongens Rettighed. 1-2. 2. 3. 4. 5. Fade-
 bur. 26. Drost. 26. Borges Opførelse.
 26 må ej bygge på en andens Grund.
 26-27. Privilegier forandres kun ved
 Danehof. 27. står til Ansvar på Danehof.
 27. Overhørigheid mod hans Bud. 25-26.
 Kgl. Brev må ej fås för Dom. 25.
 Kongsted se Kungesteth.
 Konungshollumgrob ved Ribe. 53.
 Koo, Mandsnavn? 51.
 Korning, Matis i Ribe 15. Årh. 57.
 Korsson (af Kåre, oldn. Kári) se Thor-
 killus.
 Kotto, Præst 1266. 17.
 Kowangh, Kvong Sogn og By, Vester
 Horne H. 111.
 Kraaksik, Kragsig, Brande Sogn, Nørvang
 H. 70.
 Kringholm se Cringholm.
 Kroner. 114. 115.
 Kungesteth, Kongsted Sogn og By, Brusk
 H. 109.
 Kvong se Kowangh.
 Kyerbylling se Kiærbølingh.
 Kyergaarth se Kiargarth.
 Kyflingh, Kyfling, Kyflyng, Kyvling,
 Lønborg Sogn, Nørre Horne H. 81. 83.
 Kynæscugh, se Nicholaus.
 Kyt, Johannes Hr. c. 1263. 38.
 Kyærbølingh se Kiærbølingh.
 Kældæcrok, Eng, i Vester Vedsted. 104.

- Kær, Nicholaus i Harsyssel. 55.
 Købmænds Skatter. 27.
 Kørner, Nis i Ribe (nævnes 1471 Ripæ Cimb. S. 448) 95.
 Kørsel. 22.
 Kørstorp, Hvidding Mark. 114.
 Kothrup, Kytrup, Ulvborg Sogn og Herred. 103.
- Laagh, en Afdeling i en Skov. 38.
 Laangh se Langhe.
 Lacticinia, Mejeri, Smør. 44. 63. 67. 73. 74. 76. 87.
 Lagena, Tønde; 1) Smør, Korn. 70. 84. 94. 97. 107. 114. 116. = Ribe Skæppe. 97. 2) Jord. 66.
 Lagho, Laghi, Lago, Lage, Laugho. Lagho, Laghi Grummsun i Vilslev 13. Årh. 86. 99.
 Lagho Guthmundsun 1243. 1252. 7. 9. 10.
 Lago Jensen i Hjortlund 15. Årh. 95.
 Lagho Therkilssen i Bandsbøl 15. Årh. 60.
 Lagho, Præst 1243. 9.
 Lage i Bramdrup 1479. 94.
 se Deghen, Johannes, Rotbul, Urnæ.
 Laghæfæstæ, lovligt Fæste. 22.
 Lambertus, Mag. 1479. 94.
 Lampe foran Alter. 89. 100. 115.
 Landrup se Langthorpbiergh.
 Langager i Hvidding Mark. 114.
 Langhe, Laangh.
 Langhe, Gunde, Dekanus 1518. 107.
 Langhe, Johannes Ivari, Biskop i Århus 15. Årh. 93.
 Langhe, Thomas, Dekanus 1467. 1477. 93. 94. 119.
 Laangh, Thormæth c. 1216. 38.
 se Jacobus.
 Langhe agræ i Øster Vedsted. 66.
 Langthorpbiergh, Landrup, Vilstrup Sogn, Brusk H. 70.
 Langsingus, Provst, 1236. 38. Jfr. Langsum.
 Langskogh, Langskov Sogn og By, Nørvang H. 110.
 Langsum Bardsun. (Navnet Langsum forekommer på Fövling Runesten, SRD. IV. 580. VIII. 96. 147. 149. 150. Diplom. Flensborg. I. 54) 1277. 21.
 Langwæthæl, Langwæthil, Longweill Loongwell ved Ribe. 53. 102. 116.
- Langætiind, Langtind (Landting) Hovedgård, Ejsing Sogn, Ginding H. 18.
 Lateranum. 3. 4.
 Laurencius, Lauræns, Lasse, Lass. Lasse Grawerssen i Stadil 15. Årh. 60.
 Laurencius Jacobi i He 14. Årh. 75.
 Laurencius Jonæsson, Hr. Drost (Hans Gavebrev 1329. Ripæ Cimb. 131-33. Jfr. SRD. V. 545). 14. Årh. 70. 105. 113.
 Laurencius Loksoon i Jandrup 15. Årh. 50.
 Laurencius Michaelis i Ribe 15. Årh. 56.
 Lass Thomessen i Jandrup 15. Årh. 54.
 Laurencius, Skomager i Ribe 1291. 84.
 Lauræns, Hr. 14. Årh. 103.
 Laurencius, Provst 14. Årh. (er det Laurencius Thrugoti, Provst i Varsyssel † 1368. SRD. V. 556? 66¹).
 Laurencius i Eltang 15. Årh. 59.
 se Traan.
 Leding. 5. 22. 28. 30. 32.
 Lejrskov se Ærstath.
 Lem se Lææm.
 Lemvig se Læmwik.
 Lergravning. 85. 96.
 Lerægraaf Eng i Fardrup. 88. 100.
 Libra se Pund.
 Lillæ.
 Lillæ, Jacobus Hr. 1277. 21.
 Lillæ, Magnus 1277. 20-21.
 Limæ, Kost. 100.
 Linburgh se Løntæburgh.
 Lindebalugh, Lindballe, Sogn og By, Tyrild H. 110.
 Lindeknut, Lindknud Sogn og By, Malt H. 110.
 Linnet, Øster, se Lynwy.
 Linthorp, Lintrup Sogn og By, Kalvslund H. 109.
 Liodium se Lydium.
 Litlefarthorp se Farthorp
 Litlætundær se Tunder.
 Liungh, Tuuo i Folding 14. Årh. 74.
 Liuæl, Lyuel.
 Liuæls Bool i Folding. 74.
 Liuæls Vad i Folding. 75.
 Lyuelson se Ascerus.
 Loksoon se Laurencius.
 Loughburgh, Lomborg Sogn og By, Skodborg H. 112.
 Longweill se Langwæthæl.
 Longwong Eng i Jandrup. 50.

- Love 25. 26.
 Ludichinus se Lydichinus.
 Lugdunum, Lion. 5.
 Luggi, N. 1280. 16.
 Lund i Skåne. 7. 66.
 Lund i Brande Sogn i Nörvang H. 70.
 Lund, Nicholas, Hr. i Ribe 15 Årh. 57.
 Lunde Sogn og By, Vester Horne H. 111.
 Lundsgardh, Lundsgård, Fardrup Sogn, Kalvslund H. 117.
 Lundæwra, Lundwra ved Tønder. 35. 36. 37.
 Lusthorp, Lustorp, Lustrup i Ribe Landsogn. 11. 22.
 Lyddylfus Ingerthsun i Søndernæs c. 1300. 83.
 Lydichinus, Borgemester, Ludichinus Harthleui (nævnes 1448 i Kap. Breve). 57.
 Lydium, Liodium(?), Ludium(?), Lydum Sogn og By, Vester Horne H. 111.
 Lykholm, forhen By i Vilstrup Sogn, Brusk H. 70.
 Lyne se Lynn.
 Lynwy, Øster Linnet Sogn og By, Frøs H. 109.
 Lynwy, Wæstær linwi, Wæsterlynwy, Lønne Sogn og By, Vester Horne H. 81. 83. 103. 111.
 Lys på Altret 100.
 Lysby Mark ved Ribe. 116.
 Lyuæilson se Liuæl.
 Lynn, Lyne Sogn og By, Nørre Horne H. 111.
 Læburgh, Læborg Sogn og By, Malt H. 110.
 Læmwik, Læmwich, Lemvig Købstad. 5. 6. 112.
 Lændi, Nicholas, Ridder (om ham se Kinch Ribe Bys Historie. 130-32). 81-82.
 Lærki, Thrugillus i Hvidding 1291. 80.
 Lææm, Lem Sogn og By, Bolling H. 111 117.
 Løghum, Løgumkloster, forhen i Løg H. 89. 97. 108. Klostret 97.
 Løghæreth, Løg, Lø Herred. 108.
 Lønne se Lynwy.
 Lonæburgh, Linburgh, Lönborg Sogn og By, Nørre Horne H. 85. 111.
 Måbjerg se Mobergh.
 Maan se Man.
 Måtter under Fødderne i Koret. 73.
 Madum se Matum.
 Magh, Eskil i Jested 14. Årh. 74.
 Magnus, Maugens.
 Magnus Haquini fil, Kannik 1248. 13-14.
 Magnus Tuuisun i Jested 14 Årh. 74.
 Magnus Provst i Jellingsyssel 1319. 102. se Johannes, Litlæ.
 Malt, Maltæ se Moltæ.
 Maltæhæreth se Moltæ.
 Manddrabere. 47.
 Mansio, Bolig. 29.
 Man, Maan.
 Maan, Sueno i Fardrup 1291. 72. se Andreas.
 Manuales libri. 114.
 Manø. 53. 109.
 Marcha, Mark.
 marcha argenti puri, rent Sølv. 10. 35. 36. 39. 59. 60. 92. 96. 113. ponderis Coloniensis. 92.
 marcha denariotum, Pennninge. 13. 15. 16. 18. 26. 38. 56. 57. 58. 64. 65. 66. 67. 68. 70. 71. 72. 73. 76. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 88. 89. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 113. 116. 117. 118. 119.
 bone monete 93 ulig marcha currentis monete 93.
 marcha usualis monete 19. 62. 65. 78.
 marcha danica. 119.
 marcha lubicensis, lybsk. 33. 52. 53. 55. 56. 57. 58. 59. 84. 116. 117. 118.
 marcha in plumbo (Blytegn). 91.
 marcha annone (Korn). 53. 60. 61. 66. 67. 69. 70. 74. 76. 81. 82. 84. 86²). 98. 100. 116. annone vernalis. 64. Mel. 70. in semine. 103.
 marcha in pecoribus (Kvæg). 81. 84.
 marcha = marcha minor = 24 Riber Skæpper. 65.
 marcha terrarum (Jord). 53.
 marcha auri (Mark Guld i Jord). 76. 81. 40 Marks Sager. 1. 2. 3. 4. 28.
 3 Marks Sager. 5.
 Margareta.
 Margareta Sambiria, Dronnings Sjælemesse (Jfr. SRD. V. 544. 550). 19. 55. 79.
 Margareta, Enke efter Borgemester Thorberu. 1469. 93.
 Maria, Jomfru 77.

- Marieost. (om denne Ydelse se et Brev af 1249 til Indbyggerne i Almindssyssel, der efter Bartholins Samlinger er meddelt i Oversættelse i Kinchs Ribe Bys Hist. S. 64-65). 87. 100.
 Mariestuth, Mariestuuth. 87. 100.
 Mariene Pixtenss, Fru 15. Årh. 55.
 Marquardus, Marquard.
 Marquard, Skræder i Ribe 15. Årh. 56. se Johannes, Mathias, Nicholaus.
 Martinus, Mag. Kansler 1289. 15.
 Matheus.
 Matheus Thomæsun i Jested 1291. 72.
 Matheus Tholffsun, Tholffsun, Tholffh, 14. Årh. 103. 105.
 Matheus Tukisun i Løgum 1291. 89.
 Matheus, Præst i Give 1280. 15. se Røth.
 Mathias, Matis, Mates, Mattes.
 Matis Bwndsøn i Hjortvad 15. Årh. 95.
 Mathias Marquardi, Erkedegn 1518. 107.
 Mathias Petri i Jested 1477. 94.
 Mathias Præst i Bure 1266. 17.
 Mathias i Jærne 15. Årh. 54.
 Mates Smyt i Ribe 15. Årh. 58.
 Mattes Smedh i Måbjerg 15. Årh. 60. se Dyeghen, Korning.
 Matum, Madum Sogn og By, Ulvborg H. 112.
 Mauricius se Orm.
 Maye, Mey.
 Maye Waghensdatter i Ribe 15. Årh. 57. se Ricnard, Walterus.
 Mejlbj, Medelby se Mætlæby.
 Mejrurp se Mæthorp.
 Meildaam Eng ved Ribe. 116.
 Mel i Afgift. 63.
 Mersk se Mærsk.
 Messer 40. 43-44. 45. 47. 77-78. Messeklæder. 115.
 Metreta, et Smørmål. 65. 73. 103. Ribe Mål. 73.
 Mettæ, Fru, i Sillerup 15. Årh. 119.
 Metæ i Jandrup Mark. 51. Jfr. Ometæ.
 Mialdærn, Myaldærn, Mjolden Sogn og By, Løg H. 87. 108.
 Michael.
 Michael Johanns i Søndernæs 1439. 84.
 Michael, Kannik (?) 14. Årh. 78¹).
 Mini, mingere. 90.
 Mjolden se Mialdærn.
 Misthusum se Mysthusum.
 Mobergh, Mobergh, Måbjerg Sogn og By, Hjerm H. 60. 113.
 Modius se Skæppe.
 Moltæ, Malt By og Sogn, Malt H. 110. Kirke. 74. 75.
 Maltæhæreth, Malt Herred. 110.
 Mooldheeth i Jandrup Mark. 52.
 Moolholm i Bordrup Mark. 64.
 Morsæ, Mors Ø. 65.
 Muli, Thomas, Hr. c. 1266 (nævnes i et Dok. 1284. Thorsens Stadsretter 120) 13.
 Munk se Juarus.
 Muusholm i Vester Vedsted Mark. 98.
 Myaldærn se Mialdærn.
 Myclæwath i Folding Mark. 74.
 Mykæltundær, Møgeltønder Slot, By og Sogn, Løg H. 24. 62. 65. 108.
 Mykælængi, Mygilængi, Mygilænge, i Bjerrum. 85. 96. 103.
 Mylnætøfth i Yderbjerrum. 104.
 Myrkholt, Mørkholt, Gårdslev Sogn, Holmans H. 59. 107.
 Mysthusum, Misthusum, Skærbæk Sogn, Hvidding H. 107.
 Mærsk, Mersk. 104. 105. 114.
 Mæthorp, Mejrurp, Sogn og By, Hjerm H. 113.
 Mætlæby, Medelby, Mejlbj, Stadil Sogn, Hing H. 38. 39¹).
 Møgeltønder se Mykæltundær.
 Møjborg se Møthburg.
 Mølle. 19. 31. Jfr. Tremula.
 Møllehøugh i Øster Vedsted Mark. 66.
 Mønt se Ribe.
 Mørkholt se Myrkholt.
 Møthburgh, Møjborg Sogn og By, Skodborg H. 112.
 Møthern bool i Folding. 74-75.
 N. se Nicholaus.
 Nådens År. 39. 40. 45. 46. 48.
 Naal, Nicolaus 1317. 85. 96.
 Naan (oldn. Nanna) Jacobs 13. Årh. 79.
 Nafno, Nafni.
 Nafno Tukisun, Hr. i Ribe 14. Årh. 103. se Johannes.
 Nakæræ, Navr, Sogn og By, Hjerm H. 112.
 Naski, Jacobus i Hvidding 1291. 80.
 Navigium se Skibsrede.
 Neb, Jacobus i Sale 1388. 77.

- Nebel se Nybyl, Nybæl.
- Neethhenbrød i Jandrup Mark. 52.
- Neersbyergh, Nersbiergh, Nersbjerg Sogn og By, Skadst H. 54. 110.
- Nersbiergh, Pether i Nersbjerg Sogn 15. Årh. 54.
- Nesium, Nesom, Sønder Nisum Sogn og By, Ulvborg H. 60. 112.
- Nesse se Nicholas.
- Neæs, Nes Sogn og By, Skodborg H. 112.
- Nicholaus, Nicolaus, Niclaes, Niss, Nis, Nesse, Claws.
- St. Nicholas, confessor. 50.
- Nicholaus. Biskop i Roskilde 1234. 5.
- Nicholaus, Biskop i Viborg 1253. 14. Kansler 1255. 11.
- Nicholaus Andree de Pughdal 1438. 1452. 117. 118
- Nicholaus Bacquini, Kannik 15. Årh. 54. 58.
- Nis Bertildssen i Herslev 15. Årh. 59.
- Nicholaus Cristierni i Stens 15. Årh. 95.
- N., Nicholas Cristierni, Erkedegn 1439. 112. 116.
- Nicholaus Ebbonis, Kannik. 1513. 1518. Om Forståelsen af Udtrykket: scribere non potuit, se Kinchs Afh. i Ny kirkehist. Saml. I). 107. 119. Kirkeværge. 119.
- Nicholaus Erlandi, Præfectus i Lund 1255. 11.
- Nicholaus Eysen i Ribe 15. Årh. 56.
- Nicholaus Gerlaci, Hr. († 1386. SRD. V. 557). 53.
- N., Nicholas Gunnæsun 13 Årh. 73⁶). 101.
- Nicholaus Gunnældsun 13. Årh. 103.
- Nicholaus Hamundsun 1289. 15.
- N. Huuson i Sale 1388. 77.
- Nicholaus Hærmæthsun i Øster Vedsted 1291. 79.
- Niss Jepsen på Holmsland 15. Årh. 60.
- Niss Jenssen i Hygum 15. Årh. 53.
- N. Johannis, Kannik (Kantor 1411. Ripæ Cimb. S. 218). 68²).
- Nicholaus Johannis, Provisor i Puggård 1404. 61.
- Claws Jonæ i Errisø 1425. 116.
- N. Joonson i Ribe 14. Årh. (han døde 1390. SRD. V. 556. Ripæ Cimb. 116) 69.
- Nicholaus Knuthsun, Kanuthsun, Hr. 1282. (Nævnes 1284 i et Dok. i Thorsens de gamle slesvigske Stadsretter S. 120). 12. Messe. 79.
- N. Kanutsun i Gesing 1317. 85⁵). 96.
- Nicholaus Magnussun, Hr. 1277. 21.
- Nicholaus Marquardi, Kannik 1518. 107.
- N. Mathei, Hr. 15. Årh. 58.
- Nicholaus Matissen af Kalvslund 15. Årh. 55.
- Nesse Mathisen i Højrup 15. Årh. 61.
- Nicholaus Nicholai, Kannik 1379 (også 1380 SRD. V. 567. 1388. Ripæ Cimb. 54) 75.
- Nicholaus Oelsen i Ribe 15. Årh. 57.
- Nielaes Payson i Ballum 14. Årh. 77.
- N., Nicholas Petri, Provst i Varsyssel 1441; han døde 1450 (Ripæ Cimb. 152) 52. 55. 56. 58. 67¹). 118.
- Nicholaus Petri, Sakristan. 118.
- Nicholaus Thorkilsun 14. Årh. 103. se Buggi.
- Nicholaus Thruthsun c. 1273 († 1275. SRD. V. 564) 19.
- Nicholaus Tideksen i Ribe 15. Årh. 56.
- Niss Trwidhssen i Sedden 15. Årh. 53.
- Nicholaus Tukisun i Sønder Fardrup 1291. 80.
- Nicholaus, Mag. af Vestervig 1196, var Kongens Kapellan (SRD. VII. 324) 2.
- N. forhen Kammerarius 13. Årh. 19.
- Nicholaus, Notarius 1248. 9.
- Nicholaus, Erkedegn 1248. 14. 1263. 39. 1273. 19.
- Nicholaus, Provst i Jelling Syssel 1263. 39. Han er vel = Provst N. kaldet Kylvæscugh. 63.
- Nicholaus, Mag. 1263. 39.
- Nielaes, Præst i Gudum 1266. 17.
- N. Kansler 1280. 7. 78. 83.
- Nicholaus, Provst på Mors 1291 (Jfr. SRD. V. 540). 65.
- Nicholaus, Drost. 1297. 1299. 25. 31.
- Nicholaus kaldet Prior, Kannik 1319. 102.
- N. de Hwsby, Kannik (nævnes 1388 Ripæ Cimb. 54) 64³).
- N. Provst. 56 se Nicholas Petri.
- N. Erkedegn 1439 se Nicholas Cristierni. 112.
- Nicholaus de Pughdal se Nicholas Andræ. se Billær, Bomgard, Brynnoem, Duus, Pilstæth, Hak, Hølye, Kirkimis, Kær, Kørnær, Luggi, Lund, Lændi, Quesæ, Reef, Røth, Siæbo, Thorse.
- Nindælooth, en Inddeling. 97.
- Nis, Niss se Nicholas.
- Nissum se Nesium, Nørnesium

- Noo, No forðum Sogn, nu By, He Sogn, Hing H. 111.
 Norgrønæwang i Jandrup Mark. 51.
 Norretofte i Hvidding Mark. 114.
 Norræbork, Norbork, Norborc, Nørre Bork By og Sogn, Nørre Horne H. 54. 81. 83. 111.
 Nusthorp, Nustrup Sogn og By, Gram H. 108.
 Nyburgh, Nyburg. Nyborg. 9. 11. 12. 13. 14. Danehof 1253. 14. 1282. 25. 27.
 Nyburgh, Roolfh i Ribe 1317. 96.
 Nybyl, Syndernybæl, Nebel Sogn og By, Skadst H. 82. 110.
 Nybyl, Westernybel, Nebel Sogn og By, Vester Horne H. 54. 111.
 Nybæl, Nebel Sogn og By, Brusk H. 109.
 Nykirki, Nykyrky, Nykirke Sogn, Nörvang H. 82. 109.
 Nykyrky, Nykirke Sogn, Skadst H. 110.
 Nyland i Tjæreborg Mark. 88. 99.
 Nymynne, Nyminde, Indløbet til Ringkøbing Fjord, Lønne Sogn, Vester Horne H. 55.
 Nythling, Növling Sogn og By, Hamrum H. 112.
 Nythorp, Nörup Sogn og By, Tyrild H. 109.
 Nyængi, Øster Vedsted Mark. 104.
 Næbæ, Wraghi 1266. 17.
 Nørbyholm, Norbyholm. 79.
 Nørhæriith, Nörvang Herred. 63¹).
 Nørleem, Nørlem Sogn og By, Skodborg H. 112.
 Nørnesium, Nørre Nissum Sogn og By, Skodborg H. 112.
 Nörup se Nythorp.
 Nøsingus.
 Nøsingus, Kantor 1240. 9. 10. 64(?). se Pump.
 Nøsyngmædæ i Jandrup Mark. 52.
 Növling se Nythling

 Oddum Sogn og By, Nørre Horne H. 111.
 Offer. 43. 73.
 Official, Ombudsmand, Kongens. 5. 9. 24. 26. 27. Biskoppens. 23. 25. Kannikers, der har Jurisdiktion. 48. Fogdens. 23. 32. = Herredsfoged. 32.
 Oghi se Ako.
 Olauus (oldn. Olafir).
 Olauus Martini i Jellingsyssel 1475. 107.
 Olauus Timmerman i Ribe 15. Årh. 57.
 Olereum, Urtegård. 57.
 Oloff (for Oloffsen?), Jess i Ribe 15. Årh. 58.
 Omerus, Biskop 1193. 1196. 2. 3.
 Ometæ i Jandrup Mark. 51. Jfr. Metæ.
 Omæ, Ome, Nykirke Sagn, Skadst H. 82
 Oom, Sønder Omme Sogn og By, Nörvang H. 110.
 Oom, Nørre Omme Sogn og By. Hing H. 111.
 Openland i Jandrup Mark. 50.
 Ordinarius, Bog. 114.
 Ora se Øre.
 Orgel. 91.
 Orm, Worm.
 Orm, Andreas, Joh. Jensens Morder (Sjælemesse stiftes efter hans Død for St. Miksels Alter 1440. Ribe Kapitels Breve) 55.
 Orm, Worm, Mauricius, Kannik 1518. 107.
 Ornum. 13.
 Orst, Åst, forhen Sogn, nu By, Lindeballe Sogn, Nörvang H. 110.
 Ortæn, Orten, Varde Landsogn. 82.
 Oruæ, Orwe, Årre Sogn og By, Skadst H. 61. 111.
 Ost i Afgift. 65. 73. 74. 81. Marieost. 87. 100.
 Osterherret, Øster Horne Herred. 54.
 Ostradus se Astratus.
 Osæsun se Ubbo.
 Otto.
 Otto, Greve af Ravnsbjerg 1282. 27.
 Otto Boecii, Mag., Provst i Varsyssel. 52. 55. 61.
 Otto Willumsun, Hr. i Ribe, 14. Årh. 103. se Skinkel.
 Ottær, Vodder Sogn og By, Hvidding H. 108.
 Owerdh i Råhede Enge. 114.
 Ovtrup se Vgthorp.
 Oxeby, Oxby se Uxæby.

 P. se Petrus.
 Palno (oldn. Palmir?)
 Palno Botildsun 1280. 16
 Palno Nichæssun 1275. 20.
 se Daa, Johannes.
 Pantheologia. 94.
 Papæ, Johannes, Ridder 1263. 39.

- Paulus.
 Paulus i Sale 1388. 77.
 se Hwith.
 Payson se Nicholaus.
 Paængi i Vester Vedsted Mark. 98.
 Peel, Pelsværk. 116.
 Peluis argentea, Døbebækken. 114.
 Pelæ, Johannes, 1280. (En Mand af samme Navn var Befalingsmand på Kalø 1371 (SRD. VI. 498), Povl Pelæ, Væbner nævnes 1428. SRD. VI. 504). 16.
 Penninge. 6. 8. 88. Sterling. 85. 95.
 Perlamentum se Danehof.
 Perusium. 37.
 Petrus, Pætrus, Per, Pether.
 Petrus, Biskop i Århus 1253. 1255. 11. 14.
 Petrus, electus i Viborg 1253. 14. Biskop i Viborg 1282. 27.
 Petrus, Biskop i Ribe 1414. 92.
 Petrus Andree, Kannik 1518. 107.
 Petrus Boysun i Jested 1291. 72.
 Per Bwnsen, den ældre, i Ribe 15. Årh. 95.
 Petrus Cristierni, Cristernsen, i Ribe 15. Årh. 57. 58.
 P. Cristiernssen i Nissum 15. Årh. 60.
 Petrus Finnonis, Drost 1255. 11.
 Petrus Jacobi, Hr. 15. Årh. 117.
 Petrus Jenssen i Jandrup 15. Årh. 50. 51.
 Petrus, P. Johannis, Hr., Kannik 15. Årh. 53. 59. 67⁵). 118. (=? Petrus Johannis af Varde, der udstædte Gavebrev 1400 (Kap. Breve) 65⁴).
 Petrus Jensen i Ribe 15. Årh. (2 Gange) 57.
 Petrus Jonnæssun i Ribe 1291. 85.
 Petrus Jonsun i Karkov 13. Årh. 98.
 Petrus Laurensen i Jærne 1291. 79.
 Petrus Matsen i Ribe 15. Årh. 57.
 Petrus Niclæssun, Drost 1280. 1289. 7. 15.
 Petrus Niclæssun i Ribe c. 1300. 79.
 Petrus Niclessun i Hvidding 13. Årh. 80.
 Petrus Nicholai, Provst i Harsyssel 1450. 118.
 Petrus Plokssen i Gårdslev 15. Årh. 59.
 Petrus Scarthæsun i Hjerting 1291. 72.
 Petrus Sebbeson 14. Årh. 70.
 P. Strangissen i Arndrup 15. Årh. 53.
 Petrus Swensen i Ribe 15. Årh. 58.
 Petrus Terkilli, Smed i Ribe? 15. Årh. 53.
 Petrus Thurissen i Karkov c. 1300. 98.
 Petrus Thyrsen i Jandrup 15. Årh. 51.
 Petrus Tulonis i Ho og Oksby 15. Årh. 54.
 Petrus Tuwonis på Holmsland 15. Årh. 60.
 Petrus, Præst 1234. 5.
 Petrus Provst i Vidå 1240. 9. 10.
 Petrus, Degn i Staby 1266. 17.
 Petrus, Mag. Kannik c. 1273. 19.
 P. Drost 1280. 7 se Petrus Niclæssun.
 Petrus, Kantor 1291. 65.
 Petrus, Hr. i Hvidding 1291. 80.
 Petrus, Erkedegn 1319. 102.
 Petrus, Provst i Harsyssel. 61.
 se Abelgard, Bagher, Bakkæn, Bruun, Deygordh, Ka, Nersbiergh, Plogh sorte, Stuur, Turner.
 Petæsteth, Pjedsted Sogn og By, Holmans H. 109.
 Pilegrimsfærd. 42.
 Pinnæ, Johannes 1280. 16.
 Pixis, Hostieæske. 114. 115.
 Piksteen, Pixsten, Pixten.
 Piksteen, Pixsten, Wilkinus, i Ribe (nævnes 1383 og 1386 i Ripæ Cimb. S. 27. 47. Kinchs Ribe. S. 255). 56. 69.
 Pixsten 15. Årh. 113.
 Pixtenss, Mariene, Fru (nævnes 1383 og 1396 i Ripæ Cimb. S. 27. 58. 1372. SRD. V. 540. Hendes Sjelmesse stiftes 1390 (Ribe Kap. Breve). 55.
 Plogh sorte, Petrus, Præst, 15. Årh. 57.
 Plogman, Jeppe i Kjelst 15. Årh. 94.
 Plogstorp, Plovstrup, Jernved Sogn, Gørding H. 72.
 Plokssen (af Plog?) se Petrus.
 Plovpenge. 5. 6. 8. mindre (denarii minores aratrales). 71.
 Plumbum chorale, Blytegn, der siden indløstes med Penge. 91.
 Plyg, Tuko 1280. 16.
 Polidrus, ung Hest. 68. 79.
 Pop, Jacobus. 82.
 Pors.
 Pors, Andreas. 52. 57 (?).
 Porses, Tale, Fru. 57.
 Pottus', Potte, af Tin. 116.
 Prior se Nicholaus.
 Procuratio, Gæsteri. 27. 48. 73. 107.
 Provincia, Herred. 26
 Psalmer. 89. 90. 91.
 Præster. 48. Uddannelse. 92. Subsidium. 49. Iedige Præstekald. 42. 46. 47. Præstegård (dos). 51. 114. Bispens Hestegæsteri. 48. Klæder. 93. 114. 115.

Pughdal, Pugdøl, Vildbjerg Sogn, Hamrum H. 117. 118.
 Pump, Nøsingus, Kannik 1263 (siges SRD. V. 547 at dø 1262). Jfr. Nøsingus. 39.
 Puluinar, Hovedpude. 115.
 Pund (libra). 101. 103. sterling. 108.
 Purki, Benedict, Hr. 1277. 21.
 Pætrus se Petrus.
 Pæz, Pæez, Cristiarnus, Niels Lændis Søn, (Hans Gavebrev 1310 bl. Kapitlets Breve, † 1318, SRD. V. 569) 82. 83-84. 102-03.
 Q. pænning. 73
 Quesæ, Nicholaus. 78. (En Jons Queze på Ærø 1398 i Hübertz's Ærø. 291-92).
 Quimærnuith ved Hvam. 63.
 Quinnelund i Hvidding Mark. 114.
 Quærset, Quersent (hvilket må være Skrivfejl). 3. 28.
 Rådager se Rothakær.
 Råsted se Roosteth.
 Råd, kgl. 23. 24. 25.
 Radiksen se Jacobus.
 Rahed, Råhede, Hvidding Sogn og H. 114.
 Ralfhsun se Ebbo.
 Rammingsh, Ramme Sogn og By, Vandfuld H. 112.
 Randæbøl, Randbøl Sogn og By, Tyrild H. 109.
 Rangstorphæreth, Rangstrup H. 108. Jfr. Rauænstorp.
 Ranthorp, Randrup Sogn og By, Løg H. 108.
 Rathi, Eskil i Tandrup 1317. 89. 100.
 Raueholt, Ravnholt, Gæsten Sogn, Andst H. 96.
 Rauænsbiærgh, Grev Otto af, 1282. 27.
 Rauænstorp, Rangstrup, Agerskov Sogn, Rangstrup H. 12.
 Reef, N., Præst i Vester Vedsted 15. Årh. 86.
 Recwhøw i Jandrup Mark. 52
 Regis celebranda, rimeligvis Messe, der begynder således 55.
 Reliquiarium. 93. 115.
 Reinerus, Rennerus (oldn. Ragnar).
 Rennerus, Biskop i Odense 1253. 14.
 Reinerus, Broder i Ribe 1252. 6.

Rejsby se Riisby.
 Rennumkøpingh, Ringkøbing Købstad. 111.
 Resen se Rysen.
 Ret, kgl. 29. 30. 31. 32. Kanonisk. 24.
 Reval. 14.
 Ribe, Ripæ, Købstad. 6. 9. 10. 12. 14. 19. 25. 29. 30. 34. 36. 38. 40. 41. 43. 49. 55. 63. 95. 101. 104. 116. 117. Grønnergade. 55. 56. 57. 62. 69. 84. 95. Soltegade. 56. Kræmmergade. 57. 62²). 67. 68. 69. Bådsmandgade. 62. 69. Stenboder. 67. 68. Stenbode-Præbende. 106. Sudergade. 69¹). 84. 95. Bredgade. 85. 88. 95. 102. St. Hansgade. 57. 85. 89. 96. St. Klemensgade. 87. 96. Sommertorv. 55. Fisketorv. 68. Horsetorv. 85. 95. Bispegård. 57. 96. Tårnborg. 58. Stenærsmith. 89. 95. Baggispyth. 89. 95. Vold el. Dæmning(agger). 56. 95. Befæstning (obstacula). 76. Port. 56. Østerport. 117. Riberhus. 53. 57. Åen. 88. 95. 96. 116. Flod. 53. Holm. 96. Konungshollumgrob. 53. Kgl. Rettighed 1-2. 2. 3. 4. 28. 29. Hestetold. 2. Mønt. 5. 6. 7. 8. 18. Segl. 19. Rådmand. 18-19. 57. Ting. 96. Marked. 60. Ribe Penge. 57. Ribe Mål. 73 se Marcha, Metreta, Skæppe.
 Domkirke, vor Frue Kirke og Sogn. 56. 95. Bygning (fabrica). 32. 47. 50. 59. 63. 79. 84-89. 93-106. 118. 119. Korret. 42. 44. 60. Kortjeneste. 89-92. Lectorium. 33. 89. Altre: Sognealter. 55. St. Jakobs. 55. 55⁴). 58. 95. St. Johannes Døbers. 55. 58. Vor Frue. 89. 100. lille vor Frue. 55³)⁵). Marie Magdalene. 55. St. Laurentii. 58. Højalter. 93. 101. 116. Korsalter. 101. Jonas Jakobsens. 58. Ridder Eriks. 58. Hr. Ugots. 58. Drostens. 59. 106. Thomas Langes. 94. Kapeller 58: St. Barbaras. 58. St. Jakobs. 58 vor Frues. 58. St. Johannes. 58. St. Thomæ. 58. Dronningens. 58. Erik Ridders. 58. Biskop Kristjerns. 80. 85. 97. Kristjern Pæzes. 102. Rorate Messe. 55. Festum populi. 92. Ur (orlogium). 58. Vand i Kirken. 100. Renselse. 100. Lys ved Fonten. 101. Omgang. 43. 101. Indvielse. 101. Alterpræster og Kapellaner. 58. 59. 83. 84. 91.

99. 100. Vikarer. 73. 91. 94. Klokker. 100. Kimer. 73. Degn. 81. Kirkegård. 65. 69. Indtægter til Bygningen. 84-89. 93. 94-105. Tavlepenge. 101. Tiende. 76. 87. Værger. 81. 83. 87. 93. 100. 103. 118. Prydelser. 113-15.
- Kapitlets Statuter 1298. 46-48. 1318. 41-42. 1414. 92. 1424. 43. 1425. 92. 1434. 43. 1455. 32-33. 1495. 92-93. statuta choralia. 89-91. Kapitelhus. 32. 48. 92. 116. Boligerne. 33. 44. 117. Ejendom. 50-60. Subsidium. 49. 114. Subsidium plenum. 112. Fællesgods (communitas). 42. 44. 46. 59. 60. 71-94. 106. 116. Indtægt af Smør. 106-7. Præbender. 34-37. 40. 46. 60-70. 106. Mageskifter med Fabrica. 93-94. Fællesbord. 31. 35. 36. bursa. 38. Distributio. 43. 44. 45. 93. promti denarii. 43. 71. (Jfr. Ripæ Cimbr. S. 169-71). simplicitas. 60. Ledige Kanonikater. 41-42. 45. 106. Kannikers Beskikkelse. 48. 49. Ed. 48. Begravelse. 42. residerende Kanniker. 32-33. 43. 44. 45. 74. 92. 93. 106. ikke residerende. 33. Delagtighed i «annona». 91. Studier. 33. 42. Uenighed. 43. 47. Klæder. 90. 92. Erkedegn. 46. 47. 48. 58. 81. 84. 93. hans Aflad. 49. hans Gods. 116. Kantor. 42. 43. 46. 54. 81. 84. 90. 92. 117. Hans Gård. 66. Hans Gods. 116. Provster. 47. 48. 49. Procurator. 33. 42. 46. 99. 118. plenum synodum. 35. 102. 113. Kapitlets Aflad. 49. Segl. 46.
- Skole. 57. dens Stiftelse. 40-41. Puggård. 61.
- St. Nikolaj Kirke og Sogn. 55. 58. 63. 88. 108. St. Bartholomæi Sogn. 55. St. Petri Kirke og Sogn. 55. 56. 108. St. Clemens Kirke og Sogn. 58. 108. St. Hans Kirke og Sogn. 57. 58. 71. 72. 73. 108. Hellige Gravs Kirke. 108. Gråbrødre (fratres minores) Kloster og Kirke. 58. 75. 76. Nonnekloster. 68. 87. 99. Hellig Ånds Hus. 87. 96. Fattige. 81. 82. Syge. 37.
- Ribe Stift. 10. 15. 17. 24. 49. Biskop. 113. Richards, Rychuls bol i Fardrup Mark. 88. 100.
- Riemard Maysen i Ribe 15 Årh. 56.
- Riisby, Rejsby Sogn og By, Hvidding H. 108. 116.
- Riko, Præst c. 1273. 19.
- Rinchsun, Aggi. 88.
- Rind Sogn og By, Hamrum H. 112.
- Rindum Sogn og By, Hing H. 111³).
- Ringer. 73.
- Ringive se Ryngøgh.
- Ringkøbing se Rennumkøpingh.
- Ringxæng i Børdrup. 64.
- Risby se Wæstærrisæ.
- Romme (Romb) se Runnum.
- Roo (Nielsen) Borgemester 1453. 53.
- Roolfh (oldn. Hrólf) se Nyburgh.
- Roosteth, Råsted Sogn og By, Ulvborg H. 112.
- Roothager se Rothakær.
- Rorate, Messe. 55. (jfr. Kinchs Ribe S. 244. 270).
- Rorkiar, Rorkyær, Rørkjær, Hostrup Sogn, Slogs H. 19.
- Roskilde. 11. 24. 31.
- Rostok. 27.
- Rotbul, Langho 14. Årh. 70.
- Rote acræ i Folding Mark. 74.
- Rothakær, Rothaker, Rotakær, Roothager, Rådager Sogn og By, Hvidding H. 64. 66. 67. 108.
- Rudebøl se Utbølingh.
- Runnum, Romme (Romb) Sogn og By, Skodborg H. 112.
- Rusticus, Sueno, Hr. 1289. Jfr. Bondo. 15.
- Ruthing, Røthing, Rødding Sogn og By, Frøs H. 55. 109.
- Rybjerg se Rydbergh.
- Rychul se Richol.
- Ryclum i Børdrup Mark. 64.
- Rydbergh, Rybjerg, Velling Sogn, Hing H. 107.
- Ryde se Rythæ.
- Rymø, Rimø, Rymme, Rømø. 73. 108.
- Rynbyergh, Rønbjerg Sogn og By, Ginding H. 113.
- Ryngøgh, Ringive Sogn og By, Nørvang H. 110.
- Rysen, Resen Sogn og By, Skodborg H. 112.
- Rythæ, Ryde Sogn og By, Ginding H. 113.
- Rødding se Ruthing.
- Rødclit se Røtheclitte.
- Røgelsekar (turbulum). 114. 115.
- Rømø se Rymø.

Rönbjerg se Rynbyergh.
 Rørker i Hvidding Mark. 114.
 Rørkjær se Rorkiar.
 Rørækiar i Vester Vedsted Mark. 98.
 Røth.
 Røth, Jacobus, Hr. Kannik 1291. 69. 89. 100.
 Røth, Matheus, 13. Årh. 79. 100.
 Røth, Nicholaus 1317. 89. (Skrivfejl for Matheus). 95.
 Røth, Thorkillus i Yderbjerrum 14. Årh. 105.
 Rødsen se Cristiernus.
 Røtheclitte, Rødklit, Ny Sogn på Holmsland. 60.
 Røthing se Ruthing.

S. se Sueno.
 Salæ, Sale, Saal, Sale Sogn og By, Ginding H. 77. 107. 113. 118.
 Sandakær i Bjerrum Mark. 103.
 Saxæhagæ i Andst H. 15.
 Scanbro i Øster Vedsted. 105.
 Scaning se Skaningh.
 Scarthæsun (oldn. Skarði) se Petrus.
 Schatz se Skasteth.
 Scopa Kost. 100. Jfr. Limæ.
 Scot se Skot.
 Sebbeson (Sakse: Sibbo) se Petrus.
 Sedding se Sithyng.
 Seden, Sedden, Guldager Sogn, Skadst H. 53.
 Seem, Sem Sogn og By, Hvidding H. 21. 72. 88. 97. 98. 108. Å. 97.
 Sejrup se Sæthorp.
 Servicium se Hoveri.
 Sevel se Søuæl.
 Seuerinus i Gårdslev 15. Årh. 59.
 Seumærstath, Simersted, Hjerndrup Sogn, Tyrstrup H. 81.
 Siik (Sig et blødt Sted, oldn. siki) i Vester Vedsted Mark. 105.
 Sild Ø. 29.
 Sillerop, Fjelstrup Sogn, Tyrstrup H. 119.
 Simon, Symon, Mag. Kannik. 1252. 1263. 7. 39.
 Sindbjerg se Synderbyergh
 Sinding se Synningh.
 Sire se Syræ.
 Siotoft, Siotooft, Siotofth, Eng i Farstrup. 88. 100.

Sithyng, Sedding Sogn og By, Bølling H. 111.
 Sjølegave. 16.
 Sjølemesse, anniversarium. 13. 42. 43. 53. 54. 55. 99. 117.
 Siøbo, Siøbø, Syo(bo)?, Nicholaus. 1404. († 1441 Ripæ Cimb. 298). 52. 54. 55. 56⁷ (?). 61. 118.
 Skalmi, Skalmy se Deghen, Esgerus, Jacobus.
 Skamillus (oldn. Skamkell?)
 Skamillus Thorthæsun c. 1263. 19. se Johannes.
 Skandorp, Skanthorp, Skandrop, Skandrup Sogn og By, Andst H. 15. 93. 109.
 Skaningh, Scaning, Johannes, Provst i Almindssyssel 1291. 1319. († 1331 SRD. V. 569) 79. 102.
 Skanthorp se Skandorp.
 Skanør. 27.
 Skareld, Skarild Sogn og By, Hamrum H. 112.
 Skastath, Skasteth, Skast Sogn og By, Höjer H. 77. 108.
 Skasteth, Schatz, Skadst Sogn og By, Skadst H. 53. 110.
 Skastethhæreth, Skasthæreth, Schatzherret, Skadst Herred. 53. 94. 110.
 Skeel, Andreas, Kannik 15. Årh. 62⁴).
 Skerbek se Skærbæk.
 Skibbrudne. 27.
 Skibet se Skipwith.
 Skibsrede, navigium. 8. 8-9.
 Skierbeck se Skærbæk.
 Skilling Penninge. 44. 56. 59. 60. 72. 76. 79. 80. 83. 84⁷). 86. 87. 88. 95. 99.
 Skilling danske. 119.
 Skilling Grot. 33. 53. 54. 56. 57. 58. 59. 75. 92. 113. 117. Turonensiske Grot. 102. 103. 105.
 Skilling Sterling. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 62. 66. 67. 69. 71. 73. 75. 81. 84. 85. 89. 95. 97. 108. 109. 110. 111. 112. 117. ny Sterling. 96.
 Skilling lybsk. 43. 53. 54. 57. 58.
 Skilling (annone) Korn. 16. 52. 53. 54. 55. 56. 59. 60. 61. 63. 64. 66. 67. 68. 69. 70. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 81. 82. 84. 87. 88. 94. 95. 96. 99. 100. 118.

- Skilling Jord. 52. 66. 77. 81. 82. 83. i Sæd 97. 102. 104. 114. sml. Solidatus.
- Skinkel, Skynkel, Otto. 1441. 55. 118.
- Skinnær, Ebbo i Jested 14. Årh. 74.
- Skipwith, Skibet Sogn og By, Tyrild H. 109.
- Skjærn se Skyerne.
- Skjærup se Skycepthorp.
- Skoddburghæreth, Skodborg H. 112.
- Skot, Scot, Afgift. 3. 28. Jfr. Woxscoth Skowstofte i Hvidding Mark. 113.
- Skraam, Cristiernus, Hr. (nævnes 1388. Ripæ Cimb. S. 54) 15. Årh. 51.
- Skragh, Skrave Sogn og By, Frøs H. 82. 109.
- Skreder, Skreddær se Cristiernus, Wærnær.
- Skreedeland i Jandrup Mark. 51.
- Skroder se Esgerus, Folmer, Marquardus, Thrugillus.
- Skrusthorp, Skrystrup Sogn og By, Gram H. 108.
- Skyæpthorp, Skjærup Sogn og By, Holmans H. 70. 109.
- Skyerne, Skjern Sogn og By, Bølling H. 111.
- Skynkel se Skinkel.
- Skæppe Korn. 105.
- Ribe Skæppe. 61. 65. 67. 82. 83. 86. 87. 88. 97. 105 (= lagena 97).
- Skæppe i Sæd. 104. 106. Skæppe Smör. 55. 70.
- Skæppe Land. 52. 66. 105. 114.
- Skærbæk, Skærbæc, Skærbæch, Skerbek, Skierbeck, Skærbæk Sogn og By, Hvidding H. 76. 95. 96. 108.
- Skødning 35. på Altret og på Tinge 13-14. i Palliet. 17.
- Skøstorp, Skøstrup, Ål Sogn, Vester Horne H. 94.
- Slæ (in Slæwi er vist Hensynsform) vest for Vester Vedsted. 98. 104.
- Slæswich, Slesvig Købstad. 20. Provst. 19. Slesvig Stift. 10.
- Slætholm i Folding Mark. 74.
- Smith, Smyt, Smedh, Smed se Gregers, Joh. Pauli, Mathias, Petrus Terkilli Smiszthorp, Smedstrup Sogn og By, Brusk H. 109.
- Smogotz i Aldrup Mark. 53.
- Smör. 44. 107.
- Snaabager i Jandrup Mark. 51. 52.
- Sneeth, Snede Sogn og By, Nörvang-H. 110.
- Snethbyergh, Snebjerg Sogn og By, Hamrum H. 112.
- Snethum, Snethom, Sneom, Sneum Sogn og By, Skadst H. 53. 104. 110.
- Sognekalld se Præstekald.
- Sognepræster se Præster.
- Solidatus (= solidus) Korn i Sæd. 97. 103. Jfr. Skilling.
- Solidatus Jord. 104. 105.
- Soneholm se Swnholm.
- Somær se Sumær.
- Sora, Sorø. 23.
- Spandwyth, Spandet Sogn og By, Hvidding H. 108.
- Spielde i Øster Vedsted Mark. 66.
- Spingh i Vester Vedsted Mark. 105.
- Stabby, Stabbi, Staby Sogn og By, Ulvborg H. 17. 102. 112.
- Stackæ, Stachæ mylnæ, formodenlig ved Stakkegårde i Lønne Sogn, Vester Horne H. 81. 84.
- Stadell, Stadil, Stadlæ se Stathil.
- Stafningh, Stavning Sogn og By, Bølling H. 111.
- Staghe Oghisen i Ribe 15. Årh. 58.
- Staghe, Jepp i Ribe 15. Årh. 56.
- Stallerup, Bredstrup Sogn, Elbo H. 118.
- Stangebiiergh, Stangbierr, Henricus, Provst. 1434. 1438. 1443. 53. 54. 117. 118.
- Stangsæng i Bordrup Mark. 64.
- Stapæl, Aghy 1266. 17.
- Stathil, Stathæl, Stathel, Stathell, Stadell, (Statlæ, Stadlæ er vel Hensynsform) Stadil Sogn og By, Hing H. 38. 39¹⁾. 60. 72. 73. 75. 111.
- Stathorp, Starup Sogn og By, Brusk H. 109.
- Stathorp, Westerstadrup, Starup Sogn og By, Skadst H. 54. 72. 110.
- Stavning se Stafningh.
- Stenboder, Stenbothæ, Steenboth, 65. 67. 68.
- Stendorp, Stændorp, Stendrup, Andager Sogn, Øster Horne H. 87. 99.
- Stenfeld (til Bækmark, nævnes 1446 i Kap. Breve). 60.

Stenhuse. 58. 66. 69. 117.
 Stenhws, Henricus i Vismar. 52.
 Stenss, Hjortlund Sogn, Kalvslund H. 95.
 Stensgardh, Hovedgård i Emmerlev Sogn, Höjer H. 52.
 Stensheth towft i Jandrup Mark. 52.
 Stephanus i Sale 1388. 77.
 Stigotus (oldn. Stigr).
 (Stigotus, Biskop i Roskilde 1279). 18.
 Stigotus, Marsk 1282. 12.
 Stixager i Hvidding Mark. 114.
 Stocfish, Hænich i Bjerrum 14. Årh. 101.
 Stok, Hermannus i Ribe 15. Årh. 56.
 Stola. (Hr. Kinch foreslår her at læse scola for schola, Sangkoret). 90. 91.
 Stopa, Stob, Krus, af Sølv. 93.
 Stoubrod i Øster Vedsted Mark. 66.
 Strand grænser til Fardrup Mark. 104.
 Strandby, Jærne Sogn, Skadst H. 94.
 Strandhus, Eltang Sogn, Brusk H. 59.
 Stranding, Johannes, Kannik. 62⁴).
 Strandwrek, Strandwræch, Strandwarc se Wrec.
 Strangissen se Petrus.
 Strellygh, Strelloff, Strellev Sogn og By, Nørre Horne H. 94. 111.
 Strængi, Strænghy, Strenghe, Strængh, Stræng, Navn på Enge i Bordrup. 64; i Jandrup. 50; i Fardrup 88. 100; i Øster Vedsted. 66.
 Stuth, Stud. 22. Betalingen. 26. Marie-stuth. 87. 100.
 Stuur, Petrus i Sale 1388. 77.
 Stygge. (Her siges, at Stygge har dræbt Henrik Nielsen, men dette er vistnok urigtig fremsat, ti 1433 (Ribe Kapitels Breve i Geh. Ark. Nr. 195) gav Anders Svensen i Varde Isbjerg Mølle til Kapitlet, for at det skulde holde Sjælemesse for »Styke«, som hans Søn Peder Andersen ihjelslog. I Texten synes altså at være Forvirring både i Navne og Forhold). 55.
 Ståndorp se Stendorp.
 Subtilis, Klædning under Dalmatica. 114. 115.
 Sumær, Herbertus, Hærbært Somær, Borger i Ribe (hans Alter stiftedes 1296. Ripæ Gimb. 253-54. SRD. V. 547). 80. 82-83.

Swnholm, Soneholm i Vester Vedsted Mark. 98. 101³).
 Sunzsæ, Sunds Sogn og By, Hamrum H. 112.
 Sunæsun (oldn. Suni) se Ebbo.
 Sudher, sutor se Jonas, Joh. Andree, Laurencius, Tuuo.
 Superpellicium, Kappe med Hætte. 89.
 Suenning (oldn. Sveinungr) Biskoppens Kapellan 1266. 17.
 Sueno Sweno (oldn. Sveinn).
 S(ueno Grade). 3. 28.
 Sueno, Biskop i Børlum 1282. 27.
 Sweno Kallyson i Ballum 14. Årh. 77.
 Sweno Niælsson i Skast 14. Årh. 77.
 Sueno, Præst i Vejrum 1196 (Jfr. SRD. VII. 324, hvor han urigtig kaldes Præst i »Worthøren«). 2.
 Svno, Provst, 1291. 67.
 se Grijp, Hest, Maan, Rusticus.
 Suensholm, Svensholm, Staby Sogn, Ulvborg H. 16.
 Swensthorp, Svenstrup, Sale Sogn, Ginding H. 77.
 Swiræ, Swir.
 Swiræ, Bo i Jested 14. Årh. 74.
 Swir, Bondo 1280 (en Mand af samme Navn solte en Gård i Bjerndrup til Løgum Kloster 1344. SRD. VIII. 17. En Mand af samme Navn 1377. Nielsen om Sysseleinddelingen. S. 94. Soon Swirsun var med til at udstøde Hertug Valdemars Stadfæstelse af Flensborg Stadsret 1284. Thorsens slesvigske Stadsretter. S. 120). 16.
 Swolmsun se Ebbo.
 Symon se Simon.
 Synderbork, Sønderbork Sogn og By, Nørre Horne H. 111.
 Synderbyergh, Sindbjerg Sogn og By, Nörvang H. 110.
 Syndermeergronewong i Jandrup Mark. 50.
 Syndærnees, Søndernes, Søndernæs, Brøns Sogn, Hvidding H. 83. 84.
 Syndærnybæl se Nybyl.
 Synderscath i Folding Mark 74.
 Synningh, Sinding Sogn og By, Hamrum H. 112.
 Syo(bo), Siobo se Siøbo.
 Syræ, Sire Sogn og By, Hjerme H. 113.

- Sæluæ (oldn. Sólvi), Præst i Vorgod 1266. 17.
- Sæthorp, Sejrup, forhen Sogn, nu By, Thyregod Sogn, Nörvang H. 110.
- Søndernæs se Syndernees.
- Søuæl, Sevel Sogn og By, Hjern H. 113.
- T. Biskop i Ribe se Tuko.
- Tabardus, kort Kappe. 116.
- Taflygh, Tavlov Sogn og By, Brusk H. 109.
- Takæsun se Jacobus.
- Tale se Pors.
- Talent Sterling. 58.
- Tamdrup se Thomæthorp.
- Tandorp, Tandrup, Fardrup Sogn. 80. 82. 89. 100.
- Tangæ, Tange, Ribe Landsogn. 101.
- Tangæ, Tang, Ulvborg Sogn og Herred. 102.
- Tarm se Tharm.
- Tavlepenge. 101.
- Tavlov se Taflygh.
- Terkillus se Thorkillus.
- Termina communia. 95.
- Th. Erkebiskop se Thrugotus.
- Th. Biskop i Ribe 1280 se Tuko.
- Th. Provst i Thysyssel se Thrugillus.
- Th. Jonnæsun i Ballum 14. Årh. 88²).
- Tharm, Tarm (ikke Tarum), Egvad Sogn, Nørre Horne H. 107.
- Thedericus, Tidericus, Dydric.
- Thedericus, Bager i Ribe 1291. 84.
- Tidericus, Hr. i Ribe c. 1300. 66.
- Dydric sworte i Ribe 15. Årh. 56.
- Therkillus se Thorkillus.
- Thetlaus, Kannik 1404 (Jfr. SRD. V. 569). 61.
- Thiurguth, Thyrguth, Tyregod Sogn og By, Nörvang H. 63. 110.
- Thiuringh, Tjörning Sogn og By, Hamrum H. 112.
- Thiærborre se Tiarburgh.
- Thodgarus, St., for Thiodgarus. 50.
- Tholf, Tholfh se Matheus.
- Tholfhkiar i Vester Vedsted Mark. 105.
- Thomas.
- Thomas Jonnæssun i Ballum c. 1300. 88²).
- Thomas Petri i Ribe 15. Årh. 58.
- Thomas, Kannik 1291. 62.
- Thomas, Provst i Harsyssel 1425 (?) (død 1441. Ripæ Cimb. 359) 59. 117.
- se Muli.
- Thomtot i Øster Vedsted Mark. 66.
- Thomæthorp, Tamdrup (der var fordom Bispegård) By og Sogn, Nim H. 18.
- Thoorp Mark, af Ripæ Cimb. S. 132, ses, at det lå i Kollerup Sogn, Tyrild H. 70.
- Thorbernus (oldn. Þorbjörn), Borgemester, død för 1469. 93.
- Thordo, Thorth, Thord (oldn. Þórðr).
- Thord Acersun. 87.
- se Juarus, Skamillus, Touæ.
- Thorfsagre i Øster Vedsted Mark. 66.
- Thorkillus, Thorkil, Therkillus, Terkillus (oldn. Þorkill).
- Thorkillus, Biskop i Reval 1248. 14.
- Thorkil Bosun i Ullerup 1291. 76.
- Therkillus Korsson i Sale 1388. 77.
- Therkillus Nielsen i Ribe 15. Årh. 56.
- Terkillus i Ribe 15. Årh. 56.
- se Hwith, Kabbi, Lagho, Nicholaus, Petrus, Røth.
- Thormæth (oldn. þormóðr) se Langhe, Tuko.
- Thorse, Nicholaus, Hr. 1240. 9. 10.
- Thorstan (þorsteinn) Esgisun i Karkov c. 1300. 98.
- Thorsteth, Thorsted Sogn og By, Hing H. 107. 111.
- Thorsthorp, Thorstrup Sogn og By, Øster Horne H. 111.
- Thoræ (oldn. þóra) Jonnæsdottær 14. Årh. 102.
- Thother i Sale 1388 (samme Navn forekommer i Slutn. af 12. Årh., også i Harsyssel SRD. V. 618) 77.
- Thrugillus, Thruls, Trugillus.
- Thrugillus, Kannik i Slesvig 1240. 9. 10.
- Th(rugillus) Thruls, Provst i Thy († 5. Jan. 1290. SRD. V. 535), hvilket efter vor Tidsregning sandsynlig må opfattes som 1291 og han bliver vel så lig den Thrugillus, der opføres som Kannik S. 62). 1291. 62. 63. 79. 86. 98.
- Thrugillus, Præst 1299. 31.
- Trugillus Skroder i Ribe 15. Årh. 57.
- se Esbernus, Lærki.
- Th(rugotus), Erkebisp i Lund 1279. 17.
- Thruthsun, Trwidhssen (af Thrugotus?) se Nicholaus.
- Thweed i Elbo H. 118.
- Thueth, Tved i Ribe Landsogn. 72.

- Thurison, Thyrsen (af Thuri, oldn. þórir) se Petrus.
- Thuuæ Enge i Fardrup Mark. 98. 105.
- Thyra (oldn. þyrvi) Eysdatter i Jandrup 15. Årh. 50.
- Thyrguth se Thiurguth.
- Thysæsk, Agho, Ridder, 1266 (Kinch S. 88 antager ham for lig Biskoppens Staller Åge 1240). 16-17.
- Thythæsysæl, Thy Syssel. 63.
- Thytmarus Tidemanni Borgemester i Ribe (nævnes 1383. 1396. Ripæ Cimb. 58. 111. SRD. V. 546) 15. Årh. 53.
- Tiarburgh, Tiarburg, Tyærburgh, Tyerburgh, Thiæreborre, Tjerreborg Sogn og By, Skadst H. 54. 80. 81. 88. 99. 110.
- Tidek.
- Tidek, Bager i Ribe 15. Årh. 56. se Nicholaus.
- Tidemannus se Thytmarns.
- Tidericus se Thedericus.
- Tigælhus i Bjerrum Mark. 101.
- Tiende. 15. 46. 47. af Biskoppens Ejendom. 48.
- Tiislwnd, Tislund Sogn og By, Rangstrup H. 108.
- Tiistorp, Tistrup Sogn og By, Øster Horne H. 111.
- Tim se Tyym.
- Timberman, Tymmerman se Hinnichinus, Olauus.
- Timbringh, Timring Sogn og By, Ulvborg H. 112.
- Timbærby, Tømmerby, Sneum Sogn, Skadst H. 67.
- Ting, verdsligt. 24. 25. 26. 27. 31.
- Tiring, Tórring Sogn og By, Skodborg H. 112.
- Tjörriug se Thiuringh.
- Toften, Toftum på Røme. 73⁵).
- Toftlund se Herxystath.
- Tokæthorp i Hamrum H. 20.
- Tommo (oldn. Tunii) i Tømmerby 1291. 68.
- Tonsur. 90.
- Torduan, Hermannus i Ribe c. 1300. 69²).
- Tøsti, Tøsti (oldn. Tosti).
- Tøsti Niclesson i Flynder 14. Årh. 75.
- Tosti i Ribe 1291. 88. se Elauus.
- Towft i Jandrup Mark. 52.
- Touæ (oldn. Tófa), Thorths i Ribe 14. Årh. 69.
- Toymager se Waghen.
- Traan, Laurencius i Sale 1388. 77.
- Trandum, forhen Sogn, nu By, Sevel Sogn, Ginding H. 113.
- Transæ, Trans Sogn og By, Vandfuld H. 112.
- Tremula, Kværn. 78.
- Trithens bool i Folding Mark. 75.
- Tuko, Tuki (isl. Tóki).
- Tuko, T., Biskop i Århus 1279. 1282. 17-18. 18. 27.
- Tuko, Th., Biskop i Ribe. 7. 15. 17-18. 18-20. 27. 45. 46.
- Tuki Kallisun i Yderbjerrum 14. Årh. 105.
- Tuko Thormæthsun i Karkov c. 1300. 98.
- Tuko, Mag. Kantor 1319. 102. se Johannes, Matheus, Nicholaus, Plyg.
- Tulo, Tuli (isl. Tóli).
- Tuli Iwerssen i Dollerup 1469. 93. se Jonas, Petrus.
- Tundær, Tunder, Litlætundær, Tønder, Købstad. 9. 10. 11. 21. 22. 34. 35. 36. 37. 71. 73. 108. Kirke. 71.
- Tundærhæreth, Tønderhæreth, Tønder H. 52. 108.
- Tunna se Tønde.
- Tupo, Tupi.
- Tupo Anildsun 1280. 16.
- Tupi Pæterson i Fardrup 1317. 88. 100. se Cristiarnus.
- Turnær?, Petrus i Ribe 1291. 85.
- Tuuo, Tuwo, Tuui (oldn. Túfi).
- Tuuo, Biskop i Ribe. 34-35. 36. 39. 40.
- Tuui Aggyson i Ballum 14. Årh. 77.
- Tuwo Gummonis i Eltang († 1436. SRD. V. 565). 59.
- Tuuo, Provst i Varsyssel 1263. 39.
- Tuuo, Skomager i Jested 1291. 72.
- Tuuo i Ullerup 1291. 76.
- Tuuo, Præst i Ribe 1291 († 1310. SRD. V. 542). 72.
- Tuuo, Kannik. 64⁴).
- se Ebbo, Liungh, Magnus, Petrus.
- Tved se Thueth.
- Tyerburgh se Tiarburgh.
- Tyregod se Tiurguth.
- Tymmesen se Johannes.
- Tymmerman se Timberman.

Tyym, Tim Sogn og By, Hing H. 111.
 Tyærburgh se Tiærburgh.
 Tømmerby se Timbærby.
 Tønde (tunna). 95. 117 se Lagena.
 Tønder se Tundær.
 Tørring se Tiringh.
 Tøsti se Tosti.

Vbbo (oldn. Ubbi) Osæsun. 116.
 Vbyergh, Ubjerg Sogn og By, Tønder H. 108.
 Vctorp se Vgthorp.
 Uffo, Erkebisp 1234. 1236. 2-3. 5. 7.
 Ugeth, Wghæth, Uuæth, Ugotus.
 Ugotus, Hr. 58. se Ebbo.
 Vghæthorp, Ullerup nu Frederits, forhen By og Sogn, Brusk H. 109. Jfr. Vidrop.
 Vghæthorp, Ullerup, forhen Sogn, nu By, Give Sogn, Nørvang H. 110.
 Ugotus se Ugeth.
 Uglækjar, Ulkjær, Ulvborg Sogn, Ulvborg H. 16.
 Vgthorp, Vctorp, Ovtrup Sogn og By, Vester Horne H. 54. 111.
 Vlburgh, Ulvborg Sogn og By, Ulvborg H. 102. 112.
 Ulburghæreth, Ulvborg H. 112.
 Uld i Afgift. 65.
 Vidrop, Wllerop, Vlдерup, nu Fredericia? jfr. Vghæthorp. 76. 118.
 Uldum se Wollum.
 Ullerup se Vghæthorp.
 Wlff, Johannes i Hennebjerg 15. Årh 54.
 Urbanus V. 50.
 Urbs, Tårn, Barfred. 31.
 Vrnegardh, forhen i Gårdslev Sogn, Holmans H. 60.
 Urnæ.
 Urnæ, Johannes, Ridder 1279. 17.
 Vrnæ, Lagho, Hr. (hans Skødebrev 1411. Kap. Breve). 113.
 Utbølingh måske Rudebøl, Tønder Sogn. 21.
 Vtærmeræ Byarghum, Vtærbiarghum se Byarghum.
 Uuæthsun se Ugeth.
 Uxæby, Oxæby, Oxby, Oksby Sogn og By, Vester Horne H. 54. 64. 95. 105. 111. Præbende. 106.

Vårkorn. 76.
 Waghen, Waghen, Woghæn (oldn. Vagn).
 Woghen, Hr., filius Gunni 1234. 5.
 Woghæn Toymagær i Jested 14. Årh. 74. se Maye.
 Valburgis Johannis i Ribe 15. Årh. 55.
 Valdemarus II. 5. 6. 8. 10-11. 26. 27. 28.
 Valdemarus af Rostok 1282. 27.
 Walterus, Wolters.
 Wolters Meysun 14. Årh. 101²).
 Walterus se Gent, Willæ, Johannes.
 Wamthorp, Vamdrup Sogn og By, Andst H. 15. 109.
 Wanburgh, Vanborg Sogn og By, Vandfuld H. 112.
 Vandfuld Herred se Wentfolkhæreth.
 Wanrynd i Øster Vedsted Mark. 66.
 Warmhøgh, Warmyngh, Varming, Sem Sogn. 97.
 Warthindburgh se Worthingburgh.
 Warwith, Warwyth, Warwid, Waræth, Warthe, Wardhe, Varde Købstad. 5. 6. 51. 53. 54. 62. 65. 68²). 82. 111. St. Jacobi Kirke. 111. St. Nicolai Kirke. 111.
 Warwithsyslæ - sysæl, Warithsysel, Warethsysæl, Waretsysl, Warthsysel, Wardhsysel, Wardsysel, Vatzsyl, Varsysel 5. 6. 7. 39. 50. 52. 61. 67¹). 71. 99³). 102. 110. 113. 116. 117. 181.
 Waræ i Folding Mark. 38.
 Wath (Vadested) i Folding Mark. 74. 75.
 Vatzsyl se Warwithsyslæ.
 Weghn se Wægnæ.
 Vejen se Wægnæ.
 Vejlby se Wæthælby.
 Vejle se Wæthlæ.
 Vejrsø se Withershøgh.
 Vejrums se Wethrum.
 Vejrups se Withrup.
 Vellerup se Wethlæthorp.
 Welling se Wællingh.
 Velsleff se Wilsæfsh.
 Vem (Vemb) se Hwammæ.
 Wenderløf, Vindelev Sogn og By, Nørvang H. 110.
 Wener, Venner, Velling Sogn, Hing H. 55.

- Wenningh, Vinding Sogn og By, Ulvborg H. 112.
 Wentfolkhæreth, Vandfuld H. 112.
 Verst se Wyrsteth.
 Westerbek se Wæsterbæk.
 Westerengi se Wæsterængi.
 Westerhæreth, Westerherret, Vester Horne H. Jfr. Hoornshæreth. 54. 94.
 Westernybel se Nybyl.
 Westerstadrup se Stathorp.
 Westerwang i Jandrup Mark. 52.
 Westervig se Wæsterwich.
 Westeruisteth se Withæstath.
 Westedt se Withæstath.
 Wethelby se Wæthælby.
 Wethlæthorp, Vellerup Sogn og By, Horns H. i Sælland. 2.
 Wethrum, Vejrum Sogn og By, Hjerm H. 2. 113.
 Wææm se Hwammæ.
 Vibergæ, Viborg Købstad. 15. 21. 63.
 Vicman i Ribe 15. Årh. 57¹⁰).
 Vidå se Withæa
 Wido (oldd. Withe), Kannik c. 1273 (Provst i Almindssyssel † 1297. SRD. V. 558). Jfr. Gwido. 19.
 Wigøth, Viv («Viuf») Sogn og By, Brusk H. 109.
 Wiim, S. Vium Sogn og By, Nørre Horne H. 111.
 Wiim, N. Vium Sogn og By, Bølling H. 111.
 Wilbyergh, Vilbjerg Sogn og By, Hamrum H. 112.
 Wilkinus se Piksteen.
 Villicatio, Forpagtning. 26.
 Villici, Bryder. 9. 10. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 65. 67. 68. 74. 75. 76. 79. 80. 83. 86¹). 103.
 Willumsun se Otto.
 Willæ Woltersun i Bjerrum 14. Årh. 101. 101³).
 Wilsleefh, Wilslef, Wilsleef, Wilsleeff, Wilsløf, Wilsloff, Wylsløf, Vilslev Sogn og By, Gørding H. 58. 64. 82. 83¹). 86. 94. 99. 102. 110.
 Wilsløff, Johannes, Hr. 53.
 Wilsthorp, Wylstorp, Vilstrup Sogn og By, Brusk H. 70. 109.
 Wind, Vind Sogn og By, Ulvborg H. 112.
 Vindelev se Wenderløf.
 Windh, Jacobus, Kantor 15. Årh. 119.
 Vinding se Wenningh, Winnigh.
 Winnigh, Winning, Winnyngh, Vinding Sogn og By, Holmans H. 59. 70. 109. Winningscoghbolingh sammesteds. 70.
 Winter i Ribe 15. Årh. 56.
 Winum, Vinum, Døstrup Sogn, Løg H. 107.
 Wismar, Luberchedore. 52.
 Wistæby, Visby Sogn og By, Tønder H. 108.
 Withershøgh, Vejrso Sogn og By, Hing H. 111.
 Withrup, Wythorp, Vejrup Sogn og By, Gørding H. 82. 110.
 Withorp, Johannes, Kannik († 1380. SRD. V. 559). 69⁵).
 Withæa, Vidå. 9. 10.
 Withæstath, Witstath, Witstæth, Westedt, Wæstærwithæstath, Wæstærwitstath, Wæstærwythsteth, Væsteruisteth, Vester Vedsted Sogn og By, Hvidding H. 66. 67. 68. 72. 74. 79. 84. 86. 88. 98. 104. 105. 108. Hovedgård. 84. Præst. 86. Præbende. 106.
 Vium se Wiim.
 Viv (Viuf) se Wigøth.
 Vodder se Ottær.
 Wogr¹⁰⁵ Jacobsun, Kannik 1319. 102.
 Wollum, Uldum Sogn og By, Nørvang H. 110.
 Wolters se Walterus.
 Wonghærith, Nørvang H. 63¹).
 Worbas, Vorbasse Sogn og By, Jerlev H., nu Slavs H. 109.⁶
 Worm se Orm.
 Worp i Enge. 50. 51.
 Worthguth, Worhuth, Vorgod Sogn og By, Bølling H. 17. 111.
 Worthingburgh, Worthingborgh, Warthindburgh (!), Vordingborg Købstad. 5. 10. 25. 32.
 Worthhæl, Syssel? 27.
 Woxseoth, Afgift af Voks. 101. Den der gör Vokslys. 73. Vokslys hænges på Helgenbilleder. 101.
 Wraghi (Isl. Ragi) se Næbæ.
 Wranghakær på Gammelby Mark. 77.
 Wrec, Wørek (!), Strandwrek, Strandwæch, Strandwarc (!), Vrag. 1. 2. 3. 4. 28.

Wrongholm i Fardrup Mark 105.
 Vrudde i Ribe 15. Årh. 58.
 Vrøgom, Vrøgum, Ål Sogn, Vester Horne
 H. 94.
 Wylsløf se Wilslef.
 Wylstorp se Wilsthorp.
 Wyrsteth, Verst Sogn og By, Andst H.
 109.
 Wythorp se Withrup.
 Wægnæ, Veghn, Vejne (Vejen) Sogn og
 By, Malt H. 15. 110.
 Wællingh, Væling, Welling, Velling
 Sogn og By, Hing H. 60. 111. 113.
 Wærnerus, Wærner.
 Wærner, Skrædder i Ribe 1291. 69.
 Wærnerus, Hr. 13 Årh. 80⁴).
 Wæsterwich, Vestervig Kloster. 2.
 Wæsterængi, Westerengiv ved Ribe. 35.
 36 37.
 Wæstærbiargum, Yderbjerrum. 74. se
 Byarghum.
 Wæstærbæk, Wæstær bæch, Wester-
 beck, Vesterbæk, Rådager Sogn, Hvid-
 ding H. 52. 64. 67.
 Wæstærlinwi, Wæsterlynwy se Lynwy.
 Wæstærrisæ i «Wæsterth» Sogn, vistnok
 nu Risby, Givskud Sogn, Nørvang H. 63.
 Wæstærtbaligh. 63.
 Wæstærth Sogn, Vester Sogn, Nørvang H.
 Jfr. Østergaarth. 63.
 Wæstærwithæstath, Wæstærwith-
 stedt, Wæsterwithstath se Withæ-
 stath.
 Wæthlæ, Wætlæ, Vejle Købstad. 109.
 Kirkemøde 1279. 18.
 Wæthælby, Wethelby, Vejlbj Sogn og
 By, Elbo H. 109. 113. 118

 XL ∅: quadragesima. 116.

 Yding se Ødingh
 Ychoueth, (Ythoueth?) Egvad (eller
 Hydevad i samme Sogn, som J. Kok vil)
 Rangstrup H. 108
 Ycost, Ikast Sogn og By, Hamrum H. 111.
 Yellingsysel se Jalinghsysel.
 Yldærbiærgh i Sem Sogn. 21.
 Ymbria, Femern. 5. 7.
 Yngerdh, Yngerd se Ingræth.
 Yrghæ, Ørre Sogn og By, Hamrum H.
 112.

Ysbierg se Isbergh.
 Ythoueth se Ychoueth.
 Yuarus se Ivarus.

 Æggard, Æggærd se Egardus.
 Ælf, Kanutus i Syndernæs (før 1296, se
 Ripæ Cimb. 253). 83.
 Ælmætungh, Elmetonge, Elmetang, El-
 tongh, Æltong, Ellang Sogn og By,
 Brusk H. 59. 107. 109. 112. 118.
 Ælsuf, Ælsufh, Elseff, Ælseff.
 Ælsut, Ælsufh, Biskop Kristierns Moder.
 88. 96. 99.
 Elseff Jons, Fru, (Jonas Jakobsens Enke til
 Nørholm, hendes Gavebrev til Kapitlet er
 udstædt 1433). 53.
 Ælseff, Enke efter Boecius Skræder i Ribe
 15. Årh. 56.
 Æner (oldn. Einarr) Asmundsun 1266. 17.
 Ængybiergh, Engbjerg Sogn og By,
 Vandfuld H. 112.
 Ænmærki, Enemærke. 102. 103.
 Ærexhøgh, Erixhø, Ærishøg, Errisø
 Sogn og By, Brusk H. 109. 113. 116.
 Æricus se Ericus.
 Ærstath, Ærste, Ersteth, Erst, nu
 Lejrskov Sogn og By, Andst H. 16. 94.
 107. 109.
 Ævie i Jandrup Mark. (Jfr. SRD. V. 548).
 51.

 Ødingh, Yding, forhen Sogn, nu By,
 Ødsted Sogn, Jerlev H. 109.
 Ødsted se Øøthsteth.
 Ølby Sogn og By, Hjerm H. 113.
 Ølguth, Ølgod Sogn og By, Øster Horne
 H. 111.
 Ølstorp, Ølstrup Sogn og By, Bølling H.
 81. 111.
 Øpi, Øpy.
 Øpy, Degn i Staby 1266. 17.
 Øpi Asmundsun 1266. 17.
 Øre (ora) Penninge. 61. 64. 67. 70. 71. 72.
 73. 76. 78. 80. 86. 88. 96. 99. 100.
 102.
 Øre Korn (annone). 52. 53. 54. 59. 60.
 65. 66. 67. 68. 69. 70. 75. 76. 77. 79.
 81. 82. 83. 84. 85²). 86. 87. 89. 97. 100.
 113. 116. 117. 118. ore annone terra. 62.
 ore seminis terra. 66. ora ad seminan-
 dum. 79.

Øre Jord. 51. 66. 77. 83. ore annone terra.
62.

Øri på Rømø. 73.

Ørre se Yrghæ.

Østergaarth Sogn må være Vester Sogn
i Nörvang Herred og er vel Skrivfejl for
Wæstærgaarth. (Jfr. Wæstærth). 110.

ØsterHorneHerred se Osterherret, Hoorns-
hæreth.

Østerløf, Ørslev Kloster. 20.

Østærwithæstath, Østærwithestath,
Østærwithstath, Østærwitstath,
Østerwithstath, Østerwethstæthe,
Østerwitsæth, Østerwythsteth,
Østervedsted, Vestervedsted Sogn, Hvid-
ding H. 62. 66. 69. 79. 80. 86. 98. 104.
105. Præbende. 106.

Øsæ, Øse Sogn og By, Skadst H. 54. 110.
Øøthsteth, Ødsted Sogn og By, Jerlev H.
109

Priuilegia p epō.

Bl. 1. 30. 1

Benedictus dei grā danoꝝ tlanoy ep rex om̄ib' iust' hōibz tam p̄sentibz q̄ futis hec sc̄pta en̄icibz salū i eo q̄ saluat sp̄antes i se dñs. Considerant id solū hōi de vniūso labore suo q̄ laborat s̄ hui' carnis ergastulo potit' i fructū uerū cedere i posterū vtilit' relūari q̄ diuinū amorū iuuitū i p̄ regni celestis desiderio studuer' erogare. n̄ice stabiliūm' dño p̄pōitū firmate. ecclie dei facultates p̄ posse n̄ō ab inuēit' alienat manutegē t̄ defendere. t̄ p̄ dñs nob' iſpirare dignat' facultate nob' suppetere. ecclie dī t̄ religiosoz libtates āphare. celestē nob' p̄ hui' vite op̄edia p̄parare capietet mansione. h̄ e enī p̄cōsiliuma mārgarita uēdit' oībz opanda t̄ ideficiēt thesaur'

Bl. 15. 5p. 1

Anno dñi m̄. cc. nonag' primo in ecclia ripen' sunt viginti vna prebende. videlz xij. communes sūe i bonis omnibz p̄cipales. t̄ ix. simplicet. **I**n latē. vero. deceto chori sunt vndecim que primo notant'

clab. 6. 2. 1. 6.

Ad prebendam omnem. q̄ n̄c h̄c dñs t̄ archidiaconis. spectat vna m̄cha. videlz. viginti t̄ quoz modū ripen' ordea de deama ecclie balghū

Item bona in klaby

Bl. 15-19.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11
12 13 14 15 16 17 18 19 20

1298

Ad honorem et laudem dei p[ro]p[ri]i omnipotentis et in-
 due uirtutis. ex g[ra]tia uirginis marie et om[n]i lo-
 co ad diuinu[m] cultu[m] magis ampland[u]m et ne ea que ab a-
 nquis p[re]decessorib[us] u[er]is p[ro]uide statuta s[un]t et inu[er]ta, negligent[er]
 simul cu[m] temp[or]e et memoria h[ab]eri labi uideamur. Ita de consilio
 et ordina[m]e capitulo expensis est ordinat[us] et statut[us] Anno
 d[omi]ni M. CC. nonagesimo octauo sexto idus mensis aprilis in
 oue dudertina ut statuta s[un]t in uacacoe post moxem non
 tabilis p[ro]p[ri]a d[omi]ni elgeri. Epen ep[iscopu]s solus memoria a nobis
 om[n]ib[us] ex ab om[n]ib[us] illis qui in futurum pro loco et temp[or]e in
 uita e[ss]e s[un]t institucudi decetoro inuolabitur obseruenc
 Quilib[et] canonic[us] intabit in sui nomi[ne] reacione. q[uod] si p[ro]motus
 fuit in ep[iscopu]m seruabit articulos sustulitimo p[ro]prio q[uod] canonicos
 suos in tota reuerencia et honore. Ita q[uod] ex libertate ad
 diminiendo in aliquo s[ed] p[ro]p[ri]o p[ro] uirtu[te] augmencando. Item q[uod] ¹
 debet[ur] haberi congruentem ep[iscopu] et tonsuram. Item q[uod] in digni- ²
 tatib[us] q[uod] prebendis t[er]cijs canonicor[um] confidit[ur] et communitatib[us] ³
 prebendar[um] faciendis semper sine consensu capitulo incommi- ⁴
 tat. Item q[uod] donacoe[ne] uendicione[ne] aut alienacione[ne] s[un]t ⁵
 u[er]e dampnosas aut arduu[m] aliquod p[ro] quod ead[em] possit

h[ab]et

Bl. 25. Sp. 1

Cum lex dico. perit uelz una odere ut statuta in fine
 aliquis qui eade[m] exequat. nos ad reformacoe[m] e[ss]e
 ma[ri]a ep[iscopu]m statuta choraha p[ro]p[ri]a in f[er]pta. q[uod] mag
 de con[tra] u[er]u[m] uacacoe[m] u[er]u[m] uacacoe[m] u[er]u[m] uacacoe[m] p[ro] p[ro]p[ri]a
 morose y plana uoce. postea statuta erect[ur] u[er]su[m] q[uod]
 re cano[ne] u[er]u[m]. Et incipit que no p[ro]p[ri]a e[ss]e. Et
 ledim[us] ledem. ut collati in lectis q[uod] e[ss]e i media q[ua]si
 p[ro]p[ri]a deposito alimeta u[er]u[m] cap[itu]l[um] ad u[er]u[m] atara. fi
 uita e[ss]e loc[us] ut collati p[ro]p[ri]a inchoat y u[er]u[m] u[er]u[m]
 ac in statuta s[un]t. Et cu[m] legis p[ro]p[ri]a ut statuta
 in choro u[er]u[m] p[ro]p[ri]a y choro. cu[m] legis collati
 euangeliu[m] ut cano[ne] massa u[er]u[m] se om[n]i q[uod] collati
 Et q[uod] illo quo u[er]u[m] e[ss]e s[un]t p[ro]p[ri]a u[er]u[m] h[ab]eo capu
 cu[m] s[un]t cap[itu]l[um] in choro. s[un]t id e[ss]e mag[is] cap[itu]l[um]. ex cap[itu]l[um]
 cap[itu]l[um] cepe choro. Et e[ss]e modari p[ro]p[ri]a u[er]u[m] u[er]u[m]
 cap[itu]l[um] in brenario de officio u[er]u[m] p[ro]p[ri]a u[er]u[m] y q[uod]
 u[er]u[m] dubitaco. p[ro]p[ri]a de cano[ne]. y u[er]u[m] p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a
 Ines s[un]t eo corone u[er]u[m]. Et s[un]t p[ro]p[ri]a cap[itu]l[um]. collati y
 modo p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a diligenc[er]. Et s[un]t p[ro]p[ri]a media y
 q[uod] u[er]u[m] p[ro]p[ri]a s[un]t in die celebrare. Et q[uod] u[er]u[m] u[er]u[m]
 collati cu[m] p[ro]p[ri]a. u[er]u[m] cap[itu]l[um] y s[un]t p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a q[uod] u[er]u[m] in
 no d[omi]naco in d[omi]naco u[er]u[m] q[uod] p[ro]p[ri]a. n[on] l[ib]et fieri i cho

A.M. 24.4°

- 76 .21. 27. 23 28 .74 75 71 78 79 30 31 37 33 32 34 35 31 38
- 39 .20 21 27 23 .22 24 26 21. 28 29 40 41. 47. 43. 42. 44.
- 40 41 48 49. 50. 51.

- **D**arwichtlijckal. *grinstof*
- *grinstof*
- hanghehoepo *om²*
- darrum. *om²*
- *grinstof* *om²*
- *brammig* *om²*
- *Wichorp* *om²*
- *Afhoep* *om²* *Disfolata*
- *Wichloep* *om²*
- *oxerwy* *om²*

- **M**alkeghel.
- *malke* *om²*
- *Weghn* *om²*
- *leburgh* *om²*
- *braydorpe* *om²*
- *indeknut* *om²*
- *holst* *om²*
- *pyghingh* *om²*
- *potdorn* *om²*

- **V**lastzhe
- *skafz* *om²*
- *bennum* *om²*
- *zulag* *om²*
- *qarn* *om²*
- *hoesthoep* *om²*
- *afploep* *om²*
- *freethum* *om²*
- *nykerky* *om²*
- *grinstoep* *om²*
- *ofse* *om²*
- *stachorp* *om²*
- *meerstbijergh* *om²*
- *nybyl* *om²*
- *eijerburgh* *om²*

- *paand* *om²*
- *faburgh* *om²*
- *ozue* *om²*
- **H**oerusthep *om²*
- *hoer* *om²*
- *opelij* *om²*
- *vellm* *om²*
- *aal* *om²*
- *ganchoep* *om²*
- *hemig* *om²*
- *Wichpep* *om²* *Disfolata*
- *nybyl* *om²*
- *lynwy* *om²*
- *hadin* *om²*
- *lunda* *om²*
- *lowdanzh* *om²*
- *pynderboek* *om²*
- *imburgh* *om²*
- *hofne* *om²*
- *blzuch* *om²*
- *hoemach* *om²*
- *noezboek* *om²*
- *Wijn* *om²*
- *lewdich* *om²*
- *oddum* *om²*
- *hooren* *om²*
- *strellygh* *om²*
- *lijm* *om²*
- *hoddij* *om²*
- *hoesthoep* *om²*
- *inzakar* *om²*
- *instoep* *om²*
- *darwicht bij jacob* *om²*
- *beata oncholan* *om²*

In lo q' hec se bona que p'cedunt p' dno Johanes michael
 quidam ep'c t'm legavit capto ecclie t'm eid' in curiam
 Sub anno do' q' ccc lxxx octavo t'ca feria ante festu ba
 nicolai ep'i a gress quo t'ca p'ca p'ca in haarethysel in pocht
 paal p' de curia swensthorp dabit' n' ex anno q'lib' ad reddu'
 p' de curia in q' vestit' johanes drac' n' ex an'
 p' de curia in qua morat' johes andree n' ex an'
 p' .n. hms n' ex t'ne p' laurent' evan n' sol' an'
 p' johanes senp n' sol' an' p' johanes pet' n' sol' an'
 p' theobillus boz n' sol' an' p' jacobus meb n' sol' an'
 p' paulus n' sol' an' p' huncm' amberran' n' sol' annu'
 p' stephan' n' sol' annu' p' petr' stuur n' sol' an'
 p' chocher n' sol' an' p' onghmer n' sol' annu'

1388

Caall

Bl. 9. Sp. 2.

Infra p'ca p'ca habot caplin vapon in p'ris pochtie jant
 Dorp in warzsp

- Primo in longwoong n' p'laustia c' fossatu orientale jant
 mediu p'laustiu h' a in eod' woerp jolies swensp' habz
 + p'laustiu a postea caplin ad oriente in eod' woerp n'
 p'laustia jant .j. p'laustiu in uno woerp i an' ori
 entali p'ca pet' n' habz .j. p'laustiu Summa v' p'laustiu
- jant in opeiland + p'laustia
- p' in sindermeergroedong p' .ij. p'laustia p' .j. p'laust
 jant .j. p'laust' Summa n' p'laustia
- jant in freenghy p'mo .ij. p'laustia jant .ij. p'laust
 jant .ij. p'laust' jant .ij. p'laust' jant .ij. p'laust' jant
 .ij. p'laustia que h'nt .j. p'laustia in mediu p'ca

Bl. 13. Sp. 1.

In pochtia darrim

bona deplata d'ca bona d'ni Nicolai
 certan' n' p' ano.

p' do' q' deplata in campo darrim que dedit d'ni
 johes wilstopp. valey d'ni p'ca ad' amatum